

การติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต
ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓

นายนิติพันธุ์ ประจวบเหมาะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

Asset Recovery of the Proceed Deriving from Corruption in Accordance
with the United Nations Convention against Corruption 2003

Mr. Nitiphan Prachuabmoh

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2011
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตตาม
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต

ค.ศ. ๒๐๐๓

โดย

นายนิติพันธุ์ ประจวบเหมาะ

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ จันตรี สิ้นสุภฤกษ์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ วีรพงษ์ บุญโยภาส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ จันตรี สิ้นสุภฤกษ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(นายอภิรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา)

นายนิติพันธุ์ ประจวบเหมาะ : การติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตตาม
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (Asset
Recovery of the proceed deriving from Corruption in accordance with
the United Nations Convention against Corruption 2003) อ. ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: ร.ศ. จันตรี สินศุภฤกษ์, ๒๖๔ หน้า.

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต เป็นเครื่องมือทางกฎหมายฉบับแรกที่
ผูกพันให้รัฐภาคีต้องดำเนินการในการต่อต้านการทุจริต โดยได้รับการยอมรับ (adopted) ในการประชุม
สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ General Assembly ที่ได้มีมติที่ ๕๘/๔ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ. ๒๐๐๓ และมี
ผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ ปัจจุบันมีรัฐภาคีทั้งสิ้นรวม ๑๕๑ ประเทศ โดยอนุสัญญานี้ มี
วัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมในการสร้างความเข้มแข็งของมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การ
ป้องกันการทุจริต การติดตามทรัพย์สินคืน การสร้างเสริมระบบคุณธรรม จริยธรรม การบริหารจัดการทรัพย์สิน
ที่ตีของภาครัฐ ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓
เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

เรื่องการติดตามทรัพย์สินคืน คือมาตรการในการริบทรัพย์สินระหว่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็น
หมวดที่มีความสำคัญที่สุด ของอนุสัญญานี้ เนื่องจากการทุจริตมักมุ่งประสงค์ที่ตัวทรัพย์สิน การลงโทษผู้กระทำ
ความผิด เป็นเพียงส่วนหนึ่ง แต่การติดตามทรัพย์สินกลับคืนยังคงเป็นเรื่องที่ทำนายต่อนานาประเทศ
โดยเฉพาะในส่วนของประเทศไทยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องรองรับตามพันธกรณียังไม่เพียงพอ
รวมถึงยังไม่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติเท่าที่ควร ซึ่งในอนาคตควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้สามารถดำเนินการ
ป้องกันการยักย้าย ถ่ายเท ซุกซ่อน ทรัพย์สิน เพื่อการริบและติดตามทรัพย์สินกลับคืน ทั้งในและต่างประเทศ
ได้ดีกว่านี้

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ.....

ปีการศึกษา.....๒๕๕๔.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

518 5979034 : Major Laws

KEYWORDS: UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION

NITIPHAN PRACHUABMOH: Asset Recovery of the proceed deriving from Corruption in accordance with the United Nations Convention against Corruption 2003. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. CHANTREE SINSUPPHAROEK, 264 pp.

United Nations Convention against Corruption is the first International legal instrument binding state parties in the fight against corruption. This convention was adopted by the General Assembly no. 58/4 in October 30th 2003, and came into force by December 14th 2005. Currently there are 151 state parties to the convention. The convention main purposes are to strengthen state parties measures in prevent and combat corruption more effectively, as well as asset recovery, technical assistance, rule of law, integrity, accountability and proper management of public affairs and public property. In this regard, Thailand has become a state party to the convention by March 30th 2011.

The recovery of asset is the fundamental part of this convention. Because corruption is an economic crime where the area of asset recovery is very much challenging to all countries. As Thailand is in the stage of law amending process, where draft laws are still unable to fully comply and implement. Therefore, Thailand must further improve these laws in order to fight transnational corruption and fulfill it's mandatory obligations in confiscation of asset more effectively.

Field of Study: Laws

Student's Signature.....

Academic Year: 2011

Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ชุมพร บัจจุสานนท์ ที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการอบรม สั่งสอน รวมถึงกรุณาให้แนวทาง เทคนิค และ วิธีการ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ วีรพงษ์ บุญโญภาส ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ โดยได้ให้คำชี้แนะเชิงปฏิบัติ ที่สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานของผู้เขียนได้ในอนาคต

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ จันตรี สีนสุภฤกษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่อบรม สั่งสอน ให้คำแนะนำ ดูแล เอาใจใส่ ทุกขั้นตอน รวมถึงการช่วยประสานงาน และรายละเอียด จนผู้เขียนสามารถสำเร็จการศึกษาได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการ ป .ป.ช. นายศราวุธ เมนะเศวต และศาสตราจารย์ ดร .วิสูตร ตูยานนท์ ที่สนับสนุนให้ข้าพเจ้าได้ศึกษาต่อ และเลขาธิการคณะกรรมการ ป .ป.ช. นายอภิรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์และผู้บังคับบัญชาที่คอยถามไถ่ความคืบหน้าและคอยให้คำแนะนำในประเด็นสำคัญๆ อยู่เสมอ

ผู้เขียนหวังว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการแก่ผู้ที่สนใจทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเชิงปฏิบัติ หากมีข้อบกพร่องประการใดผู้เขียนขออภัยไว้ ณ ที่นี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๕
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย.....	๖
๑.๔ สมมติฐานของการวิจัย.....	๖
๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	๗
บทที่ ๒ ความเป็นมาของความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการต่อต้านการทุจริต.....	๘
๒.๑ สาเหตุและที่มาของความจำเป็นในความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อ ต่อต้านการทุจริต.....	๘
๒.๑.๑ ลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวกับการทุจริตของโลก.....	๙
๒.๑.๒ คดีทุจริตและการติดตามทรัพย์สินคืนระหว่างประเทศที่สำคัญ.....	๑๓
๒.๑.๒.๑ กรณีประสบการณ์การติดตามทรัพย์สินของประเทศเปรู.....	๑๔
๒.๑.๒.๒ กรณีประสบการณ์การติดตามทรัพย์สินของประเทศ ฟิลิปปินส์.....	๒๐
๒.๑.๒.๓ กรณีประสบการณ์การติดตามทรัพย์สินของประเทศ ไนจีเรีย.....	๒๕

หน้า

๒.๒ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีส่วนสำคัญในการต่อต้านการ
 ทูจจริต.....๒๙

๒.๒.๑ สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ”
 (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) องค์การ
 สหประชาชาติ และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทูจจริต
 ค.ศ. ๒๐๐๓.....๓๐

๒.๒.๑.๑ การดำเนินการของประเทศไทยกับอนุสัญญาสหประชาชาติ
 ว่าด้วยการต่อต้านการทูจจริต..... ๓๔

๒.๒.๒ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา
 Organisation for Economic Co-operation and Development
 (OECD) และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่
 รัฐบาลต่างประเทศในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ.....๓๙

๒.๒.๓ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific
 Economic Cooperation : APEC) และคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญ
 การต่อต้านการทูจจริต.....๕๑

บทที่ ๓ โครงสร้างและสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทูจจริต
 ค.ศ. ๒๐๐๓.....๖๑

๓.๑ โครงสร้าง หลักการ และสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน
 การทูจจริต ค.ศ. ๒๐๐๓.....๖๑

๓.๑.๑ หลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน
 การทูจจริต ค.ศ. ๒๐๐๓๖๔

๓.๑.๑.๑ มาตรการป้องกันการทูจจริต..... ๖๕

๓.๑.๑.๒ การกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาและการบังคับใช้	
กฎหมาย.....	๖๗
๓.๑.๑.๓ ความร่วมมือระหว่างประเทศ.....	๖๗
๓.๒ หมวดว่าด้วยเรื่องการติดตามทรัพย์สินคืน.....	๖๘
๓.๒.๑ บทบัญญัติทั่วไป.....	๗๐
๓.๒.๒ การป้องกันและการสืบหาการโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ	
ความผิด.....	๗๑
๓.๒.๒.๑ การกำหนดให้สถาบันการเงิน ตรวจสอบประวัติผู้ฝากและ	
ธุรกรรมต้องสงสัย.....	๗๒
๓.๒.๒.๒ ออกคำแนะนำให้สถาบันการเงินเคร่งครัดในการตรวจสอบ	
ประวัติผู้ฝากและบัญชีมูลค่าสูง.....	๗๓
๓.๒.๒.๓ มาตรการในการเก็บรักษาประวัติบัญชีและธุรกรรม.....	๗๔
๓.๒.๒.๔ การป้องกันธนาคารและสถาบันการเงินที่ไม่มีการประกอบ	
อยู่จริง.....	๗๔
๓.๒.๒.๕ การกำหนดการเปิดเผยข้อมูลของเจ้าหน้าที่รัฐและการแบ่งปัน	
ข้อมูล.....	๗๕
๓.๒.๒.๖ มาตรการในการแจ้งบัญชีเงินในต่างประเทศ.....	๗๕
๓.๒.๓ การติดตามทรัพย์สินคืน โดยรัฐภาคีฟ้องคดีแห่งในศาลของประเทศที่	
ทรัพย์สิน ซุกซ่อนอยู่.....	๗๗
๓.๒.๓.๑ มาตรการเพื่ออนุญาตให้รัฐภาคีหนึ่งฟ้องแห่งในศาลของตน	
เพื่อติดตามทรัพย์สิน.....	๗๗

หน้า

๓.๒.๓.๒	มาตรการเพื่ออนุญาตให้ศาลของตนมีคำสั่งจ่ายค่าสินไหมหรือ ค่าเสียหายแก่รัฐภาคีอื่น.....	๗๗
๓.๒.๓.๓	มาตรการเพื่ออนุญาตให้ยอมรับการอ้างสิทธิการเป็นเจ้าของ ในทรัพย์สิน.....	๗๘
๓.๒.๔	กลไกในการติดตามทรัพย์สินกลับคืนผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการริบทรัพย์สิน.....	๗๙
๓.๒.๔.๑	ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นเพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มี อำนาจของตนดำเนินการบังคับตามคำสั่งริบทรัพย์สินซึ่งออกโดยศาล ของอีกรัฐภาคีหนึ่ง.....	๗๙
๓.๒.๔.๒	มาตรการเพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนออกคำสั่ง ริบทรัพย์สินที่มีแหล่งที่มาจากต่างประเทศโดยคำพิพากษาว่าเป็น ความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน.....	๘๐
๓.๒.๔.๓	มาตรการในการริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาทาง อาญา.....	๘๐
๓.๒.๔.๔	มาตรการให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอายัด ยึดทรัพย์สินตาม คำร้องขอ.....	๘๑
๓.๒.๔.๕	มาตรการในการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้เพื่อการริบทรัพย์สิน.....	๘๑
๓.๒.๕	ความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สิน.....	๘๒
๓.๒.๕.๑	ดำเนินการริบทรัพย์สินตามคำร้องขอของรัฐภาคี.....	๘๓
๓.๒.๕.๒	ดำเนินการตามคำร้องขอจากรัฐภาคีในการติดตาม สืบหา ยึด อายัด เพื่อการริบทรัพย์สิน.....	๘๔

หน้า

๓.๒.๕.๓ ความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สินค้าตาม	
ข้อบทที่ ๔๖.....	๘๕
๓.๒.๕.๔ การดำเนินการในฐานะรัฐภาคีตามพันธกรณีและข้อตกลง	
ระหว่างประเทศ.....	๘๖
๓.๒.๕.๕ การแจ้งการปรับปรุงแก้ไขหรือออกกฎหมายให้	
สหประชาชาติ.....	๘๖
๓.๒.๕.๖ การดำเนินการภายใต้พันธกรณีและมาตรการติดตาม	
ทรัพย์สิน.....	๘๖
๓.๒.๕.๗ การปฏิเสธความร่วมมือในการติดตามทรัพย์สิน.....	๘๗
๓.๒.๕.๘ การเคารพสิทธิของบุคคลที่สามซึ่งสุจริต.....	๘๗
๓.๒.๖ ความร่วมมือพิเศษ.....	๘๙
๓.๒.๗ การส่งคืนและการจัดการสินทรัพย์.....	๘๙
๓.๒.๘ หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน.....	๙๒
๓.๒.๙ ความตกลงและข้อตกลงทวิภาคีและพหุภาคี.....	๙๓
๓.๓ ตารางแสดงพันธกรณีที่กฎหมายไทยยังไม่รองรับ.....	๙๔
บทที่ ๔ กฎหมายไทยและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทรัพย์สิน.....	๙๖
๔.๑ การแก้ไขกฎหมายภายในให้มีความสอดคล้องว่าตามพันธกรณี	
อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓.....	๙๖
๔.๑.๑ กลุ่มกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์.....	๙๘

	หน้า
๔.๑.๑.๑ กลุ่มกฎหมายทั่วไป.....	๙๙
๔.๑.๑.๒ กลุ่มกฎหมายพิเศษ.....	๙๙
๔.๒ การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของร่างกฎหมายอนุวัติการของไทย.....	๑๐๐
๔.๒.๑ กฎหมายอาญา.....	๑๐๐
๔.๒.๒ กฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา.....	๑๑๐
๔.๒.๓ กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการทุจริต.....	๑๒๔
๔.๒.๔ กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	๑๒๘
บทที่ ๕ แนวทางและประสบการณ์การติดตามทรัพย์สินจากการทุจริต	
ระหว่างประเทศ.....	๑๓๐
๕.๑ ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปได้ของความร่วมมือ	
ระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สิน.....	๑๓๐
๕.๒ แนวทางและวิธีปฏิบัติในการติดตามทรัพย์สินระหว่างประเทศ.....	๑๓๘
บทที่ ๖ บทสรุป และข้อเสนอแนะ	
๖.๑ บทสรุป.....	๑๕๓
๖.๒ ข้อเสนอแนะ.....	๑๕๕
รายการอ้างอิง.....	๑๕๗
ภาคผนวก.....	๑๖๑
ภาคผนวก ก คำแปลอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน	
การทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓.....	๑๖๒
ภาคผนวก ข United Nations Convention against Corruption	
๒๐๐๓.....	๒๐๗
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๒๖๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันที่เป็นยุคโลกาภิวัตน์และกระแสทุนนิยมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ มีทั้งประโยชน์และผลเสีย โดยการทุจริตซึ่งเป็นผลเสียรูปแบบหนึ่งได้มีการพัฒนาวิธีการและทวีความรุนแรง บั่นทอนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความ เป็นอยู่ของสังคมโดยรวม เชื่อมโยงผลร้ายต่อนานาประเทศทั่วโลก ในขณะที่ความวิตกเกี่ยวกับการทุจริตได้เพิ่ม มากขึ้น กลไกต่างๆ ที่สร้างเอาไว้ซึ่งเป็นที่คุ้นเคยกันอยู่แล้วในวงการยุติธรรมทางอาญาถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือ ในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งรวมทั้งมาตรการสำหรับการตรวจสอบและยึดทรัพย์สิน ที่ได้มาจากการทุจริต สิ่งนี้ ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อต้านและ ลงโทษ ซึ่งเป็นหนทางที่จะทำให้สิ่งจูงใจให้มี การทุจริตถูกขจัดให้ ลดลงไปและเป็นหนทางที่จะทำให้ผู้ กระทำความผิดถูกตัดหนทางมิให้นำทรัพย์สินจากการทุจริต ที่อาจนำไปใช้ ทำลายเสถียรภาพของรัฐบาลหรือประกอบอาชญากรรมอื่นๆ เพิ่มขึ้นอีกได้

ในกรณีที่เป็นการทุจริตขนาดใหญ่ สิ่งที่เขาไม่ได้ ได้ถูกเพิ่มขึ้นมาอีกว่า เมื่อรัฐบาล ทุจริตได้ถูก ล้มล้างถอดถอนไป รัฐบาลใหม่มักจะพยายามติดตามเอาทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตคืนมา ด้วยเหตุผลว่า ทรัพย์สินเหล่านั้นถูกโจรกรรมและเบียดบังไปจากประชาชนและทรัพย์สินเหล่านั้นเป็น ทรัพย์สินที่จำเป็นอย่าง มาก ที่รัฐบาลใหม่และประเทศชาติซึ่งยากจนลง จากการทุจริตนั้น จำเป็นต้องมีเอาไว้ใช้ พัฒนาประเทศ ความ กดดันที่จะให้มีการพัฒนามาตรการที่มีประสิทธิภาพสำหรับติดตามเอาทรัพย์สิน คืนคืนจึงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

ในกรณีที่เป็นการทุจริตรายใหญ่ๆ กลไกหลักของรัฐและในหลายๆ กรณี ตัวรัฐนั้นเองมักจะอยู่ ใต้การควบคุมของ นักการเมือง และ ข้าราชการที่ทุจริต ทำให้ยากที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องของจำนวนเงินที่ถูก ยักยอกไปจากทรัพย์สินและรายได้ของแผ่นดิน แต่ก็เป็นที่แน่นอนว่าต้องเป็นเงินจำนวนมหาศาลมาก ในกรณี ใหญ่ที่สุด ๓ กรณีในช่วงปี ๑๙๙๐ กว่าๆ อันได้แก่กรณีของฟิลิปปินส์ ไฮติ และไนจีเรีย ประมาณได้ว่า สูงถึง ราว ๆ ๕ ร้อยล้านเหรียญสหรัฐ ถึง ๕ พันล้านเหรียญสหรัฐ

มีการประมาณการว่ามีเงินที่ได้มาจากการทุจริต อาชญากรรม และการหนีภาษี รวมกันถึง ประมาณ ๑ - ๑.๖ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐต่อปี^๑ เฉพาะในการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างมักหักค่าทุจริตถึงร้อยละ ๒๐ และบางครั้งถึงร้อยละ ๕๐ ในขณะที่การติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐในประเทศกำลังพัฒนามีมากถึง ๒ - ๔ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ^๒ ต่อปี^๒

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ได้ประเมินว่า อดีตประธานาธิบดี ซูฮาโต ของประเทศอินโดนีเซีย ได้ยกยอกทรัพย์สินของประเทศไปมากถึง ๑.๕ ถึง ๓.๕ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ^๓ ในขณะที่อดีตประธานาธิบดีเฟอร์ดินัน มาร์กอส ของประเทศฟิลิปปินส์ และประธานาธิบดีโมบูตู ของประเทศซาร์อี และประธานาธิบดีอาบาซา ของประเทศไนจีเรีย ได้ยกยอกทรัพย์สินของประเทศไปประมาณคนละ ๕ พันล้านเหรียญสหรัฐ^๓

รายงานจากสื่อประเทศชิลี พบว่าในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ทองจำนวน ๑๐ ตัน ได้ถูกพบในธนาคารฮ่องกง โดยเจ้าของคืออดีตผู้นำเผด็จการ ออกุสโต ปิโนเช่

รายงานในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ สหภาพแอฟริกา ระบุว่าเงินจำนวนประมาณ ๑.๔๘ แสนล้านเหรียญสหรัฐ^๓ ต่อปี เสียไปด้วยการทุจริต นับเป็นร้อยละ ๒๕ ของ GDP ของทวีปแอฟริกา^๓

การที่ทรัพย์สินเหล่านี้มักจะถูกซ่อนเร้นปี ดับอย่างมิดชิดมากโดยผู้เกี่ยวข้อง ชาญซึ่งมีเวลาและการควบคุมของกลไกของรัฐอย่างเพียงพอระหว่างที่อยู่ใต้ระบอบบริหารที่ทุจริตมักจะทำให้ การประเมินยอดรวมของเงินที่ได้มา จากการทุจริต แทบไม่มีทางที่จะทำได้เลย การที่จะติดตามเอาเงินที่ได้มาจากการทุจริต เช่นนั้นคืนมาต้องประสบอุปสรรคใหญ่ๆ มากมายหรือไม่สามารถติดตามทรัพย์สินทุจริตกลับมาได้เลย

การติดตามเอาทรัพย์สินมีระบุไว้โดยแจ้งชัดในข้อกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ เฉพาะกิจระดับระหว่างรัฐบาล ที่เปิดกว้างให้ทุกประเทศที่เข้าร่วมซึ่งเป็นผู้ยกร่าง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตหน่วยงานผู้รักษากฎหมายและระบบการศาลที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริต

^๑ The World Bank and United Nations Office on Drugs and Crime, Fact Sheet on Stolen Asset Recovery, Available online from: http://www.unodc.org/pdf/Star_factSheet.pdf

^๒ The World Bank and UN Office on Drugs and Crime, Fact Sheet on Stolen Asset Recovery, Available online from http://www.unodc.org/pdf/Star_Factsheet/pdf.

^๓ Smith, J., Pieth M. and Jorge, G. , The recovery of stolen assets, A fundamental Principle of the UN Convention against Corruption, Basel Institute on Governance, International Centre for Asset Recovery – U ๔ no.๒ , February ๒๐๐๗

ต่างประสบปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานส่งให้รัฐต่างชาติโดยสมบูรณ์ ตามกฎหมาย ของรัฐนั้นได้ ยิ่งกว่านั้น ระดับความเชี่ยวชาญในเรื่องการสืบสวนทางการเงินและการดำเนินคดี ทุจริตระหว่างประเทศมัก จะไม่เพียงพอ

นักการเมือง ข้าราชการและนักธุรกิจ ที่ทุจริตแทบทุกคนจะเลือกที่จะโอนทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตจำนวนมากออกไปเก็บไว้ในต่างประเทศ มีบ่อยครั้งที่ผู้ทุจริตพยายามจะซ่อนเร้นปิดบังและกลบเกลื่อนร่องรอยมิให้ตามพบ โดยโอนทรัพย์สินไปไว้ในหลายๆ ประเทศทำให้การพยายามสืบหาร่องรอยและการยึดทรัพย์สินนั้นยุ่งยากมากยิ่งขึ้นอีก

การทุจริตรายใหญ่มากๆ ของประเทศในทวีปแอฟริกา บางครั้งอาจถึงกับทำให้รัฐเล็กๆ บางรัฐยากจนลงถึงขนาดทำให้มีทุนทรัพย์ไม่พอสำหรับการติดตามเอาทรัพย์สินข้ามชาติ ค่าใช้จ่ายรายใหญ่ๆ เช่น ค่าจ้างทนายหรือค่าจ้างที่ปรึกษากฎหมายต่างชาติและการวางเงินประกันสำหรับจ่ายค่าเสียหายให้จำเลยในกรณีที่แพ้คดีแพ่ง อาจเป็น ภาระที่หนักมากสำหรับรัฐเลยทีเดียว^๔

ในช่วงเวลาที่เกิดการทุจริตและการส่งเงินที่ได้มาจากการทุจริตออกนอกประเทศ นักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงที่กระทำการทุจริตมักจะเป็นผู้ควบคุมหน่วย งานหรือตำแหน่งหน้าที่ ของรัฐซึ่งเป็นกุญแจสำคัญ และมักรวมถึง หน่วยงานผู้รักษากฎหมาย ธนาการและสถาบันการ เเงินอื่นๆ อาจจะยังไม่มีระเบียบข้อบังคับในเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือว่ามี ได้มีการบังคับใช้กัน ซึ่งหมายถึง ความว่าจะมีประวัติ เพียงไม่ ก็รายหรือมีหลักฐานหรือข้อมูลที่หลงเหลืออยู่ในเรื่องนี้ น้อยมากหรือไม่มีเลยที่ จะสามารถนำไปใช้หาร่องรอยของทรัพย์สินที่ถูกโอนไปหรือเพื่อพิสูจน์กรรมสิทธิ์ ประเทศที่พยายามติดตามเอาทรัพย์สินคืนมักจะเผชิญปัญหาความลังเลใจของประเทศที่ตนขอความช่วยเหลือเนื่องจากไม่มีสนธิสัญญาหรือความสัมพันธ์ระหว่างกัน กว่าให้รัฐบาลใหม่ที่เป็นผู้ร้องขอให้ส่งคืนทรัพย์สินกลับคืนอาจมีความเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการทรัพย์สิน จนจนในที่สุดทรัพย์สินเหล่านั้นอาจถูกโจรกรรมเบียดบังไปอีกนั้น รวมถึงการปฏิบัติตามหลักต่างตอบแทนยังมีความคลุมเครือ

ระบบการเงินโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลก่อให้เกิดช่องทางใหม่ๆ สำหรับการโอนเงินและ ซุกซ่อนเงินที่ได้จากอาชญากรรมทุกประเภทโดยอาศัยวิธีการโอนที่รวดเร็วและลับซับซ้อน มากเพื่อเล็ดลอดมิให้หาพบได้ มีการพัฒนาความเชี่ยวชาญในการฟอกเงินสูงขึ้นมากอย่างน่าทึ่ง

^๔ สัมภาษณ์ วิสูตร ตูยานนท์, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

และ ผู้กระทำความผิดสามารถจ้างนักฟอกเงินฝีมือดี ๆ มาช่วยซ่อนเร้นทรัพย์สินของตนได้ ในขณะที่ขั้นตอน ในการร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย จากต่างประเทศต้องใช้เวลามาก ในบางกรณีทำให้ผู้กระทำ ความผิด โอนทรัพย์สินต่อไปอีกได้ก่อนที่จะมีการทำตามคำขอให้ยึดทรัพย์สินนั้น ประชาคม ระหว่างประเทศจึงตอบโต้ ด้วยการสร้าง มาตรการ “อายัด” ทรัพย์สินอย่างรวดเร็วเพื่อ อายัดการโอนเอาไว้ก่อนระหว่างที่รอการ ดำเนินการขั้นต่อไป

แต่ปัญหาพื้นฐานก็ยังมีได้หมดไป เพราะการปฏิบัติตามภาระทางกฎหมายที่กำหนดโดยแต่ละ รัฐที่พบทรัพย์สินอยู่ในดินแดนตนยังเป็นปัญหาอยู่ เนื่องจากในขณะที่บางประเทศยอมให้รับทรัพย์สินใน ลักษณะเกี่ยวกับทรัพย์สิน นั้น ได้ แต่ก็มีหลายประเทศ ที่ไม่สามารถ รับทรัพย์สินให้ ได้จนกว่าจะมีผู้ถูกพิพากษาว่าได้ กระทำความผิดอันเป็นที่มาของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นๆ ซึ่งบางกรณีก็ไม่มีทางที่จะเป็นไป ได้เลยเพราะผู้ที่โกงทรัพย์สินนั้นมาได้เสีย ชีวิตไปแล้ว หรือหาตัวไม่พบหรือเพราะบุคคลผู้นั้นได้รับความคุ้มกัน (immunity) ในกฎหมายของประเทศนั้น ๆ

ในกรณีอื่นๆ บางกรณีถึงแม้ว่าจะทำได้แต่ก็เป็นไปได้ยากด้วยเหตุผลเดียวกัน ในบางกรณีการ สืบหา การอายัดและการริบกระทำไต่ยากเนื่องจากหลักฐานที่ รั้งฟังได้อาจจะมีน้อยมากเพราะเจ้าหน้าที่หรือ หน่วยงานซึ่งปกติจะเป็นผู้ทำหรือเก็บหลักฐานของการโอนทรัพย์สินนั้น หรือของความผิด ที่อยู่เบื้องหลังก็เป็น ผู้ทุจริต เสียเองด้วย ยิ่งกว่านั้น ประเทศ ที่พยายามติดตามเอาทรัพย์สินคืนอาจจะต้องเลือกเอาว่าต้องการจะ เรียกร้องความเป็นธรรมและให้ลงโทษข้าราชการทุจริต หรือมุ่งต่อการติดตามเอาทรัพย์สินคืน และในบางกรณี อาจมีผู้ฟ้องร้องหลายรายที่เรียกร้องเอาทรัพย์สินรายเดียวกันนั้นก็ได้ โดยปกติแล้วรัฐบาลใหม่ของประเทศที่ เพิ่งตกเป็นเหยื่อ และเสียหาย จากการทุจริตรายใหญ่มากมักจะ อ้างว่าประเทศ เป็นผู้เสียหาย ประเทศจึงควร ได้รับเงินนั้นกลับคืนมาเพื่อให้รัฐบาลให้นำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

แต่ทั้งนี้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อแต่ละรายไปอาจจะไม่เห็นด้วยในแง่นี้และปรารถนาที่จะได้รับการ จ่ายเงินชดเชยเองโดยตรง เจ้าหน้าที่ที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตของรัฐบาลอาจปรารถนาที่จะได้รับการ ชดเชยจากทรัพย์สินส่วนของตนที่ติดตามเอาคืนมาได้ ยิ่งกว่านั้นถ้ากฎหมายของรัฐที่ได้รับการร้องขอบัญญัติ เกี่ยวกับการติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรมธรรมดาทั่วไปอาจจะไม่ถือว่า รัฐเป็นเหยื่อของ อาชญากรรมในแง่ของการติดตามเอาทรัพย์สินคืนหรือการชดใช้ค่าเสียหายก็ได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการทุจริตทั่วโลกนั้น นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น บันทอนเศรษฐกิจและสังคมอย่างประเมินค่ามิได้ด้วยตัวเลขหรือมูลค่าของการทุจริต โดยเฉพาะ ผลกระทบ ต่อผู้ด้อยโอกาส ผู้หญิง และเด็กที่ตกเป็นเหยื่อทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ มีการประเมินการว่า การทุจริต จำนวน ๑๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐ เงินดังกล่าวสามารถนำไปช่วยเยียวยาชีวิตผู้ป่วยโรคเอดส์ตลอดทั้งปีได้ถึง ๖ หมื่นคน หรือ นำไปเป็นค่ายารักษาโคมาลาเรียได้ ๕๐ - ๑๐๐ ล้านคน หรือเป็นค่าน้ำสะอาดสำหรับ บ้านเรือนที่ขาดน้ำประปา ๒๕๐,๐๐๐ ครั้วเรือน หรือนำไปเป็นค่าวัคซีนสำหรับเด็กได้ถึง ๔ ล้านคน เลยทีเดียว^๕

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงเห็นควรที่จะศึกษาหาแนวทางในการแก้ปัญหาการทุจริต ที่เป็นปัญหาของประเทศไทยและเป็นปัญหาระดับสากล โดยเฉพาะเรื่องการติดตามทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตกลับคืน กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติ เพื่อนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ดีขึ้นต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์พันธกรณีและมาตรการ आयัด ยึด และการริบทรัพย์สิน ซึ่งถือว่าเป็นบทที่มีความสำคัญที่สุดของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓

๑.๒.๒ เพื่อชี้ให้เห็นปัญหาช่องว่างของกฎหมายและมาตรการ และความไม่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเพื่อการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย มาตรการและแนวทางปฏิบัติ ที่ดีขึ้นต่อไป

๑.๒.๓ ส่งเสริมการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ให้เป็นไปโดยสอดคล้องรองรับ และเป็นการป้องปรามการโยกย้ายและซุกซ่อนทรัพย์สินทุจริตในต่างประเทศ

^๕ The World Bank and United Nations Office on Drugs and Crime, Fact Sheet on Stolen Asset Recovery, Available online from: http://www.unodc.org/pdf/Star_factSheet.pdf - A Breakthrough by the UN Convention against Corruption (UNCAC), Available online from: <http://www.gtz.de/dokumente/en-gtz-asset-recovery-๒๐๐๗.pdf>.

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ศึกษาความเป็นมาของความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการต่อต้านการทุจริต สาเหตุและที่มาของความจำเป็นในความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการทุจริต องค์กรและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีส่วนสำคัญในการต่อต้านการทุจริต รวมถึงโครงสร้างและสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต

๑.๓.๒ ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบและการดำเนินการระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินทุจริตกลับคืนระหว่างประเทศ ประสพการณ์การติดตามทรัพย์สินทุจริตของประเทศต่างๆ องค์กร กฎหมายและมาตรการภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการยึดอายัด และริบทรัพย์สิน

๑.๓.๓ วิเคราะห์มาตรการการริบทรัพย์สิน ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ วิเคราะห์มาตรการในเชิงปฏิบัติในการยึดอายัด และริบทรัพย์สิน กับประเทศต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติจริง

๑.๓.๔ จัดทำข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายและมาตรการที่จำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นไปได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

๑.๔ สมมติฐานของการวิจัย

การที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค .ศ. ๒๐๐๓ เนื่องจากกฎหมายภายในมีหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทรัพย์สิน ดังนั้นหากประเทศไทยต้องอนุวัติการตามอนุสัญญาฯ จึงต้องพิจารณาความสอดคล้อง โดยเฉพาะพันธกรณีเกี่ยวกับการติดตามทรัพย์สินคืน ที่จะต้องออกกฎหมายเพิ่มเติม ต่อไป

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษาแบบวิจัยเอกสารในเชิงพรรณนา โดยอาศัยข้อมูลจากการเข้าร่วมการประชุม เรื่องการต่อต้านการทุจริต ทั้งในและต่างประเทศ บทความ รายงาน และสิ่งตีพิมพ์ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ภายใต้อำนาจแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลและเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติของประเทศไทยต่อไป

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบว่า การแก้กฎหมายภายในหรือออกกฎหมายเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสม ปฏิบัติได้ ปราศจากการแทรกแซง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นกลไกการบังคับใช้กฎหมายสามารถปฏิบัติงาน ร่วมกันได้อย่างแท้จริง หรือไม่

๑.๖.๒ ทำให้ทราบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบและบังคับใช้กฎหมายสามารถปฏิบัติตาม พันธกรณีระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการติดตามทรัพย์สินคืนตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน การทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ได้จริงและมีประสิทธิภาพ

๑.๖.๓ ทำให้ทราบว่า ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงข้อเสนอแนะ ในการที่ประเทศไทยจะ สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาเพื่อการติดตามทรัพย์สินกลับคืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๒

ความเป็นมาของความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการต่อต้านการทุจริต

๒.๑ สาเหตุและที่มาของความจำเป็นในความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการต่อต้านการทุจริต

ในอดีตที่ผ่านมาการทุจริตเป็นปัญหาของนานาประเทศ ประเทศต่างๆได้มีความพยายามแก้ไขปัญหภายในกับการต่อต้านการทุจริต เท่าที่เครื่องมือทางกฎหมาย และระเบียบ จะเอื้ออำนวย โดยส่วนใหญ่แล้วยังคงนำกฎหมายและมาตรการที่เคยมีอยู่แล้วสำหรับการต่อต้านอาชญากรรมอื่นๆ มาปรับใช้ ยังไม่มีองค์กรที่ทำหน้าที่ต่อต้านการทุจริตโดย ตรง ส่วนมากมักเป็นอำนาจหน้าที่ของตำรวจ และฝ่ายบริหารในการแก้ไขปัญหการทุจริตเรื่อยมา แต่ปัญหการทุจริตมิได้ลดลงและกลับเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด โดยผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น รวมถึงองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลแก้ไขปัญหการทุจริตกลับไปเกี่ยวข้อง กับการทุจริตเสียเอง หลายต่อหลายครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองหรือการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในประเทศต่างๆ มักมีการอ้างความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงจากการทุจริตคอร์รัปชันอยู่เสมอ

ปัญหการทุจริตเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขและตรวจสอบ เพราะเป็นการสมยอมกันระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิดและผู้ที่มีอำนาจ การทุจริตก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมาก คือทำให้สถาบันต่างๆ ของชาติอ่อนแอลง เกิดความไม่เท่าเทียมในการให้บริการต่อสังคม และความไม่เชื่อมั่นในความยุติธรรมพร้อมกันนั้นยังทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจที่ไร้ประสิทธิภาพและทำให้ สิ่งแวดล้อมถูกทำลายโดยไม่มี การตรวจสอบ^๖ ซึ่งที่ผ่านมาก็ได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหการทุจริตทั้งในประเทศ และก็ได้มีการหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นหารือกันในกรอบความร่วมมือในระดับภูมิภาคเท่านั้น

ต่อมาเมื่อปัญหการทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทวีความรุนแรงขึ้น สร้างความเสียหายให้กับคนในประเทศนั้น ๆ และยังมีผลกระทบรวมไปถึงประเทศอื่นๆ เพิ่มขึ้น เมื่อการเดินทางไปมาหาสู่ระหว่างประเทศทำได้ง่ายและรวดเร็ว เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างไม่เคยปรา ฏมาก่อน การทำธุรกรรมทางการเงิน สถาบันการเงินและระบบเศรษฐกิจทั่วโลกมีความเชื่อมโยงกันอย่างยิ่งตามระบบทุนนิยม

^๖ไพศาล ลิ้มสถิตย์, การสำรวจแนวทางการต่อต้านการทุจริตเพื่อการพัฒนามนุษย์ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในมุมมองของสหประชาชาติ วารสารวิชาการ ป.ป.ช. : ๙๖.

การกระทำทุจริตจึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการโดยอาศัยความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้า การทำธุรกรรมที่ง่ายและรวดเร็ว ทำให้การทุจริต ตกกลายเป็นขบวนการที่ซับซ้อนขึ้นมีความเชื่อมโยงกันระหว่างผู้กระทำผิดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เกิดความเสียหายนับเป็นมูลค่ามหาศาล ทำให้มีความพยายามทั้งในระดับรัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกในการจัดทำมาตรการความร่วมมือต่างๆ ที่จำเป็น เครื่องมือระหว่างประเทศทางกฎหมาย ขึ้นมาเพื่อดำเนินการต่อกรกับปัญหาการทุจริต อย่างจริงจังมากขึ้นตามลำดับ

๒.๑.๑ ลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวกับการทุจริตของโลก

การทุจริตและเหตุการณ์ที่มีความสำคัญๆ ที่เป็นสาเหตุแห่งวิวัฒนาการในการต่อต้านการทุจริต สามารถลำดับเหตุการณ์พอสังเขปได้ ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จากการที่มีเรื่องอื้อฉาวเกี่ยวกับการทุจริตต่าง ๆ มากมายทำให้สหภาพการค้าระหว่างประเทศ (International Chamber of Commerce - ICC) ได้จัดตั้งคณะกรรมการ Shawcross ขึ้น มี Lord Shawcross อดีตอัยการสูงสุดของอังกฤษเป็นประธาน เพื่อให้คำแนะนำในการจัดการกับปัญหาการคอร์รัปชันและในปี ๒๕๑๙ คณะกรรมการได้จัดทำร่างกฎระเบียบในการปฏิบัติเพื่อปราบปรามการกรรโชกข่มขู่และการให้สินบนสำหรับใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินงานของบริษัท ICC Rules of Conduct to Combat Extortion and Bribery ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขในปี ๒๕๓๙

ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ เกิดกรณี Lockheed เป็นเรื่องอื้อฉาวที่บริษัทผลิตเครื่องบินของสหรัฐอเมริกา Lockheed ได้จ่ายเงินสนับสนุนให้กับนักการเมืองของญี่ปุ่นและประเทศอื่น ๆ เพื่อให้ช่วยเหลือในการขายเครื่องบินให้กับผู้ซื้อซึ่งรวมถึง All Nippon Airways ของญี่ปุ่นด้วย ทำให้นายกรัฐมนตรี Tanaka Kakuei ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจำนวน ๓ ล้านเหรียญสหรัฐต้องลาออก กรณี Lockheed ส่งผลให้เกิดการตรากฎหมายว่าด้วยการกระทำทุจริตในต่างประเทศ (FCPA) ในเวลาต่อมา

ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ OECD ได้ออกคำแนะนำเป็นแนวทางสำหรับวิสาหกิจข้ามชาติ Guidelines for Multinational Enterprise ในเครือประเทศของ OECD เพื่อสร้างมาตรฐานสำหรับการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ

ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ รัฐสภาของสหรัฐอเมริกาผ่านกฎหมายว่าด้วยการกระทำทุจริตในต่างประเทศ Foreign Corrupt Practices Act-FCPA ๑๙๗๗ กำหนดให้เป็นความผิดอาญาหากบริษัทของสหรัฐอเมริกาให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้มีการจัดทำแนวทางการลงโทษของรัฐบาลกลาง ซึ่งกำหนดโทษให้น้อยลงสำหรับบริษัทที่สามารถดำเนินการตาม FCPA ได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้บริษัทต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำจรรยาบรรณวิชาชีพจัดฝึกอบรมภายในและจัดทำโครงการให้สอดคล้องเป็นไปตาม FCPA

ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International TI) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนตั้งขึ้นด้วยความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความโปร่งใสและต่อต้านการทุจริต

ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน CPI จัดอันดับประเทศต่าง ๆ ตามคะแนนที่ได้ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกที่มีการจัดทำตัวชี้วัดการทุจริตออกเผยแพร่

ดัชนีชี้วัดความโปร่งใสประจำปี ๒๐๑๐ โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ สมาชิกองค์การรัฐอเมริกัน(Organization of American State - OAS)

๒๑ ประเทศได้ลงนามในอนุสัญญาของรัฐอเมริกันว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต Inter-American Convention Against Corruption ๑๙๙๖ ซึ่งประเทศที่ลงนามในอนุสัญญานี้ต้องกำหนดให้การทุจริตภายในประเทศและการให้สินบนข้ามชาติเป็นความผิดอาญา อนุสัญญานี้ถือได้ว่าเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตฉบับแรก อนุสัญญานี้กำหนดขอบเขตไว้กว้างกว่าอนุสัญญาของสหภาพยุโรปและ OECD โดยมีบทบัญญัติแบ่งได้เป็น ๓ หมวด คือ มาตรการป้องกัน ความผิดอาญา และการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย

ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีการลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในการธุรกรรมระหว่างประเทศขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions ๑๙๙๗ อนุสัญญานี้มีขอบเขตที่แคบและเฉพาะเจาะจงโดยจุดเน้นคือการใช้กฎหมายภายในประเทศกำหนดให้การให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศเป็นความผิดอาญาเน้นที่การให้สินบนแบบ “active bribery” คือการให้คำมั่นสัญญา หรือ การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ โดยไม่ได้ครอบคลุมถึงการทุจริตในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการให้สินบนหรือการให้สินบนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่กระตุ้นเฉพาะภายในประเทศหรือการให้สินบนซึ่งผู้รับไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งไม่ครอบคลุมถึงกรณีการให้สินบนเพื่อจุดประสงค์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ

ในปีเดียวกันได้มีการลงนามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตในวงราชการของประชาคมยุโรปหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสมาชิกแห่งสหภาพยุโรป European Union Convention on the Fight against Corruption Involving Officials of the European Communities or Official of Member States ๑๙๗๗ อนุสัญญานี้เกิดขึ้นจากความพยายามของสหภาพยุโรปที่จะแก้ไขปัญหาการกระทำมิชอบทุกรูปแบบ ซึ่งส่งผลเสียต่อผลประโยชน์ทางการเงินของสหภาพยุโรป อนุสัญญานี้บังคับใช้กับความผิดที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของประชาคมยุโรป และประเทศสมาชิก โดยประเทศภาคีต้องกำหนดให้เป็นความผิดอาญาสำหรับความผิดเกี่ยวกับการให้สินบนและความผิดที่คล้ายคลึงกันอนุสัญญานี้ไม่ครอบคลุมถึงการฉ้อฉล การฟอกเงินหรือความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (TI) ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ดัชนีชี้บ่งชี้ผู้จ่ายสินบน Bribe Payers Index-BPI จัดอันดับประเทศที่เป็นผู้จ่ายสินบนเป็นครั้งแรก

ในปีเดียวกัน ได้มีการลงนามในอนุสัญญากฎหมายอาญาว่าด้วยการทุจริต Council of Europe Criminal Law on Convention Corruption ๑๙๙๙ และอนุสัญญากฎหมายแพ่งว่าด้วยการทุจริต Council of Europe Civil Law on Convention Corruption ๑๙๙๙ ของคณะมนตรีแห่งยุโรป อนุสัญญาฉบับนี้ครอบคลุมอาชญากรรมและพฤติกรรมต่างๆ อย่างกว้างขวาง มีการกำหนดให้เป็นความผิดอาญาสำหรับการกระทำทุจริตในรูปแบบที่ระบุไว้ในอนุสัญญาซึ่งครอบคลุมถึงการทุจริตทั้งในรูปแบบของ (active corruption) ให้คำมั่นสัญญาหรือให้ผลประโยชน์ (passive corruption) การเรียกรับหรือการรับผลประโยชน์ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน อนุสัญญาฉบับนี้ยังรวมถึงกรณีการกระทำทุจริตข้ามชาติ เช่น การให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและสมาชิกสภาของ รัฐต่างประเทศด้วย ไม่ว่าประเทศนั้นจะเป็นประเทศสมาชิกหรือเป็นประเทศภาคีของอนุสัญญาหรือไม่ อนุสัญญากฎหมายแพ่งฉบับนี้ ถือได้ว่าเป็นความพยายามครั้งแรกที่จะกำหนดกฎหมายระหว่างประเทศในการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องทางแพ่งต่อผู้กระทำผิด อนุสัญญาฉบับนี้กำหนดมูลฐานความผิดแคบกว่าอนุสัญญากฎหมายอาญาว่าด้วยการทุจริตโดยกำหนดมูลฐานความผิดเฉพาะเรื่องการให้สินบนและการทำความผิดที่คล้าย ๆ กัน

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ กรณีอื้อฉาวของบริษัท Enron ซึ่งเป็นบริษัทมหาชนยักษ์ใหญ่ด้านพลังงานของสหรัฐอเมริกาล้มละลาย ถือเป็นคดีฉ้อฉลคดีที่ใหญ่และซับซ้อนที่สุดในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งก่อนล้มละลายมีพนักงานถึง ๒๑,๐๐๐ คน และอ้างว่ามีรายได้ถึง ๑๐๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๔๓ หลังจากถูกเปิดเผย อดีตผู้บริหาร CEO ของ Enron คือ Kenneth Lay และ Jeffery Skilling ถูกศาลตัดสินว่ามีความผิด ๑๙ กระทงมีโทษจำคุก ๑๘๕ ปี Kenneth Lay มีความผิด ๖ กระทงมีโทษจำคุก ๔๕ ปี รวมทั้งผู้มีส่วนร่วมกระทำผิดอื่น ๆ อีกหลายราย

รัฐสภาของสหรัฐอเมริกาได้ตรากฎหมาย Sarbanes-Oxley Act (ตั้งชื่อตามผู้เสนอร่างกฎหมาย คือ วุฒิสมาชิก Paul Sarbanes และ สส. Michael Oxley หรือที่รู้จักกันในชื่อ Public Company Accounting Reform and Investor Protection Act สืบเนื่องจากมีกรณีอื้อฉาวเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบของผู้บริหารระดับสูงของบริษัท Enron คือ การใช้วิธีการที่ซับซ้อนในการนำเงินของบริษัทไปใช้ มีการตกแต่งรายรับรายจ่ายให้เกินจริง กรณีดังกล่าวทำลายความไว้วางใจของสาธารณะ กฎหมายฉบับนี้

กำหนดมาตรฐานสำหรับคณะกรรมการบริษัทมหาชนของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งบริษัทบริหารจัดการและบริษัทสอบบัญชีเพื่อคุ้มครองผู้ถือหุ้นและสาธารณชนจากการทำบัญชีผิดพลาดและการฉ้อโกงของคนภายในบริษัท โดยกำหนดโทษผู้กระทำความผิดหนักขึ้นทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีการลงนามในอนุสัญญาของสหภาพแอฟริกันว่าด้วยการป้องกันและต่อต้านการทุจริต African Union Convention on Preventing and Combating Corruption and Related Offences อนุสัญญานี้ได้กำหนดความผิดที่สามารถลงโทษได้โดยกฎหมายในประเทศ กำหนดค่าโครงการมาตรการที่ต้องดำเนินการเพื่อให้การระบุนิติและสืบสวนสอบสวนการกระทำทุจริตเป็นไปได้ง่ายขึ้น กำหนดกลไกในการยึดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำทุจริตและความผิดที่เกี่ยวข้อง จัดการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องเกี่ยวกับความผิดฐานกระทำทุจริตและความผิดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระตุ้นการให้ความรู้และส่งเสริมให้สาธารณชนตระหนักถึงผลร้ายของการกระทำทุจริต^๗

ดังนั้นเป็นสาเหตุบางส่วนและที่สำคัญของความจำเป็นในความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่นานาประเทศจะต้องยกระดับกฎหมาย มาตรการ และยุทธวิธีใหม่ๆ เพื่อไล่ตามและแก้ไขปัญหาการทุจริตให้ดียิ่งขึ้นหรืออย่างน้อยเพื่อไม่ให้สถานการณ์แย่ลงไปกว่าเดิม

๒.๑.๒ คดีทุจริตและการติดตามทรัพย์สินคืนระหว่างประเทศที่สำคัญ

ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๙๐ ถึงช่วงปี ค.ศ. ๒๐๐๐ นานาประเทศได้เริ่มรับรู้ถึงผลร้ายของภัยจากการทุจริต ที่เริ่มถูกเปิดโปงออกมา สร้างความตื่นตกใจแก่สังคมโลกว่าเหตุใดผู้นำประเทศบางประเทศ นักการเมือง และข้าราชการระดับสูง จึงสามารถทุจริตเงินจำนวนมหาศาล ซึ่งเป็นทรัพย์สินสมบัติของประเทศไปได้มากมาย แต่รัฐกลับประสบปัญหานานับประการในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดและติดตามทรัพย์สินทุจริตเหล่านั้นกลับคืน กลไกทางกฎหมายยังล่าสมัยอยู่มาก ความร่วมมือระหว่างประเทศยังหละหลวม เจ้าหน้าที่ล้วนขาดความเชี่ยวชาญ ความพยายามในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดเป็นไปด้วยความยากลำบาก ใช้ระยะเวลานาน ขาดการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างจริงจัง

^๗ อัมชานา วุฒิสมาชิก, สรุปรายชื่ออนุสัญญา UNCAC ฉบับผู้บริหาร โดยสำนักงานต่างประเทศ สำนักงาน ป.ป.ช. , กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ : ๗ - ๙.

โดยคดีทุจริตและการติดตามทรัพย์สินคืนที่มีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการรวมตัวของนานาประเทศเพื่อยกร่างอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ได้แก่ คดีทุจริตของอดีตประธานาธิบดีของประเทศเปรูและคนสนิท คดีทุจริตของอดีตประธานาธิบดีสหพันธรัฐไนจีเรีย และ คดีทุจริตของอดีตประธานาธิบดีประเทศฟิลิปปินส์

๒.๑.๒.๑ กรณีประสบการณ์การติดตามทรัพย์สินของประเทศเปรู

กรณีประสบการณ์การติดตามทรัพย์สินทุจริตของประเทศเปรู เกิดขึ้นในยุคการปกครองของอดีตประธานาธิบดีอัลเบอร์โต ฟูจิมูรี ที่ปกครองประเทศเปรูมานานกว่า ๑๕ ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๖ - ๒๐๐๐ โดยที่ฟูจิมูรีกับตัวการร่วมคนสำคัญคือ วลาดิเมโร มอนเตซิโน เสนาธิการฝ่ายข่าว และนักธุรกิจคนสำคัญ เวเนโร การ์ริโด ได้ร่วมสมคบคิดกันอย่างเป็นขบวนการในการทุจริต และฟอกเงิน เบียดบังเงินจากภาครัฐและภาคเอกชน ผ่านทางธนาคารในประเทศเปรู และผ่านตัวแทนเพื่อโยกย้ายทรัพย์สินทุจริตไปฝากไว้ในธนาคาร ในต่างประเทศ ทั้งในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เม็กซิโก ลักซ์เซมเบิร์ก ปานามา และหมู่เกาะเคย์แมน

โดยการทุจริตครั้งใหญ่ที่สุดของประเทศเปรูเริ่มต้นขึ้นจากมอนเตซิโน ที่มีประวัติอันโชกโชน ก่อนที่จะก้าวมาเป็นเสนาธิการฝ่ายข่าวคู่ใจของฟูจิมูรี เรื่องราวของ มอนเตซิโนซึ่งเคยเป็นอดีตนายทหารหนุ่มของเปรู ได้ถูกไล่ออกจากราชการทหารในข้อหาเปิดเผยข้อมูลลับของทางการทหารให้แก่สหรัฐอเมริกา ก่อนที่จะหันมาทำอาชีพทนายความ รับว่าความให้แก่นักค้ายาเสพติดและนายทหารที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือในการค้ายาเสพติด และคดีลอบสังหาร ด้วยเทคนิคการติดสินบนแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้องเพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของพยาน หลักฐานหรือกลับคำให้การเพื่อให้ชนะ คดี ส่งผลให้มอนเตซิโนมีชื่อเสียงกว้างขวาง และเริ่มมีความสัมพันธ์และเส้นสายกับหมู่นักการเมืองในเปรู จนกระทั่งในช่วงเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๐ ฟูจิมูรี นักการเมืองคนสำคัญได้อาศัยการหาเสียงด้วยการตอกย้ำความไม่มีประสิทธิภาพของนักการเมืองในยุคก่อนหน้านั้นที่ล้มเหลวในการแก้ไขปัญหากลุ่มก่อการร้ายและการค้ายาเสพติดจนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีเปรู โดยมีมอนเตซิโนมารับหน้าที่ที่ปรึกษาทางกฎหมายส่วนตัว ของฟูจิมูรีและนี่เองเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราวการทุจริตครั้งสำคัญที่สุดของประเทศเปรู

มอนเตซิโนเริ่มต้นทำงานทันทีในฐานะที่ปรึกษากฎหมายส่วนตัวและการรักษาความปลอดภัยให้แก่ฟูจิโมริ มอนเตซิโนเริ่มต้นด้วยการส่งสมบารมีและอำนาจด้วยการแต่งตั้งบุคคลของตนเองเข้าไปในตำแหน่งสำคัญของทางราชการ เช่น การแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ การแต่งตั้งผู้นำทหาร การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ข่าวกรอง และการแต่งตั้งข้าราชการระดับสูงในกระทรวงกลาโหม มอนเตซิโน และนักธุรกิจคนสำคัญคือ เวเนโร การ์ริโด ยังได้ส่งสมทุนด้วยการทุจริตและยกยอกทรัพย์สินของประเทศไป ด้วยการเข้าควบคุมการลุนของรัฐต่างๆ การปล่อยกู้ของธนาคาร การจัดซื้ออาวุธสงครามของทหารในราคาเกินความเป็นจริง และนำเงินทุจริตเหล่านั้นผ่านกระบวนการฟอกเงิน ทอยถ่ายโอนโดยใช้บริการสถาบันการเงินทั้งในและนอกประเทศ ส่งผลให้ทั้งฟูจิโมริมีทุนสนับสนุนการเลือกตั้งและชนะการเลือกตั้งมาโดยตลอด มอนเตซิโนสร้างเสริมบารมีและอำนาจให้แก่ตนเองอย่างมากมาย จนถือได้ว่าเป็นผู้ค้ำอำนาจตัวจริงของฟูจิโมริ

ทั้งนี้มีเหตุการณ์ที่สำคัญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงกฎหมายการปกครองของประเทศเปรูในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๙๖ คือรัฐสภาเปรู ได้ผ่านกฎหมายที่ตีความรัฐธรรมนูญห้ามประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๓ สมัย สมัยละ ๕ ปี แต่ฟูจิโมริกลับใช้อำนาจเชิงเผด็จการและการทุจริตการเลือกตั้งนำตนเองเข้าสู่อำนาจอีกครั้งเป็นสมัยที่ ๓ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ในการนี้มอนเตซิโนจึงได้ออกโรงดำเนินการติดสินบนแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านและสถานีโทรทัศน์ช่องที่สำคัญทุกช่องเพื่อให้เร่งแก้ข่าวความตกต่ำของกระแสนิยมและเสนอข่าวสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ฟูจิโมริ ซึ่งมีการเรียกพบและติดสินบนแก่ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ต่างๆด้วยเงินจำนวนมหาศาล

จนกระทั่งวันที่ ๑๔ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๐ เหตุการณ์ดังกล่าวได้ถูกเปิดโปงด้วยเทปลับที่ทางฝ่ายค้านทางการเมืองของฟูจิโมริได้รับจากบุคคลผู้ไม่เปิดเผยชื่อ คาดว่าเป็นกลุ่มทหารและการข่าวที่โกรธแค้นและถูกกระทำโดยกลุ่มของมอนเตซิโน เป็นภาพวิดีโอมอนเตซิโนกำลังติดสินบนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านเงินจำนวน ๑๕,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ ซึ่งเทปดังกล่าวได้ถูกถ่ายทอดทางสถานี Channel N broadcast จนได้สมญานามว่า “Vladivideos” คือชื่อหน้าของมอนเตซิโนนั่นเอง จากการเผยแพร่ภาพวิดีโอดังกล่าวก่อให้เกิดความโกรธแค้นของประชาชนจำนวนมากที่ต้องการให้มีการดำเนินคดีกับมอนเตซิโน

และวิดีโอดังกล่าวมิได้ถ่ายไว้เพียงเหตุการณ์เดียว แต่มีภาพถ่ายการติดสินบนจำนวนหลายครั้งของมอนเตซิโนที่ติดสินบนแก้อำนาจการสถานีโทรทัศน์ต่างๆ

จากวันที่ ๑๔ กันยายน ค.ศ. ๒๐๐๐ หลังการเผยแพร่ภาพวิดีโอดังกล่าว ข่าวนั้นได้แพร่ขยายไปทั่วโลก ก่อให้เกิดกระแสกดดันมหาศาลต่อมอนเตซิโนและทอดผ่านตรงไปยังฟูจิโมริอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสืบวนต่อจากนั้น มอนเตซิโนได้ทิ้งตำแหน่งต่างๆและหลบหนีออกนอกประเทศเปรูในทันที และตามมาด้วยการหลบออกนอกประเทศของฟูจิโมริโดยได้ขอลี้ภัยกับประเทศญี่ปุ่นโดยความช่วยเหลือจากญาติของเวเนโร การ์ริโด ที่เป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารในประเทศสหรัฐอเมริกา

กระบวนการสืบสวนการทุจริตของทั้งฟูจิโมริ มอนเตซิโน และเวเนโร เริ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และเป็นที่น่าตกใจอย่างมากเมื่อ มีการสืบสวนพบว่า มอนเตซิโน ได้สร้างเครือข่ายอาชญากรรมขนาดใหญ่และการได้มาของความร่ำรวย ซึ่งรายได้เหล่านั้นมาจาก เขตค้าขายยาเสพติด Free Drug trade Zones การยกยอกเงินบำนาญของทหารและตำรวจ การให้และรับสินบนเพื่อการลักลอบค้าอาวุธกับประเทศเอกวาดอร์ การทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างของกระทรวงกลาโหม การค้าอาวุธให้กลุ่มก่อความไม่สงบในประเทศโคลัมเบีย ซึ่งเงินทุจริตส่วนใหญ่ได้ถูกโยกย้ายไปไว้ในต่างประเทศ และบางส่วนได้ถูกฟอกเพื่อเก็บไว้ใช้เพื่อสร้างอำนาจบารมีในเปรู

(ก) ความร่วมมือกับประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในการติดตามทรัพย์สินกลับคืน

โดยที่ปัจจุบันธนาคารในสวิตต้องปฏิบัติตามการรายงานธุรกรรมต้องสงสัย Suspicious transactions (STR) ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๗ และเมื่อข่าวการทุจริตของเปรูได้เผยแพร่ไปทั่วโลก ส่งผลให้เจ้าหน้าที่หน่วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้นตอและตรวจพบธุรกรรมต้องสงสัยเกี่ยวกับเงินที่อาจมาจากการทุจริตในประเทศเปรู และภายใต้กฎหมายของประเทศสวิต ธนาคารสวิตฯ จะต้องยึดชั่วคราว Freeze ไว้ได้ ๕ วัน เพื่อตรวจหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น จากกรณีดังกล่าวประมาณ ๑ เดือนกระบวนการสืบสวนสอบสวนก็ได้เริ่มขึ้น และมีการประสานงานจากสวิตฯ ไปยังหน่วยงานรัฐของเปรูให้ตรวจสอบหาแหล่งที่มาของเงินดังกล่าวและแนะนำให้ขออำนาจศาลเปรูดำเนินการที่จำเป็นโดยเร็ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการนำมาใช้ซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการติดตามทรัพย์สินทุจริตกลับคืนเป็นกรณีแรกๆอีกด้วย

จากการสืบสวนสอบสวน ได้พบบัญชีธนาคารสำคัญ ๓ บัญชี ที่มีการใช้เพื่อการโอนเงินจำนวนมากผ่านประเทศสหรัฐอเมริกา รัสเซีย ลักเซมเบิร์ก และเปรู เข้ามาในประเทศไทยหลาย โดยเป็นบัญชีของบุคคลที่ ๓ รวมถึงบัญชีในชื่อของมอนเตซิโนเองด้วย เปรูจึงได้ดำเนินการส่งคำร้องขอความร่วมมือระหว่างกันทางกฎหมาย Mutual Legal Assistance : MLA ไปยังสวิสในทันที ซึ่งในกรณีดังกล่าวการยึดอายัดทรัพย์สินตั้งอยู่บนฐานความผิดสองฐานของประเทศสวิส คือ ๑) สวิส ยึดอายัดโดยอาศัยอำนาจกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ๒) เปรู ยึดอายัดโดยความร่วมมือระหว่างกันทางกฎหมาย

การยึดอายัดทรัพย์สินนี้ สวิสได้ส่งทรัพย์สินกลับคืนประเทศเปรูก่อนแรกจำนวน ๗๗.๕ ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๒ โดยใช้เวลาน้อยกว่า ๒ ปี หลังจากเริ่มกระบวนการสืบสวนสอบสวนซึ่งถือว่าเป็นการรีบและส่งคืนทรัพย์สินระหว่างประเทศที่รวดเร็วมก แต่กระบวนการยังไม่สิ้นสุดจึงยังไม่ใช่การรีบทรัพย์สินซึ่งยังคงดำเนินการต่อไป และรวมทั้งสิ้นสวิสส่งกลับทรัพย์สินรวมกันทุกก้อนแล้ว รวมเป็นเงิน ๑๑๓ ล้านเหรียญสหรัฐ

(ข) ความร่วมมือกับประเทศสหรัฐอเมริกาในการติดตามทรัพย์สินกลับคืน

การยึดอายัดและส่งทรัพย์สินกลับคืนประเทศเปรู ด้วยความร่วมมือของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กระทำลงบนฐานของข้อตกลงระหว่างทั้งสองประเทศ ที่ว่าเปรูตกลงที่จะดำเนินมาตรการอย่างเต็มความสามารถในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในประเทศตน เพื่อแลกกับการที่สหรัฐฯจะส่งคืนเงินที่ยึดได้จากกรณีทุจริตของมอนเตซิโน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นกระบวนการในฝั่งของสหรัฐฯเองด้วยการใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยอายัดและรีบทรัพย์สินจากธนาคารซิตีแบงก์ นิวยอร์ก และอื่นๆ ของมอนเตซิโน จำนวน ๓.๙ ล้านเหรียญสหรัฐ ของเวเนโร จำนวน ๑๕.๙ ล้านเหรียญสหรัฐ และคืนเงินที่ไม่เกี่ยวข้องให้แก่เวเนโรจำนวน ๑.๔ ล้านเหรียญสหรัฐโดยความเห็นชอบของประเทศเปรู รวมแล้วสหรัฐฯ ได้ส่งเงินทุจริตกลับคืนให้แก่เปรู จำนวน ประมาณ ๒๐ ล้านเหรียญสหรัฐ

ต่อมาสหรัฐอเมริกาได้ส่งรายงานการทุจริตไปยังหน่วยงานเอ ฟบีไอ Federal Bureau of Investigation :FBI ซึ่งได้จัดทีมปฏิบัติพิเศษขึ้นหลายชุดในการติดตามจับกุมตัวผู้เกี่ยวข้องในคดีทุจริตดังกล่าว โดย FBI ได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในหลายประเทศเพื่อสืบเสาะหาแหล่งกบดานของมอนเตซิโนและในที่สุดสามารถจับกุมตัวได้เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ค.ศ. ๒๐๐๑ ทั้งนี้พบว่ามอนเตซิโนได้ผ่านการทำศัลยกรรมแปลงโฉมหน้าเพื่อหลบหนีการจับกุมจากเจ้าหน้าที่อีกด้วย

มอนเตซิโนได้ถูกจับกุมตัวและส่งกลับประเทศเปรูในฐานะนักโทษ และอัยการมีการสั่งฟ้องและศาลพิพากษาลงโทษไปแล้ว ๑๓ คดี มีโทษจำคุกรวม ๒๐ ปี และมีอีกกว่า ๗๐ คดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ซึ่งฐานความผิดเป็นการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด การค้าอาวุธผิดกฎหมาย การยกยอกเบียดบังทรัพย์สินของทางราชการ เป็นต้น สำหรับทรัพย์สินที่เปรูสามารถติดตามกลับคืนประเทศได้แล้วขณะนี้ เป็นเงินจำนวนสูงถึง ๒๐๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐ แบ่งเป็นเงินที่ได้รับกลับมาจากหมู่เกาะเคย์แมน ๓๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สวิสเซอร์แลนด์ ๗๗.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สหรัฐอเมริกา ๒๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับพุงูมีรูเองอยู่ในระหว่างการคุมขังและต่อสู้คดีทุจริตจำนวนมากมายอยู่ในขณะนี้

เปรูได้รับบทเรียนราคาแพงจากการทุจริตครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของผู้นำประเทศตนเอง และได้ไปสู่การปฏิรูปกฎหมายและมาตรการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปได้ ๔ ประการสำคัญคือ ประการแรก มีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้นเป็นครั้งแรก Specialized Anti-Corruption Authorities ประการที่สอง ได้มีการนำหลักกฎหมาย Plea bargaining เข้ามาในกฎหมายเปรูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสืบสวนสอบสวน ประการที่สาม มีการนำมาตราการใหม่ๆเข้ามาสู่กระบวนการในการสืบหาพยานหลักฐาน ประการที่สี่ รัฐสภาเปรูได้ผ่านกฎหมายให้อำนาจอัยการสูงสุดในการตั้งต้นสืบสวนการทุจริตของนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงได้ ซึ่งก่อนหน้านี้สามารถทำได้โดย Permanent Congressional Commission และ judges by Congress เท่านั้น

เปรูได้จัดตั้งกองทุนพิเศษที่เรียกว่า FEDADOI เพื่อบริหารจัดการในการนำทรัพย์สินทุจริตที่ได้กลับคืนมาไปใช้ในการพัฒนาสังคม แต่เป็นที่น่าสังเกตถึงความมีประสิทธิภาพของการบริหารกองทุนดังกล่าว เนื่องจากคณะกรรมการ FEDADOI นั้นมาจากการแต่งตั้งข้าราชการจากกระทรวงต่างๆ และยังใช้กระบวนการและช่องทางของการงบประมาณปกติของรัฐที่ยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนรวมถึงความโปร่งใสและตอบ

สังคมได้ถึงความเหมาะสมในการใช้เงินนั้น ยกตัวอย่างเช่น การนำเงินจำนวน ๙ ล้านเหรียญสหรัฐมอบให้แก่ การท่องเที่ยวและพักผ่อนของข้าราชการตำรวจและตำรวจที่เกษียณอายุราชการแล้ว การนำเงินไปใช้ในการ ปรับกระบวนการทำงานของตำรวจและการซื้อเครื่องแบบตำรวจและการประกันชีวิต และอีก ๔ แสนเหรียญ สหรัฐนำไปใช้ชดเชยค่าใช้จ่ายทางกฎหมายในการติดตามทรัพย์สินทุจริตของฟุจิมิกลับคืน

จากกรณีการทุจริตและการติดตามทรัพย์สินของเปรูจะเห็นได้ว่า กรณีการทุจริตขนาดใหญ่นี้ เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ยังไม่มีเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงทำให้การ ดำเนินการในการขอความร่วมมือเป็นไปอย่างยากลำบาก หากปราศจากการเผยแพร่ของสื่อสาธารณะที่ ก่อให้เกิดแรงกดดันต่อรัฐบาลเปรูและนานาชาติที่ทรัพย์สินไปซุกซ่อนอยู่ การติดตามทรัพย์สินคงไม่ สามารถทำได้ โดยสหรัฐอเมริกาและสวิสเซอร์แลนด์ได้ร่วมมือในการติดตามทรัพย์สินผ่านช่องทางของกฎหมาย เท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น ซึ่งพิสูจน์แล้วว่ายังขาดประสิทธิภาพค่อนข้างมาก

๒.๑.๒.๒ กรณีประสบการณ์การติดตามทรัพย์สินทุจริตของประเทศฟิลิปปินส์

คดีนี้เกี่ยวข้องกับอดีตประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ เฟอร์ดินาน มาร์กอส ซึ่งเป็นคดีทุจริตและการติดตามทรัพย์สินที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะคดีดังกล่าว เป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นสำหรับวาระการติดตามทรัพย์สินระหว่างประเทศ ซึ่งในยุคนั้นเป็นเรื่องที่องค์ความรู้ในการติดตามทรัพย์สินมีอยู่น้อยมาก ผู้ปฏิบัติก็ยังไม่มีความรู้ในการติดตามทรัพย์สินและ ประสบการณ์น้อยในการจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ เป็นการแสดงการทำหายซึ่งถูกเผชิญหน้าโดยขอบเขตของอำนาจที่จะสืบหาติดตามนำทรัพย์สินที่ถูกขโมยคืนเมื่อกลไกสำหรับการทำงานร่วมกันอยู่บนพื้นฐาน ช่วงก่อนเกิดอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต

เฟอร์ดินาน มาร์กอส ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๖ เขาถูกถอดถอนจากอำนาจโดยการปฏิวัติของพลังประชาชนบนข้อกล่าวหาของการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งถูกประเมินว่ามาร์กอสและครอบครัวของเขา ทุจริตเงินไปจำนวนมากถึงประมาณ ๕ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ถึง ๑ หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ จากสัญญารัฐ เหมือนกับ ซานี อบาซา ของไนจีเรีย ย มาร์กอสและครอบครัวเก็บสะสมทรัพย์สินสมบัติผ่าน ๖ ช่องทาง ได้แก่ การควบคุมบริษัทเอกชนใหญ่ การสร้างรัฐเจ้าของผูกขาดในภาคสำคัญของเศรษฐกิจ การให้เงินกู้รัฐแก่เอกชนหรือคนใกล้ชิด การปล้นสมบัติของแผ่นดินและสถาบันการเงินของรัฐ การติดสินบนและคอมมิชชั่นจากบริษัทซึ่งดำเนินกิจการในฟิลิปปินส์ และเบียงเบน เงินช่วยเหลือต่างประเทศและบริษัทอื่นของความช่วยเหลือนานาชาติ โดยส่วนหนึ่งของการฟอกเงินทุจริตนั้น ได้มีการดำเนินการฟอกเงินผ่านบริษัท ที่ไม่มีการประกอบการอยู่จริง ซึ่งลงทุนทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์ใน ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือโดยฝากเงินทุนไว้หลายแห่งภายในประเทศและธนาคารต่างประเทศภายใต้ชื่อปลอม และในที่ไม่มีหมายเลขบัญชีหรือบัญชีที่มีรหัส จำนวนเงินที่ปกปิดและเก็บรักษาไว้ในสวิตเซอร์แลนด์ในเวลาที่มีมาร์กอสออกนอกประเทศเป็นจำนวน ๓๕๖ ล้านเหรียญสหรัฐฯ^๔

ปัจจุบันฟิลิปปินส์มีการจัดการเพื่อที่จะได้เงินคืน ๖๘๔ ล้านเหรียญสหรัฐฯ จากเขตอำนาจระหว่างประเทศ ประกอบกับเงินที่ถูกซ่อนอยู่ในบัญชีต่างประเทศ ยึดเครื่องเพชรพลอยและสิ่งของมีค่าต่างๆ และ

^๔ Jimu, L. , International Centre for Asset Recovery, Basel Institute on Governance, : ๑๒-๑๓.

ดำเนินการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากทรัพย์สินที่ถูกขโมย นอกจากนี้ฟิลิปปินส์มีการจัดการเพื่อจะได้เงินคืนจำนวน ๑,๘๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐในทรัพย์สินในประเทศ ซึ่งรวมทั้งดำเนินการอายัด เงินของ ๒๖๐ บริษัท ซึ่งมีเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการบริหารจัดการของมาร์กอสและการถือหุ้น ทรัพย์สิน เครื่องบิน เครื่องเพชรพลอย และเงินสด ซึ่งถูกทิ้งไว้ภายหลังโดยครอบครัวของมาร์กอส การดำเนินการทันทีโดยเจ้าหน้าที่ฟิลิปปินส์เป็นสิ่งสำคัญในการรักษาทรัพย์สินที่ถูกขโมย คณะกรรมการ Presidential Commission of Good Government (พีซีจีจี) ถูกก่อตั้ง ๓ วันหลังจากที่มาร์กอสออกนอกประเทศภายใต้การบังคับตามคำสั่งที่ ๑ ซึ่งออกโดยประธานาธิบดีคอราซอน อาคิโน มีอำนาจกึ่งตุลาการ พีซีจีจีมีหน้าที่ ๒ ประการ ได้แก่ การติดตามทรัพย์สินคืนทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสืบสวนคดีทุจริตคอร์รัปชันซึ่งถูกมอบหมายโดยประธานาธิบดี

(ก) ความร่วมมือกับประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในการติดตามทรัพย์สินกลับคืน

การติดตามทรัพย์สินคืน เป็นไปอย่างยากลำบาก โดยเฉพาะในส่วน การขอความร่วมมือจากประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ โดย เนื่องจากเป็นคดีใหญ่แรกๆ โดยในเดือนมีนาคม ๑๙๘๖ รัฐบาลสวิส (สภาสหพันธรัฐ) กำหนดคำสั่งยึดที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนซึ่งใช้อำนาจจัดทำให้ภายใต้รัฐธรรมนูญสำหรับคำสั่งเกี่ยวกับการบริหารในการป้องกันประโยชน์สาธารณะ และการตัดสินใจในทางบริหาร แต่ก็มี การตอบสนองต่อข้อมูลซึ่งถูกจัดหาโดยธนาคารสวิสเพราะว่านายธนาคารชาวฟิลิปปินส์กับหนังสือมอบอำนาจจากเฟอร์ดินาน (และอเมลด้า มาร์กอส) มีการขอให้มีการโยกย้ายทรัพย์สินออกจากสวิตเซอร์แลนด์ไปยังธนาคารออสเตรเลียนซึ่งเป็นของมาร์กอสและผู้ใกล้ชิด พีซีจีจีมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขออย่างเป็นทางการตามลำดับสำหรับความช่วยเหลือ โดยจากพยานหลักฐานทาง เอกสารของมาร์กอส ซึ่งถูกค้นพบในทำเนียบประธานาธิบดี ซึ่งประกอบด้วยสมุดบัญชีกับธนาคารสวิสและบันทึกการทำธุรกรรมทางการเงิน เหล่านี้เป็นที่รู้จักแพร่หลายว่า “เอกสารมาลาแกน” ซึ่งเป็นเบาะแส พีซีจีจีที่จะตามรอยทรัพย์สินที่ถูกขโมยและจัดหาจุดเริ่มต้นสำหรับการร้องขอคำสั่งยึดและการติดตามทรัพย์สินคืนซึ่งถูกเก็บเอาไว้ในสหรัฐอเมริกาและสวิตเซอร์แลนด์ แต่กระนั้นก็ดี พีซีจีจีประชุม ร่วมกับ สวิตเซอร์แลนด์และสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับช่องทางของกฎหมาย เพื่อที่จะเรียกร้องติดตามผ่านศาล ขณะที่การดำเนินคดีอาญาในฟิลิปปินส์ก็ได้มีการดำเนินการต่อไป

โดยที่สวิตเซอร์แลนด์มีความสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือแก่พีซีซีจีบนพื้นฐานของกฎหมายสหพันธรัฐบนความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างประเทศในการดำเนินคดีอาญา (ไอเอ็มเอซี) ซึ่งถูกตราเป็นกฎหมายในเดือนมกราคม ๒๐๐๓ ซึ่งก่อนหน้านี้ เจ้าหน้าที่สวิสไม่สามารถบัญญัติความร่วมมือช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันระหว่างประเทศแก่ประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ ซึ่งไม่มีสนธิสัญญาต่อกันสำหรับความร่วมมือช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันระหว่างประเทศกับสวิตเซอร์แลนด์ โดยในปี ๑๙๘๖ คดีมาร์กอส จึงกลายเป็นคดีแรกภายใต้กฎหมายไอเอ็มเอซีใหม่

ในขณะที่การจัดการ ทันทีโดยเจ้าหน้าที่ฟิลิปปินส์และเจ้าหน้าที่สวิส เพื่อป้องกันความสูญเสียของทรัพย์สินบางส่วนซึ่งถูกติดตามในสวิตเซอร์แลนด์ โดยที่การยึดทรัพย์และส่งคืนทรัพย์สินเหล่านี้ พิสูจน์แล้วเป็นการดำเนินการทางกฎหมายที่ยาวนาน ความพยายามนั้นถูกทำให้ช้าโดยความยุ่งยากในประสานงานการดำเนินคดีทางกฎหมาย และการต่อสู้ที่ทำให้ช้าลงของทนายความที่มาร์กอสจ้าง รวมทั้งการอุทธรณ์ อีกหลายครั้งในเรื่องเขตอำนาจศาล

ภายใต้ไอเอ็มเอซี ฟิลิปปินส์ต้องพิสูจน์ ความไม่ถูกกฎหมายของ แผลงเงินทุนและกรรมสิทธิ์ของเงินทุนซึ่งตั้งอยู่บนคำตัดสินก่อนที่จะได้เงินคืน และในเดือนธันวาคม ๑๙๙๐ ภายหลังจากการอุทธรณ์คัดค้านโดยทนายความของมาร์กอส ศาลฎีกาสวิตเซอร์แลนด์ยอมรับว่าและตัดสินว่าทรัพย์สินที่ริบได้ควรจะถูกโอนไปยังฟิลิปปินส์ ซึ่งพีซีซีจีได้ยื่นคำร้อง และขอให้มีการส่งคืนทรัพย์สิน โดยคำตัดสินของศาลฎีกาสวิสในปี ๑๙๙๘ ได้มีคำสั่งทรัพย์สินจำนวน ๕๔๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ถูกโอนไปเก็บไว้ในบัญชีชั่วคราว ของธนาคารแห่งชาติฟิลิปปินส์ จนกว่าจะได้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ขณะที่การดำเนินคดีอาญายังคงดำเนินต่อไปในฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์ แซนดิกันบายัน (Sandigabayan) ซึ่งเป็นหน่วยงานต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ถูกสั่งให้โอนเงินทุนให้แก่รัฐบาลในเดือนสิงหาคม ๒๐๐๐ อย่างไรก็ตามคำสั่งดังกล่าวถูกศาลอุทธรณ์กลับคำพิพากษาบนพื้นฐานที่ว่า สิทธิการครอบครองของทรัพย์สินไม่มีการตกลงในคำสั่งของศาลสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งคำตัดสินสุดท้ายสำหรับสิทธิการครอบครองทรัพย์สินถูกออกโดยศาลฎีกาในเดือนกรกฎาคมปี ๒๐๐๓ และได้มี

ผลบังคับตามกฎหมายในเดือนพฤศจิกายน ๒๐๐๓ โดยแซนติกาบายันได้สั่งปล่อยเงินทุนที่ให้กับบุคคลภายนอก
เก็บไว้ชั่วคราวจนกว่าจะได้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาให้แก่กองคลังของฟิลิปปินส์ในเดือนมกราคม
๒๐๐๔

(ข) ความร่วมมือกับประเทศสหรัฐอเมริกาในการติดตามทรัพย์สินกลับคืน

สำหรับการติดตาม ทรัพย์สินคืนจากบัญชีของมาร์กอสใน ธนาคาร ประเทศสหรัฐอเมริกา การ
พิจารณาคดีมีความพยายามในการขัดขวาง จากทนายความซึ่งเป็นตัวแทนของครอบครัวมาร์กอสและผู้ใกล้ชิด
อีกทั้งจากบุคคลภายนอก โดยตลอด โดยในปี ๑๙๙๕ ศาลสหรัฐอเมริกามีคำ ตัดสินให้ชำระเงิน ๒,๐๐๐ ล้าน
เหรียญสหรัฐฯ คัดค้านทรัพย์สินและที่ดินของมาร์กอสในการฟ้องคดีแทนผู้อื่น โดยอาศัยพระราชบัญญัติละเมิด
บุคคลต่างด้าวในนามของผู้ เสียหาย ๙,๕๐๐ คนจากการทรมาน การประหารชีวิต และสูญหายในระหว่าง
ระบอบการปกครอง ของมาร์กอส โจทก์ ได้ยื่นคำร้องสอดในคดีตามเพื่อที่จะเรียกร้อยเงิน ๓๕ ล้านเหรียญ
สหรัฐฯ จากเงินทุนของมาร์กอสในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเจ้าหน้าที่ฟิลิปปินส์ได้แย้งคดีบนพื้นฐานสิทธิของรัฐบาล
ฟิลิปปินส์ต่อเงินทุนซึ่งถูกคุ้มครองโดยหลักคุ้มกันที่ห้ามฟ้องรัฐบาลและในที่สุดคดีถูกยกเลิกโดยศาลฎีกา
สหรัฐอเมริกา นี่เป็นคำตัดสินที่สำคัญซึ่งจำกัดขอบเขตอย่างมากสำหรับประชาชนและองค์กรของชนชั้นสูงทาง
สังคมที่จะใช้ข้อโต้แย้งทางสิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการฟ้องร้องคดีโดยมุ่งหมายเพื่อประกัน
ค่าสินไหมทดแทนจากระบบการปกครองที่ทุจริตในสหรัฐอเมริกา

การดำเนินการของการติดตามทรัพย์สินคืน ของระบอบการปกครองมาร์กอสยังคงดำเนิน
ต่อไป ความพยายามของพีซีซีจียังคงเผชิญความยากลำบากในการติดตามรอยทรัพย์สินและ การดำเนินการตาม
คำตัดสิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพย์สินถูกครอบครองในชื่อของมูลนิธิและสมาคม เช่น เมื่อไม่นานมานี้ ปี
๒๐๐๙ ศาลวิสเซอร์แลนด์สั่งเพิกถอนการอุทธรณ์โดยหนึ่งในสมาคมเหล่านี้และสั่งให้คืนเงิน ๘.๖ ล้านเหรียญ
สหรัฐฯซึ่งถูกครอบครองในธนาคารสวิสไปยังรัฐบาลฟิลิปปินส์ ยี่สิบสามปีหลังจากระบอบการปกครองมาร์กอส
ล่มสลายลง สำหรับการจัดการเงินและทรัพย์สินที่รับได้นั้น ฟิลิปปินส์ได้จัดตั้งกองทุนเงินปฏิรูปการ

เกษตรกรรมในฐานะที่เป็น ส่วน กลางสำหรับการใช้จ่ายเงินบางส่วนของเงินทุน ซึ่งได้คืนจากมาร์กอส และผู้ใกล้ชิด บางส่วนของเงินทุนถูกแจกจ่ายให้ผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ได้มีความพยายามในการยก ร่างพระราชบัญญัติสำหรับจุดประสงค์นี้ในปี ๒๐๐๓ และสภานิติบัญญัติได้อภิปรายพระราชบัญญัติดังกล่าวในปลายปี ๒๐๐๗ แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้

ทั้งนี้ กองทุนปฏิรูปการเกษตรกรรมได้มีการทำธุรกรรมที่ยังคงมีข้อสงสัยต่อสังคม โดยในเดือนตุลาคม ๒๐๐๖ คณะกรรมการตรวจสอบบัญชีรายงานว่า ส่วนสำคัญของทุนถูกใช้ไปในแหล่งเงินทุนที่มากเกินไปและค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และมีแนวโน้มที่จะไม่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปเกษตรกรรม ยิ่งกว่านั้นเงินบางส่วนถูกใช้ในรายการที่ไม่เกี่ยวข้องกับโครงการที่มีความสำคัญกว่า มีการกล่าวหาของการดำเนินการจัดการที่ผิดเกิดเนื่องจากจำนวนของการทำธุรกรรม ตามรายงานของกรมปฏิรูปที่ดิน (ดีแอลอาร์) ได้จัดสรรเงิน ๕๗ ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อที่จะจ่ายเงินล่วงหน้าต่อธนาคารที่ดินของฟิลิปปินส์ (แอลบีพี) และ ๔๖.๕ ล้านเหรียญสหรัฐฯ สำหรับสำนักงานปฏิบัติการของโครงการที่ครอบคลุมการปฏิรูปการเกษตรกรรม (ซีเออาร์พี) ซึ่งจัดเตรียมไว้ให้หน่วยงานราชการ ยิ่งไปกว่านั้นเงิน ๑๐.๔ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ถูกถอนตามคำร้องขอของกรมการเกษตรเพื่อที่จะสนับสนุนโครงการพันธุ์ข้าวผสม นอกจากนี้ ผู้อำนวยการของเกษตรกรรมก็ไม่สามารถให้ตัวเลขที่แน่นอนของผู้ได้รับประโยชน์ของการปฏิรูปเกษตรกรรมซึ่งได้รับความช่วยเหลือ รวมถึงการใช้จ่ายในการสำรวจพื้นดิน ๓๓.๘ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งมากเกินไปกว่าค่าใช้จ่ายของที่ดินที่ได้มา เป็นต้น

ทั้งนี้ คดีของนาย มาร์กอส เป็นหนึ่งของสาเหตุสำคัญ ที่กดดันให้นานาประเทศตระหนักถึงผลร้ายของการทุจริต และแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริตระหว่างประเทศขึ้น คดีนี้มีกฏนำมาอ้างอิงและศึกษาอยู่เสมอ ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของสหประชาชาติ เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติของรัฐภาคีสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๒.๓ กรณีประสบการณ์การติดตามทรัพย์สินทุจริตของประเทศไนจีเรีย

นายพลसानี อบาซา เคยดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศสหพันธรัฐไนจีเรียตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. ๑๙๙๓ - ๑๙๙๘ ซึ่งการตรวจสอบ การทุจริตของนายพลอบาซา ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นหลังจากการเสียชีวิตอย่างกะทันหันของเขาในเดือนมิถุนายนปี ค.ศ. ๑๙๙๘ ซึ่งจากการตรวจสอบ พบว่าเขาได้ยักยอกเงินสาธารณะไปมากถึงประมาณ ๓ พันถึง ๕ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ด้วยการขโมยทรัพย์สินสาธารณะผ่านธนาคารกลาง การใช้จ่ายเงินเพื่อจากมูลค่าของสัญญาสาธา ณะ การเรียกและรับ สินบนจากคู่สัญญา และการทำธุรกรรมทางการเงินที่ผิดกฎหมาย นายพลอบาซาทำการทุจริตผ่านกระบวนการฟอกเงินทำโดยโครงข่ายอันซับซ้อนของธนาคารและ บริษัทที่ปิดบังในหลายๆประเทศ ทั้งใน ไนจีเรีย สหราชอาณาจักร สวิตเซอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก ลิกเทินสไตน์ เจอร์ซี และบาฮามาส

การตรวจสอบการทุจริตของนายพล อบาซา เริ่มจากการที่ นายพลอับดุลซาลามิ อาบูบาคาร์ และนายพลโอลูเซกัน อบาซันโจ ซึ่งเป็นผู้ที่สืบอำนาจต่อจากเขา เป็นผู้สั่งให้ตรวจสอบและติดตามทรัพย์สินบางส่วนคืน นายพลอาบูบาคาร์ได้ลงนามอนุมัติ พรบ . ลงวันที่ ๒๙ พ.ค. ค.ศ. ๑๙๙๙ (ฉบับที่ ๕๓) ในการติดตามทรัพย์สินคืน ทำให้ไนจีเรีย สามารถ ติดตาม ทรัพย์สินจำนวน ๘๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ คืนจากครอบครัวอบาซาและผู้ใกล้ชิด โดยเงินที่ได้ติดตามกลับคืนมา นี้ ได้ใช้ไปกับโครงการบ้านและการศึกษาของรัฐบาลใน ๓๖ รัฐ ของสหพันธรัฐไนจีเรีย อย่างไรก็ตามรายงานฉบับนี้พุ่งเป้าไปที่เงินจำนวน ๕๐๕.๕ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ที่ซุกซ่อนอยู่ที่ธนาคารสวิ ตเซอร์แลนด์ และได้นำส่งกลับ คืนไนจีเรียในเดือนกันยายน และพฤศจิกายนในปี ๒๐๐๕ และต้นปี ๒๐๐๖

หลังจากที่มีการเจรจากันเป็นระยะเวลาานในปี ๒๐๐๔ ทั้งประเทศไนจีเรียและสวิตเซอร์แลนด์ เห็นควรว่าเงินจำนวน ๕๐๕.๕ ล้านเหรียญสหรัฐนี้ควรนำไปใช้สนับสนุนในโครงการขจัด ความยากจนต่างๆ ภายใต้การสังเกตการณ์ของหน่วยงานอื่น ธนาคารโลกได้รับมอบหมายให้เป็นคนกลางเพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาการบริหารการคลังสาธารณะในประเทศ

ไนจีเรีย รัฐบาลสวิตเซอร์แลนด์ได้มอบเงินสนับสนุนประมาณ ๒๘๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐฯ ผ่านธนาคารโลก เพื่อสนับสนุนทางการเงินของการบริหารค่าใช้จ่ายสาธารณะและการตรวจสอบบัญชีคลัง (PEMFAR) ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มวิธีการจัดระบบการใ ช้งบประมาณ โดยมองไปที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาพลังทางเศรษฐกิจแห่งชาติไนจีเรีย (NEEDS) ซึ่งให้ความสำคัญทางการศึกษา สาธารณสุข และสาธารณสุขโลกพื้นฐาน เช่น พลังงาน ถนนหนทาง และน้ำ นอกจากนี้เงินจำนวนทั้งหมดที่ได้คืนจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์จำนวน ๕๐๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐแล้ว ยังมีข้อตกลงในการจัดการกับหน่วยงานเพื่อขจัดความยากจนเป็น สำคัญ การจัดสรรงบในด้านพลังงาน จำนวน ๑๖๘.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ด้านอาชีพจำนวน ๑๔๔.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ด้านสาธารณสุข ๘๔.๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ด้านการศึกษาจำนวน ๖๐.๑ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และด้านทรัพยากรน้ำ จำนวน ๔๘.๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ^๙

ธนาคารโลกร่วมมือกับองค์กรสังคมพลเมืองชาวไนจีเรียที่ใช้ชื่อว่า อินทริกรีตี (Integrity) เพื่อเตรียมตัวและจัดการตรวจสอบโดยการลงพื้นที่ตามโครงการที่ได้รับทุนจากเงินของอบาชาที่ล้นไป จากไนจีเรีย อินทริกรีตีที่ร่วมกับองค์กรสังคมพลเมืองอีกองค์กรหนึ่ง (CSOs) ตรวจสอบ ๕๑ โครงการโอคอนโจ - อิวียลา และโอซาโฟ - คาวาอาโก ๒๐๐๘ ผู้ได้รับการสัมภาษณ์ทั้งหมดมี ๑๖๘ คน ประกอบด้วย คู่สัญญา ข้าราชการ ท้องถิ่นซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการและผู้ที่ได้รับมรดก การเข้าร่วมขององค์กรสังคมพลเมืองเกิดขึ้นภายหลังจากความกดดัน ในการรวมตัวกันขององค์กรเอกชน (NGO) ของสวิส และองค์กรสังคมพลเมือง ภายใต้การดูแลของโครงการทรัพย์สินที่ถูกยึดยกแห่งไนจีเรีย (NNSA)^{๑๐} องค์กรกลุ่มที่ทำงานด้านการต่อต้านทุจริต สิทธิการสังคมและเศรษฐกิจ นโยบายสาธารณะ สาธารณสุข และ สิ่งแวดล้อม การตรวจสอบ ๕๑ โครงการ ผ่านทาง ๕ เรื่อง คือ ถนนหนทาง พลังงาน สาธารณสุข การศึกษา และน้ำ และพบว่าในบริเวณภูมิศาสตร์การเมือง ๖ แห่งในไนจีเรีย นั้น มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นในโครงการต่างๆ เพื่อใช้ในโครงการพัฒนาขจัดความยากจน หน่วยงานที่ได้รับเลือกจากรัฐบาลไนจีเรียขึ้นอยู่กับศักยภาพที่จะช่วยให้

^๙ Jimu, I., International Centre for Asset Recovery, Basel Institute on Governance : ๗-๘

^{๑๐} ไชมอน เฮอร์สบันเนอร์ “การนำทรัพย์สินที่ถูกขโมยกลับคืน: ประสบการณ์จากสวิส” หน้า ๔. - ๑๐ เศรษฐกิจของการอบรมการทุจริต, ตุลาคม ๒๐๐๘

ประเทศไนจีเรียเดินหน้าและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (MGD) ในแง่ของการจัดสรรให้แก่หน่วยงานเฉพาะ เงินที่ได้คืนประมาณ ร้อยละ ๗๗ ใช้ไปกับถนนหนทาง พลังงาน และสาธารณสุข ซึ่งปรากฏว่าหน่วยงานเหล่านี้ได้รับเงินจัดสรรเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในปี ๒๐๐๔ ต่อเนื่องจากระดับในปี ๒๐๐๓ จาก ๕๗.๖ พันล้านไนรา ๑.๓ พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตต่อไปว่าการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทั้งหมดของรัฐบาลสหพันธรัฐในหน่วยงานทั้ง ๕ นี้ มีจำนวนมากกว่าเงินที่ได้คืนมาจากอบาซา จากการตรวจสอบทั้ง ๕๑ โครงการ พบว่าเสร็จสมบูรณ์แล้ว ๒๓ โครงการ อีก ๒๖ โครงการอยู่ในระยะที่ใกล้สำเร็จ และอีก ๒ โครงการหยุดไป^{๑๑} ทั้ง ๒๓ โครงการได้รับการพิจารณาว่าปฏิบัติการได้ดี แม้ว่าจะ มีการนำไปใช้ในระดับที่หลากหลาย

ตารางที่ ๑ การใช้เงินจากกองทุนอบาซาที่ได้คืนมา

หมายเลข	หน่วยงาน	การจัดสรรขึ้นอยู่กับข้อมูลขั้นต้น (พันล้านไนจีเรียไนรา)	บัญชีกองทุนผ่านรายชื่อโครงการ (พันล้านไนจีเรียไนรา)
๑	พลังงาน -การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค -พลังงานทั่วไป	๒๑.๗๐	๒๑.๙๔ ๘.๑๐ ๑๓.๘๔
๒	อาชีพ -ถนนสายเศรษฐกิจหลัก	๑๘.๖๐	๑๗.๐๖
๓	สาธารณสุข -การดูแลสุขภาพพื้นฐาน -โครงการฉีดวัคซีน	๑๐.๘๓	๑๐.๘๔ ๒.๐๒ ๘.๘๒
๔	การศึกษาพื้นฐานและระดับต้น -โรงเรียนประถม -โรงเรียนมัธยมต้น -วิทยาลัยรัฐบาลสหพันธรัฐ	๗.๗๔	๗.๗๙ ๓.๑๖ ๓.๔๐ ๑.๒๓
๕	น้ำ -น้ำดื่มได้และการประปาส่วนภูมิภาค	๖.๒๐	๗.๕๓
รวม		๖๕.๐๗ พันล้านไนรา ๕๐๐,๕๓๘,๔๖๑.๕๔ เหรียญสหรัฐ	๖๕.๑๖ พันล้านไนรา ๕๐๑,๒๓๐,๗๖๙.๒๓ เหรียญสหรัฐ

ธนาคารโลกและกระทรวงการคลังสหพันธรัฐ (ไนจีเรีย) (๒๐๐๖) รายงานผลจากการใช้เงินที่ได้คืนมาของอบาซาในการลงทุนที่ตรวจสอบ (อัตราแลกเปลี่ยน : ๑ ดอลลาร์สหรัฐ = ๑๓๐ ไนจีเรียไนรา)

^{๑๑} ธนาคารโลก, การใช้เงินที่ได้กลับคืนมาจากการปล้นไปของอบาซา รายงานผลจากการลงทุนที่ตรวจสอบที่เตรียมโดยธนาคารโลก โดยความร่วมมือจากกระทรวงการคลังสหพันธรัฐ ธันวาคม ๒๐๐๖

สิ่งที่ท้าทายมากที่สุดคือการเผชิญกับการติดตามตรวจสอบการจัดสรรและการใช้จ่ายเงินกองทุน และการตรวจสอบกองทุนในงบประมาณชาติ ผลการติดตามแสดงให้เห็นว่า ช่วงระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๔ - ๒๐๐๕ มีการจัดสรรเงินไปยังหน่วยงานต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่เนื่องจากการใช้เงินกองทุนยังไม่สมบูรณ์ในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ จึงมีค่าใช้จ่ายบางประการที่หน่วยงานนำส่วนหนึ่งของ งบประมาณกลางปี ค.ศ. ๒๐๐๕ มาใช้ เป้าหมายหลักจะอยู่ที่การจัดความยากจนใน ๕ เรื่องหลัก แต่ก็ยังมีตัวอย่างที่หน่วยงานนำส่วนแบ่งจากออบาชาไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายเงินคืนหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ หรือจ่ายเงินส่วนหนึ่งในการเดินหน้าโครงการที่ต้องใช้ระยะเวลาหลายปี และยังมีอีกสองสามกรณีที่โครงการเสร็จสิ้นก่อนจะได้ทรัพย์สินคืนกลับประเทศ ซึ่งก็ได้รับการจ่ายเงินคืนภายหลัง อย่างไรก็ตามในบางกรณีโครงการยังไม่เสร็จสมบูรณ์ในขณะที่มีการสำรวจในปี ๒๐๐๖ ค่าใช้จ่ายบางส่วนในโครงการก็นำเงินจากกองทุนออบาชามาใช้ ความท้าทายอีกประการหนึ่งที่ต้องทำคือการรักษาคุณภาพที่ดีในการจัดการทางการเงิน หรือการใช้เงินจากกองทุนให้สมบูรณ์ โครงการช่วยเหลือที่ถูกทุจริตแห่งไนจีเรีย (NNSA) อ้างถึงรายงานอย่างไม่เป็นทางการว่ามีหลายโครงการที่ใช้เงินจากออบาชาไม่มีมาตรฐานที่ดี การขาดความศรัทธาและการทุจริต ทำให้กองทุนไม่สามารถนำไปพัฒนาสาธารณูปโภคที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างเต็มที่^{๑๒} ยกตัวอย่างเช่น กระบวนการตรวจสอบแจ้งว่ามีบางโครงการล่าช้ากว่ากำหนด หรือเกือบจะถูกทิ้ง บางโครงการที่เสร็จสมบูรณ์แล้วปรากฏว่ามีคุณภาพต่ำ และต้องมีการใช้จ่ายจำนวนมากเพื่อซ่อมแซมในระยะเวลาไม่นานหลังจากก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว รายงานจากสังคมพลเมืองแจ้งว่ามีหลายปัจจัยที่ทำให้เกิด “การขาดความศรัทธาที่ดี” ขาดความตั้งใจจริงทางการเมืองและยังเป็นโครงการที่ไม่มีอยู่จริง บางโครงการคู่สัญญาละทิ้งงานหลังจากข้าราชการท้องถิ่นปฏิเสธที่จะยอมรับสินบน เพื่อแลกกับการตรวจสอบความเรียบร้อยของโครงการ ยกเว้นบางตัวอย่าง ที่โครงการต้องชะงักเพราะมีการเปลี่ยนแปลงการออกแบบหลังจากการก่อสร้างเริ่มต้นไปแล้ว ส่วนความก้าวหน้าในโครงการอื่นๆ ก็ได้รับรายงานว่าเกิดความล่าช้าเนื่องจาก ขาดอุปกรณ์และขาดเงินทุนจากรัฐบาลสหพันธรัฐ ไนจีเรีย (FGN)^{๑๓} นอกจากนี้ กระบวนการตรวจสอบอาจจะไม่เที่ยงตรงเนื่องจากไม่สามารถตรวจสอบโครงการได้อย่างเต็มที่ เพราะรัฐบาลไม่ได้ให้รายชื่อโครงการทั้งหมดที่นำเงินกองทุนไปใช้

^{๑๒} ยูโกลอร์ ดี เอนวาฟอว์ เอ และ นาร์ดีน เจ. เอช. , โครงการช่วยเหลือที่ถูกละเลยแห่งไนจีเรีย “รายงานอย่างไม่เป็นทางการของ การปฏิบัติกรม PEMFAR” : ๕

^{๑๓} ยูโกลอร์ ดี เอนวาฟอว์ เอ และ นาร์ดีน เจ. เอช. , โครงการช่วยเหลือที่ถูกละเลยแห่งไนจีเรีย “รายงานอย่างไม่เป็นทางการของ การปฏิบัติกรม PEMFAR” : ๗ - ๘

ดังตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่า การติดต่อกันระหว่างพหุภาคีเป็นไปด้วยความยากลำบาก เมื่อขาดเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศและความร่วมมือของประเทศอย่างจริงจัง ส่งผลให้นานาประเทศเรียกร้องให้สหประชาชาติดำเนินการยกร่างสนธิสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการต่อต้านการทุจริตโดยเร็ว

๒.๒ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีส่วนสำคัญในการต่อต้านการทุจริต

องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความเกี่ยวข้องในการสร้างเสริมธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริตมีอยู่หลายองค์การด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์และลักษณะแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายอย่างหนึ่งที่ใกล้เคียงกันคือเพื่อการต่อต้านการทุจริตและการให้สินบน อาทิเช่น สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) องค์การรัฐอเมริกัน (Organization of American States : OAS) สหภาพแอฟริกัน (African Union : AU) คณะมนตรีแห่งยุโรป (Council of Europe : COE) กรอบความร่วมมือเศรษฐกิจในเอเชีย – แปซิฟิก หรือเอเปค (Asia Pacific Economic Cooperation) ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ฯลฯ โดยที่องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีส่วนสำคัญในการต่อต้านการทุจริตต่างตระหนักถึงผลร้ายของการทุจริตที่กระทบอย่างกว้างขวางไม่เฉพาะแต่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ Transnational Crime ที่บั่นทอนความก้าวหน้าในการทำหน้าที่และการพัฒนางานตามกรอบความร่วมมือและองค์การระหว่างประเทศ เป็นอย่างยิ่ง กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างประสบปัญหาเนื่องมาจากการทุจริตเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อหลักการสำคัญของการค้าขายที่เป็นธรรม การเจริญเติบโตทางธุรกิจและการลงทุนไม่สามารถขยายตัวได้เท่าที่ควร สังคมตกต่ำลงจากเงินเพื่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนถูกเบียดบังไปโดยนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจที่เอารัดเอาเปรียบ รวมทั้งมี การฟอกเงินของกลุ่มผู้มีอิทธิพลและมาเฟีย ซึ่งในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมามีองค์การและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศจึงได้หันมาให้ความสำคัญในการต่อต้านการทุจริตกันมากขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการค้าขายที่

เสมอภาคกัน (Level of playing field) การนำเงินงบประมาณไปพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญที่ประเทศไทยมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องและมีกิจกรรมการต่อต้านการทุจริตค่อนข้างมากและต่อเนื่องเป็นสำคัญ ได้แก่ สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) และ กรอบความร่วมมือเอเปค (Asia Pacific Economic Cooperation) โดยแต่ละองค์กรและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการต่อต้านการทุจริต ดังนี้

๒.๒.๑ สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ” (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ องค์กรสหประชาชาติ

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ เป็นส่วนหนึ่งของสหประชาชาติ เกิดจากการควมรวมกันระหว่าง โครงการควบคุมยาเสพติด สหประชาชาติ กับ ศูนย์ต่อต้านอาชญากรรมระหว่างประเทศ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๗ โดยปัจจุบันมีสำนักงานสาขาย่อยกระจายอยู่กว่า ๕๐ แห่งทั่วโลก ครอบคลุมกว่า ๑๕๐ ประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญของ คือทำให้สังคมโลกมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความยุติธรรม โดยมุ่งไปสู่การเป็นผู้นำในการต่อต้านกับอาชญากรรมรูปแบบต่างๆ และช่วยเหลือ

ประเทศสมาชิก เพื่อการพัฒนากฎหมายและมาตรการที่จำเป็น รวมถึงการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ เพื่อการต่อต้านอาชญากรรม^{๑๔} ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การก่อการร้าย และการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นวาระสำคัญเร่งด่วนของสหประชาชาติที่ต้องแก้ไข ซึ่งนับวันปัญหาเหล่านี้ ได้ทวีความรุนแรง และมีความเกี่ยวโยงกัน ส่งผลเสียต่อความศักดิ์สิทธิ์และการบังคับใช้ของก กฎหมาย ข้ามเขตแดนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง จึงจำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากลเพื่อ

^{๑๔} United Nations Office on Drugs and Crime, UNODC Services & Tools, Practical solution to global threats to justice, security and health, ๒๐๑๐

แก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติดำเนินการภายใต้ ยุทธศาสตร์ครอบคลุม ๕ สาขา คือ

- การต่อต้านขบวนการอาชญากรรม
- การต่อต้านการทุจริต
- การป้องกันและการพัฒนากระบวนการยุติธรรม
- การต่อต้านยาเสพติดและพัฒนาความเป็นอยู่
- การต่อต้านการก่อการร้าย

การก่ออาชญากรรม ซึ่งเป็นปัญหาของนานาประเทศในยุคปัจจุบัน มักเป็นปัญหาของการ ก่ออาชญากรรมในรูปแบบของบุคคลซึ่งมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มก่ออาชญากรรมในลักษณะเป็นขบวนการ มากกว่าการก่ออาชญากรรมของบุคคลโดยส่วนตัว และมีลักษณะข้ามพรมแดนติดตามมาเสมอ ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อประเทศที่สามจากการหลบหนีของผู้กระทำความผิด และการซุกซ่อนทรัพย์สินผิดกฎหมาย โดย ที่การก่ออาชญากรรมข้ามชาตินั้น มีการเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากช่วงภายหลังช่วงสงครามเย็นได้สิ้นสุดลง เพิ่งจะ เริ่มมีความตื่นตัวในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาและได้กลายเป็นวาระเร่งด่วน ของนานาประเทศ ที่ต้องแก้ไขปัญห สหประชาชาติจึงได้ดำเนินการร่างอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมระหว่างประเทศ ^{๑๕} The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime (UNTOC) ๒๐๐๐ เพื่อใช้ในการต่อต้านอาชญากรรมระหว่างประเทศขึ้น โดยเฉพาะอาชญากรรมการก่อการร้ายและอาชญากรรม ข้ามชาติอื่นๆ ซึ่งสหประชาชาติ มีสมาชิก ๑๒๗ ประเทศ เข้าร่วมร่างอนุสัญญา โดยใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๘ เดือน ในช่วงปี ๒๕๔๒ – ๒๕๔๓ จนเกิดมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๖ โดยประเทศไทยยังคง มีสถานะเป็นประเทศผู้ลงนาม แต่ยังมีได้มีการให้สัตยาบันอนุสัญญาดังกล่าว ^{๑๖}

^{๑๕} The Globalization of Crime, A Transnational Organized Crime threat Assessment, ๒๐๑๐

^{๑๖} Webb, P., The United Nations Convention Against Corruption , Global Achievement or Missed Opportunity?, Journal of International Economic Law ๘(๑) , Oxford University Press ๒๐๐๕ : ๑๙๑-๒๒๙

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการทุจริต ที่เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน ส่งผลเสียร้ายแรง นับเป็น อาชญากรรมพิเศษ (Special Crime) เป็นการดำเนินการของผู้มีอำนาจ คือ นักการเมือง ข้าราชการ และนัก ธุรกิจ ยากต่อการตรวจสอบและเอาผิดด้วยกลไกของกฎหมาย หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ มีประสิทธิภาพ ถูกสั่งการได้โดยผู้มีอิทธิพล อีกทั้งเป็นการสมยอมกันระหว่างผู้ให้และผู้รับ นานาประเทศจึงได้เรียกร้องให้หา มาตรการที่จำเป็นในการเยียวยาปัญหา และด้วยสมัชชาสหประชาชาติได้มีข้อมติที่ ๕๕/๖๑ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๐ จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจระดับรัฐบาล (Ad Hoc Committee) เพื่อพิจารณาขอร่าง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ด้วยเหตุผลความจำเป็นว่า ประชาคมโลกได้ตระหนักถึง ผลกระทบอย่างรุนแรงของการทุจริตที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย การพัฒนา หลักนิติธรรม และกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ จึงได้เริ่มงานด้วยการจัดประชุมการเจรจาขอร่างอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตขึ้น ครั้งแรกระหว่างวันที่ ๒๑ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๕ ณ สำนักงานสหประชาชาติ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย และมีการประชุมต่อเนื่องจนถึงการประชุม ครั้งที่ ๗ ระหว่างวันที่ ๒๙ กันยายน - ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงสามารถจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ ต่อต้านการทุจริตแล้วเสร็จ รวมทั้งร่างข้อมติสมัชชาสหประชาชาติ เรื่องอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ ต่อต้านการทุจริต และได้มีการนำเสนอต่อที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติในระหว่างสมัยประชุมสามัญที่ ๕๘ ณ นครนิวยอร์ก เพื่อขอให้รับเอาอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต และเปิดให้มีการลงนามใน โอกาสการประชุมทางการเมืองระดับสูง เพื่อการลงนามอนุสัญญาฯ จัดโดยรัฐบาลประเทศเม็กซิโก ระหว่างวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๖ ณ เมืองเมริดา ซึ่งประเทศไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศได้ลงนามเมื่อ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๖

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต เป็นเครื่องมือทางกฎหมายฉบับแรกที่ ผูกพันให้รัฐภาคีต้องดำเนินการในการต่อต้านการทุจริต โดยได้รับการยอมรับ (adopted) ในการประชุม สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ General Assembly ที่ได้มีมติที่ ๕๘/๔ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ค.ศ. ๒๐๐๓ และมี ผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ ปัจจุบันมีรัฐภาคีทั้งสิ้นรวม ๑๕๑ ประเทศ อนุสัญญานี้ มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมในการสร้างความเข้มแข็งของมาตรการในการป้องกันและป ราบปรามการ ทุจริตให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ

การป้องกันการทุจริต การติดตามทรัพย์สินคืน การสร้างเสริมระบบคุณธรรม จริยธรรม การบริหารจัดการทรัพย์สินที่ดีของภาครัฐ ฯลฯ^{๑๗}

นอกจากนี้ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ UNODC ได้ร่วมกับธนาคารโลก (World Bank) เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการทุจริตที่เป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน จึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการการติดตามทรัพย์สิน Stolen Asset Recovery (StAR) initiative มีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในการตรวจสอบ ติดตามเงินและทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริตกลับคืน โดยเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับข้อบทที่ ๓๑ และหมวดที่ ๕ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต เรื่องการติดตามทรัพย์สินคืน เพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการปฏิบัติการเพื่อการ ยึด อาศัย และ ธิทรัพย์สิน กลับคืนประเทศผู้เสียหาย โดยโครงการ StAR จะทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรที่ทำหน้าที่ต่อต้านการทุจริต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันการทุจริตข้ามชาติ^{๑๘}

โครงการ StAR ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา (Mutual legal Assistance : MLA) เนื่องจากเป็นช่องทางสำคัญในการให้ความช่วยเหลือระหว่างกันในการติดตามตัวผู้กระทำความผิด และทรัพย์สินทุจริตกลับคืน โดยเน้นความสำคัญต่ออานาประเทศและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตต่างๆ ร่วมกันเป็นแนวร่วมปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริต มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และโปรแกรมซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่ใช้สนับสนุน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมถึงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเทศไทยเองก็ได้มีการทำงานร่วมกับโครงการ StAR อย่างใกล้ชิดในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่และการสร้างกลไกภายในประเทศ เพื่อรองรับพันธกรณีในการติดตามทรัพย์สินด้วย^{๑๙}

^{๑๗} Technical Guide to the UNCAC, United Nations, New York, ๒๐๐๙

^{๑๘} UNODC Annual Report, ๒๐๑๐

^{๑๙} Greenberg, Samuel, Grant, Gray, Stolen Asset Recovery, A good practices guide for non-conviction based asset forfeiture, p ๙ – ๑๐

นอกจากนี้ โครงการ StAR ยังได้ร่วมมือกับ องค์กรตำรวจสากล และกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ในการสร้างเครือข่ายการประสานงานคดีเพื่อการติดตามทรัพย์สินคืน และการสร้างฐานข้อมูลหน่วยงานเพื่อการประสานงาน Asset Recovery Focal Point ขึ้น เป็นระบบที่เสริมจากการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริตระหว่างกันสามารถทำได้รวดเร็วมากขึ้น เป็นการเสริมการให้ความร่วมมือระหว่างกันตามช่องทางที่เป็นทางการ ที่ต้องทำตามระเบียบและพิธีการที่ซับซ้อนและใช้ระยะเวลาค่อนข้างมาก โดยจะก่อให้เกิดการประสานงานที่คล่องตัวระหว่างหน่วยงานต่อต้านการทุจริตในประเทศต่างๆได้โดยตรง สะดวกและรวดเร็ว เป็นไปอย่างมีระบบมากขึ้น

๒.๒.๑.๑ การดำเนินการของประเทศไทยกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต

ในส่วนของประเทศไทยนั้น ได้มีการแต่งตั้งคณะผู้แทนเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจ Ad Hoc Committee ในการเจรจา ยกร่างอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต โดยองค์ประกอบขององค์คณะผู้แทนประกอบด้วย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เข้าร่วมการประชุมจนเสร็จสิ้น

ประเทศไทยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาพันธกรณีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต โดยกระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งกระทรวงที่ ๕๒๑/๒๕๔๘ แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา เพื่อยกร่างกฎหมายที่จำเป็นในการปฏิบัติตามพันธกรณี อันประกอบด้วย สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ปปป. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเทศไทยนั้นได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๖ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ เห็นชอบให้กระทรวงการ

ต่างประเทศให้สัตยาบันอนุสัญญาฯ โดยระบุข้อสงวนเรื่องการระงับข้อพิพาท ตามข้อบทที่ ๖๖ ว่า “ In accordance with paragraph ๓ of Article ๖๖ of the Convention, Thailand does not consider itself bound by paragraph ๒ of the same Article” กล่าวคือเมื่อเกิดมีกรณีพิพาทระหว่างรัฐภาคีสองรัฐ หรือมากกว่าเกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้อนุสัญญา ประเทศไทยจะไม่เข้าสู่กระบวนการ อนุญาโตตุลาการ และศาลยุติธรรม ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นข้อสงวนที่รัฐภาคีสองรัฐจำนวนมากได้ระบุข้อสงวนนี้ไว้เช่นกัน และให้มีการยกร่างกฎหมาย ๓ ฉบับให้แล้วเสร็จก่อนที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคี อันได้แก่ ๑. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.....(แก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ และอายุความ) ๒. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.....(แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องอำนาจของผู้ประสานงานกลาง การยึดอายัด และริบทรัพย์สินผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ) และ ๓. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด พ.ศ.(กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการริบทรัพย์สิน และการริบทรัพย์สินตามมูลค่า) ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศในฐานะฝ่ายบริหารได้นำเสนออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตต่อสมานิติบัญญัติแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ ๗๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๐ วรรค ๒ บัญญัติว่า “หนังสือสัญญาใดจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญาต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา” โดยผลการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติเห็นชอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ด้วยคะแนนเสียงเห็นด้วย ๑๓๖ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว ก็ได้ดำเนินการไปตามธรรมเนียมปฏิบัติของประเทศไทยว่าด้วยทฤษฎีเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศ โดยประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายทวินิยม (Dualism) ที่เห็นว่ากฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศนั้นแยกออกจากกัน เนื่องจากมีจุดกำเนิดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กฎหมายระหว่างประเทศเกิดจากหลัก Pacta sunt servanda ในขณะที่กฎหมายในท้องถิ่นอยู่กับกฎหมายสูงสุดคือรัฐธรรมนูญ ดังนั้นหากต้องการให้กฎหมายระหว่างประเทศเข้ามามีบทบาทในระบบกฎหมายภายในก็จำต้องผ่านกระบวนการแปลงรูปเสียก่อน และประเทศไทยก็เป็นประเทศที่

ถือปฏิบัติตามแนวคิดของสำนักทวินิยมที่การทำหนังสือสัญญา Treaty ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา เสียก่อน^{๒๐}

โดยการแก้ไขกฎหมายภายในของไทยตามมติคณะรัฐมนตรีนั้น คือ ให้มีการยกร่างกฎหมาย ๓ ฉบับให้แล้วเสร็จก่อนที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคี อันได้แก่ ๑. ร่าง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.....(แก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ และอายุความ) ๒. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.....(แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องอำนาจของผู้ประสานงานกลาง การยึดอายัด และริบทรัพย์สินผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ) และ ๓. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด พ.ศ. (กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการริบทรัพย์สิน และการริบทรัพย์สินตามมูลค่า) ได้มีการดำเนินการไปอย่างล่าช้า จนเวลาได้ล่วงเลยมานานแต่ยังไม่มีผลคืบหน้า

ในระหว่างที่ประเทศไทยยังมีสถานะเป็นประเทศผู้ลงนาม สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน การทุจริต (Conference of State Parties to the UNCAC) การประชุมคณะทำงาน Open-ended intergovernmental working group on review implementation และการประชุม Implementation Review Group มาอย่างต่อเนื่องทุกครั้ง

สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้เคยมีหนังสือเร่งรัดไปยังรัฐบาลอยู่หลายฉบับ และได้จัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเร่งรัดติดตามการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว รวมถึงได้มีการมีหนังสือสอบถามไปยังสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ” (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) ว่าหากประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน

^{๒๐} จตุรนต์ ธีระวัฒน์, กฎหมายระหว่างประเทศ พิมพ์ครั้งที่ ๒ ปรับปรุงใหม่ หน้าที่ ๖๔, ๗๖ , คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ โดยยังไม่มีกฎหมายรองรับพันธกรณีครบถ้วน แต่โดยส่วนใหญ่ประเทศไทยนั้น มีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว ซึ่งทาง UNODC ได้แสดงความเห็นสนับสนุนท่าทีของไทยโดยเห็นว่าอนุสัญญาฉบับดังกล่าวเปิดช่องให้สามารถทำได้ จนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นพ้องต้องกันว่าประเทศไทยควรเข้าให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติไปก่อนจะเป็นผลดีมากกว่าผลเสีย

ต่อมาเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ ในการประชุมเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมนานาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ครั้งที่ ๑๔ (๑๔th International Anti-Corruption Conference : IACC) ป.ป.ช. ได้หารือกับรัฐบาลถึงความล่าช้าดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงเห็นว่า ป.ป.ช. ที่เป็นองค์กรหลักตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย ควรเป็นเจ้าของเรื่องเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ทบทวนมติในการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ซึ่ง ป.ป.ช. ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญกฎหมายระหว่างประเทศจากสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ UNODC มาให้ข้อมูลประกอบว่า อนุสัญญาฉบับนี้มีลักษณะพิเศษคือมีความมุ่งหมายให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริตให้กว้างขวางที่สุดซึ่งแตกต่างจากอนุสัญญาทั้งหลายในอดีต กล่าวคือประเทศต่างๆ สามารถให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตคู่ขนานไปกับการดำเนินการแก้ไขกฎหมายภายในของตนให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่กำหนดในอนุสัญญาฯ ได้ ตามที่บัญญัติไว้ในข้อบทที่ ๖๕ อีกทั้งอนุสัญญาฯ ไม่มีบทลงโทษกรณีที่รัฐภาคีไม่มีกฎหมายรองรับครบถ้วนหรือไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ทั้งหมด เพียงแต่มีกลไกควบคุมติดตามผลการประเมินติดตามการปฏิบัติ (Review Mechanism) ซึ่งกลไกนี้มีกำหนดดำเนินการคราวละ ๒ รอบ รอบละ ๕ ปี และปัจจุบัน UNODC เพิ่งเริ่มกลไกดังกล่าวในรอบแรกเมื่อเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๓ ที่ผ่านมา โดยเห็นว่ากว่าที่การดำเนินการกลไกควบคุมติดตามผลการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ในรอบต่อไปหรือในอีก ๕ ปีข้างหน้าจะเริ่มขึ้น ร่างกฎหมายอนุวัติการทั้งหลายของไทยที่ค้างค้างอยู่ก็ควรจะมีผลบังคับใช้แล้ว และอีกประการหนึ่งคือรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตกว่าร้อยละ ๗๐ ก็ยังไม่มีกฎหมายรองรับพันธกรณีครบถ้วนเช่นกัน ซึ่งการเข้าเป็นภาคีของไทยก็จะยิ่งเป็นการช่วยเร่งรัดการดำเนินการแก้ไขกฎหมายของไทย รวมถึงการนำประโยชน์ต่างๆ ของอนุสัญญาฯ มาปรับใช้ได้อีกด้วย

ทั้งนี้ ผลเสียของการที่ประเทศไทยยังอยู่ในสถานะประเทศผู้ลงนามโดยยังไม่เข้าเป็นภาคี ก็จะทำให้ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศอย่างมาก ทำให้นานาชาติและภาคเอกชนขาดความมั่นใจในการทำ ธุรกิจการค้าและการลงทุน ซึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เหลือเพียงประเทศไทยและประเทศพม่า เท่านั้น สำหรับในกรณีที่ประเทศไทยถูกกดดันจากการไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้นั้น อนุสัญญาฯ ไม่ มี บทลงโทษแต่อย่างใด และอาจถูกปะนามเท่านั้น ถ้าหากจำเป็นประเทศไทยยังสามารถลาออกจากการเป็นรัฐ ภาคืออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ได้

ดังนั้นเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอ โดยให้กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ ต่อต้านการทุจริต โดยระบุข้อสงวน (reservation) ไว้ในสัตยาบันสารว่า “In accordance with Paragraph ๓ of Article ๖๖ of the convention, Thailand does not consider itself bound by paragraph ๒ of the same Article” มีต้องรอให้ร่างพระราชบัญญัติรวม ๓ ฉบับมีผลใช้บังคับก่อน และกระทรวงการ ต่างประเทศโดยรัฐมนตรีว่าการที่ได้รับอำนาจเต็ม (full power) ได้ลงนามในสัตยาบันสาร (Instrument of ratification) เพื่อยืนยันสัตยาบันสารการเข้าเป็นภาคีของประเทศไทยผ่านทางเอกอัครราชทูตไทยผู้แทนถาวรแห่ง ประเทศไทยประจำสหประชาชาติ ณ นคร นิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา กับทางสำนักงานใหญ่ สหประชาชาติ (UN Headquarter) ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคืออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ ต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ อย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

นอกจากนี้อนุสัญญาฯ ได้กำหนดให้มีกระบวนการประเมินและติดตาม ซึ่งเป็นไปตามข้อบทที่ ๖๓ ซึ่งสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชา ชาติ ที่เป็นผู้อารังรักษาอนุสัณญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ในการเป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมให้รัฐภา คีดำเนินการตามพันธกรณี อนุสัญญาฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐภาคีจะถูกการประเมินทุกๆ ๕ ปี ในการดำเนินการให้เป็นไปตาม พันธกรณี ซึ่งสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ได้พัฒนาระบบการประเมินและ ติดตามตนเอง Self-assessment report ขึ้นเพื่อให้รัฐที่ยังไม่ได้เข้าเป็นภาคี และรัฐซึ่งเป็นภาคีแล้ว สามารถ

เริ่มกระบวนการในการกรอกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้รัฐภาคีสามารถค้นหา ช่องว่างช่องโหว่ของกฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติได้ในระดับหนึ่ง โดยประเทศไทยและประเทศเบนินถูกจับ ฉลากในฐานะรัฐภาคีให้ทำหน้าที่ประเมินสาธารณรัฐเซียร์ราลีโอน ซึ่งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๕๕

๒.๒.๒ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ โดยพัฒนามาจาก OEEC (Organisation for European Economic Co-operation) OEEC ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี ๑๙๔๘ เพื่อบริหารเงินช่วยเหลือจากสหรัฐฯ และแคนาดา ภายใต้แผนมาร์แชล (Marshall Plan) เพื่อบูรณะฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและสังคมของยุโรปภายหลังสงครามโลก ครั้งที่ ๒ OECD มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจในหมู่ประเทศสมาชิก ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ส่งเสริมการค้าเสรี และให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ ภารกิจของ OECD จากเดิมที่เน้นการตรวจสอบนโยบายในด้านต่างๆ ของประเทศสมาชิกไปสู่การวิเคราะห์แนวทางที่นโยบายต่างๆ จะสามารถมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกและกับประเทศภายนอกกลุ่มโดยเฉพาะในประเด็นปัญหาข้ามชาติต่างๆ เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจุบัน OECD ประกอบไปด้วยสมาชิกทั้งสิ้น ๓๑ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย ออสเตรีย เบลเยียม แคนาดา ชิลี สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ฮังการี ไอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ลักเซมเบิร์ก เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ โปแลนด์ โปรตุเกส สาธารณรัฐสโลวาเกีย สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ตุรกี สหราชอาณาจักร

และสหรัฐอเมริกา และ ๑ องค์การ คือสหภาพยุโรป นอกจากนี้ OECD ยังร่วมมือและมีข้อตกลงต่างๆ กับประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกว่า ๗๐ ประเทศ^{๒๑}

อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transaction ค.ศ. ๑๙๙๗ เกิดขึ้นเพื่อการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ ที่มาจากปัญหาในการทำมาค้าขายและการลงทุนระหว่างประเทศของกลุ่มประเทศสมาชิก OECD ที่เป็นมหาอำนาจทางการค้าที่มีสัดส่วนการส่งออกถึงร้อยละ ๗๐ ของการส่งออกของโลก การลงทุนตรงจากต่างประเทศ (FDI) ถึงร้อยละ ๙๐ ของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศของโลก มีบริษัทแม่ทำธุรกรรมข้ามชาติของโลกถึงร้อยละ ๗๕ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร แคนาดา เยอรมัน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส ฯลฯ ซึ่งดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศนี้ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันอย่างมากเพื่อให้ได้มาซึ่งการขายสินค้า โครงการ การจัดซื้อจัดจ้างและการลงทุน ในต่างประเทศ จึงมีการให้สินบนแก่นักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ และนักธุรกิจในประเทศเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังตัวอย่างกรณีอื้อฉาวในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ บริษัทผลิตเครื่องบินของสหรัฐอเมริกา Lockheed ได้จ่ายเงินสนับสนุนให้กับนักการเมืองของญี่ปุ่นและประเทศอื่น ๆ เพื่อให้ช่วยเหลือในการขายเครื่องบินให้กับผู้ซื้อซึ่งรวมถึงสายการบิน All Nippon Airways ของญี่ปุ่นด้วย ทำให้นายกรัฐมนตรี Tanaka Kakuei ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจำนวน ๓ ล้านเหรียญสหรัฐต้องลาออก กรณี Lockheed ส่งผลให้สหรัฐอเมริกาตรากฎหมายว่าด้วยการกระทำทุจริตในต่างประเทศ (Foreign Corrupt Practice Act: FCPA) และในเวลาต่อมาสหรัฐอเมริกาก็ได้ผลักดันให้ประเทศสมาชิก OECD รับหลักการของการห้ามให้บริษัทข้ามชาติของประเทศสมาชิกไปให้สินบนระหว่างประเทศเพื่อความได้เปรียบในทางการค้า จนกระทั่งอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในการทำธุรกิจระหว่างประเทศได้มีการรับรองในการประชุมเจรจาเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

^{๒๑} ความสัมพันธ์ไทยกับต่างประเทศ Thailand & the world, Bilateral and Multilateral Cooperation, OECD, กระทรวงการต่างประเทศ แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th>

ภาพรวมของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ เป็นอนุสัญญาที่มีผลผูกพันทางกฎหมายต่อประเทศสมาชิก ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องกำหนดเรื่องการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศเป็นความผิดอาญา และต้องดำเนินการออกนโยบายเพื่อที่จะป้องกัน สืบสวน และกำหนดโทษสำหรับความผิดดังกล่าว ซึ่งอนุสัญญาดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือต่อต้านการทุจริตในระดับสากลฉบับแรกและฉบับเดียว ที่มุ่งเน้นที่จะเอาผิดกับการฝ่ายที่ทำการให้สินบน (supply side) ซึ่งได้แก่บุคคล /บริษัทซึ่งเสนอหรือสัญญาว่าจะให้ หรือได้ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ ซึ่งประเทศสมาชิกได้แสดงความตั้งใจและยืนยันว่าบริษัทในประเทศตนจะดำเนินกิจการและทำการลงทุนอย่างมีจริยธรรมและจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการทุจริต

เนื่องจากระบบกฎหมายและโครงสร้างของประเทศสมาชิกมีความแตกต่างกันออกไป จุดมุ่งหมายของอนุสัญญา ต่อต้านการให้สินบน ฯ จึงไม่ได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการอย่างเดียวกันในการที่จะปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ แต่เพียงต้องการให้ประเทศสมาชิกบังคับใช้และปฏิบัติตามอนุสัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามระบบกฎหมายตนเท่านั้น โดยกำหนดพันธกรณีอื่นภายใต้อนุสัญญาฯ ดังเช่น

- ประเทศสมาชิกต้องให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในทันทีแก่ประเทศอื่นเพื่อการสอบสวนและดำเนินคดีการติดสินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ
- ประเทศสมาชิกต้องกำหนดความรับผิดของบริษัทสำหรับความผิดฐานให้สินบน
- ประเทศสมาชิกต้องกำหนดโทษที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพรวมถึงการยึดทรัพย์สินสำหรับความผิดฐานให้สินบน

อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนฯ ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งหมด รวม ๓๘ ประเทศ ได้แก่ประเทศสมาชิก OECD ๓๐ ประเทศ และ ๘ ประเทศซึ่งมิใช่สมาชิก OECD (อาร์เจนตินา, บราซิล, บัลแกเรีย, ชิลี, เอสโทเนีย, อิสราเอล, สโลเวเนีย และแอฟริกาใต้) สำนักงานเลขาธิการ OECD ได้รวบรวมสถิติสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานของ คณะทำงานว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ (Working Group on Bribery in International Business Transactions) จากข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๐๑๐ ประเทศสมาชิกจำนวน ๓๗ ประเทศ จาก ๓๘ ประเทศ มีการ

ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ๑๔๘ คดี ฐานให้สินบนระหว่างประเทศ มีการดำเนินคดีกับ ๗๗ องค์กร ฐานให้สินบนระหว่างประเทศ โดยในประเทศสมาชิกจำนวน ๗ ประเทศ จาก ๑๓ ประเทศ ได้ดำเนินการลงโทษทั้งบริษัทและบุคคล โดยมีการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดฐานให้สินบนระหว่างประเทศแล้วอย่างน้อย ๔๐ คน และเฉพาะการลงโทษหลายกรณีเป็นค่าปรับต่อบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่บริษัทเดียวเป็นเงินจำนวนถึง ๑.๒๔ พันล้านยูโร^{๒๒}

ก) เครื่องมืออื่นที่เกี่ยวข้องกับ OECD Anti-Bribery นอกจากอนุสัญญาฯ (Related OECD Anti-Bribery Instruments)

นอกจากการออกอนุสัญญาฯ ให้มีผลบังคับแล้ว ในปี ค.ศ. ๑๙๙๗ สภา OECD ได้ออก “ข้อเสนอแนะว่าด้วยการต่อต้านการติดสินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ (Recommendation of the OECD Council on Combating Bribery in International Business Transaction) ฉบับปรับปรุง” โดยกำหนดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศเป็นความผิดอาญา การลดหย่อนภาษีในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ การตรวจสอบภายนอก และการควบคุมบริษัท เพื่อป้องกันและเฝ้าระวังการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ รวมถึงข้อเสนอแนะในเรื่องการออกกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ คณะทำงานว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ ยังได้มีการพิจารณาทบทวนการแก้ไขปรับปรุง ด้วยการอภิปรายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงถ้อยคำและความถูกต้องของ “ข้อเสนอแนะ” เพื่อให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อการแก้ไขปรับปรุงอนุสัญญาฯ ที่บังคับใช้มาเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี ซึ่งในเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. ๒๐๐๙ OECD ได้ออก “ข้อเสนอแนะว่าด้วยการต่อต้านการติดสินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศเพิ่มเติม ” (Recommendation for further Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions) ” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากในการที่ประเทศสมาชิกจะได้นำไปปฏิบัติเป็นมาตรการและแนวทาง ทั้งทางด้าน การป้องกัน ตรวจสอบ และการดำเนินคดีฐานให้หรือรับสินบนระหว่างประเทศ

สภา OECD ยังได้ออกข้อเสนอแนะในเรื่องการลดหย่อนภาษีในการติดสินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ (OECD Recommendation on the Tax Deductibility of Bribes to Foreign Public Officials) โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกไม่อนุญาตให้มีการลดหย่อนภาษีสำหรับการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศเนื่องจากการให้หรือรับสินบนระหว่างประเทศของบริษัทข้ามชาติที่มีการนำค่าดำเนินการที่ผสมปนเปไปด้วยเงินให้สินบนมาดำเนินการในการลดหย่อนภาษีในระบบ ซึ่งในปัจจุบัน ไม่มีประเทศสมาชิกใดอนุญาตให้มีการลดหย่อนภาษีในลักษณะดังกล่าวแล้วโดยมีการวางหลักในกฎหมายภาษีของแต่ละประเทศของตนห้ามมิให้ดำเนินการอีกต่อไป

ข) การควบคุมดูแลการปฏิบัติตามเครื่องมือของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ (Monitoring Implementation of the OECD Anti-Bribery Instruments)

กระบวนการตรวจสอบ และควบคุมดูแลการบังคับใช้และปฏิบัติตามอนุสัญญา OECD ของประเทศสมาชิก ได้แก่ กลไกการตรวจสอบเข้มข้นด้วยประเทศสมาชิก (rigorous peer review) โดยอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบนได้กำหนดกระบวนการประเมินตนเองและการประเมินผลร่วมกัน เพื่อให้ประเทศสมาชิกจะสามารถตรวจสอบและประเมินกันและกันเพื่อให้แน่ใจว่าประเทศสมาชิกอื่นถือตามคำสัญญาของตนในการต่อต้านการให้สินบน

รายงานเกี่ยวกับการควบคุมดูแลอย่างละเอียดจะแสดงว่าประเทศสมาชิกได้ปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายหรือมีนโยบายในการต่อต้านการติดสินบนหรือไม่ โดยคณะทำงานว่าด้วยการต่อต้านการให้หรือรับสินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ (Working Group on Bribery in International Business Transactions) คณะทำงานฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของประเทศสมาชิกทั้ง ๓๘ ประเทศ จะเป็นผู้ประเมินผล ดังนั้นเมื่อประเทศใดได้ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาฯ แล้ว เท่ากับว่าประเทศนั้นผูกพันที่จะถูกประเมินเรื่องการปฏิบัติตามและบังคับใช้อ่อนุสัญญาฯ โดยประเทศอื่นและจะต้องทำหน้าที่ในการประเมินประเทศอื่นด้วย

ค) คณะทำงานว่าด้วยการต่อต้านการให้หรือรับสินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจ

ระหว่างประเทศ (Working Group on Bribery in International Business Transactions)

คณะทำงานฯ เป็นผู้ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการตามพันธกรณีอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบนฯ ของประเทศสมาชิก ประกอบด้วยผู้แทนประเทศสมาชิกจากหน่วยงานภาครัฐ ดังเช่น ด้านกระบวนการยุติธรรม, ด้านการคลัง, ด้านเศรษฐกิจ และด้านการต่างประเทศ และฝ่ายเลขานุการ OECD โดยคณะทำงานจะมีการประชุมประมาณ ๔ ครั้ง ต่อปี ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งการประชุมคณะทำงานฯ นี้เปิดโอกาสให้ผู้แทนประเทศสมาชิกแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น รวมถึงความก้าวหน้าต่างๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการให้สินบน ดังเช่น การสืบสวนสอบสวนคดี และการออกกฎหมายหรือมาตรการใหม่ๆ เพื่อการต่อต้านการให้สินบน

ในการทำหน้าที่ประเมินประเทศสมาชิก คณะทำงานฯ จะทำการตรวจสอบกรอบกฎหมายและโครงสร้างการทำงานและหน่วยงานของประเทศสมาชิกเพื่อหาปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบนฯ และคณะทำงานจะให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคดังกล่าว และจะทำการติดตามการดำเนินการของประเทศสมาชิกว่าได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานหรือไม่

นอกจากนั้น การประชุมคณะทำงานฯ ยังเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายของประเทศสมาชิกในช่วง “Tour de Table” ซึ่งแต่ละประเทศสามารถที่จะรายงานความคืบหน้าหรือสถานะล่าสุดเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขกฎหมาย การสืบสวน การดำเนินคดี ประสพการณ์ แนวทางการปฏิบัติที่ดี ฯลฯ และยังเปิดโอกาสให้ผู้แทนประเทศสมาชิกซักถามข้อสงสัยต่างๆ ที่มีเกี่ยวกับคดีหรือเรื่องอื่นกับประเทศสมาชิกอื่นได้อย่างกว้างขวาง

หนึ่งในคดีที่คณะทำงานว่าด้วยการต่อต้านการให้หรือรับสินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ (Working Group on Bribery in International Business Transactions) ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก คือ กรณีการทุจริตของอดีตผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และบุตรสาวในคดีรับเงินสินบนจากนายเจอร์ร็อด กรีน และนางแพทริเซีย กรีน สองสามีภรรยาชาวสหรัฐฯ เพื่อแลกเปลี่ยนให้ได้โครงการจัดงานเทศกาลบางกอกฟิล์ม โดยอัยการสหรัฐอเมริกา ได้ยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ในฐานความผิดตามกฎหมายต่อต้านการทุจริตระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา Foreign Corrupt Practice

Act – FCPA และศาลสหรัฐฯ ได้พิพากษาจำคุกและปรับ นายเจอร์ราร์ด กรีน และนางแพทริเซีย กรีน และได้ฟ้องอดีตผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และบุตรสาว ฐานสมรู้ร่วมคิดกระทำการผิดกฏหมายฟอกเงินของสหรัฐฯ ซึ่งเรื่องนี้สหรัฐอเมริกาในฐานะประเทศสมาชิกอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบนฯ ต้องการที่จะดำเนินคดีให้หรือรับสินบนระหว่างประเทศนี้ให้เป็นกรณีตัวอย่างในการปราบปรามการให้สินบนระหว่างประเทศด้วย

ง) กระบวนการในการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติตามอนุสัญญา (Monitoring Compliance and Implementation of the Convention)

ผู้แทนประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นคณะทำงานฯ จะต้องถูกประเมินโดยประเทศสมาชิกอื่น และจำต้องประเมินประเทศสมาชิกอื่นด้วยในทางกลับกัน ซึ่งถือเป็นกระบวนการประเมินกันเองระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อสร้างแรงกดดันภายในคณะทำงานฯ เพื่อที่ประเทศสมาชิกจะได้ทำให้คณะทำงานมั่นใจว่าประเทศตนได้ดำเนินการตามอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบนฯ หรือดำเนินการใดๆ เพื่อต่อต้านการให้สินบน

กระบวนการในการควบคุมและตรวจสอบของคณะทำงานฯ สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ

๑. การตรวจสอบคาบที่ ๑ (Phase ๑ Examination) เป็นการตรวจสอบกฎหมายหรือมาตรการอื่นของประเทศสมาชิกในเชิงลึกเพื่อพิจารณาว่ามีความสอดคล้องหรือเป็นไปตามพันธกรณีอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบนฯ หรือไม่ โดยประเทศสมาชิกซึ่งถูกประเมินจะต้องส่งกฎหมาย และ ระเบียบ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด พร้อม

กรอกแบบสอบถามเกี่ยวกับกฎหมายของตน ให้แก่คณะทำงาน โดยประเทศสมาชิกอื่น ๒ ประเทศ ในฐานะผู้นำการสำรวจ (lead examiner) ร่วมกับฝ่ายเลขานุการ OECD จะร่วมกันวิเคราะห์กฎหมายของประเทศสมาชิกซึ่งถูกตรวจสอบ และจัดเตรียมร่างรายงานผลการประเมินความสอดคล้องและการปฏิบัติตาม อนุสัญญาฯ ของประเทศดังกล่าว ซึ่งจะต้องระบุถึงประเด็นที่สำคัญที่ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ในระหว่างการตรวจสอบระยะต่อไป ด้วย โดยร่างรายงานดังกล่าวจะได้นำไปหารือและขอความเห็นชอบในที่ประชุมคณะทำงาน และเผยแพร่ อย่างไรก็ตาม เมื่อประเทศสมาชิกมีการออกกฎหมายใหม่ที่เปลี่ยนแปลงหลักการของความผิดฐานให้สินบนหรือหลักการอื่นที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานฯ อาจดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมหรือที่เรียกว่า (Phase ๑ bis) เพื่อที่จะประเมินความมีประสิทธิภาพของกฎหมายหรือมาตรการใหม่ดังกล่าว นั้นอีกได้.

๒. การตรวจสอบคาบที่ ๒ (Phase ๒ Examination) เป็นการตรวจสอบและติดตามความมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติของกฎหมายดังกล่าวและหน่วยงานต่อต้านการให้หรือรับสินบนของประเทศสมาชิกที่ถูกตรวจสอบจะต้องตอบแบบสอบถาม และคณะสำรวจ (Review team) ซึ่งประกอบด้วยประเทศผู้นำการสำรวจ (lead examiner) ร่วมกับ ๒ ประเทศ และฝ่ายเลขานุการ OECD จะเดินทางไปประเทศสมาชิกที่ถูกตรวจสอบเป็นเวลาประมาณ ๑ สัปดาห์ เพื่อทำการตรวจเยี่ยมและสำรวจการดำเนินการ ซึ่งในระหว่างการตรวจเยี่ยมคณะสำรวจจะเข้าพบหารือกับผู้บังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ตุลาการ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง หรือผู้แทนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชน และภาคประชาสังคม กระบวนการตรวจสอบดังกล่าว ทั้งการหารือและการตอบแบบสอบถามจะถูกวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความมีประสิทธิภาพในการป้องกัน การสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี และการลงโทษการกระทำความผิดฐานให้สินบนของประเทศดังกล่าว และคณะสำรวจจะต้องร่างรายงานเพื่อนำมาหารือและขอความเห็นชอบในที่ประชุมคณะทำงานต่อไป และเช่นเดียวกับกระบวนการตรวจสอบระยะแรก คณะสำรวจจะต้องให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ประเทศสมาชิกที่ถูกตรวจสอบนำไปแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติตามอนุสัญญา

ประเทศภายใต้การตรวจสอบจะต้องรายงานความคืบหน้าของการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะทำงานฯ โดยจะต้องรายงานทางวาจา (oral follow-up report) เป็นเวลา ๑ ปี เมื่อเริ่มกระบวนการตรวจสอบระยะที่ ๒ แล้ว และรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร (written follow-up report) เมื่อเริ่มกระบวนการ

ตรวจสอบระยะที่ ๒ แล้ว เป็นเวลา ๒ ปี และรายงานทางวาจาครั้งที่ ๒ (second oral follow-up report) เมื่อเริ่มกระบวนการตรวจสอบระยะที่ ๒ แล้ว เป็นเวลา ๓ ปี ทั้งนี้ หากคณะทำงานพบข้อบกพร่องร้ายแรงของประเทศสมาชิกในการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามอนุสัญญา คณะทำงานสามารถที่จะดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติม (Phase ๒ bis) โดยจะเดินทางไปเยี่ยมสำรวจ ณ ประเทศสมาชิกอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบเน้นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะเจาะจง

หากประเทศสมาชิกได้ดำเนินการที่เหมาะสมหลังจากที่มีการตรวจสอบ หรือตรวจสอบเพิ่มเติมโดยคณะสำรวจแล้ว คณะทำงานสามารถที่จะดำเนินการดังนี้

- เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกดังกล่าวทำการรายงานอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับความพยายามเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น
- ออกหนังสืออย่างเป็นทางการเพื่อแจ้งว่าประเทศสมาชิกดังกล่าวมิได้ปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบนฯ และเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกดำเนินการในทันทีเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว
- ส่งผู้แทนระดับสูงของฝ่ายเลขานุการ OECD รวมถึงประธานคณะทำงาน และหัวหน้าคณะผู้แทนประเทศสมาชิกอื่นๆ เพื่อพบปะและหารือกับรัฐมนตรีหรือผู้แทนระดับสูงของประเทศสมาชิกที่ถูกตรวจสอบ

ทั้งนี้ คณะทำงานฯ อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพิ่มกระบวนการควบคุมตรวจสอบระยะที่ ๓ หรือ Phase ๓ Examination เพื่อให้มั่นใจถึงความมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องของอนุสัญญา ต่อต้านการให้สินบนฯ ซึ่งคาดว่าจะเริ่มดำเนินการตรวจสอบในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

ฉ) การประชุมคณะทำงานว่าด้วยเรื่องเงินค่าอำนวยความสะดวก Meeting on Study Group on Small Facilitation Payment ซึ่งอยู่ภายใต้การประชุมคณะทำงานว่าด้วยการติดสินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ

การประชุมว่าด้วยเรื่องเงินค่าอำนวยความสะดวก Small Facilitation Payment ภายใต้กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้แทนประเทศสมาชิกได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขเรื่องเงินค่าอำนวยความสะดวก ที่เป็นปัญหาสำคัญที่มีกฎมองข้าม และเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายกันในระหว่างการประชุม รวมถึงการเข้าร่วมประชุมของบรรษัทเอกชนขนาดใหญ่ที่มีธุรกิจข้ามชาติ เพื่อให้ทราบถึงมุมมองของปัญหาได้ครบถ้วนยิ่งขึ้น โดยที่นานาประเทศสมาชิก OECD ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาของเงินค่าอำนวยความสะดวก (Small Facilitation Payments) ที่เป็นปัญหาที่อยู่ในช่องว่างของกฎหมายและการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและการให้สินบน ซึ่งภาคธุรกิจที่ทำการค้าและการลงทุนข้ามประเทศเริ่มมีการเปลี่ยนท่าทีเกี่ยวกับการจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก ว่าก่อให้เกิดปัญหาของความไม่เป็นธรรมต่อการค้าและการลงทุนที่เท่าเทียมกัน (Level of Playing Field)

กล่าวคือ การจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก ติดต่อกันหลายๆ ครั้ง รวมกันแล้วอาจมีจำนวน มากที่ส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติ และก่อให้เกิดการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม การจ่ายเงิน จำนวนไม่มากเพื่ออำนวยความสะดวก ในประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาอาจมีมูลค่าต่างกัน มหาศาล ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น

โดยที่การจ่ายเงินเพียงเล็กน้อยสำหรับ “การอำนวยความสะดวก” ไม่ได้ถือเป็นการจ่ายเงิน “เพื่อให้ได้มาหรือคงไว้ซึ่งประโยชน์ทางธุรกิจหรือประโยชน์อื่นที่ไม่เหมาะสม” ภายในคำนิยามของอนุสัญญาฯ และไม่ถือว่าเป็นความผิด ในบางประเทศถือว่าการจ่ายเงินเช่นว่าเป็นการกระตุ้นเจ้าหน้าที่รัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ ของตนเอง ตัวอย่างเช่น การจ่ายเงินสำหรับการออกใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาต แต่โดยทั่วไปถือว่าผิด กฎหมายในต่างประเทศ ประเทศอื่นๆ สามารถหรือควรดำเนินการแก้ไขปรากฏการณ์ที่ก่อกวนนี้โดยใช้ วิธีการต่างๆ เช่นการสนับสนุนแผนงานต่างๆ ในเรื่องการส่งเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งการกำหนดให้เป็นความผิด อาญาโดยประเทศอื่นๆ ดูเหมือน จะไม่ใช่การกระทำที่ปฏิบัติได้จริงหรือเป็นการกระทำเสริมที่มีประสิทธิผลแต่ อย่างใด

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าค่าอำนวยความสะดวก (Small Facilitation Payments) อาจเรียกได้ว่าเป็น Grease money ที่ภาคธุรกิจมักจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐระดับล่างเพื่อให้อำนวยความสะดวกเป็นกรณีพิเศษหรือเอื้อ โภชน์เป็นพิเศษแก่ธุรกิจนั้นๆ ซึ่งมีเพียงบางประเทศเท่านั้นที่มี การออกกฎหมายห้ามการกระทำดังกล่าว แต่ในการบังคับใช้ก็ยังคงไม่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐเกาหลี นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา โดยการประชุมคณะทำงานว่าด้วยเรื่องเงินค่าอำนวยความสะดวกได้มีการหารือ กันอย่างละเอียดถึงนิยาม ขนาดของค่าอำนวยความสะดวกว่าเป็นเรื่องยากที่จะแยกแยะว่ามูลค่าของค่าอำนวยความสะดวกเท่าไรที่จะก่อให้เกิดปัญหา ปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่ให้และค่าเงินยอมก่อให้เกิดผลร้ายและ การเลือกปฏิบัติและใช้ดุลพินิจได้ และอาจก่อให้เกิดความได้เปรียบกันถึงขนาดได้รับการคัดเลือกให้ ใ้ทำงานหรือ การได้งานต่อเนื่องหรือได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้า “To obtain or retain business or other improper advantage”

จากผลสำรวจภาคธุรกิจเอกชนที่อยู่ภายใต้ประเทศสมาชิก กรอบอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้าน การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ OECD Anti-

Bribery Convention เมื่อเดือนตุลาคม ๒๐๐๙ ซึ่งให้เห็นท่าทีที่เปลี่ยนแปลงไปของภาคธุรกิจเอกชน โดยร้อยละ ๗๖ เห็นว่าสามารถทำธุรกิจได้โดยไม่ต้องพึ่งการจ่ายค่าอำนวยความสะดวก และร้อยละ ๘๓ เห็นว่าการทำธุรกิจจะไม่ง่ายขึ้นไม่ว่าประเทศ คู่ค้าหรือรับการลงทุนจะมีกฎหมายห้ามการจ่ายและรับค่าอำนวยความสะดวก ส่งผลให้เกิดการเห็นพ้องต้องกันของประเทศสมาชิกว่าจำเป็นที่ จะต้องทบทวนสาระสำคัญของข้อคิดเห็นเกี่ยวกับอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบน ฯ เพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์และสอดคล้องต่อการทำธุรกิจของภาคเอกชนต่อไป

ข) การทบทวนเครื่องมือของ OECD Anti-Bribery (Review of OECD Anti-Bribery Instruments)

หลังจากที่อนุสัญญาฯ ได้มีผลบังคับใช้เป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว การดำเนินการตามอนุสัญญาฯ ได้มาถึงจุดเชื่อมต่อที่สำคัญ เนื่องจากคณะทำงานฯ ได้ดำเนินกระบวนการตรวจสอบในระยะที่ ๒ (Phase ๒) เกือบทุกประเทศสมาชิกจะเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้เริ่มดำเนินโครงการทบทวนเพื่อแก้ไขปรับปรุงอนุสัญญาฯ และเครื่องมืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้อนุสัญญาฯ และเครื่องมือดังกล่าวยังคงอยู่บนมาตรฐานเพื่อการต่อต้านการทุจริต โดยที่คณะทำงานฯ ได้ทำการหารือต่อสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิก ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายระหว่างประเทศ องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ หน่วยงานภาคประชาสังคม นักวิชาการ และภาคเอกชน เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการทบทวนและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือของ OECD Anti-Bribery โดยได้มีการจัดทำร่างข้อเสนอแนะของสภา OECD ขึ้นเพื่อให้ประเทศสมาชิกให้ความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอแนะดังกล่าว ซึ่งในการประชุมคณะทำงานฯ ประเทศสมาชิกก็ได้พิจารณาข้อเสนอแนะโดยละเอียดและแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับแก้ร่างข้อเสนอแนะกันต่อไป

นอกจากนี้ คณะทำงานฯ ยังได้มีการจัดตั้งทีมศึกษาวิจัยและการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายคนขึ้นในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ เพื่อทำการศึกษาและหารือเกี่ยวกับประเด็นสำคัญต่างๆ ภายใต้เครื่องมือของอนุสัญญาต่อต้านการให้สินบน ฯ ดังเช่น ประเด็นเรื่องการจ่ายเงินค่าอำนวยความสะดวกเล็กๆน้อยๆ การตรวจสอบบัญชี ข้อห้าม ในการลดหย่อนภาษี และความเชื่อมโยงในการต่อต้านการทุจริตของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ฯลฯ

**ข) การศึกษาเกี่ยวกับตัวกลางในความผิดฐานติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ
(Typology Exercise on Intermediaries in Foreign Bribery)**

เนื่องจากประเทศสมาชิก ต่างก็ตระหนักถึงปัญหาและบทบาทของ ตัวกลางหรือผู้แทนไม่ว่า จะอยู่ในรูปแบบบุคคลหรือบริษัทหรือที่ปรึกษา นั้นมีบทบาทอย่างมากในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งตัวกลางมักจะมี ส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐเกือบทุกคดีทุจริต จึงได้เริ่มโครงการศึกษา เกี่ยวกับบทบาทของตัวกลางในการกระทำความผิดฐานให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศ โครงการดังกล่าวได้ ดำเนินการสำรวจเกี่ยวกับความสลับซับซ้อนของบทบาทของตัวกลางในการทำธุรกรรมทางธุรกิจที่มีการให้ สินบนเกิดขึ้น และคณะทำงานได้จัดทำเป็นร่างรายงานการศึกษาซึ่งมีการกำหนดคำนิยาม และรูปแบบของการ ให้หรือรับสินบนผ่านทางตัวกลาง การมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด การใช้ตัวกลางหลายคนหรือหลาย บริษัท ความเสี่ยงในการเกิดการกระทำความผิดฐานติดสินบนผ่านทางตัวกลาง การดำเนินการของภาคเอกชน เพื่อที่จะลดความเสี่ยงของการติดสินบนผ่านทางตัวกลาง การตรวจพบการกระทำความผิดฐานให้หรือรับสินบน ผ่านทางตัวกลาง และรวมกรณีศึกษาที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการให้หรือรับสินบนผ่านทางตัวกลางด้วย

**ณ) การประเมินและตรวจสอบตนเองและประเทศสมาชิกในการประชุมคณะทำงาน
(Self and Mutual Evaluation of Implementation of the Convention) ที่เป็นกลไกในการ
ประเมินติดตามประเทศสมาชิก**

การประเมินและตรวจสอบนี้ เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบประเทศสมาชิกถึงประสิทธิภาพ ของกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ รวมถึงความเอาใจจริงเอาใจใส่ในการปฏิบัติตามพันธกรณีของ อนุสัญญาฯ ซึ่งที่ผ่านมาจะมีการละลายและซ่อนเร้นซึ่งการดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น คณะทำงานฯ จึงจำเป็นต้องมีกลไกในการตรวจสอบเพื่อให้ทราบได้ว่าประเทศสมาชิกได้ดำเนินการไปในทิศทางที่ถูกต้อง

สำหรับประเทศไทย โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับการเชิญให้เข้าร่วมการประชุม คณะทำงานฯ ด้วยการต่อต้านการให้หรือรับสินบนในการทำธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ และปัจจุบันมีสถานะเป็น ผู้แทนประเทศไทยในฐานะผู้สังเกตการณ์ (Observer Status) เข้าร่วมการประชุมอย่างต่อเนื่อง สำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ระหว่างการทบทวนวิจัยศึกษาพันธกรณีและข้อตกลงของอนุสัญญาฯ ต่อต้านการให้สินบน เพื่อศึกษาความ พร้อมทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชนที่ยังมีความล้าหลังอยู่มาก โดยคาดว่าใน

อนาคตข้างหน้าหากประเทศไทยมีความพร้อมมากขึ้น ก็อาจเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์ในการต่อต้านการทุจริตและสินบนในภาคเอกชนซึ่งกฎหมายภายในของไทยยังมีไม่เพียงพอ ต่อไป

๒.๒.๓ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Economic Cooperation : APEC) และคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมความโปร่งใส

กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย แปซิฟิก “เอเปค (APEC)” เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจ (economy) ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ (ค.ศ. ๑๙๘๙) โดยนาย Bob Hawke นายกรัฐมนตรี ออสเตรเลียในขณะนั้น ที่มองว่า ออสเตรเลียจำเป็นต้องเกาะเกี่ยวกับเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกและทวีปอเมริกาเหนือ ท่ามกลางแนวโน้มของการขยายกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในยุโรปและอเมริกาเหนือและความไม่แน่นอนของการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ไทยอยู่ในสมาชิกแรกเริ่มของเอเปคตั้งแต่ต้น ซึ่งมี ๑๒ เขตเศรษฐกิจคือ ออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และสหรัฐอเมริกา ต่อมาเอเปคได้รับสมาชิกเพิ่มในปีต่าง ๆ รวมเป็น ๒๑ เขตเศรษฐกิจ ดังนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีน (๒๕๓๔) เขตบริหารพิเศษฮ่องกง (๒๕๓๔) จีนไทเป (๒๕๓๔) เม็กซิโก (๒๕๓๖) ปาปัวนิวกินี (๒๕๓๖) ซิลี (๒๕๓๗) เปรู (๒๕๔๐) เวียดนาม (๒๕๔๐) และรัสเซีย (๒๕๔๐)

เอเปคเป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีพลังและพลวัตของการเจริญเติบโตสูงสุดของโลก กลุ่มสมาชิกเอเปคมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) รวมกันกว่า ๑๙ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร้อยละ ๕๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของโลก มีสัดส่วนการค้ากว่าร้อยละ ๔๑ ของมูลค่าการค้าโลก และสัดส่วนการค้าระหว่างไทยกับสมาชิกเอเปคสูงถึงร้อยละ ๗๐ ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยทั้งหมด

เอเปคสนับสนุนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคแบบเปิดกว้าง (open regionalism) โดยสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกเอเปคให้แก่กันจะมีผลให้ผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกเอเปคได้รับประโยชน์ด้วย (ปกติกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นจะให้สิทธิประโยชน์แก่กันและกันเฉพาะในกลุ่ม และใช้หลักการเจรจาต่างตอบแทน

เพื่อแลกเปลี่ยนสิทธิประโยชน์กับประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก) เอเปคมีเป้าหมายสนับสนุนระบบการค้าพหุภาคี (multilateral trading system) โดยการดำเนินการของเอเปคจะเป็นการหารืออย่างตรงไปตรงมา มีใช้การเจรจา แต่ยึดหลักการฉันทามติ (consensus) และความสมัครใจ (voluntarism) ของทุกฝ่าย ความเท่าเทียมกัน และผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก โดยคำนึงถึงความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจและสังคม และระดับการพัฒนาของสมาชิก

เป้าหมายของเอเปคคือ เป้าหมายโบกอร์ ที่สมาชิกเอเปคเห็นชอบในระหว่างการประชุมผู้นำ ที่เมืองโบกอร์ ประเทศอินโดนีเซียเมื่อปี ๒๕๓๗ ที่จะให้มีการเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยเริ่มจากสมาชิกที่พัฒนาแล้วภายในปี ๒๕๕๓ (ค.ศ. ๒๐๑๐) และสมาชิกกำลังพัฒนาที่เหลือภายในปี ๒๕๖๓^{๒๓}

โดยที่วัตถุประสงค์ของเอเปคคือความร่วมมือเพื่อการสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการค้าของภูมิภาคและของโลก พัฒนาและส่งเสริมระบบการค้า และสนับสนุนผลักดันให้การเจรจาการค้าศึกษาสู่ทางในการเปิดเสรีการค้าในภูมิภาค ในลักษณะที่มีใช้การรวมกลุ่มทางการค้าที่กีดกันประเทศนอกกลุ่มลดอุปสรรค และอำนวยความสะดวกให้การค้า การค้าบริการ และการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิก เป็นไปโดยเสรี สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของแอกตต์ ซึ่งเขตเศรษฐกิจเอเปคได้ตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคของการทุจริตที่เป็นตัวขัดขวางและบั่นทอนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคม การค้าและการลงทุนระหว่างกัน โดยเฉพาะการสร้างเชื่อมั่น ช่องทางในการอำนวยความสะดวกระหว่างกันทางการค้าเอเปค มักถูกบิดเบือนกลไกให้เกิดความไม่เป็นธรรมโดยการทุจริตอยู่เสมอ ส่งผลให้เขตเศรษฐกิจทั้งห ลายเริ่มเอาจริงเอาจัง ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตโดยจัดลำดับให้เรื่องดังกล่าวเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ การทุจริตยังมีความเชื่อมโยงกับอาชญากรรมในรูปแบบต่างๆมากมาย โดยเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ใช้อำนาจโดยมิชอบมักเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่เป็นช่วงเวลา เศรษฐกิจโลกกำลังเปลี่ยนแปลง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความมั่นคงให้แก่ระบบการเงินของโลก

^{๒๓} กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ๘ มีนาคม ๒๕๕๐, แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th>

และการปกป้องจากผลร้ายจากการทุจริต การฟอกเงิน การเงินของอาชญากรรมองค์กรและกลุ่มก่อการร้าย เขตเศรษฐกิจภายใต้กรอบ เอเปคจึงต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถจัดการกับเครือข่ายที่ทุจริต ผิดกฎหมาย ที่นับวันจะยิ่งขยายตัวเพิ่มขึ้น ความท้าทายต่อธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริต

องค์กรธุรกิจของอาชญากร เหล่านี้มักให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ หรือเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนร่วมในการ กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมายข้ามพรมแดน ตั้งแต่ยาเสพติด อาวุธ มนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและอวัยวะของสัตว์หายากใกล้สูญพันธุ์ การทิ้งขยะมูลฝอยที่เป็นพิษ การทำประมงที่ผิด กฎหมาย ยาปลอมไปจนถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ละเมิดลิขสิทธิ์และการยกยอกเงินทุนสาธารณะ ซึ่งการกระทำ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่สร้างความเสียหายให้แก่ระบบ ส่งผลต่อการจ้างงานและการจัดเก็บภาษี ส่งผลกระทบต่อ สวัสดิการและความปลอดภัยของครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมาย

เพื่อให้เขตเศรษฐกิจสามารถเสริมสร้างความมั่งคั่งได้ จึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน เนื่องจากองค์กรอาชญากรใช้การทุจริตเป็นหนทางในการฟอกเงิน ลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมาย และยัง สามารถแสวงหาที่พักพิงและการคุ้มครองตนเองและธุรกิจ เอเปคจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการติดตามเส้นทางการเคลื่อนไหวของเงิน เพื่อมิให้อาชญากรสามารถเข้าถึงกลไกการฟอกเงินและใช้ผลกำไรจาก เครือข่ายการกระทำความผิดได้ ซึ่งจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตามความสำเร็จจะ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการแกะรอยเส้นทางของทรัพย์สิน ระงับการเคลื่อนไหวและยึดทรัพย์สินนั้นๆ อย่างเป็นระบบ

สืบเนื่องจากผลของการประชุมการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปคที่เมือง ลอส คาบอส เม็กซิโก ในปี ๒๕๔๕ และที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย ในปี ๒๕๔๖ ก่อให้เกิดความตกลงร่วมกัน Bangkok Commitment ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการต่อต้านการทุจริตภายใต้กรอบความร่วมมือเอเปค และในปี ๒๕๔๗ ได้มีการลงนามในความตกลงเพื่อการต่อต้านการทุจริต Santiago Commitment ที่เมืองซานติอาโกประเทศ ชิลี ก่อให้เกิดแนวทางการดำเนินการเพื่อต่อต้านการทุจริต APEC Course of Action (COA) และที่กรุงโซล ประเทศเกาหลีในปี ๒๕๔๘ ได้จัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเพื่อการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมความโปร่งใส APEC Anti-Corruption and Transparency (ACT) Taskforce : ACTTF มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ ประสานงานภารกิจของเอเปคในเรื่องการต่อต้านการทุจริตและทำให้เกิดความโปร่งใส

โดยที่ปัญหาการทุจริตมีความสลับซับซ้อนและส่งผลเสียอย่างร้ายแรง ขัดขวางการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน และทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม การต่อต้านการทุจริต ภายใต้กรอบความร่วมมือเอเปค ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ หากมองจากแง่มุมของภาคธุรกิจแล้ว จะเห็นได้ชัดว่า ปัญหาการทุจริตก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองทางทรัพยากร เกิดการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมและเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม และยังเป็นภัยต่อเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย

ที่ผ่านมา เครือข่ายการทุจริต เครือข่ายองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการแสวงหาประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรมจากการเปิดกว้างและการแข่งขันอย่างเสรีในตลาดโลก และยังเป็นการนำเอาธุรกิจที่ผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบการพาณิชย์ ซึ่งส่งผลร้ายต่อเครือข่ายทางสังคมในทุกเขตเศรษฐกิจความพยายามในการต่อต้านการทุจริตส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในภาครัฐ เนื่องจากเป็นภาคส่วนที่พบการทุจริตอย่างกว้างขวาง กฎหมายและองค์กรบังคับใช้กฎหมาย มีภาระหน้าที่จำนวนมาก มีความรู้ไม่เท่าทันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ ส่งผลให้มีการละเลยปัญหาการทุจริตที่มีแง่มุมเกี่ยวข้องกับภาคเอกชน

อย่างไรก็ดีภาคธุรกิจและเอกชนได้เริ่มเข้ามามีบทบาท ในการร่วมต่อต้านการทุจริตมากขึ้น เมื่อภาคธุรกิจและเอกชนเองได้ตระหนักถึงปัญหาการทุจริตที่ส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจ เพิ่มค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในการทำการค้า บิดเบือนความสามารถทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม มากขึ้นเสียจนอยู่ในระดับที่รับไม่ได้ในทางเศรษฐกิจเอง ส่งผลให้มีความร่วมมือและความพยายามของภาคธุรกิจและเอกชนในการต่อต้านการทุจริต มีมากขึ้นเรื่อยๆตามลำดับ ซึ่งบทบาทของภาคเอกชนสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ โดยกรอบความร่วมมือเอเปคมุ่งหวังที่จะให้เกิดการค้าการลงทุนอย่างเสรีและเป็นธรรม และความร่วมมือกันต่อต้านการทุจริตในภูมิภาคนี้

ดังจะเห็นได้จากผลการประชุมโต๊ะกลมระหว่าง ประเทศ ของคณะทำงาน ACT กับกลุ่มผู้ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ (APEC Business Advisory Council: ABAC) ที่ให้น้ำหนักในการต่อต้านการทุจริตและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ตลาด เป็นอย่างยิ่ง ก็เพราะว่าความร่วมมือภายใต้กรอบของเอเปค นี้ ใช้เศรษฐกิจการค้า การลงทุนเป็นตัวขับเคลื่อนกระชับความสัมพันธ์ระหว่างเขตเศรษฐกิจสมาชิกเป็นหลัก อันเป็นกำลังสำคัญที่จะผลักดันให้เขตเศรษฐกิจภายใต้กรอบความร่วมมือเอเปค มีความเข้มแข็งขึ้นต่อไป

การประกาศประมวลจริยธรรมสำหรับภาคธุรกิจ the APEC Code of Conduct for Business, ประมวลจริยธรรมภาครัฐ Code of Conduct principles for Public Officials และ หลักการในการต่อต้านการทุจริตภาครัฐและภาคเอกชน Anti-Corruption Principles for the Public and Private sectors ของคณะทำงาน ACT แสดงถึงเจตนารมณ์ของเขตเศรษฐกิจสมาชิกซึ่งเล็งเห็นถึงความสำคัญของภาคเอกชนในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต เพื่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถสร้างวัฒนธรรมแห่งคุณธรรม จริยธรรม ที่จะเสริมความมั่นคง และความมั่งคั่งให้แก่ภูมิภาคนี้

ในปัจจุบันปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข เขตเศรษฐกิจใดเขตเศรษฐกิจหนึ่งไม่สามารถจัดการกับความท้าทายที่สลับซับซ้อนได้ หากแต่ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วม ความเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งการต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติและการทุจริตก็เป็นหนึ่งในความท้าทายเหล่านี้

(ก) คณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการทุจริต APEC Anti-Corruption and Transparency Experts (ACT) Task Force : ACTTF

คณะทำงาน ACT ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ คือ ประสานงานในการปฏิบัติตามความตกลงเพื่อการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมความโปร่งใส Santiago Commitment และ แนวทางการดำเนินการเพื่อต่อต้านการทุจริต (APEC Course of Action : COA) และการยกระดับมาตรฐานความโปร่งใส รวมถึงการ

คณะทำงาน ACT จะประชุมกันปีละ ๒ ครั้ง ช่วงระหว่างการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials' Meeting : SOM) โดยคณะทำงาน ACT จะนำผลที่ได้จากการประชุมไปนำเสนอต่อ SOM เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมระดับรัฐมนตรี (Ministerial Meeting) ก่อนที่จะได้นำเสนอต่อที่ประชุมสุดยอดผู้นำ (APEC Summit) เพื่อรับเอาเป็นแนวทาง (adopt) ปฏิบัติของเขตเศรษฐกิจต่อไป คณะทำงาน ACT มีสถานะเป็นคณะทำงานเฉพาะกิจ มีอายุการทำงานคราวละ ๒ ปี ซึ่งคณะทำงานจะต้องขอต่ออายุการทำงานจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส SOM ในการต่ออายุการทำงานต่อไปทุกครั้ง

คณะทำงาน ACT มีการประสานงานอย่างหลวมๆกับองค์กรและสถาบันระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่มีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต เช่น สหประชาชาติ United Nations ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย Asia Development Bank ธนาคารโลก World Bank และองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการ

พัฒนา Organisation for Economic Cooperation and Development ซึ่งคณะทำงาน ACT เปิดให้
องค์กรและสถาบันระหว่างประเทศที่สนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมได้

คณะทำงาน ACT มีการประสานกิจกรรมกับกลไกการทำงานอื่นๆภายใต้กรอบเอเปค ซึ่งการ
ทุจริตมีความเชื่อมโยงในประเด็นกับงานด้านต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อนเพื่อควมมีประสิทธิภาพ
Collaboration with APEC Fora เช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี (ECOTECH) คณะกรรมาธิการ
เศรษฐกิจ (Economic Committee: EC) คณะกรรมาธิการการค้าและการลงทุน (Committee on Trade
and Investment: CTI) คณะผู้เชี่ยวชาญการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ Government Procurement Experts
Group (GPEG) เป็นต้น

(ข) การดำเนินงานและกิจกรรมของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการทุจริต

ACT

คณะทำงาน ACT ได้มีการดำเนินการประสานงานเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนการ
ดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินการเพื่อต่อต้านการทุจริต (APEC Course of Action :COA) มีการ
สนับสนุนทุนเพื่อการฝึกอบรม และการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่เขตเศรษฐกิจ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและการให้
การสนับสนุนทางเทคนิคแก่สมาชิกเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ ๖

มีการจัดทำข้อเสนอแนะและแผนปฏิบัติการต่างๆ และทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหน้าที่
อาวุโสเอเปค (SOM) เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการต่อต้าน การทุจริตภาครัฐ และภาคเอกชน การสร้างบรรยากาศที่
ปลอดภัยทางการค้าการลงทุนระหว่างกัน ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและ
ภาคเอกชนเพื่อการต่อต้านการทุจริต (Fostering Public – Private Partnership) โดยเขตเศรษฐกิจสมาชิกได้
นำเสนอแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตและกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างกัน

คณะทำงาน ACT ผลักดันเรื่องอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.
๒๐๐๓ และความร่วมมือในกรอบต่างๆไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยเร่งรัดให้เขตเศรษฐกิจร่วมให้สัตยาบันในอนุสัญญาฯ
เพื่อความช่วยเหลือระหว่างกันทางกฎหมายในการนำทรัพย์สินและผู้กระทำผิดในคดีทุจริตกลับประเทศผู้เสียหาย
รวมถึงส่งเสริมความโปร่งใสในภาครัฐแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันในการบังคับใช้ของอนุสัญญาฯ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ภายใต้การนำของเวียดนาม คณะทำงาน ACT ได้ขยายขอบเขตการทำงานไปสู่ความร่วมมืออย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริตและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ประเทศออสเตรเลีย คณะทำงานมุ่งเน้นการส่งเสริมมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมและมาตรการต่อต้านการทุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน การให้ความสำคัญกับการทุจริตที่เกิดขึ้นกับวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่เปรู ผู้นำเห็นชอบที่จะจัดการเครือข่ายผิดกฎหมาย ข้ามชาติและปกป้องระบบสถาบันการเงินจากผู้กระทำการทุจริตและองค์กรอาชญากรรมต่างๆ โดยอาศัยข่าวกรองและการร่วมมือกันในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและการไหลเวียนของเงินที่ผิดกฎหมาย โดยมีกรณีตัวอย่างของอดีตผู้นำเปรู ประธานาธิบดีฟูจิมูรี กับพวก ที่ย้ายออกทรัพย์สินของประเทศไปจำนวนมหาศาล ซึ่งในการติดตามตัวผู้ทุจริตและการติดตามทรัพย์สินคืนนั้นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหลายประเทศด้วยกัน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่สิงคโปร์ ผู้นำต่างเห็นความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านและจัดการกับเครือข่ายอาชญากร รข้ามพรมแดน และความเชื่อมโยงกับการทุจริต และส่งเสริมให้เขตเศรษฐกิจสมาชิกให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต UNCAC และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมระหว่างประเทศ UNOTC ตลอดจนนำเอาข้อกำหนดต่างๆ เหล่านี้มาปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบกฎหมายภายในเขตเศรษฐกิจนั้นๆ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ญี่ปุ่นในฐานะเจ้าภาพเน้นย้ำถึงความเชื่อมโยงการทุจริตกับการทำธุรกิจและการค้า เนื่องจาก เศรษฐกิจ การค้า การลงทุนเป็นตัวขับเคลื่อนกระชับความสัมพันธ์ระหว่างเขตเศรษฐกิจสมาชิกเป็นหลัก อันเป็นกำลังสำคัญที่จะผลักดันให้เขตเศรษฐกิจภายใต้กรอบความร่วมมือเอเปค มีความเข้มแข็งขึ้นต่อไป

สำหรับในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่สหรัฐอเมริกาเป็นเจ้าภาพ คณะทำงาน ACT ให้ความสำคัญกับการต่อต้านการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมายข้ามพรมแดน ตั้งแต่ยาเสพติด อาวุธ มนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติและอวัยวะของสัตว์หายากใกล้สูญพันธุ์ การทิ้งขยะมูลฝอยที่เป็นพิษ การทำประมงที่ผิดกฎหมาย ยาปลอมไปจนถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ละเมิดลิขสิทธิ์และการยกยอกเงินทุนสาธารณะ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สร้างความเสียหายให้แก่ระบบ ส่งผลต่อการจ้างงานและการจัดเก็บภาษี ส่งผลกระทบต่อ

สวัสดิการและความปลอดภัยของครอบครัวและชุมชน การบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมการเปิดตลาดเสรี เอเชียแปซิฟิก (Free Trade Area of the Asia-Pacific-FTAAP)

(ค) การยกระดับสถานะคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเพื่อการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมความโปร่งใส ACT ขึ้นเป็นคณะทำงาน Working Group

แม้ว่า คณะทำงาน ACT จะได้มีการดำเนินการเพื่อการต่อต้านการทุจริตมาอย่างต่อเนื่อง มีผลงานอยู่ในระดับที่พอใช้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเขตเศรษฐกิจในการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมศักยภาพแก่เจ้าหน้าที่รัฐ แต่เนื่องจากคณะทำงานมีสถานะเฉพาะกิจ คณะทำงาน ACT มีอายุการทำงานคราวละ ๒ ปี ซึ่งคณะทำงานฯ จะต้องขอต่ออายุการทำงานจากที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโส SOM ซึ่งเป็นอุปสรรคและก่อให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของการทำงาน อีกทั้งยังเป็นการเสียเวลาและทรัพยากรที่มีค่อนข้างจำกัดด้วย

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นผู้แทนประเทศไทยเข้าร่วมในการประชุมคณะทำงาน ACT มาต่อเนื่อง ได้สังเกตเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว เมื่อครั้งการประชุมที่ประเทศเปรู ไทยจึงได้เสนอให้มีการยกระดับสถานะคณะทำงาน ACT ขึ้นเป็นระดับ Working Group ที่มีสถานะถาวร ภายใต้โครงสร้างการทำงานของกรอบความร่วมมือเอเปค ซึ่งจะส่งเสริมให้การทำงานดีขึ้น สามารถวางแผนงานและโครงการต่างๆ ระยะยาวได้ ช่วยประหยัดทรัพยากร และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคณะผู้แทนไทย ได้ผลักดันเรื่องการยกระดับสถานะของคณะทำงาน ACT มาโดยตลอด จนกระทั่งได้รับฉันทามติสนับสนุนครบจากสมาชิกเมื่อครั้งการประชุมคณะทำงาน ACT ที่เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น และขณะนี้ได้รับการอนุมัติการยกสถานะจากคณะทำงานเฉพาะกิจ ขึ้นเป็นคณะทำงานถาวรจากที่ประชุมแล้ว เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔

อย่างไรก็ตาม การที่คณะทำงาน ACT ไม่มีฝ่ายเลขานุการถาวร แต่กำหนดให้เขตเศรษฐกิจที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมทำหน้าที่เป็นประธานคณะทำงาน หมุนเวียนเปลี่ยนกันไปนั้น ส่งผลให้เกิดการขาดช่วงของการทำงาน ทำให้ไม่สามารถผลักดันความร่วมมือในลักษณะองค์ความรู้เชิงลึก และการประเมินติดตามความร่วมมือของสมาชิกได้อย่างมีระบบ ประกอบการหลักการของเอเปคที่ต้องอาศัยฉันทามติ ย่อมทำให้ยากต่อการผลักดันนโยบายสำคัญที่จำเป็นในการต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม

(ง) การขอทุนสนับสนุนเพื่อกิจกรรมด้านการต่อต้านการทุจริต ของเอเปค

เอเปค เปิดให้เขตเศรษฐกิจ ขอทุนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งเพื่อการวิจัย งานวิชาการ การจัดสัมมนา การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ โดยเงินทุนสนับสนุนนี้ ก็เป็นเงินที่ได้มาจากการที่เขตเศรษฐกิจที่มีหน้าที่ ต้องสนับสนุนแก่เอเปคนั่นเอง ซึ่งทุกๆปี คณะทำงานในระดับต่างๆที่ประสงค์จะขอทุนสนับสนุนจะยกร่างคำขอทุนสนับสนุนตามรูปแบบและแนวปฏิบัติของเอเปค (APEC Guideline)

ในปัจจุบัน การพิจารณาจัดสรรทุนของเอเปคมีการพิจารณาละเอียดและเข้มข้นมากขึ้น โดยเอเปคจะเลือกสนับสนุนทุนให้แก่โครงการที่วัตถุประสงค์ตอบสนองต่อเป้าหมายและหลักการของเอเปค มากกว่าการพิจารณาถึงเพียงแต่คุณภาพของโครงการที่เคยเป็นมาในอดีต

กระบวนการใหม่ในการคัดเลือกจัดสรรเงินสนับสนุนของเอเปค

๑. การพิจารณาโครงการโดยใช้ Concept Notes แทนการใช้คำขอ Full Proposal
๒. ตัวแทนจากเขตเศรษฐกิจสมาชิกคัดเลือกโครงการบนพื้นฐานของเป้าหมายหลักของเอเปค
๓. โครงการที่ได้รับการจัดลำดับที่สูงพอที่จะได้รับเงินสนับสนุนจึงจะต้องส่งคำขอ Full Proposal เพื่อรับการพิจารณา
๔. ฝ่ายเลขานุการเอเปค เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำคำขอ Full Proposal ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น

เมื่อโครงการนั้นๆ ได้รับการพิจารณาจัดสรรเงินทุนแล้วจึงจะเข้าสู่กระบวนการดำเนินการ ดังนี้

๑. โครงการจะต้องดำเนินการเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาสองปี
๒. การดำเนินโครงการจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในแนวปฏิบัติของเอเปค (APEC Guideline)
๓. ผู้ควบคุมโครงการ Project Overseer จะต้องส่งรายงานความคืบหน้าในการดำเนินโครงการทุกๆ ๖ เดือน
๔. หลังจากดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องส่งรายงาน Completion Report ภายในระยะเวลา ๒ เดือน

โดยรวมในปี ๒๕๕๔ มีโครงการที่นำเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนจากเอเปคทั้งสิ้น ๑๑๙ โครงการ รวมเป็นเงินประมาณ ๑๑ ล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีโครงการที่ได้รับการอนุมัติเงินสนับสนุนทั้งหมด ๖๕ โครงการ รวมเป็นเงิน ๕,๖๗๖,๙๐๔ เหรียญสหรัฐ

ทั้งนี้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก และคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมความโปร่งใส มีแนวทางการทำงานที่ชัดเจนโดยนำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ มากำหนดไว้ใน “แนวทางการดำเนินการเพื่อต่อต้านการทุจริต APEC Course of Action (COA)” และส่งเสริมให้รัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิกเร่งเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ รวมถึงการดำเนินการให้สอดคล้องกับพันธกรณีอนุสัญญาฯ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเอเปคเน้นการสนับสนุนความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การพัฒนาศักยภาพและอื่นๆ แก่ประเทศต่างๆ เพื่อนำไปสู่การลดระดับการทุจริตของ

บทที่ ๓

โครงสร้างและสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓

๓.๑ โครงสร้าง หลักการ และสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓

ภาพรวมของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต United Nations Convention against Corruption ๒๐๐๓ (UNCAC) (ต่อไปจะเรียกว่า “อนุสัญญา”) นับได้ว่าเป็นเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับแรกของโลก ที่นานาประเทศได้ตระหนักถึงปัญหาและผลร้ายของการทุจริต ได้ร่วมกันยกร่างขึ้นมีเนื้อหาครอบคลุมการต่อต้านการทุจริตอย่างกว้างขวาง และเป็นระบบ ซึ่งเดิมในแต่ละภูมิภาคได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการทุจริตกันมาบ้าง และมีเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศใช้บังคับ แต่ยังไม่ถือว่าครอบคลุมดังเช่นอนุสัญญาฉบับนี้ โดยมีบทบัญญัติที่สำคัญคือเรื่องการติดตามทรัพย์สินคืน โดยมุ่งให้รัฐภาคีดำเนินการออกกฎหมายภายในให้สอดคล้อง ต่อพันธกรณีเพื่อการดำเนินการในการต่อต้านการทุจริตระหว่างประเทศ

ประการสำคัญ คืออนุสัญญา ยังต้องการให้ รัฐภาคีกำหนดให้ความผิดทุจริตเป็นความผิดอาญาทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยอนุสัญญา แบ่งออกเป็น ๘ หมวด รวม ๗๑ ข้อบท คือ

หมวดที่ ๑ บทบัญญัติทั่วไป (ข้อบทที่ ๑ - ๔)

หมวดที่ ๒ มาตรการป้องกันการทุจริต (ข้อบทที่ ๕ - ๑๔)

หมวดที่ ๓ ความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย (ข้อบทที่ ๑๕ - ๔๒)

หมวดที่ ๔ ความร่วมมือระหว่างประเทศ (ข้อบทที่ ๔๓ - ๕๐)

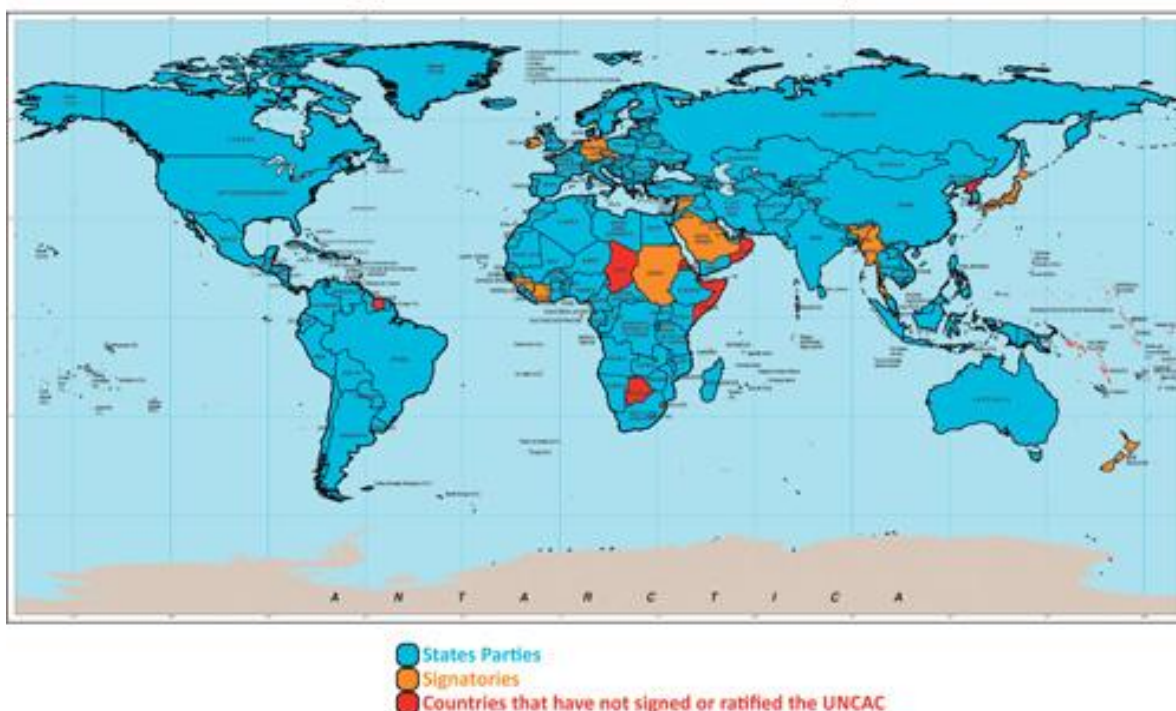
หมวดที่ ๕ การติดตามทรัพย์สินคืน (ข้อบทที่ ๕๑ - ๕๙)

หมวดที่ ๖ ความช่วยเหลือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (ข้อบทที่ ๖๐ - ๖๒)

หมวดที่ ๗ กลไกในการปฏิบัติตามอนุสัญญา (ข้อบทที่ ๖๓ - ๖๔)

หมวดที่ ๘ บทบัญญัติสุดท้าย (ข้อบทที่ ๖๕ - ๗๑)

UNCAC Signature and Ratification Status as of 1 May 2011

อนุสัญญาฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินกลับคืน รวมทั้งการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันทางกฎหมายเพื่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพ หากประเทศต่างๆ เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับนี้มากขึ้น และนำข้อบทไปสู่ภาคปฏิบัติอย่างจริงจัง โอกาสที่ผู้กระทำทุจริตจะหลบซ่อนตัวหรือซุกซ่อนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดก็จะยิ่งน้อยลง อนุสัญญา แบ่งออกได้ดังนี้

หมวดที่ ๑ บทบัญญัติทั่วไป (ข้อ ๑-๔) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของอนุสัญญา คำจำกัดความ ถ้อยคำที่ใช้อนุสัญญา ขอบเขตบังคับใช้และการคุ้มครองอธิปไตยของรัฐภาคี

หมวดที่ ๒ มาตรการป้องกันการทุจริต (ข้อ ๕-๑๔) กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่จะต้องจัดทำภาครัฐและภาคเอกชนตั้งแต่การจัดตั้งองค์กรพิเศษเพื่อการต่อต้านการทุจริต จนถึงนโยบายและแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมธรรมาภิบาล หลักนิติธรรม ความโปร่งใส และการตรวจสอบได้และที่สำคัญได้ย้มาถึงบทบาทสำคัญของ NGOs และความริเริ่ม ของชุมชนและเชิญชวนรัฐภาคีให้กระตุ้นให้องค์กรเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ปัญหาการทุจริตด้วย

หมวดที่ ๓ ความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย (ข้อ ๑๔-๔๒) กล่าวถึงการกำหนดให้ การกระทำบางอย่างที่ไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายแห่งรัฐภาคีเป็นความผิดทางอาญาเพื่อให้ ครอบคลุมการทุจริต ได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งการกระทำผิดอาญาบางอย่างภายใต้บังคับของอนุสัญญาฯ นี้กำหนดให้รัฐภาคี กำหนดเป็นการกระทำผิดเพิ่มเติม อนุสัญญานี้ไม่เพียงแต่กล่าวถึงการทุจริตในรูปแบบที่ทราบกันอยู่ทั่วไป เท่านั้น เช่น การให้สินบนและการยกยอกทรี พยสินของรัฐแต่ยังรวมถึงการกระทำที่สนับสนุนการทุจริต การ ขัดขวางกระบวนการยุติธรรม การใช้อิทธิพล การปกปิดและฟอกเงินที่ได้มาจา กการกระทำผิด นอกจากนี้ยัง ได้กล่าวถึงมาตรการในการดำเนินกับการทุจริตในภาคเอกชนด้วย

หมวดที่ ๔ ความร่วมมือระหว่างประเทศ (ข้อ ๔๓-๕๐) เน้นย้ำว่าความร่วมมือระหว่าง ประเทศมีความจำเป็นอย่างมากในการดำเนินงานทุกด้านที่เกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต (การป้องกัน สืบสวน สอบสวน การฟ้องคดี การยึดและการคืนทรัพย์สินจากการกระทำมิชอบ) กำหนดให้รัฐภาคีกำหนดรูปแบบ ความร่วมมือทางกฎหมายซึ่งกันและกันในการรวบรวมและส่งพยานหลักฐาน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การติดตาม อาัยัด ยึด และริบทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต

หมวดที่ ๕ การติดตามทรัพย์สินคืน (ข้อ ๕๑-๕๙) กล่าวถึงการคืนทรัพย์สิน โดยระบุชัดเจนถึง ความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการคืนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำ ผิดให้แก่รัฐภาคีที่ ร้องขอ รวมถึงการพิจารณาถึงผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียของผู้เสียหายและผู้เป็นเจ้าของโดยชอบด้วย กฎหมายซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด

หมวดที่ ๖ ความช่วยเหลือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (ข้อ ๖๐-๖๒) กล่าวถึงมาตรการในการฝึ กอบรม วิจัยและการแลกเปลี่ยนข้อมูลรวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ซึ่งกันและกันตลอดจนกับองค์การระหว่างประเทศและองค์การระดับภูมิภาคในเรื่องดังกล่าวด้วย

หมวดที่ ๗ กลไกในการปฏิบัติตามอนุสัญญา (ข้อ ๖๓-๖๔) กล่าวถึงการกำหนดให้มีที่ประชุม ใหญ่ของรัฐภาคีอนุสัญญา การประชุมของรัฐภาคี รวมทั้งหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการที่ประชุมใหญ่ของรัฐภาคี

หมวดที่ ๘ บทบัญญัติสุดท้าย (ข้อ ๖๕-๗๑) กล่าวถึงการปฏิบัติตามอนุสัญญา การระงับ ข้อพิพาทการลงนามการให้สัตยาบัน การยอมรับ การให้ความเห็นชอบ และการภาคยานุวัติ การมีผลใช้บังคับ การแก้ไขเพิ่มเติม การบอกเลิก ผู้เก็บรักษาและภาษาที่ใช้จัดทำอนุสัญญา

๓.๑.๑ หลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ แบ่งออกเป็น ๘ หมวดรวม ๗๑ ข้อบท เริ่มต้นจากอารัมภบทของอนุสัญญาฯ ที่ได้ตระหนักถึงปัญหาและภัยร้ายแรงของการทุจริตซึ่งเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงและสร้างความเสียหายให้แก่นานาชาติ บ่อนทำลายหลักนิติรัฐและสถาบันต่างๆ ของสังคม มีการนำทรัพย์สินไปซุกซ่อนในที่ต่างๆ ทั่วโลก เงินเหล่านี้นำไปสู่การก่ออาชญากรรมในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป เช่น การฟอกเงิน และการก่อการร้าย ดังนั้นความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญาฯ จึงให้ความสำคัญกับการป้องกันการทุจริต การต่อต้านการทุจริตและการติดตามทรัพย์สินคืน รวมถึงการส่งเสริมในด้านต่างๆ เช่น มาตรการที่จำเป็น ระบบคุณธรรม การตรวจสอบและความโปร่งใสอย่างเหมาะสม อนุสัญญาฯ จึงได้กำหนดหมวดต่างๆ ที่สำคัญไว้สอดคล้องกัน คือ หมวดเรื่องมาตรการป้องกันการทุจริต หมวดการกำหนด ความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย หมวดเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ และหมวดการติดตามทรัพย์สินคืน

โดยในลำดับแรกอนุสัญญานี้กำหนดให้มีเรื่องมาตรการป้องกันการทุจริตไว้เพื่อให้รัฐภาคีจำต้องกำหนดนโยบายและมาตรการในการป้องกันการทุจริตให้ชัดเจนเสียก่อน เนื่องจากนานาชาติได้เล็งเห็นว่าการแก้ไขปัญหการทุจริตที่ดีที่สุดคือการตัดไฟเสียแต่ต้นลม การไล่ตามปัญหาด้วยการปราบปรามการทุจริตเป็นการแก้ปัญหที่ปลายเหตุ ดังนั้น หากรัฐภาคีมีนโยบายและมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการป้องกันการทุจริตที่ดีแล้ว ผลที่ตามมาก็คือปัญหการทุจริตที่เบาบางลง ซึ่งจะเป็นการลดภาระของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่มีหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตลง

ในลำดับต่อมา อนุสัญญานี้ได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องกำหนดให้การทุจริตเป็นความผิดในกฎหมายของรัฐภาคีโดยรัฐภาคีมีหน้าที่ต้องอนุวัติการกฎหมายภายในสอดคล้องรองรับกับพันธกรณี เพราะหากรัฐไม่มีกฎหมายเอาผิดกับผู้ทุจริตทั้งจากในประเทศและต่างประเทศเสียแล้ว ก็จะไม่สามารถให้ความร่วมมือระหว่างกันในการปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หมวดการกำหนดความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย จึงมีความสำคัญมากในการที่รัฐภาคีจะนำข้อบทในหมวดนี้ที่ครอบคลุมความผิดเกี่ยวกับการทุจริตในรูปแบบต่างๆ ไปกำหนดไว้ในกฎหมายของรัฐตน

เมื่อมีการกำหนดให้การทุจริตตามอนุสัญญานี้เป็นความผิดและมีการบังคับใช้กฎหมายแล้ว อนุสัญญานี้ก็ได้กำหนดหมวดเรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศ ขึ้นสอดรับกัน เพื่อเป็นเสมือนสะพานเชื่อมต่อการปฏิบัติการในการป้องกันและปราบปรามระหว่างรัฐภาคี โดยที่ผู้กระทำความผิดทุจริตมักหลบหนี ซ่อนตัว อยู่ในต่างประเทศ จึงจำเป็นที่รัฐต้องให้ความร่วมมือระหว่างกันให้มากและกว้างขวางที่สุด ติดตามด้วยหมวด การติดตามทรัพย์สินคืนซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่สุด เพื่อการนำทรัพย์สินทุจริตกลับประเทศผู้เสียหาย คือ การติดตามตัวผู้กระทำความผิดกลับมารับโทษยังไม่เพียงพอ จะต้องนำทรัพย์สินกลับคืนประเทศผู้เสียหายด้วย สำหรับหมวด ๖-๘ ส่วนใหญ่เป็นมาตรการทางบริหารซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องมีการตราหรือแก้ไขกฎหมายภายในจึงไม่ได้มีการจำแนกกระดั บการบังคับใช้เอาไว้ แต่เป็นพันธ กรณีซึ่งโดยรวมแล้วรัฐภาคีก็ ควรดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้

โดยทั่วไปบทบัญญัติต่างๆ ในอนุสัญญา ฯ มีระดับของการบังคับใช้ต่าง กันโดยสามารถจำแนก ได้ดังนี้ คือ

- ๑) บทบัญญัติที่บังคับให้ดำเนินการ (Mandatory requirements/Obligation to legislate) ซึ่งรัฐภาคีจะต้องดำเนินการโดยจะต้องมีการออกกฎหมาย (ไม่ว่าจะเป็นไปตามเงื่อนไขทั้งหมดหรือบางส่วนที่กำหนดไว้) เพื่อให้มีมาตรการที่สอดคล้องกับเรื่องดังกล่าวโดยใช้ถ้อยคำ “each state party shall adopt”
- ๒) มาตรการแนะนำให้รัฐภาคีพิจารณานำไปใช้หรือพยายามที่จะยอมรับและดำเนินการ (Optional/State Parties may wish to consider) ซึ่งจะใช้คำว่า “may adopt”

๓.๑.๑.๑ มาตรการป้องกันการทุจริต (preventive measures)

การทุจริตนับเป็นอีกอาชญากรรมหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ในการเอารัดเอาเปรียบด้วยการหาช่องว่างจากการตรวจสอบของระบบสังคมที่อ่อนแอ การทุจริตบั่นทอนระบบเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลร้าย นานับประการต่อทุกภาคส่วนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทั้งทางตรงและอ้อม การต่อต้านการทุจริตที่ดีที่ สุดคือการ ป้องกันก่อนเหตุเกิดหรือทำให้ยากต่อการทุจริตให้มากที่สุด อนุสัญญาฯจึงได้กำหนดให้เรื่องการป้องกันการ ทุจริตให้รัฐภาคีต้องดำเนินการทั้งในเชิงสารบัญญัติและกระบวนการในการดำเนินการ คือรัฐต้องมีความชัดเจน ในนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต การยึดหลักนิติธรรม การบริหารการจัดการที่ดีและสามารถตรวจสอบได้

รวมถึงการประกันความมีอยู่ขององค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันการทุจริต โดยให้ความสำคัญกับ ๓ กลุ่มหลักๆ ได้แก่ การป้องกันการทุจริตของภาครัฐ การป้องกันการทุจริตของภาคเอกชน และการป้องกันการทุจริตของภาคประชาสังคม

การป้องกันการทุจริตของภาครัฐ (public sector) สิ่งแรกที่ภาครัฐจะต้องมีคือระบบและการดำเนินการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบที่ดี มีคุณธรรมและโปร่งใส ปรากฏจากผลประโยชน์ทับซ้อน คือต้องมีระบบการคัดเลือกบุคลากรที่ดีเข้าสู่ระบบราชการ จากนั้นก็ให้มีการส่งเสริมในเรื่องของจรรยาบรรณ จริยธรรม ตามมาตรฐาน แก่เจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงการกำหนดให้กระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างและการคลังของภาครัฐที่ชัดเจน โปร่งใส เพื่อการป้องกันการทุจริตที่มักเกิดขึ้นด้วย^{๒๔}

การป้องกันการทุจริตของภาคเอกชน (private sector) ได้แก่การที่รัฐภาคีควรมุ่งเน้นการป้องกันการทุจริตที่เกิดขึ้นจากภาคธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของระบบการบัญชีที่มีการดำเนินการในการทุจริต ให้มีการดำเนินการอย่างรัดกุมของนิติบุคคล และบุคคลธรรมดา ในการจัดตั้งและจัดการบริษัท การห้ามให้ภาคเอกชนจ่ายสินบนเพื่อประโยชน์หรือความได้เปรียบทางธุรกิจ นอกจากนี้ รัฐภาคีจะต้องควบคุมดูแลธนาคาร สถาบันการเงินในการให้ความสำคัญในการตรวจสอบลูกค้ากลุ่มเสี่ยงต่อการทุจริต และต้องมีความรัดกุมในการเคลื่อนย้ายเงินข้ามพรมแดน ซึ่งเป็นจุดเสี่ยงในการฟอกเงินทุจริต^{๒๕}

การป้องกันการทุจริตในภาคประชาสังคม (civil society) คือรัฐต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต โดยเฉพาะสาธารณชนซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเปิดเผยข้อมูลและการแจ้งเบาะแสการทุจริต ที่มักนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งภาคประชาสังคมเป็นภาคส่วนที่เป็นกำลังสำคัญในการป้องกันการทุจริต^{๒๖}

^{๒๔} มาตรการป้องกันการทุจริต ข้อบทที่ ๗, ๘, ๙ และ ๑๑

^{๒๕} มาตรการป้องกันการทุจริต ข้อบทที่ ๑๒ และ ๑๔

^{๒๖} มาตรการป้องกันการทุจริต ข้อบทที่ ๑๓

๓.๑.๑.๒ การกำหนดให้เป็นความ ผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย

(criminalization and law enforcement)

การกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย ถือเป็นหน้าที่และพันธกรณีของรัฐบาลที่จะต้องมีการดำเนินการในการอนุวัติการกฎหมายภายในทั้งในส่วนของการกำหนดให้มีกฎหมายสารบัญญัติเพื่อครอบคลุมความผิดทางอาญาต่าง ๆ ฐานทุจริต และในส่วนของมาตรการและกระบวนการในการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ โดยรัฐบาลจะต้องแก้ไข ปรับปรุง หรือออกกฎหมายใหม่ในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายครอบคลุมในความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม หลักๆ คือ กลุ่มความผิดที่รัฐบาลต้องกำหนดให้เป็นความผิด ได้แก่ การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐ การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่องค์การภาคีระหว่างประเทศ การยกยอก การเบียดบังหรือการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา และการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม^{๒๗} และกลุ่มความผิดที่ รัฐบาลควรพิจารณาเพื่อกำหนดให้เป็นความผิด ได้แก่ การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศและเจ้าหน้าที่องค์การภาคีระหว่างประเทศ การใช้อิทธิพลเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์อันมิชอบ การยกยอกทรัพย์สินในภาคเอกชน และการปกปิด^{๒๘}

นอกจากนี้ อนุสัญญาฯ ยังกำหนดความผิด ให้รัฐบาลพิจารณากำหนดความผิดในอีกหลายๆ เรื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามการทุจริต เช่น เรื่องการร่ำรวยโดยผิดกฎหมาย การให้สินบนในภาคเอกชน การยกยอกทรัพย์สินในภาคเอกชน การอายัด การยึด และการริบทรัพย์สิน โดยที่ความผิดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ล้วนแล้วแต่เป็นบ่อเกิดและการนำไปสู่การทุจริตทั้งสิ้น

๓.๑.๑.๓ ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International cooperation)

ความร่วมมือระหว่างประเทศ นับเป็นเรื่องของกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือระหว่างกันของรัฐบาลที่มีความสำคัญภายใต้อนุสัญญาฯ เพราะความร่วมมือระหว่างประเทศเปรียบเสมือนเครื่องมือในการเชื่อมต่อระหว่างรัฐบาลที่จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางอาญา การสืบสวนสอบสวน การพิจารณาทางแพ่งและทางปกครอง เพื่อการต่อต้านการทุจริต อาทิเช่น การส่งผู้ร้ายข้ามแดน ความช่วยเหลือ

^{๒๗} การกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา ข้อบทที่ ๑๕, ๑๖ ๖.๑, ๑๗, ๒๓, และ ๒๕

^{๒๘} การกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา ข้อบทที่ ๑๖ ๖.๒, ๑๘, ๒๒ และ ๒๔

ซึ่งกันและกันทางกฎหมาย (mutual legal assistance) ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย การสืบสวน สอบสวนร่วม การสืบสวนสอบสวนโดยวิธีพิเศษ เป็นต้น

ทั้งนี้ ความร่วมมือระหว่างประเทศจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินกลับคืนโดยอาศัยความร่วมมือจากรัฐภาคีอื่น โดยความร่วมมือระหว่างประเทศนี้จะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากในปัจจุบันเริ่มมีคดีทุจริต ข้ามชาติร้องเรียนมายังประเทศไทยจำนวนมาก ทั้งการร้องขอความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Intelligence information exchange) และความร่วมมืออย่างเป็นทางการ (mutual legal assistance) เพื่อให้ประเทศไทยดำเนินการติดตามตัวผู้กระทำความผิด การสอบปากคำ การสืบหาแหล่งที่ตั้งของทรัพย์สิน และการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น ซึ่งอนุสัญญาฯ ว่าด้วยหมวดความร่วมมือระหว่างประเทศนี้ จะเป็นพื้นฐานทางกฎหมาย ที่จะช่วยส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าวรัฐภาคีให้ความร่วมมือระหว่างกันได้ดียิ่งขึ้น

๓.๒ หมวดว่าด้วยเรื่องการติดตามทรัพย์สิน

บัดนี้ ผู้เขียนจะขอลงในรายละเอียดเฉพาะหมวดว่าด้วยการติดตามทรัพย์สินคืน ซึ่งเป็นหมวดที่มีความสำคัญที่สุด เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของอนุสัญญาฯ กล่าวคือ ปัญหาการทุจริตที่เป็นการกระทำความผิดกฎหมาย และมีผลเสียหายที่สำคัญที่สุดคือทรัพย์สินที่ถูกยักย้ายถ่ายเท ซ่อนเร้นไว้ในที่ต่างๆ ที่ยากต่อการตรวจสอบ ทั้งในและนอกประเทศ ในขณะที่นานาประเทศทั่วโลกกำลังเร่งปรับปรุงกฎหมายและมาตรการเพื่อไล่ตามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยที่ประเทศไทย ได้เข้าเป็นรัฐภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ แล้วนั้น โดยมีพันธกรณีที่สำคัญคือการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ระหว่างกัน เพื่อ การยึดอายัด และริบทรัพย์สิน ซึ่งประเทศไทยจะต้องดำเนินการทั้งในส่วนของการที่เป็น รัฐผู้ร้องขอให้รัฐอื่นดำเนินการให้ความช่วยเหลือและการเป็นรัฐผู้รับคำร้องในการดำเนินการยึดอายัดและริบทรัพย์สิน เพื่อส่งทรัพย์สินกลับคืนไปยังประเทศผู้เสียหาย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้อง พัฒนามาตรการและออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการยึดอายัดและริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตให้ได้อย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพ

การทุจริตที่มีการยกยอกทรัพย์สินจำนวนมหาศาล หายไปจากสาร ระบบ และผ่านการฟอกทรัพย์สินกลับมาในระบบนั้น โดยเกือบทั้งหมด ประเทศต่างๆที่เป็นผู้เสียหาย ไม่สามารถที่จะนำกลับคืนมาได้ ด้วยเหตุผลประการสำคัญ คือ ไม่สามารถสืบทราบถึงที่อยู่ของทรัพย์สินทุจริตนั้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อทรัพย์สินทุจริตเหล่านั้นได้ถูกนำเข้าสู่ระบบการเงินการธนาคาร และการบริการของธนาคารในรูปแบบต่างๆ ที่มีความซับซ้อน ยากยิ่งต่อการทำความเข้าใจ และการติดตาม ปัญหาจึงตกอยู่กับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอนต่างๆ ที่ผู้ทุจริตนำมาใช้ ต้องสามารถเชื่อมโยงพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงเข้ากับทรัพย์สินทุจริตให้จงได้^{๒๙}

การนำมาใช้ซึ่งระบบการสืบสวนสอบสวนทางการเงินและอิเล็กทรอนิกส์มีความจำเป็นอย่างมากในการเริ่มต้นการติดตามทรัพย์สินคืน เนื่องจากความคาบเกี่ยวกันของการกระทำความผิดมักเกิดขึ้นระหว่าง การทุจริต การฟอกเงิน และการกระทำความผิดทางอาญาอื่นๆ เช่น การ โอนเงินทุจริตข้ามประเทศ การค้ายาเสพติด ฯลฯ และเมื่อการโยกย้ายทรัพย์สินข้ามประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงต้องมีการสืบสวนสอบสวนการเงินเป็นสำคัญ มีความเกี่ยวข้องของระบบกฎหมายของหลายประเทศที่ต้องดำเนินการให้ถูกต้องในเรื่องของเขตอำนาจ กระบวนการร้องขอ ความร่วมมือระหว่างกัน ที่ต้องเป็นไปตามแบบและพิธีการ อย่างถูกต้องและครบถ้วน หลายประเทศในปัจจุบันยังคงใช้วิธีการดำเนินการสืบสวนสอบสวนกับการดำเนินคดีอาญาด้านทุจริตที่มุ่งเน้นเอาผิดทางอาญากับผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่มิได้ก้าวข้ามไปถึงหลักการและความพยายาม ในการติดตามทรัพย์สินคืน คือยังคง มุ่งเอาผิดกับบุคคล แต่ไม่ติดตามทรัพย์สินคืน สาเหตุหลัก เป็นเพราะเรื่องการติดตามทรัพย์สินคืนยังคงเป็นเรื่องที่ใหม่ของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วโลก นาน ๑๐๐ ปี ประเทศขาดความเชี่ยวชาญ ขาดทรัพยากรและเครื่องมือที่จำเป็นอีกมาก

เรื่องการติดตามทรัพย์สิน จึงเป็นคำตอบของสังคมโลก และ ถือว่าเป็นบทที่มีความสำคัญที่สุดของอนุสัญญาฯ เนื่องจากผู้กระทำความผิดกระทำการทุจริตก็เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเป็นสำคัญ โดยอนุสัญญาฯ ได้วางหลักการว่าด้วยเรื่องกา รอายัด ยึด และริบทรัพย์สินไว้ในข้อบทที่ ๓๑ โดยกำหนดให้รัฐภาคีต้องดำเนินการออกกฎหมาย ระเบียบและหลักเกณฑ์ ในส่วนของการอายัด การยึด และการริบทรัพย์สิน ให้ มี

๒๙

International Centre for Asset Recovery “Tracing Stolen Assets, A practitioner’s Hand book” Governance Basel Institute on Governance ๒๐๐๙ Available online from : <http://www.baselgovernance.org>

ความหมายในขอบเขตการบังคับใช้และการให้ความร่วมมือระหว่างกันให้กว้างที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งได้วางหลักการสากลในการ อายัด ยึด และริบทรัพย์สินระหว่างประเทศให้สามารถดำเนินการได้ทั้งทรัพย์สินทุจริตที่ใช้หรือมีไว้ใช้ในการกระทำความผิด และการริบทรัพย์สินแบบมูลค่า (Value Based System) ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะถูกแปรเปลี่ยนสภาพหรือถูกนำไปควบรวมกับทรัพย์สินอื่นเพื่อปิดบังอำพรางจนกระทั่งรายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากทรัพย์สินทุจริตนั้นๆ โดยอนุสัญญาฯ ได้ให้กำหนดนิยามเกี่ยวกับทรัพย์สินและการริบทรัพย์สินไว้ข้อบทที่ ๒ บทนิยาม ดังนี้

(ง) “ทรัพย์สิน” หมายถึง สินทรัพย์ทุกประเภท ไม่ว่าจะมรูปร่างหรือไม่มีรูปร่างเคลื่อนที่ได้หรือเคลื่อนที่ไม่ได้ จับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ และเอกสารหรือตราสารทางกฎหมายที่เป็นหลักฐานกรรมสิทธิ์หรือผลประโยชน์ในสินทรัพย์เช่นว่า

(จ) “ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดทางอาญา” หมายถึง ทรัพย์สินใด ๆ ที่เกิดจาหรือได้รับมาโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด

(ฉ) “การอายัด” หรือ “การยึด” หมายถึง การห้ามโอน เปลี่ยนสภาพ จำหน่ายจ่ายโอน หรือเคลื่อนย้ายทรัพย์สินเป็นการชั่วคราวหรือการเก็บรักษาหรือควบคุมทรัพย์สินเป็นการชั่วคราวตามคำสั่งที่ออกโดยศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอื่น

(ช) “การริบทรัพย์สิน” ซึ่งรวมถึงการริบโดยเจาะจงตัวทรัพย์สินในกรณีที่ใช้บังคับได้ หมายถึงการบังคับเอาทรัพย์สินไปอย่างถาวรโดยคำสั่งศาลหรือโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอื่น

ทั้งนี้ อนุสัญญาฯ ได้บัญญัติเรื่องการติดตามทรัพย์สินคืน ไว้เป็นหมวดเฉพาะ คือ หมวดที่ ๕ การติดตามทรัพย์สินคืน (ข้อบทที่ ๕๑ – ๕๙) ดังนี้^{๓๐}

๓.๒.๑ บทบัญญัติทั่วไป (General provision : ข้อที่ ๕๑)

หลักการในการติดตามทรัพย์สินคืน การคืนสินทรัพย์ภายใต้หมวดนี้เป็นหลักการพื้นฐานของอนุสัญญานี้ และรัฐภาคีต้องสามารถดำเนินการให้แก่รัฐภาคีอื่นซึ่งมาตรการที่กว้างขวางที่สุดในการให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือในเรื่องนี้

^{๓๐} โปรดดูรายละเอียดบทบัญญัติ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๕๑ – ๕๙ ได้ในภาคผนวก

เรื่องการติดตามทรัพย์สินคืน เป็นสาระสำคัญของการต่อต้านการทุจริตของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต โดยเป็นการตรงเข้าทำลายปัญหาการทุจริตโดยตรงเพราะผู้กระทำความผิดฐานทุจริตมีวัตถุประสงค์หลักคือการได้มาซึ่งทรัพย์สินเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อนำไปสู่การก่ออาชญากรรมในรูปแบบอื่น ทั้งการก่อการร้าย การฟอกเงิน ฯลฯ ส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก การติดตามทรัพย์สินคืนจึงเป็นการนำทรัพย์สินกลับคืนแก่ผู้เสียหายที่แท้จริง บทบัญญัติทั่วไปนี้ จึงเป็นข้อบทที่ลักษณะเป็นกฎหมายสารบัญญัติและความร่วมมือระหว่างกัน โดย บัญญัติไว้ว่า “ รัฐภาคีต้องสามารถดำเนินการให้แก่รัฐภาคีอื่น ซึ่งมาตรการที่กว้างขวางที่สุดในการให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือในเรื่องนี้ ”

๓.๒.๒ การป้องกันและการสืบหาการโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (prevention and detection : ข้อบทที่ ๕๒)

เป็นมาตรการบังคับให้รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องยกระดับมาตรฐานสถาบันการเงินเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและการติดตามทรัพย์สิน คืบ ที่มีลักษณะ เป็นกฎหมายสารบัญญัติถึงกระบวนการเพื่อการป้องกันและสืบหาทรัพย์สินทุจริต กล่าวคือ การทุจริตทรัพย์สินซึ่งถือเป็นทรัพย์สินสกปรกที่ผู้กระทำการทุจริตมักจะหาช่องทางในการฟอกทรัพย์สินเหล่านั้นเข้าสู่ระบบ โดยมักดำเนินการผ่านช่องทางของสถาบันการเงิน ธนาคาร ธุรกิจทางการเงินต่างๆ ทั้งที่มีอยู่อย่างถูกต้อง และไม่ถูกต้องเพื่อฟอกทรัพย์สิน ให้เป็นทรัพย์สินที่หาที่มาที่ไปไม่ได้ สามารถ นำมาใช้ได้อย่างถูกต้อง อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตจึงกำหนดให้ รัฐภาคีกำหนดมาตรการให้สถาบันการเงินตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแสดงตนของลูกค้า การกำหนดขั้นตอนที่ทำให้ผู้ที่ใช้บริการที่นำเงินเข้ามาในระบบต้องมีการตรวจสอบตัวตนที่แท้จริง

นอกจากนี้ ยังต้องการกำหนดให้มีการตรวจสอบประเภทบัญชีและการทำธุรกรรมของกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ที่อยู่ในแวดวงการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ นักธุรกิจที่อยู่ในข่ายเฝ้าระวัง และการจัดเก็บรักษาประวัติของบุคคลดังกล่าวไว้อย่างเพียงพอและเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ นอกจากนี้ รัฐต้องดำเนินการป้องกันการจัดตั้งธนาคารซึ่งไม่มีการประกอบการอยู่จริงและธนาคารซึ่งไม่ได้อยู่ในระบบการควบคุมรวมถึงระบบการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน กำหนดบทลงโทษสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม และการกำหนดให้

เจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต้องรายงานผลประโยชน์หรือบัญชีเงินในต่างประเทศแก่หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบด้วย ดังนี้

๓.๒.๒.๑ การกำหนดให้สถาบันการเงิน ตรวจสอบประวัติผู้ฝากและธุรกรรมต้องสงสัย

๑. โดยไม่กระทบต่อข้อ ๑๔ ของอนุสัญญาฯ นี้ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นตามกฎหมายภายในของตน ในการกำหนดให้สถาบันการเงินภายในเขตอำนาจของตนทำการพิสูจน์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแสดงตนของลูกค้า การดำเนินขั้นตอนที่มีเหตุผลสมควรเพื่อพิจารณากำหนด ข้อมูลแสดงตนของผู้รับประโยชน์จากเงินที่ฝากเข้าไปในบัญชีที่มีมูลค่าสูงและในการดำเนินการตรวจสอบโดยเคร่งครัดในการเปิดหรือคงไว้ซึ่งบัญชีโดยหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลซึ่งได้รับมอบหมาย หรือเคยได้รับมอบหมาย ให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการที่สำคัญและสมาชิกในครอบครัวและผู้ใกล้ชิดของบุคคลนั้นด้วยการตรวจสอบโดยเคร่งครัดเช่นว่าต้องเป็นไปโดยมุ่งที่จะสืบหาอย่างมีเหตุผลสมควรซึ่งธุรกรรมอันควรสงสัยเพื่อความมุ่งประสงค์ในการรายงานให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และไม่ควรถูกตีความในทาง ยับยั้งหรือห้ามสถาบันการเงินดำเนินธุรกิจกับลูกค้าที่ชอบด้วยกฎหมาย

กฎหมายไทยที่รองรับพันธกรณีดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๓, ๑๖, ๒๐, ๒๑ ที่กำหนดให้สถาบันการเงินรวมถึงผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินให้ ปง. ตามที่กฎหมายกำหนด และการกำหนดให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรม ซึ่งรัฐบาลได้ออกกฎกระทรวงกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ ต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน พ.ศ. ๒๕๕๔ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องวิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา ๑๖ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔) ก็รองรับพันธกรณีในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่ต้องแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐ ในหมวด ๓ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ม. ๔, ๓๒, ๓๙ และ ๔๐

๓.๒.๒.๒ ออกคำแนะนำให้สถาบันการเงินเคร่งครัดในการตรวจสอบประวัติผู้ฝากและ

บัญชีมูลค่าสูง

๒. เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในวรรค ๑ ของข้อนี้ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ตามกฎหมายภายในของตนและโดยแรงบันดาลใจจากแนวคิดริเริ่มขององค์การต่อต้านการฟอกเงินระดับภูมิภาค ระหว่างภูมิภาคและพหุภาคี

(ก) ออกคำแนะนำเกี่ยวกับประเภทของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของบัญชีที่สถาบันการเงินภายในเขตอำนาจของตนควรดำเนินการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด ประเภทของบัญชีและธุรกรรมที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ และการนำมาตรการที่เหมาะสมในการเปิดบัญชี การดำรงไว้ และการเก็บประวัติ มาใช้กับบัญชีเช่นว่า

(ข) ในกรณีที่เหมาะสม เมื่อได้รับการร้องขอจากอีกรัฐภาคีหนึ่งหรือโดยความคิดริเริ่มของตนเอง ให้รัฐภาคีนั้นแจ้งสถาบันการเงินภายในเขตอำนาจของตนเกี่ยวกับข้อมูลแสดงตนของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลบางรายซึ่งเป็นเจ้าของบัญชีที่ควรต้องมีการตรวจสอบโดยเคร่งครัดเพิ่มเติมจากบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอื่นที่สถาบันการเงินอาจจะระบุไว้แล้ว

ในส่วนของ (ก) และ (ข) กฎหมายไทยที่รองรับพันธกรณีดังกล่าวได้แก่ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งสำนักงาน ป.ง. อยู่ระหว่างการผลักดันร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ .ศ. ด้วยประกอบกับพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ควบคุม กำกับ ดูแล สถาบันการเงิน ให้มีหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีบุคคลและนิติบุคคลที่มีความเสี่ยงและต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

๓.๒.๒.๓ มาตรการในการเก็บรักษาประวัติบัญชีและธุรกรรม

๓. ในบริบทของวรรค ๒ (ก) ของข้อนี้ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จะประกันว่าสถาบันการเงินของตนจะเก็บรักษาประวัติของบัญชีและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่กล่าวถึงในวรรค ๑ ของข้อนี้ไว้เพียงพอ ในระยะเวลาอันเหมาะสมโดยอย่างน้อยควรประกอบด้วยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อมูลแสดงตนของลูกค้าตลอดจนผู้รับประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่กระทำได้

กฎหมายไทยที่รองรับพันธกรณีดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ ที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องเก็บรักษาประวัติลูกค้าไว้เป็นเวลา ๕ ปี นับแต่มีการปิดบัญชีเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบย้อนหลังและในกรณีที่พบปัญหาเกี่ยวกับลูกค้าและธุรกรรมผิดกฎหมาย

๓.๒.๒.๔ การป้องกันธนาคารและสถาบันการเงินที่ไม่มีการประกอบการอยู่จริง

๔. โดยความมุ่งหมายในการป้องกันและสืบหาการโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิผลเพื่อป้องกันการจัดตั้งธนาคารซึ่งไม่มีการประกอบการอยู่จริง และไม่ได้ดำเนินการร่วมกับกลุ่มทางการเงินที่อยู่ภายใต้การควบคุม ทั้งนี้ โดยความช่วยเหลือของหน่วยงานควบคุมและตรวจสอบ นอกจากนี้ รัฐภาคีอาจพิจารณากำหนดให้สถาบันการเงินของตนปฏิเสธการเข้าไปมีหรือคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ในการดำเนินธุรกรรมทางธนาคารแทนให้กับสถาบันเช่นว่า และป้องกันการดำเนินความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินต่างประเทศซึ่งยินยอมให้ธนาคารซึ่งไม่มีการประกอบการอยู่จริงและไม่ได้ดำเนินการร่วมกับกลุ่มทางการเงินที่อยู่ภายใต้การควบคุมใช้บัญชีของตน

กฎหมายไทยที่รองรับพันธกรณีดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ที่ป้องกันธนาคารและสถาบันการเงินที่ไม่มีการประกอบการอยู่จริง ตั้งแต่ขั้นการจัดตั้งและการขอใบอนุญาต การกำหนดโครงสร้างสถาบันการเงิน การบริหารจัดการ จนถึงกำหนดโทษด้วย

๓.๒.๒.๕ กำหนดการเปิดเผยข้อมูลของเจ้าหน้าที่รัฐและการแบ่งปันข้อมูล

๕. โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในของตน รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องพิจารณากำหนดระบบการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่มีประสิทธิภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายตามที่เหมาะสม และต้องจัดให้มีบทลงโทษที่เหมาะสมสำหรับการไม่ปฏิบัติตามระบบนั้น รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องพิจารณาดำเนินมาตรการเช่นที่อาจจำเป็นเพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนแบ่งปันข้อมูลข่าวสารกับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐภาคีอื่นเมื่อมีความจำเป็นในการสืบสวนสอบสวน การเรียกร้อง และการติดตามเอาทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้กลับคืน

กฎหมายไทยที่รองรับพันธกรณีดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๘ ให้อำนาจในการสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ต้องมาให้ถ้อยคำ และชี้แจงเป็นหนังสือ ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินในการตรวจสอบของ ปง . และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔) ตามหมวด ๓ เรื่องการตรวจสอบทรัพย์สิน ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐที่กำหนดต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินซึ่งรวมถึงบัญชีเงินฝากในธนาคารและสถาบันการเงินด้วย

๓.๒.๒.๖ มาตรการในการแจ้งบัญชีเงินในต่างประเทศ

๖. โดยเป็นไปตามกฎหมายภายในของตน รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องพิจารณาดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นเพื่อกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายที่มีผลประโยชน์ใน หรือมีลายมือชื่อ หรือมีอำนาจอื่นเหนือบัญชีเงินในต่างประเทศ รายงานความสัมพันธ์ดังกล่าวแก่หน่วยงานที่มีอำนาจที่เกี่ยวข้อง และให้เก็บรักษาประวัติที่เกี่ยวข้องกับบัญชีเช่นว่าไว้ตามที่เหมาะสม ให้มีบทลงโทษที่เหมาะสมสำหรับการไม่ปฏิบัติตามมาตรการเช่นว่าด้วย

กฎหมายไทยที่รองรับพันธกรณีดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐที่กำหนดต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใน

ต่างประเทศและให้รวมถึงทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะรองรับต่อพันธกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงต้องแจ้งทรัพย์สินในต่างประเทศให้แก่ ก่ ป.ป.ช. เพื่อตรวจสอบ แต่ในความเป็นจริงแล้วมาตรการในการตรวจสอบทรัพย์สินของไทยยังคงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเป็นที่ทราบดีว่านักการเมือง นักธุรกิจ และข้าราชการระดับสูงเหล่านั้น มักนำทรัพย์สินของตนไปซุกซ่อนอยู่ในต่างประเทศด้วยวิธีการลับซับซ้อน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อติดตามทรัพย์สินคืนตามพันธกรณีนี้

ตารางสรุปพันธกรณี

	ข้อบทที่ ๕๒ การป้องกันและการสืบหาการโอน ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง	อนุสัญญา กำหนดเป็น มาตรการ บังคับ	กฎหมาย ไทยรองรับ พันธกรณี หรือไม่
๕๒ (๑)	ตรวจสอบประวัติผู้ฝาก/ธุรกรรมต้องสงสัย	พรบ.ปปง. ม. ๑๓, ๑๖, ๒๐, ๒๑ กฎกระทรวงและประกาศสำนัก นายกฯ พรบ.ประกอบ รธน.ป.ป.ช. ม ๔, ๓๒, ๓๙, ๔๐	✓	✓
(๒) (ก) (ข)	ให้สถาบันการเงินตรวจสอบบัญชี บุคคล/ นิติบุคคล ต้องสงสัยอย่างเคร่งครัด	พรบ.ปปง. ม. ๑๓, ๑๖, ๒๐, ๒๑ พรบ. ธนาคารแห่งประเทศไทย พรบ.ธุรกิจสถาบันการเงิน	✓	✓
(๓)	การเก็บรักษาประวัติบัญชีและธุรกรรม การเงินไว้เพื่อตรวจสอบ	พรบ.ปปง. ม. ๒๒	✓	✓
(๔)	การป้องกันธนาคารที่ไม่มีการ ประกอบการจริง	พรบ.ธุรกิจสถาบันการเงิน	✓	✓
(๕)	การเปิดเผยและแบ่งปันข้อมูลทางการเงิน	พรบ.ปปง. ม. ๓๘ พรบ.ประกอบ รธน. ป.ป.ช. หมวด ๓ การ ตรวจสอบทรัพย์สิน	✓	✓
(๖)	การแจ้งทรัพย์สินในต่างประเทศ	พรบ. ประกอบ รธน. ป.ป.ช. หมวด ๓ การตรวจสอบทรัพย์สิน	✓	✓ แต่มีปัญหา ในทาง ปฏิบัติ

๓.๒.๓ การติดตามทรัพย์สินคืน โดยรัฐภาคีฟ้องคดีแพ่งในศาลของประเทศที่ทรัพย์สิน

ชุกซ่อนอยู่ (Direct Recovery : ข้อบทที่ ๕๓)

โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของตน รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินการ ให้สามารถมีการติดตามทรัพย์สินคืนได้โดยตรง โดยรัฐภาคีอนุญาตให้อีกรัฐภาคีหนึ่งเริ่มการฟ้องร้องคดีแพ่งในศาลของตน เพื่อพิสูจน์กรรมสิทธิ์หรือความเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยรัฐภาคีหรือหน่วยงานที่เป็นผู้เสียหายจะต้องมีสถานะเป็นนิติบุคคลในการที่จะเข้ามายื่นคำร้องขอต่อศาล ในอีกประเทศหนึ่ง และมีมาตรการให้ศาล มีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายแก่อีกรัฐภาคีหนึ่งที่ได้รับ ความเสียหายจากการทุจริต ข้อบทนี้เป็นกฎหมายสารบัญญัติที่ต้องการให้รัฐภาคีออกกฎหมายให้สอดคล้องต่อไป

๓.๒.๓.๑ มาตรการเพื่ออนุญาตให้รัฐภาคีหนึ่งฟ้องแพ่งในศาลของตนเพื่อติดตามทรัพย์สิน

(ก) ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นเพื่ออนุญาตให้อีกรัฐภาคีหนึ่งเริ่มการฟ้องร้องคดีแพ่งในศาลของตนเพื่อพิสูจน์กรรมสิทธิ์หรือความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้

กฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณี โดยยังไม่มีกฎหมายอนุญาตให้รัฐภาคีอื่นเข้ามาฟ้องแพ่งในศาลไทยได้โดยตรง แม้ว่าร่าง พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข ก็ยังคงบัญญัติให้เป็นอำนาจศาลไทยพิจารณาคำสั่งของหน่วยงานหรือศาลต่างประเทศเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน อีกชั้นหนึ่งก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยศาลไทย จึงเห็นได้ว่าประเทศไทยเลือกที่จะใช้การริบทรัพย์สินแบบ มาตรการบังคับโดยอ้อม

๓.๒.๓.๒ มาตรการเพื่ออนุญาตให้ศาลตนมีคำสั่งจ่ายค่าสินไหมหรือค่าเสียหายแก่รัฐภาคีอื่น

(ข) ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นเพื่ออนุญาตให้ศาลของตนมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้จ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายแก่อีกรัฐภาคีหนึ่งซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดเช่นว่า

กฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณี แต่สามารถดำเนินการทางอ้อมผ่านพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข และร่างพระราชบัญญัติประแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเรื่องการริบทรัพย์สิน ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา ก็จะรองรับต่อพันธกรณี

๓.๒.๓.๓ มาตรการเพื่ออนุญาตให้ยอมรับการอ้างสิทธิการเป็นเจ้าของในทรัพย์สิน

(ค) ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นเพื่ออนุญาตให้ศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนยอมรับการอ้างสิทธิของอีกรัฐภาคีหนึ่งในฐานะที่เป็นเจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้ เมื่อต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน

กฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณี แต่สามารถดำเนินการทางอ้อมผ่านพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทาง อาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยจะมีความสอดคล้องรองรับมากขึ้นหากร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทาง อาญา ฉบับแก้ไข มาตรา ๓๒, ๓๓ มีผลบังคับใช้ในอนาคต

ตารางสรุปพันธกรณี

	ข้อบทที่ ๕๓ การติดตามทรัพย์สินคืนโดยรัฐ ภาคีฟ้องคดีแพ่งในศาลของ ประเทศที่ทรัพย์สินชุกซ่อนอยู่	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง	อนุสัญญา กำหนดให้ เป็น มาตรการบังคับ	กฎหมายไทย รองรับพันธกรณี หรือไม่
(ก)	รัฐภาคีฟ้องแพ่งเพื่อพิสูจน์ทรัพย์สิน โดยตรง		√	X
(ข)	ให้ศาลมีคำสั่งจ่ายค่าเสียหายแก่อีกรัฐ ภาคี		√	x
(ค)	ให้ศาลยอมรับการอ้างสิทธิความเป็น เจ้าของในทรัพย์สินของอีกรัฐ ภาคี		√	x

๓.๒.๔ กลไกในการติดตามทรัพย์สินกลับคืนผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สิน (Mechanisms for recovery of property through international cooperation in confiscation: ข้อบทที่ ๕๔)

ข้อบทนี้มีลักษณะเป็นเรื่องของกระบวนการและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้รัฐภาคีที่รับคำร้องขอสามารถบังคับตามคำสั่งริบทรัพย์สินที่ออกโดยรัฐผู้ร้องขอได้ในความผิดฐานทุจริต และความผิดอื่นๆ เช่น ความผิดตามมูลฐานการฟอกเงินให้รัฐภาคีสามารถริบทรัพย์สินได้ แม้ว่ากระบวนการยึดทรัพย์สินทางอาญาจะไม่สามารถทำได้ ในกรณี การไม่ได้ตัวจำเลยมาปรากฏ ตัว หลบหนี หรือตาย เช่น มาตรการยึดอายัด และริบทรัพย์สินในทางแพ่ง

ให้รัฐภาคีสามารถอายัด ยึด ทรัพย์สิน ในชั้นเจ้าพนักงานได้ เมื่อได้รับคำร้องขอจากรัฐภาคีผู้ร้องขอ ที่มีพยานหลักฐาน และข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ และเพียงพอต่อการนำไปสู่การริบทรัพย์สินของศาลหรือในชั้นหน่วยงานที่มีอำนาจ และรวมถึงมาตรการเพิ่มเติมในการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้เพื่อการริบทรัพย์สินในที่สุดด้วย

๓.๒.๔.๑ ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นเพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนดำเนินการบังคับตามคำสั่งริบทรัพย์สินซึ่งออกโดยศาลของรัฐภาคีหนึ่ง

๑. เพื่อให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันทางกฎหมายตามข้อ ๕๕ ของอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินซึ่งได้มาจากหรือเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินการดังนี้ตามกฎหมายภายในของตน

(ก) ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นเพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนดำเนินการบังคับตามคำสั่งริบทรัพย์สินซึ่งออกโดยศาลของรัฐภาคีหนึ่ง

กฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณี แต่สามารถดำเนินการให้ความร่วมมือได้โดยอาศัยพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยที่การบังคับตามคำสั่งของศาลต่างประเทศกระทำได้เฉพาะการยึดและอายัดทรัพย์สินตามอำนาจของกฎหมายภายใน ซึ่งหน่วยงานผู้มีอำนาจต้องขอให้ศาลออกคำสั่ง และการริบทรัพย์สินยังต้องเป็นคำสั่งของศาลไทย

๓.๒.๔.๒ มาตรการเพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนออกคำสั่งริบทรัพย์สินที่มีแหล่งที่มาจากต่างประเทศโดยคำพิพากษาว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน

(ข) ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นเพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนออกคำสั่งริบทรัพย์สินเช่นว่าที่มีแหล่งที่มาจากต่างประเทศโดยคำพิพากษาว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือความผิดอื่นเช่นที่อาจอยู่ในเขตอำนาจศาลของตนหรือโดยกระบวนการอื่นใดที่กฎหมายภายในของตนให้อำนาจไว้ในกรณีที่ตนมีเขตอำนาจศาล

กฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณี อำนาจการริบทรัพย์สินต้องเป็นคำสั่งศาลไทย แต่สามารถดำเนินการให้ความร่วมมือได้โดยอาศัย พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามหมวด ๖ อำนาจการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในการยึดอายัด

๓.๒.๔.๓ มาตรการในการริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาทางอาญา

(ค) พิจารณาดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็น เพื่ออนุญาตให้ริบทรัพย์สินเช่นว่าโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษทางอาญา ในกรณีที่ไม่สามารถฟ้องร้องผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากเสียชีวิต หลบหนี หรือไม่ปรากฏตัว หรือในกรณีอื่นๆ ตามที่เหมาะสม

กฎหมายยังไม่รองรับพันธกรณี แม้ว่าข้อบท ๕๔ ว.๑ ค จะเป็นข้อบทที่ให้รัฐภาคีพิจารณา ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็นในการให้มีกฎหมายริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาทางอาญา เนื่องจากอาจไม่สามารถนำตัวจำเลยมาดำเนินคดีได้นั้น แต่การริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาทางอาญา (non conviction base confiscation: NCB) เป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการริบทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพ^{๓๑}

^{๓๑} โปรดดูบทวิเคราะห์เรื่องการริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษทางอาญา หน้า ๑๑๘ - ๑๑๙

๓.๒.๔.๔ มาตรการให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอายัด ยึด ทรัพย์สินตามคำร้องขอ

๒. เพื่อให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันทางกฎหมายตามคำร้องขอที่กระทำตามวรรค ๒ ของข้อ ๕๕ ของอนุสัญญาฯ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ตามกฎหมายภายในของตน

(ก) ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็น เพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนอายัด หรือยึดทรัพย์สิน ตามคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินซึ่งออกโดยศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐที่ร้องขอที่ให้พื้นฐานความเชื่ออันมีเหตุผลสมควรแก่รัฐที่ได้รับการร้องขอว่ามีเหตุผลเพียงพอในการดำเนินการดังกล่าว และในที่สุดทรัพย์สินนั้นจะตกอยู่ภายใต้คำสั่งริบทรัพย์สินเพื่อความมุ่งประสงค์ของวรรค ๑ (ก) ของข้อนี้

(ข) ดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็น เพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนอายัดหรือยึดทรัพย์สินตามคำร้องขอที่ให้พื้นฐานความเชื่ออันมีเหตุผลสมควรแก่รัฐที่ได้รับการร้องขอว่ามีเหตุผลเพียงพอในการดำเนินการเช่นว่าและในที่สุดทรัพย์สินนั้นจะตกอยู่ภายใต้คำสั่งริบทรัพย์สินเพื่อความมุ่งประสงค์ในวรรค ๑ (ก) ของข้อนี้

ในส่วนของ (ก) และ (ข) กฎหมายไทยรองรับพันธกรณีในการอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอายัด ยึดทรัพย์สิน ตามคำสั่งซึ่งออกโดยศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐที่ร้องขอ ตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามหมวด ๖ อำนาจการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในการยึด อายัด โดยจะมีความสอดคล้องรองรับมากขึ้นหากร่าง พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข มีผลบังคับใช้ในอนาคต แต่ทั้งนี้หน่วยงานที่มีอำนาจต้องขอให้ศาลมีคำสั่งภายในประเทศตามคำร้องขอเสียก่อน

๓.๒.๔.๕ มาตรการในการเก็บรักษาทรัพย์สินไว้เพื่อการริบทรัพย์สิน

(ค) พิจารณาดำเนินมาตรการเพิ่มเติม เพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนเก็บรักษาทรัพย์สินไว้เพื่อการริบทรัพย์สิน อาทิเช่น บนพื้นฐานการจับกุมหรือการฟ้องร้องคดีอาญาของต่างประเทศซึ่งเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินเช่นว่า

กฎหมายไทยสอดคล้องรองรับในทางปฏิบัติอยู่แล้ว เนื่องจากหน่วยงานที่ดำเนินการในการอายัด ยึดทรัพย์สินไว้เพื่อการริบทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ฯลฯ ย่อมมีหน้าที่

ในการเก็บรักษาทรัพย์สินที่อายัด ยึดมาได้ ซึ่งจะมีความสอดคล้องรองรับมากยิ่งขึ้นเมื่อร่าง พระราชบัญญัติ

ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข มีผลบังคับใช้ในอนาคต

ตารางสรุปพันธกรณี

	ข้อบทที่ ๕๕ กลไกการติดตามทรัพย์สินผ่าน ความร่วมมือระหว่างประเทศ	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง	อนุสัญญา กำหนดให้ เป็นมาตรการ บังคับ	กฎหมายไทย รองรับ พันธกรณี หรือไม่
ว.๑ (ก)	ริบทรัพย์สินตามคำสั่งศาลต่างประเทศ	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	✓	× แต่สามารถ ดำเนินการให้ ความร่วมมือ รัฐภาคีได้
(ข)	การออกคำสั่งริบทรัพย์สินในชั้น เจ้าหน้าที่	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา, พรบ. ปง. หมวด ๖	✓	× แต่สามารถ ดำเนินการให้ ความร่วมมือ รัฐภาคีได้
(ค)	การริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำ พิพากษาทางอาญา	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา, พรบ. ประกอบ รธน. ปปช. ม ๗๘	-	×
ว.๒ (ก) (ข)	อายัด ยึด ตามคำสั่งศาลหรือในชั้น เจ้าหน้าที่รัฐภาคี	พรบ. ปง. หมวด ๖	✓	✓
(ค)	การเก็บรักษาทรัพย์สิน	-	✓	✓

๓.๒.๕ ความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สิน (international cooperation for purpose of confiscation : ข้อบทที่ ๕๕)

ข้อบทนี้ เป็นเรื่องกระบวนการและความร่วมมือของรัฐ เพื่อให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ ดำเนินการริบทรัพย์สิน โดยให้เจ้าหน้าที่บังคับตามคำสั่งศาลในรัฐที่ร้องขอให้มีการติดตาม อายัด ยึด เครื่อมือ ที่ใช้ และมีไว้ใช้ในการกระทำความผิด และให้มีการจัดและแจ้งคำร้องหรือคำสั่งให้แก่บุคคลที่สามซึ่งสุจริต เพื่อ ประกันความชอบธรรมของกระบวนการการริบทรัพย์สินนั้น

นอกจากนี้ ข้อบทนี้ยังกำหนดวิธีการการร่างคำขอ รายละเอียดที่สำคัญในการร้องขอเพื่อการ
 ริบทรัพย์สิน และหากรัฐที่รับการร้องขอไม่ได้รับพยานหลักฐานที่เพียงพอในเวลาอันควร และได้ให้โอกาสรัฐที่
 ร้องขอชี้แจงเหตุผลและหลักฐานที่เพียงพอในเวลาอันควร รัฐที่ได้รับการร้องขออาจปฏิเสธหรือยกเลิกมาตรการ
 ริบทรัพย์สินนั้น

๓.๒.๕.๑ ดำเนินการริบทรัพย์สินตามคำร้องขอของรัฐภาคี

๑. ภายในขอบเขตที่กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ตามระบบกฎหมายของตน รัฐภาคี
 ซึ่งได้รับคำร้องขอจากอีกรัฐภาคีหนึ่งที่มีเขตอำนาจศาลเหนือความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้ ให้
 ดำเนินการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ทรัพย์สิน อุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำ
 ผิดอื่นใดที่อ้างถึงในข้อ ๓๑ วรรค ๑ ของอนุสัญญานี้ ซึ่งอยู่ในดินแดนของตนต้องดำเนินการดังนี้

(ก) มอบคำร้องนั้นให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนเพื่อความมุ่งประสงค์ให้ได้มาซึ่งคำสั่งริบ
 ทรัพย์สิน และหากได้รับคำสั่งเช่นนั้นมาแล้ว ให้ดำเนินการบังคับตามคำสั่งนั้น หรือ

กฎหมายไทยที่รองรับพันธกรณีดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ
 ในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยจะมีความสอดคล้องรองรับมากขึ้นหากร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือ
 ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข มีผลบังคับใช้ในอนาคต

(ข) มอบคำสั่งริบทรัพย์สินซึ่งออกโดยศาลในดินแดนของรัฐภาคีที่ร้องขอตามข้อ ๓๑
 วรรค ๑ และข้อ ๕๔ วรรค ๑ (ก) ของอนุสัญญานี้ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตน เพื่อให้บังคับตาม
 คำสั่งภายในขอบเขตที่ได้รับการร้องขอ เพียงเท่าที่คำสั่งนั้น เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำ
 ความผิด ทรัพย์สิน อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิดอื่นที่อ้างถึงในข้อ ๓๑ วรรค ๑ ซึ่งอยู่
 ในดินแดนของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ

กฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณีดังกล่าว เนื่องจากประเทศไทยเลือกที่จะใช้ระบบการริบ
 ทรัพย์สินทางอ้อม โดยคงไว้เป็นอำนาจศาลภายในการออกคำสั่งอายัดหรือริบทรัพย์สินตามคำร้องขอรัฐภาคีอื่น
 แต่สามารถให้ความร่วมมือได้ผ่านพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

๓.๒.๕.๒ ดำเนินการตามคำร้องขอจากรัฐภาคีในการติดตาม สืบหา ยึด आयัด เพื่อการริบทรัพย์สิน

๒. ในการดำเนินการตามคำร้องของอีกรัฐภาคีหนึ่งที่มีเขตอำนาจศาลเหนือความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญาฯ ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอดำเนินมาตรการเพื่อระบุชี้ ติดตามสืบหา และอายัดหรือยึดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ทรัพย์สิน อุปกรณ์ หรือ เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิดอื่นที่อ้างถึงในข้อ ๓๑ วรรค ๑ ของอนุสัญญาฯ นี้ เพื่อความมุ่งประสงค์ให้มีคำสั่งริบทรัพย์สินในที่สุดไม่ว่าจะออกคำสั่งโดยรัฐภาคีที่ร้องขอหรือโดยภาคีที่ได้รับการร้องขอตามคำร้องขอภายใต้วรรค ๑ ของข้อนี้

กฎหมายไทยที่รองรับพันธกรณีดังกล่าว ได้แก่ พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยจะมีความสอดคล้องรองรับมากขึ้นหากร่าง พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข มาตรา ๒๓, ๒๓/๑ มีผลบังคับใช้ในอนาคต

๓.๒.๕.๓ ความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สินตามข้อบทที่ ๔๖

๓. ให้นำบทบัญญัติข้อ ๔๖ ของอนุสัญญานี้มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับข้อนี้ และนอกเหนือจากข้อมูลข่าวสารที่ระบุไว้ในข้อ ๔๖ วรรค ๑๕ คำร้องขอตามข้อนี้ให้ระบุ

(ก) ในกรณีของคำร้องขอที่เกี่ยวกับวรรค ๑ (ก) ของข้อนี้ ได้แก่ รายละเอียดของทรัพย์สินที่จะริบ รวมทั้งภายในขอบเขตที่เป็นไปได้สถานที่ตั้งของทรัพย์สินนั้นและในกรณีที่เกี่ยวข้องราคาประเมินของทรัพย์สินนั้น และถ้อยแถลงเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่รัฐภาคีที่ร้องขอ ใช้เป็นมูลเหตุซึ่งเพียงพอให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอสามารถดำเนินการร้องขอคำสั่งริบทรัพย์สินได้ภายใต้กฎหมายภายในของตน

ในทางปฏิบัติกฎหมายไทยถือว่าดำเนินการได้อยู่แล้วตามการดำเนินการของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ในเรื่องการดำเนินการให้ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของทรัพย์สินที่จะริบ สถานที่ตั้งของทรัพย์สิน และราคาประเมินของทรัพย์สินนั้น เพียงแต่อาจไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว เนื่องจากการติดตามทรัพย์สินระหว่างประเทศและการระบุชี้ทรัพย์สินทุจริตรวมถึงการประเมินมูลค่าความเสียหายและทรัพย์สินทุจริตยังคงเป็นเรื่องยากในการดำเนินการ

(ข) ในกรณีของคำร้องขอที่เกี่ยวกับวรรค ๑ (ข) ของข้อนี้ ได้แก่ สำเนาที่รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามกฎหมายของคำสั่งริบทรัพย์สินที่เป็นพื้นฐานของคำร้องขอซึ่งออกโดยรัฐภาคีที่ร้องขอ ถ้อยแถลงเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขอบเขตการบังคับตามคำสั่งที่มีการร้องขอ ถ้อยแถลงระบุมาตรการที่ดำเนินการโดยรัฐภาคีที่ร้องขอ เพื่อจัดให้มีการแจ้งอย่างเพียงพอแก่บุคคลที่สาม ซึ่งสุจริตและเพื่อประกันว่าเป็นกระบวนการอันชอบธรรม และถ้อยแถลงว่าคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นเป็นที่สุดแล้ว

กฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณีดังกล่าว เนื่องจากประเทศไทยเลือกที่จะใช้ระบบการริบทรัพย์สินทางอ้อม โดยคงไว้เป็นอำนาจศาลภายในในการออกคำสั่งอายัดหรือริบทรัพย์สินตามคำร้องขอของรัฐภาคีอื่น แต่สามารถให้ความร่วมมือได้ผ่านพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทาง อาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

ทั้งนี้ในส่วนของ การดำเนินการภายในประเทศ ได้มีบทบัญญัติเรื่องการให้ความเป็นธรรมในกระบวนการริบทรัพย์สิน และให้สิทธิเพียงพอแก่บุคคลที่สามซึ่งสุจริตปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไข มาตรา ๓๔ และร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข มาตรา ๒๓/๑ และ ๓๒

(ค) ในกรณีของคำร้องขอที่เกี่ยวกับวรรค ๒ ของข้อนี้ ได้แก่ ถ้อยแถลงเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่รัฐภาคีที่ร้องขอใช้เป็นมูลเหตุ และรายละเอียดของการกระทำที่ร้องขอให้ดำเนินการ และสำเนาที่รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามกฎหมายของคำสั่งที่ใช้เป็นพื้นฐานในการร้องขอนั้น ในกรณีที่มีอยู่

กฎหมายไทยรองรับพันธกรณีดังกล่าว ได้แก่ระเบียบผู้ประสานงานกลางว่าด้วยความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยกำหนดให้คำร้องต้องระบุรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินและที่ตั้งเพียงพอต่อการสืบหาได้เพื่อการยึดหรือริบทรัพย์สิน

๓.๒.๕.๔ การดำเนินการในฐานะรัฐภาคีตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ

๔. รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอต้องตัดสินใจหรือดำเนินการตามที่ระบุไว้ในวรรค ๑ และ ๒ ของข้อนี้โดยเป็นไปตามและภายใต้บังคับบทบัญญัติของกฎหมายภายในของตนและหลักเกณฑ์กระบวนการพิจารณาของตน หรือความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีใด ๆ ที่ตนอาจมีพันธผูกพันกับรัฐภาคีที่ร้องขอนั้น

กฎหมายไทยรองรับพันธกรณี ได้แก่พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามสนธิสัญญาที่ไทยได้ทำความตกลงไว้ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น

๓.๒.๕.๕ การแจ้งการปรับปรุงแก้ไขหรือออกกฎหมายให้สหประชาชาติ

๕. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องจัดส่งสำเนากฎหมายและข้อบังคับของตนซึ่งให้ผลบังคับต่อข้อนี้ และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในภายหลังต่อกฎหมายและข้อบังคับเช่นว่า หรือรายละเอียดแห่งการนั้นให้แก่เลขาธิการสหประชาชาติ

ในส่วนนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะองค์หลักตามรัฐธรรมนูญในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย (national authority) มีหน้าที่ในการรายงานความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในฐานะรัฐภาคีให้สหประชาชาติทราบอยู่แล้ว ประกอบกับการประเมินและติดตามของสหประชาชาติ ประเทศไทยย่อมต้องแจ้งและจัดส่งกฎหมายและระเบียบในรูปแบบสำเนาและอิเล็กทรอนิกส์ให้ฝ่ายเลขานุการของสหประชาชาติฯ ด้วย

๓.๒.๕.๖ การดำเนินการภายใต้พันธกรณีและมาตรการการติดตามทรัพย์สิน

๖. หากรัฐภาคีเลือกที่จะดำเนินมาตรการที่อ้างถึงในวรรค ๑ และ ๒ ของข้อนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง ให้รัฐภาคีนั้นพิจารณาว่าอนุสัญญานี้เป็นสนธิสัญญาพื้นฐานที่จำเป็นและเพียงพอ

ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตแล้ว จึงถือว่าอนุสัญญาฯ นี้เป็นสนธิสัญญาพื้นฐานที่จำ เป็นและเพียงพอในการดำเนินการขอและให้ความร่วมมือ ระหว่างกันในการติดตามทรัพย์สินคืน

๓.๒.๕.๗ การปฏิเสธความร่วมมือในการติดตามทรัพย์สิน

๗. การให้ความร่วมมือภายใต้ข้อนี้อาจถูกปฏิเสธ หรือมาตรการชั่วคราวอาจถูกยกเลิก หากรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอไม่ได้รับพยานหลักฐานที่ เพียงพอและภายในเวลาอันควร หรือหากทรัพย์สิน นั้นมีมูลค่าเพียงเล็กน้อย

๘. ก่อนที่จะยกเลิกมาตรการชั่วคราวใด ๆ ที่ได้ดำเนินการตามข้อนี้ เมื่อใดก็ตามที่เป็นไป ได้ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอให้โอกาสแก่รัฐภาคีที่ร้องขอชี้แจงถึงเหตุผลที่ควรใช้มาตรการชั่วคราวนั้น ต่อไป

สำหรับใน ว.๗ และ ว.๘ นั้น ในหลักการแล้วประเทศไทยจะพยายามให้ความร่วมมือระหว่าง กันในการติดตามทรัพย์สินคืนเท่าที่จะสามารถทำได้เท่า ่ที่กฎหมายเอื้ออำนวยให้อยู่แล้ว ซึ่งหากไม่ได้รับ พยานหลักฐานที่เพียงพอและภายในเวลาอันควรหรือทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าเพียงเล็กน้อย และได้ให้โอกาสรัฐที่ ร้องขอเพียงพอแล้ว ก็อาจปฏิเสธความร่วมมือได้แล้วแต่กรณี

๓.๒.๕.๘ การเคารพสิทธิของบุคคลที่สามซึ่งสุจริต

๙. บทบัญญัติของข้อนี้ต้องไม่ถูกตีความไปในทางที่จะกระทบต่อสิทธิของบุคคลที่สามซึ่ง สุจริต

ทั้งนี้ในส่วนของการดำเนินการภายในประเทศ ได้มีบทบัญญัติเรื่องการให้ความเป็นธรรมใน กระบวนการรับทรัพย์สิน และให้สิทธิเพียงพอแก่บุคคลที่สามซึ่งสุจริตปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไข มาตรา ๓๔ และร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข มาตรา ๒๓/๑ และ ๓๒

ตารางสรุปพันธกรณี

	ข้อบทที่ ๕๕ ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการริบทรัพย์สิน	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง	อนุสัญญา กำหนดเป็น มาตรการ บังคับ	กฎหมายไทย รองรับ พันธกรณี หรือไม่
ว.๑ (ก) (ข)	ส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการริบทรัพย์สิน ริบทรัพย์สินตามคำสั่งศาลต่างประเทศ	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	✓	× แต่ปฏิบัติ ทางอ้อมได้ ×
ว.๒	ติดตาม สืบหา เพื่อริบทรัพย์สิน	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	✓	✓
ว.๓ (ก)	รายละเอียดของทรัพย์สินที่จะขอให้ริบ	-	✓	✓
(ข)	ประกันสิทธิบุคคลที่สามซึ่งสุจริต	ประมวลกฎหมายอาญา, พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	✓	× แต่ปฏิบัติได้ ทางอ้อม
(ค)	ระบุรายละเอียด ข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และสำเนาที่รับฟังได้	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา ระเบียบของผู้ประสานงานกลาง พ.ศ. ๒๕๓๗	✓	✓
ว.๔	ดำเนินการในฐานะรัฐภาคีตามพันธกรณี	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	✓	✓
ว.๕	ส่งสำเนากฎหมายให้สหประชาชาติ	พรบ. ประกอบ ธน. ป.ป.ช.	✓	✓
ว.๖	ดำเนินการภายใต้พันธกรณีในการ ติดตามทรัพย์สินคืน	-	✓	✓
ว.๗	การปฏิเสธการให้ความร่วมมือ	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	-	✓
ว.๘	การให้โอกาสรัฐชี้แจง	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	✓	✓
ว.๙	เคารพสิทธิบุคคลที่สามซึ่งสุจริต	ประมวลกฎหมายอาญา, พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	✓	✓

๓.๒.๖ ความร่วมมือพิเศษ (Special cooperation : ข้อบทที่ ๕๖)

โดยไม่กระทบต่อกฎหมายภายในของตน รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องพยายามที่จะดำเนินการมาตรการเพื่ออนุญาตให้มีการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้ให้อีกรัฐภาคีหนึ่งโดยไม่ต้องมีการร้องขอก่อน เมื่อรัฐภาคีนั้นพิจารณาว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเช่นนี้อาจช่วยรัฐภาคีผู้รับในการเริ่มหรือดำเนินการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดีหรือกระบวนการทางศาลใดๆหรืออาจนำไปสู่การทำคำร้องขอโดยรัฐภาคีนั้น ภายใต้หมวดนี้ของอนุสัญญานี้ ทั้งนี้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดีหรือกระบวนการทางศาลใด ๆ ของตน

ข้อบทนี้เป็นเรื่องกระบวนการและความร่วมมือที่รัฐภาคีต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการติดตามทรัพย์สินคืน โดยกฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณีดังกล่าว แต่หากร่าง พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ฉบับแก้ไข มาตรา ๑๔/๑ มีผลบังคับใช้ ประเทศไทยโดยผ่านผู้ประสานงานกลางก็จะสามารถส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินไปให้ประเทศอื่นๆเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนการฟ้องคดีหรือการพิจารณาคดีได้แม้ประเทศนั้นยังมิได้ร้องขอความช่วยเหลือ

ตารางสรุปพันธกรณี

	ข้อบทที่ ๕๖ ความร่วมมือพิเศษ	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง	อนุสัญญา กำหนดเป็น มาตรการ บังคับ	กฎหมายไทย รองรับ พันธกรณี หรือไม่
	การดำเนินการเชิงรุกในการส่งข้อมูลและเบาะแสการทุจริตในประเทศตนให้แก่รัฐภาคีอื่น	พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา	✓	×

๓.๒.๗ การส่งคืนและการจัดการทรัพย์สิน (Return and disposal of assets : ข้อบทที่ ๕๗)

ข้อบทนี้เป็นกฎหมายสารบัญญัติและการให้ความร่วมมือเพื่อให้รัฐภาคีมีกฎหมายที่สามารถจัดการกับทรัพย์สินที่รับได้อย่างเป็นระบบ และให้มีกฎหมายภายในกำหนดให้ส่งทรัพย์สินนั้นคืนให้แก่รัฐภาคีที่ร้องขอได้เมื่อรัฐนั้นได้พิสูจน์อย่างมีเหตุสมควรว່ว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริง โดยรัฐที่รับคำร้องขอสามารถหักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการติดตามทรัพย์สินกลับคืน

และในกรณีที่เหมาะสม ให้รัฐสามารถตกลงเพื่อแบ่งทรัพย์สินทุจริตกันเพื่อแรงจูงใจ และเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามทรัพย์สินคืนได้

๑. รัฐภาคีที่รับทรัพย์สินต้องจัดการกับทรัพย์สินที่ถูกยึดตามข้อ ๓๑ หรือ ๕๕ ของอนุสัญญาี้ รวมทั้งโดยการส่งคืนแก่เจ้าของเดิมที่ชอบด้วยกฎหมายตามวรรค ๓ ของข้อนี้ ทั้งนี้ โดยเป็นไปตาม บทบัญญัติของอนุสัญญาี้และกฎหมายภายในของตน

๒. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องรับเอามาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นใดที่เป็นไปตามหลักการพื้นฐานแห่ง กฎหมายภายในของตนเช่นที่อาจจำเป็นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถส่งคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดเมื่อ ดำเนินการตามคำร้องของอีกรัฐภาคีหนึ่งตามอนุสัญญาี้ โดยคำนึงถึงสิทธิของบุคคลที่สามซึ่งสุจริตด้วย

๓. โดยเป็นไปตามข้อ ๔๖ และ ๕๕ ของอนุสัญญาี้ และวรรค ๑ และ ๒ ของข้อนี้ รัฐภาคีที่ได้รับการ ร้องขอต้องดำเนินการดังนี้

(ก) ในกรณีที่มีการยกยอกเงินกองทุนของรัฐหรือการพอกเงินที่ได้จากการยกยอก เงินกองทุนของรัฐตามที่อ้างถึงในข้อ ๑๗ และ ๒๓ ของอนุสัญญาี้ เมื่อมีการดำเนินการรับทรัพย์สินตาม ข้อ ๕๕ ของอนุสัญญาี้ และบนพื้นฐานของคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้วในรัฐภาคีที่ร้องขอให้คืนทรัพย์สิน นที่ ธิรับแก่รัฐภาคีที่ร้องขอ ทั้งนี้ รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอสามารถละเว้นข้อกำหนดนี้ได้

(ข) ในกรณีของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอื่นใดภายใต้อนุสัญญาี้ เมื่อมี การดำเนินการรับทรัพย์สินตามข้อ ๕๕ ของอนุสัญญาี้และบนพื้นฐานของคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้วใน รัฐ ภาคีที่ร้องขอ ทั้งนี้ เมื่อรัฐภาคีที่ร้องขอพิสูจน์ได้อย่างมีเหตุผลสมควรว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินเช่นว่าอยู่ ก่อนแก่รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ หรือเมื่อรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอยอมรับให้ใช้ความเสียหายที่เกิดแก่รัฐ ภาคีที่ร้องขอเป็นพื้นฐานในการคืนทรัพย์สินที่ถูกยึด ให้คืนทรัพย์สินที่ถูกยึดแก่รัฐภาคีที่ร้องขอ ในการนี้ รัฐ ภาคีที่ได้รับการร้องขอสามารถละเว้นข้อกำหนดนี้ได้

(ค) ในกรณีอื่น ๆ ทั้งปวงพิจารณาให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกต่อการคืนทรัพย์สินที่ถูกริบแก่รัฐภาคีที่ร้องขอ คืนทรัพย์สินเชื่อว่าแก่เจ้าของที่ชอบ ด้วยกฎหมายเดิม หรือชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด

๔. ในกรณีที่เหมาะสม เว้นแต่รัฐภาคีตกลงใจเป็นอย่างอื่น รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขออาจหักค่าใช้จ่ายอันมีเหตุผลสมควรที่เกิดจากการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี หรือกระบวนการทางศาลใด ๆ ซึ่งนำไปสู่การคืนหรือการจัดการซึ่งทรัพย์สินที่ถูกริบตามข้อนี้

๕. ในกรณีที่เหมาะสม รัฐภาคีอาจพิจารณาเป็นพิเศษเพื่อจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงอันเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันเป็นรายการณี่ไป เพื่อจัดการทรัพย์สินที่ริบไว้ให้นั้นให้เป็นที่ยุติ

ในวรรค ๑, ๒, ๓ และ ๔ นี้ เป็นเรื่องการส่งทรัพย์สินคืนและรายละเอียดในทางปฏิบัติ ซึ่งกฎหมายไทยยังไม่รองรับพันธกรณี ซึ่งทรัพย์สินที่ริบได้นั้น กฎหมายไทยยังคงมีหลักการและบัญญัติให้ทรัพย์สินที่ริบได้ตกเป็นของแผ่นดิน จึงไม่สามารถส่งทรัพย์สินกลับคืนให้แก่รัฐภาคีที่ร้องขอได้ ซึ่งหาก ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทาง อาญา ฉบับแก้ไข มีผลบังคับใช้เมื่อใดจึงจะถือว่ากฎหมายไทยรองรับพันธกรณีนี้

สำหรับในส่วน วรรค ๕ เรื่องการที่รัฐภาคีอาจพิจารณาในการจัดทำความตกลงเป็นรายการณี่ไปเพื่อจัดการทรัพย์สินที่ริบไว้ให้นั้นให้เป็นที่ยุติ ซึ่งข้อตกลงในลักษณะนี้ เป็นการเปิดกว้างให้รัฐสามารถมีทางเลือกในการให้ความร่วมมือระหว่างกันในรูปแบบต่างๆ ที่คล่องตัว นอกเหนือไปจากสนธิสัญญาหรือกฎหมายที่มีอยู่หรือไม่มีอยู่ระหว่างกัน เช่น อาจจัดให้มีการทำความตกลงในการแบ่งปันทรัพย์สินที่ริบได้เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและประสิทธิภาพในการริบทรัพย์สินและการส่งทรัพย์สินกลับคืน^{๓๖}

^{๓๖} โปรดดูบทวิเคราะห์เรื่องการแบ่งปันทรัพย์สิน หน้า ๑๑๙ - ๑๒๑

ตารางสรุปพันธกรณี

	ข้อบทที่ ๕๗ การส่งคืนและการจัดการทรัพย์สิน	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง	อนุสัญญา กำหนดให้ เป็น มาตรการ บังคับ	กฎหมายไทย รองรับ พันธกรณี หรือไม่	
ว.๑	การส่งคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของโดยชอบ	}	√	×	
ว.๒	ให้เจ้าหน้าที่ส่งคืนทรัพย์สินที่รับได้แก่รัฐ ที่ร้องขอ		√	×	
ว.๓ (ก) (ข) (ค)	คืนทรัพย์สินที่รับที่มีที่มาจากกรยกยอก เงินรัฐ เมื่อรัฐภาคีพิสูจน์ว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ ให้คืน ต้องคืนทรัพย์สินให้เจ้าของเดิมหรือชดใช้ค่า สินไหมแก่ผู้เสียหาย		} พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา	√	×
ว.๔	การหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของ รัฐที่รับทรัพย์สิน			-	×
ว.๕	การจัดทำข้อตกลงเป็นรายกรณีในการ จัดการทรัพย์สินให้เป็นที่สุด			-	×

๓.๒.๘ หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน (financial intelligence unit: ข้อบทที่ ๕๘)

รัฐภาคีต้องให้ความร่วมมือแก่กันและกันเพื่อความมุ่งประสงค์ในการป้องกันและต่อต้านการโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้ และในการส่งเสริมหนทางในการติดตามทรัพย์สินเช่นว่ากลับคืน และเพื่อบรรลุความมุ่งประสงค์ดังกล่าว ต้องพิจารณาจัดตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงินเพื่อรับผิดชอบในการรับแจ้ง วิเคราะห์ และเผยแพร่รายงานเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

ข้อบทนี้เป็นการให้มืองค์กรรวมถึงกระบวนกา รในการจัดตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงินขึ้น เพื่อป้องกันและต่อต้านการโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยกฎหมายไทยรองรับพันธกรณี

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งถือว่าสำนักงาน ปปง . ซึ่งเป็นหน่วยงานตามลักษณะของข้อบทนี้เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในด้านข่าวกรองทางการเงิน

ตารางสรุปพันธกรณี

	ข้อบทที่ ๕๘ หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง	อนุสัญญา กำหนดให้ เป็น มาตรการ บังคับ	กฎหมายไทย รองรับ พันธกรณี หรือไม่
	รัฐต้องจัดตั้งหน่วยงานข่าวกรองทางการเงินเพื่อป้องกันการโอนเงินฟอกเงิน	พรบ.ปปง.	-	✓

๓.๒.๙ ความตกลงและข้อตกลงทวิภาคีและพหุภาคี (ข้อบทที่ ๕๙)

รัฐภาคีต้องพิจารณาจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลของความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งดำเนินการตามหมวดนี้ของอนุสัญญานี้

ในเรื่องนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการติดตามทรัพย์สิน อนุสัญญาฯ จึง ส่งเสริมให้รัฐภาคีจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกันให้มากขึ้น ทั้งในรูปแบบของทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อให้เกิดความร่วมมือในระดับต่างๆ ในการประสานงานการดำเนินคดีและการติดตามทรัพย์สินระหว่างประเทศ ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ปรับโครงสร้างองค์กรโดยกำหนดให้มีศูนย์ประสานงานตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ สำนักการต่างประเทศขึ้นเพื่อการนี้ และอยู่ในระหว่างการดำเนินการจัดทำข้อตกลงในลักษณะดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

ตารางสรุปพันธกรณี

	ข้อบทที่ ๕๙ ความตกลงและข้อตกลงทวิภาคี และพหุภาคี	กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง	มาตรการ บังคับ	รองรับ พันธกรณี
	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ควรจัดทำข้อตกลงทวิภาคีและพหุภาคี		-	✓

๓.๓ ตารางแสดงพันธกรณีที่กฎหมายไทยยังไม่รองรับ

	ข้อบทที่ ๕๓ การติดตามทรัพย์สินคืนโดยรัฐ ภาคีฟ้องคดีแพ่งในศาลของ ประเทศที่ทรัพย์สินชุกซ่อนอยู่	อนุสัญญา กำหนดให้เป็น มาตรการบังคับ	กฎหมายไทย รองรับพันธกรณี หรือไม่	การแก้ไข กฎหมายของไทย
(ก)	รัฐภาคีฟ้องแพ่งเพื่อพิสูจน์ทรัพย์สิน โดยตรง	✓	×	ประเทศไทยเลือกที่จะใช้ ระบบการริบทรัพย์สิน ทางอ้อม โดยผ่านความ ร่วมมือระหว่างประเทศ โดยไม่มีการแก้หรือ ออกกฎหมาย
(ข)	ให้ศาลมีคำสั่งจ่ายค่าเสียหายแก่อีก รัฐภาคี	✓	×	
(ค)	ให้ศาลยอมรับการอ้างสิทธิความเป็น เจ้าของในทรัพย์สินของอีกรัฐ ภาคี	✓	×	
	ข้อบทที่ ๕๔ กลไกการติดตามทรัพย์สินผ่าน ความร่วมมือระหว่างประเทศ			
ว.๑ (ก)	ริบทรัพย์สินตามคำสั่งศาล ต่างประเทศ	✓	×	ร่าง ป.อาญา ฉบับแก้ไข และ ร่าง พรบ. ความร่วมมือ ระหว่างประเทศในทาง อาญา ฉบับแก้ไข
(ข)	การออกคำสั่งริบทรัพย์สินในชั้น เจ้าหน้าที่	✓	×	ร่าง ป.อาญา ฉบับแก้ไข และ ร่าง พรบ. ความร่วมมือ ระหว่างประเทศในทาง อาญา ฉบับแก้ไข
(ค)	การริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำ พิพากษาทางอาญา	-	×	พรบ. ปชช. เฉพาะเรื่อง ร่ำรวยผิดปกติ และ พรบ. ปกง.
	ข้อบทที่ ๕๕ ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการริบทรัพย์สิน			
ว.๑ (ก)	ส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการ ริบทรัพย์สิน	✓	×	ร่าง ป.อาญา ฉบับแก้ไข และ ร่าง พรบ. ความร่วมมือ ระหว่างประเทศในทาง อาญาฉบับแก้ไข
(ข)	ริบทรัพย์สินตามคำสั่งศาล ต่างประเทศ		×	
ว.๓ (ข)	ประกันสิทธิบุคคลที่สามซึ่งสุจริต	✓	×	ร่าง ป.อาญา ฉบับแก้ไข และ ร่าง พรบ. ความร่วมมือ ระหว่างประเทศในทาง อาญาฉบับแก้ไข

	ข้อบทที่ ๕๖ ความร่วมมือพิเศษ	อนุสัญญา กำหนดให้ เป็น มาตรการบังคับ	กฎหมายไทย รองรับพันธกรณี หรือไม่	การแก้ไข กฎหมายของไทย
	การดำเนินการเชิงรุกในการส่ง ข้อมูลและเบาะแสการทุจริตใน ประเทศตนให้แก่รัฐภาคีอื่น	✓	×	ร่าง พรบ. ความร่วมมือ ระหว่างประเทศในทาง อาญาฉบับแก้ไข
	ข้อบทที่ ๕๗ การส่งคืนและการจัดการ ทรัพย์สิน			
ว.๑	การส่งคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของโดย ชอบ	✓	×	ร่าง พรบ. ความร่วมมือ ระหว่างประเทศในทาง อาญาฉบับแก้ไข
ว.๒	ให้เจ้าหน้าที่ส่งคืนทรัพย์สินที่รับ ได้แก่รัฐที่ร้องขอ	✓	×	
ว.๓ (ก) (ข) (ค)	คืนทรัพย์สินที่รับที่มีที่มาจาก การยึดออกเงินรัฐ เมื่อรัฐภาคีพิสูจน์ว่าเป็นเจ้าของ ทรัพย์สินได้ให้คืน ต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของเดิมหรือ ชดใช้ค่าสินไหมแก่ผู้เสียหาย	✓	×	
ว.๔	การหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ของรัฐที่รับทรัพย์สิน	-	×	แม้ไม่ใช่ข้อบทบังคับแต่จะ เป็นประโยชน์ในการ ดำเนินการรับและส่งคืน ทรัพย์สินระหว่างประเทศ
ว.๕	การจัดทำข้อตกลงเป็นรายกรณีใน การจัดการทรัพย์สินให้เป็นที่สุด	-	×	

บทที่ ๔

กฎหมายไทยและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทรัพย์สิน

๔.๑ การแก้ไขกฎหมายภายในให้มี ความสอดคล้อง ตามพันธกรณีอนุสัญญา ว่าด้วยการติดตามทรัพย์สิน

จากการพิจารณาพันธกรณีอนุสัญญาฯ ในบทที่ ๓ หมวดว่าด้วยการติดตามทรัพย์สินคนปรากฏพันธกรณีที่กฎหมายไทยยังไม่สอดคล้องรองรับหลายประการ ซึ่งมีความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องปรับปรุง แก้ไข หรือยกร่างกฎหมายให้สามารถติดตามทรัพย์สินคนได้ตามเจตนารมณ์อนุสัญญาฯ เพื่อสามารถให้ความร่วมมือกับนานาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยที่การริบทรัพย์สินเป็นสิ่งจำเป็นในปัจจุบันสำหรับประเทศไทยและนานาประเทศ การมีกฎหมายและมาตรการ ที่ครอบคลุมครบถ้วนในการติดตามทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำทุจริต กลับคืนประเทศผู้เสียหายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยการริบทรัพย์สินนั้น มีความ เกี่ยวข้องกับการเพิกถอนสิทธิในทรัพย์สินอย่างถาวรโดยคำสั่งศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ของรัฐ ซึ่งกฎหมาย และมาตรฐานระหว่างประเทศเน้นย้ำถึงความสำคัญของระบบบริบทรัพย์สินโดยกำหนดให้อย่างน้อยที่สุดรัฐภาคีต้องมีระบบการริบทรัพย์สินทางอาญาเพื่อเป็นเครื่องมือในการปราบปรามการทุจริต การฟอกเงินและการกระทำความผิดร้ายแรงอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนุสัญญาฯ และ ข้อเสนอ FATF ๔๐+๙^{๓๓} กำหนดให้รัฐภาคีและประเทศสมาชิกควร มีกฎหมายการริบทรัพย์สินที่ไม่ต้องมีคำพิพากษาทางอาญาหรือ (non conviction base forfeiture) ซึ่งกำลังได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง จากประเทศต่างๆ เป็นการ ขยายขอบเขตการริบทรัพย์สินให้กว้างขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อการกับการทุจริตและการซุกซ่อนทรัพย์สินในต่างประเทศ

เรื่องการริบทรัพย์สินและติดตามทรัพย์สิน ยังคงเป็นเรื่องที่ใหม่มากสำหรับองค์กรบังคับใช้กฎหมายของนานาประเทศ โดยเหตุผลสำหรับการริบทรัพย์สินนั้นค่อนข้างชัดเจน กล่าวคือ ประการแรก

^{๓๓} Financial Action Task Force : FATF เป็นเครือข่ายองค์กรรัฐบาลระหว่างประเทศ ทำหน้าที่จัดทำมาตรฐาน การพัฒนา และการส่งเสริมการต่อต้านการฟอกเงินและการก่อการร้าย โดยมีสมาชิก ๓๖ ประเทศ ๒ องค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงผู้สังเกตการณ์ โดย FATF ได้ ออกจากข้อเสนอ Forty and nine Special Recommendations (FATF ๔๐+๙) โดยการยอมรับจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และ ธนาคารโลก(World Bank) เพื่อนำไปสู่ภาคปฏิบัติของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายด้านการต่อต้านการฟอกเงิน

การกระทำผิดเกี่ยวกับการทุจริตและความผิดทางการเงินอื่น ๆ ที่มีผู้เสียหาย (ไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือบุคคลธรรมดา) ผู้เสียหาย ควรจะต้องได้รับค่าสินไหมทดแทนจากเงินที่ติดตามคืนได้ ประการที่สองเพราะว่าความโลภเป็นแรงจูงใจสำคัญของการทุจริตและการกระทำผิด เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน การริบทรัพย์จึงถือเป็นการป้องปรามด้วยการตัดโอกาสที่ผู้กระทำผิดจะไ้ ด้ใช้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือมีนัยยะว่าการริบทรัพย์เป็นการสื่อสารให้รู้ว่า “การก่ออาชญากรรมจะไม่ได้เงินตอบแทน”

อย่างไรก็ดี กฎหมายว่าด้วยการริบทรัพย์ก็ถูกคัดค้านในหลายประเทศและในศาลระหว่างประเทศ ซึ่งการคัดค้าน นี้ รวมถึงการถกเถียงเกี่ยวกับเรื่อง กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และการที่ผู้ต้องสงสัย ย่อมได้รับสิทธิตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญารวมถึงหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิที่จะได้รับการรับฟังและสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง การลงโทษซ้ำและการลงโทษย้อน หลัง โดยข้อถกเถียงเหล่านี้ส่วนมากมุ่งไปในประเด็นที่ว่า การริบทรัพย์ควรถูกพิจารณาว่าเป็นมาตรการเพื่อ การลงโทษหรือเป็นมาตรการ เยียวยา แก้ไขปัญหา ซึ่งถ้าหากเป็น มาตรการเพื่อ การลงโทษ แล้ว กระบวนพิ จารณาก็จะดำเนินการแบบ กระบวนทางอาญา แต่ถ้าหากเป็นมาตรการ เยียวยา แก้ไขปัญหา ขอบเขตของการบังคับใช้ก็จะขยายกว้าง ออกไปและอาจรวมถึงการไต่สวนโดยหน้ วยงานบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานทางปกครองหรือ มาตรการทางริบทรัพย์ทาง แพ่ง ซึ่งในท้ายที่สุด ศาลในประเทศต่างๆ เริ่มเปิดกว้าง และยอมรับในมาตรการและวิธีการที่มีการบังคับใช้ในขอบเขตที่กว้างขึ้นตามลำดับ

ในส่วนของประเทศไทย โดยที่ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค .ศ. ๒๐๐๓ และประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีอนุสัญญาฯ อย่างสมบูรณ์ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา เรื่องการติดตามทรัพย์สินตามอนุสัญญานี้ ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุด ที่ต้องการให้รัฐภาคีให้ความสำคัญและร่วมมืออย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ นั้น ประเทศไทย จึงได้มีการร่างกฎหมายขึ้นสามฉบับเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามพันธกรณี ได้แก่

(๑) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมค่านิยาม เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ และเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ, เพิ่มความผิดต่อ

เจ้าพนักงานและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ หรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ, และเพิ่มหลักการเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่)

(๒) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศท างอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องอำนาจหน้าที่ของผู้ประสานงานกลาง การยึด การอายัด และการริบทรัพย์สินผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ)

(๓) ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ ความผิด พ.ศ. (กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการริบทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำการทุจริตและการริบทรัพย์สินตามมูลค่า)

๔.๑.๑ กลุ่มกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ปรากฏจากข้อเท็จจริงว่าในชั้นการพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีการแก้ไขหลักการของร่างกฎหมายข้างต้น โดย ได้ยกเลิก ร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการ กระทำ ความผิด พ .ศ. และนำหลักการบางส่วนมาแก้ไขลงในประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับกระทรวง ยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ขึ้นอีกฉบับหนึ่ง โดยกำหนดให้ยกเลิกอายุความฟ้องคดี และอายุความล่วงเลยการลงโทษสำหรับความผิดทุจริตและได้ถอนร่าง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่....) พ.ศ. ฉบับเดิม ที่กำหนดเรื่องนิยาม เจ้า พนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ และเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ , เพิ่มความผิดต่อเจ้าพนักงาน และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศหรือเจ้า พนักงานขององค์การระหว่างประเทศ, และเพิ่มหลักการเรื่องอายุความสะดุดหยุดอยู่ ออกจากวาระการประชุม สภา นอกจากนั้น กระทรวงยุติธรรมยัง อยู่ในระหว่างการยกร่างกฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเจ้า พนักงาน รัฐบาลต่างประเทศ ขึ้นอีกฉบับหนึ่งด้วย

ดังนั้นเพื่อเป็นการอนุวัติการอนุสัญญาฯ ประเทศไทยจึงได้มีการดำเนินการในยกร่างและ แก้ไขกฎหมายภายในที่มีความเกี่ยวข้องในการติดตามทรัพย์สินคืน ประกอบด้วย

- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. (เรื่องการริบทรัพย์สิน..)
- ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.)
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔)

ซึ่งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในดังกล่าวเพื่ออนุวัติการอนุสัญญาฯ นั้น สามารถจำแนก

ประเภทออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มกฎหมายทั่วไป และกลุ่มกฎหมายพิเศษ

๔.๑.๑.๑ กลุ่มกฎหมายทั่วไป

ประเทศไทยได้ดำเนินการในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายทั่วไปที่สำคัญๆ ๒ ฉบับเพื่อให้

ประเทศไทยสามารถดำเนินการตามพันธกรณีในการริบทรัพย์สินของอนุสัญญาฯ คือ

- (ก) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. (เรื่องการริบทรัพย์สิน..) ซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติเพื่อกำหนดฐานความผิดเพิ่มเติมและกระบวนการ ในการริบทรัพย์สิน เพื่อให้มีความครอบคลุมพันธกรณีหลักๆในการริบทรัพย์สิน
- (ข) ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.) ซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติด้านกระบวนการในการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินคืน

๔.๑.๑.๒ กลุ่มกฎหมายพิเศษ

กฎหมายพิเศษที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญในการยึดอายัด และริบทรัพย์สิน ที่มีฐานความผิดมาจากการทุจริต ของประเทศไทย ซึ่งแม้จะได้เป็นการปรับปรุงกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะเพื่ออนุวัติการตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ แต่การปรับปรุงกฎหมายเหล่านี้เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องรองรับต่อพันธกรณี ประกอบด้วย

- (ก) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกฎหมายฟอกเงินได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการยึดอายัด และริบทรัพย์สิน ความผิดที่เป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งรวมถึงความผิดฐานทุจริตด้วย
- (ข) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔) เป็นกฎหมายพิเศษเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยเฉพาะให้อำนาจในการยึดและริบทรัพย์สินตามความผิดฐานการรั่วรัยผิดปกติ

๔.๒ การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของร่างกฎหมายอนุวัติการของไทย

๔.๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. (เรื่องการริบทรัพย์สิน..)

ในร่างแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สินนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ยกร่างแก้ไขในมาตราสำคัญที่เกี่ยวข้อง ในการอนุวัติการตามอนุสัญญาฯ ประกอบด้วย มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๔/๑ โดยให้เหตุผลว่าบทบัญญัติว่าการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและการริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือเพื่อจูงใจให้มีการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเดิม ยังไม่ครอบคลุมถึงการริบประโยชน์อันเกิดจากทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งยังมีได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สิน โดยผู้กระทำความผิดมักจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เป็นช่องทางให้ผู้กระทำความผิดยังคงได้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นอยู่ และเพิ่มหลักการเรื่องการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาทดแทนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ปรากฏเป็นร่างกฎหมายดังนี้

มาตรา ๓๓	มาตรา ๓๔	มาตรา ๓๔/๑
<p>ในการรับทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้รับทรัพย์สินดังต่อไปนี้ด้วย เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด</p> <p>(๑) ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด</p> <p>(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้อื่นกระทำความผิด</p> <p>(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนตัว ยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) หรือ (๒)</p> <p>(๔) ประโยชน์อื่นใดเกิดจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓)</p> <p>ในการที่ศาลจะมีคำสั่งรับทรัพย์สินตาม (๑) ของวรรคหนึ่ง ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งโอกาสที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอีก ในกรณีที่ศาลเห็นว่าวิธีการอื่นที่ ทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินตาม (๑) ของวรรคหนึ่ง ในการกระทำความผิดได้อีกต่อไป เช่น สั่งให้ผู้กระทำความผิดให้ทรัพย์สินนั้นใช้</p>	<p>บรรดาทรัพย์สินดังต่อไปนี้ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด</p> <p>(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้แก่เจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานในการยุติธรรม เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ เจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ สมาชิกสภาบัญญัติแห่งรัฐสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อจงใจให้การกระทำ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำ อันมิชอบด้วยหน้าที่</p> <p>(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าพนักงานเจ้าพนักงานในการยุติธรรม สมาชิกสภานิติแห่งรัฐ สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐได้มาจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดในลักษณะเดียวกันตามกฎหมายอื่น</p> <p>(๓) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่เจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ หรือเจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ได้มาจากการกระทำความผิดต่อ</p>	<p>เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำขอของโจทก์ว่า สิ่งที่ศาลสั่งรับตามมาตรา ๓๓ (๒) (๓) หรือ (๔) หรือมาตรา ๓๔ เป็นสิ่งที่โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้สูญหายหรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใดหรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นหรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้นให้แก่ผู้ซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดไปแล้วโดยไม่ได้ทรัพย์สินอื่นใดมาแทน หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่ศาลมีคำพิพากษาและสั่งให้ผู้ซึ่งศาลสั่งให้ส่งสิ่งซึ่งรับชำระเงินตามมูลค่าดังกล่าว ภายในเวลาที่ศาลกำหนด</p> <p>การกำหนดมูลค่าของสิ่งซึ่งศาลสั่งรับตามวรรคหนึ่งในกรณีที่มีการนำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือการกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นในกรณีมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ให้ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่การรวมเข้าด้วยกันนั้น หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทนสิ่งนั้นแล้วแต่กรณี ในการสั่งให้ผู้ซึ่งศาลสั่งให้ส่งสิ่งซึ่งรับชำระเงินตามวรรคสอง ศาลจะกำหนดให้ผู้ซึ่งรับชำระเงินทั้งหมดในคราวเดียวกัน หรือจะให้ผ่อนชำระก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่กรณี</p>

มาตรา ๓๓	มาตรา ๓๔	มาตรา ๓๔/๑
<p>ในการกระทำความผิดไม่ได้</p> <p>เปลี่ยนแปลงลักษณะของทรัพย์สินนั้น หรือ</p> <p>ให้จำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่</p> <p>ผู้อื่น ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการตาม</p> <p>วิธีการดังกล่าวแทนการริบ</p> <p>หากการดำเนินการตามวรรคสามไม่เป็น</p> <p>ผล ศาลจะมีคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นใน</p> <p>ภายหลังก็ได้</p>	<p>ตำแหน่งหน้าที่ราชการ</p> <p>(๔) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจ</p> <p>คำนวณเป็นราคาเงินได้ที่ได้ให้หรือ</p> <p>รับว่าจะให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำ</p> <p>ความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่</p> <p>บุคคลได้กระทำความผิด</p> <p>(๕) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจ</p> <p>คำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจาก</p> <p>การจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ</p> <p>ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒)</p> <p>(๓) หรือ (๔) (๖) ประโยชน์อื่นใดอันเกิด</p> <p>จากทรัพย์สินหรือประโยชน์ตาม (๑) (๒)</p> <p>(๓) (๔) หรือ (๕)”</p>	<p>ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่ ริบซึ่งไม่ชำระเงินหรือ</p> <p>ชำระไม่ครบถ้วนตามจำนวนและภายใน</p> <p>ระยะเวลาที่ศาลกำหนด ต้องเสียดอกเบี้ยใน</p> <p>ระหว่างเวลาผิดนัดตาม อัตราที่กฎหมาย</p> <p>กำหนด”</p>

โดยสรุปร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวคือ การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นการเพิ่มเติมให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สิน หรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาจากการกระทำความผิด หรือจากการเป็นผู้ใช้ ผู้สนับสนุน รวมถึงทรัพย์สินหรือประโยชน์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ที่บุคคลได้มาแทนทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว และประโยชน์อื่นใดอันเกิดจากทรัพย์สินนั้นๆ มีการกำหนด หลักเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของศาลในการริบทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้หรือมีไว้ในกระทำความผิดให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมทั้งโอกาสที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดอีก และให้ศาลต้องคำนึงถึงหลัก กสัดส่วน (proportionality) ในการใช้ดุลพินิจที่อาจใช้วิธีการอื่นที่ทำให้บุคคลไม่สามารถใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการกระทำความผิดได้อีกต่อไปแทนการริบทรัพย์สิน

การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญาเป็นการกำหนดเพิ่มอำนาจให้ศาล ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐบาลต่างประเทศ เจ้าพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ

การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นการเพิ่มหลักการริบ ทรัพย์สินตามมูลค่า (value-base confiscation) โดยในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เป็นทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบสูญหาย หรือไม่สามารถติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่นหรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอน สิ่งนั้นให้แก่ผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ในการกระทำความผิดไปแล้ว โดยไม่ได้ทรัพย์สินอื่นใดมาแทน หรือมูลค่าของ ทรัพย์สินที่ได้มาแทนมีมูลค่า ต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มีการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินนั้น ศาลอาจกำหนดมูลค่าของทรัพย์สิน ของที่ริบโดยคำนึงถึงราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่ศาลมีคำพิพากษา และสั่งให้ส่งสิ่งที่ริบชำระเงินตามมูลค่า ดังกล่าว

เพิ่มเรื่องการกำหนดมูลค่าของสิ่งที่ศาลสั่งริบในกรณีที่มีการนำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือในการที่มูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มีการจำหน่าย จ่าย โอน สิ่งนั้น ให้ศาลกำหนดโดยคำนึงถึงสัดส่วนของทรัพย์สินที่มีการรวมเข้าด้วยกันนั้นหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาแทน สิ่งนั้น แล้วแต่กรณี และรวมถึงเรื่องการต้องเสียดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัด และดุลพินิจของศาลที่จะให้ ผ่อนชำระก็ได้ตามความเหมาะสม

การวิเคราะห์ปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้ของร่างแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขประมวล กฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สิน

ตามพันธกรณีในการติดตามทรัพย์สินคืนของ ร่าง พระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติม ประมวล กฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในเรื่องการริบทรัพย์สินนั้น ... ปรากฏพบปัญหากฎหมายยังไม่สอดคล้อง รองรับต่อพันธกรณีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค .ศ. ๒๐๐๓ รวมถึงปัญหาในทาง ปฏิบัติซึ่งทำให้การริบทรัพย์สินของประเทศไทยขาดประสิทธิภาพหลายประการ ดังนี้

(ก) ปัญหาเรื่องการริบทรัพย์สินตามระบบมูลค่า (Value base confiscation)

สำหรับประเทศไทย การแก้ไขกฎหมายเรื่องการริบทรัพย์สิน เลือกที่จะใช้วิธีปรับปรุงประมวล กฎหมายอาญาในส่วนของกรริบทรัพย์สินมาดำเนินการกับการริบทรัพย์สินตามพันธกรณีอนุสัญญา

โดยให้ความเห็นว่าเพื่อให้กฎหมายมีระบบระเบียบโดยไม่จำเป็นต้องตรากฎหมายพิเศษขึ้นใช้บังคับ และเห็นว่าประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลธรรม (civil law) มีประเทศอื่นๆ ที่ใช้ระบบกฎหมายประมวลธรรมอื่นๆ เช่น เยอรมันนี ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และญี่ปุ่น ที่ใช้กฎหมายริบท ทรัพย์ระบบบริบททรัพย์สินสกรปรกเป็นหลัก และในกรณีที่ไม่มีตัวทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดให้อำนาจศาลที่จะกำหนดจำนวนเงินเท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพื่อให้จำเลยชำระทดแทนได้นั้น จึงได้นำมาสู่การยกร่างแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สินฉบับดังกล่าว

ทั้งนี้ แม่นว่าอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๓๑ (๑) (a) จะมีได้บังคับให้รัฐภาคีต้องนำระบบบริบททรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้กับการติดตามทรัพย์สินคืนในการกระทำความผิดฐานทุจริต แต่ให้เลือกได้ว่าจะใช้ ระบบบริบททรัพย์สินสกรปรกหรือริบทรัพย์สินตามมูลค่า หรือจะใช้ทั้งสองระบบก็ได้^{๓๔} นั้น แต่ในหมวดที่ ๕ เรื่องการติดตามทรัพย์สินคืน ที่เป็นข้อบทบังคับที่รัฐภาคีต้องดำเนินการ (mandatory provisions) ข้อบทที่ ๕๔ วรรค ๒ กำหนดไว้ว่า “เพื่อวัตถุประสงค์ของความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สินตามข้อบทที่ ๕๕ วรรค ๒ ประเทศภาคีต้องดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เมื่อได้รับคำร้องขอจากรัฐภาคีที่มีเขตอำนาจเหนือความผิดตามอนุสัญญาฯ เพื่อริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ทรัพย์สินหรือเครื่องมือ หรือทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ตามที่กล่าวไว้ในข้อบทที่ ๓๑ วรรค ๑ คือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญานี้ หรือทรัพย์สินอื่นซึ่งมีมูลค่าเท่าตรงกันกับมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ” เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จะเห็นได้ชัดว่าอนุสัญญาฯ มีวัตถุประสงค์ต้องการให้รัฐภาคีให้ความร่วมมือในการยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่มีมูลค่าเท่ากับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value based confiscation) มาใช้ในการริบทรัพย์สินของรัฐภาคีด้วย นั่นเอง

ทั้งนี้ เมื่อมาพิจารณาถึงการแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สิน ซึ่งได้นำหลักการเรื่องการริบทรัพย์สินมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นการยืนยันว่าประเทศไทยจะยังคงใช้หลักการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

^{๓๔} Legislative Guide for the Implementation of the United Nations Convention against Corruption page ๑๓๔, United Nations Office on Drugs and Crime

หรือระบบการริบทรัพย์สินสกปรก (property confiscation) ซึ่งเป็นการริบทรัพย์สินที่ตัวทรัพย์สินที่เป็นประธานของความผิด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ที่มุ่งเน้นความเกี่ยวข้องของทรัพย์สินว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือมีไว้ใช้ในการกระทำความผิดซึ่งจำเป็นต้องพิสูจน์ความเชื่อมโยงของทรัพย์สินที่ระบุชี้ในการกระทำความผิดให้ได้ การริบทรัพย์สินวิธีนี้จึงจะเป็นประโยชน์ต่อเมื่อสามารถเชื่อมโยงทรัพย์สินกับการกระทำความผิดได้ เช่น เงินที่ยึดได้จากบุคคลที่รับสินบนเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือ ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งเงินสินบนจำนวนมากไปส่งให้แก่ผู้รับสินบนย่อมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด เป็นต้น แต่เมื่อใดก็ตาม ที่ไม่สามารถเชื่อมโยงทรัพย์สินกับการกระทำความผิดได้เพราะพยานหลักฐานไม่เพียงพอ หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงในการกระทำความผิด หรือผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นผ่านกระบวนการฟอกเงินจนยากที่จะเชื่อมโยงกับการกระทำความผิด หรือผู้กระทำความผิดเสียชีวิตหลบหนี หรือมีความคุ้มกัน (Immunity) หากไม่สามารถทำการพิสูจน์ความเชื่อมโยงได้ดังกล่าวแล้ว การริบรวมตลอดถึงการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น ก็ไม่สามารถกระทำได้เลยซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าทราบดีอยู่แล้วว่าการทุจริตในปัจจุบันที่มีลักษณะข้ามชาติ มักมีความซับซ้อนและ ยากต่อการพิสูจน์ที่มาที่ไปของทรัพย์สินเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น การที่มีการแก้ไขกฎหมายไทยและมาตรการที่เกี่ยวข้องใน ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องการริบทรัพย์สินมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๔/๑ โดยยังคงนำหลักการการริบทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดมาบัญญัติไว้เป็นหลักการสำคัญ และให้การริบทรัพย์สินตามมูลค่า เป็นการให้อำนาจแก่ศาลที่จะพิพากษาให้จำเลยชำระเงินตามมูลค่าที่เท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินที่จำเลยได้มาจากการกระทำความผิดได้ก็ต่อเมื่อไม่สามารถติดตามทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาได้ คือเป็นเพียงมาตรการเสริมเฉพาะในกรณีที่เมื่อไม่สามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ คือ มาตรา ๓๔/๑ ไปกำหนดไว้ว่า “เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำขอของโจทก์ว่า สิ่งที่ศาลสั่งริบตามมาตรา ๓๓ (๒) (๓) หรือ (๔) หรือมาตรา ๓๔ เป็นสิ่งที่โดยสภาพไม่สามารถส่งมอบได้ สูญหาย หรือไม่สามารถติดตามติดตามเอาคืนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือได้มีการนำสิ่งนั้นไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น หรือได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้นให้แก่ผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดไปแล้วโดยไม่ได้ทรัพย์สินอื่นใดมาแทน หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาต่ำกว่าราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่มี

การจำหน่าย จ่าย โอนสิ่งนั้น ศาลอาจกำหนดมูลค่าของสิ่งนั้นโดยค้ำึงถึงราคาท้องตลาดของสิ่งนั้นในวันที่ศาลมีคำพิพากษาและสั่งให้ผู้ศาลสั่งให้ส่งสิ่งที่ริบชำระเงินตามมูลค่าดังกล่าวภายในเวลาที่ศาลกำหนด.....”

ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ ด้วยเหตุดังกล่าวการริบทรัพย์ตามกฎหมายอาญาของไทยจึงยังไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาฯ และขาดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ ไม่สามารถที่จะป้องกันการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน การแปรเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน อันการควมรวบรวมทรัพย์สินทุจริตเข้ากับทรัพย์สินอื่นๆ และอาจส่งผลให้ไม่สามารถริบทรัพย์สินทุจริตได้ในที่สุด

(ข) ปัญหาเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์และภาระการพิสูจน์

โดยที่การริบทรัพย์สินตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ เป็นกรณีที่ประเทศไทยดำเนินการร้องขอให้รัฐภาคีดำเนินการริบทรัพย์สิน ทุจริตที่เป็นของรัฐเพื่อส่งกลับคืนประเทศไทย หรือเป็นกรณีที่ประเทศไทยดำเนินการตามคำร้องขอของรัฐภาคีเพื่อดำเนินการริบทรัพย์สินและส่งคืนทรัพย์สินนั้น จึงมีความเกี่ยวข้องกันของระบบกฎหมายและมาตรฐานการพิสูจน์ในการริบทรัพย์สินของสองประเทศขึ้นไปที่ต้องค้ำึงถึง ซึ่งจำต้องพิจารณาพยานหลักฐานให้เป็นไปตามมาตรฐานการพิสูจน์ (standards of proof) ตั้งแต่ขั้นการร่างคำขอความร่วมมือระหว่างประเทศ การยึดอายัด ริบทรัพย์สิน และการส่งทรัพย์สินกลับคืน เช่น ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (common law) การตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องมีการ “พิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัย (Proof beyond a reasonable doubt)” การริบทรัพย์สินจะต้องมีการ “ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์ให้เห็น นถึงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (Balance of probabilities or preponderance of the evidence)” ในขณะที่ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลธรรม (civil law) ส่วนใหญ่แล้วจะใช้มาตรฐานการพิสูจน์สำหรับการพิพากษาลงโทษ และการริบทรัพย์สินอย่างเดียวกันคือ “มีหลักฐานฟังได้ว่ากระทำความผิด (Intimate conviction)”^{๓๕}

^{๓๕} สัมภาษณ์ วิศวกร ตูยานนท์, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

	มาตรการ ติดตาม	มาตรการชั่วคราว, เทคนิคการสืบสวน สอบสวน(เช่น คำสั่ง ค้นและยึด)	คำสั่งริบทรัพย์, การฟ้องแพ่ง	คำพิพากษา ลงโทษ
Common Law	เหตุอันควรสงสัย	เหตุอันควรเชื่อได้ว่า หรือเหตุผลอันสมควร	การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน หรือการพิสูจน์ให้เห็นถึง พยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือกว่า	การพิสูจน์จนปราศจาก ข้อสงสัยตามสมควร
Civil Law	พยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความ จริง	พยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความ จริง	มีหลักฐานฟังได้ว่า กระทำความผิด	มีหลักฐานฟังได้ว่า กระทำความผิด

ดังนั้น เมื่อมาพิจารณาถึงการแก้ไขร่าง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สิน ซึ่งได้นำหลักการเรื่องการริบทรัพย์สินมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเป็นการยืนยันว่าประเทศไทยจะยังคงใช้หลักการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือระบบการริบทรัพย์สินสกปรก (property confiscation) เป็นหลัก และใช้การริบทรัพย์สินแบบ มูลค่า (value based confiscation) เป็นเพียงมาตรการเสริมเท่านั้น ส่งผลให้การร้องขอจำต้องระบุพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงและการเลือกฐานความผิดให้ชัดเจน ที่สามารถเชื่อมโยงกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้เป็นไปตามมาตรฐานการพิสูจน์ที่กำหนดของประเทศนั้น ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ กระบวนการริบทรัพย์สินในรูปแบบนี้ จะก่อให้เกิดความยากลำบากมากในทางปฏิบัติเนื่องจากการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินไปไว้ในต่างประเทศมักกระทำได้รวดเร็ว ผ่านกระบวนการที่ซับซ้อนของการฟอกเงินและการเงินการธนาคารเพื่อปิดบังอำพรางหลักฐาน ยากยิ่งต่อการวิเคราะห์รายการทางธุรกรรม เส้นทางการเงิน และเอกสารจำนวนมากเพื่อค้นหาตัวบุคคลผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง (Beneficiary) ในการทุจริต รวมถึงการแยกแยะทรัพย์สินทุจริตออกจากทรัพย์สินอื่นๆ ที่ถูกผสมปนเปและแปรเปลี่ยนสภาพไปแล้ว

เมื่อเป็นเช่นนี้ การริบทรัพย์สินของไทยจะประสบปัญหาในเรื่องภาระการพิสูจน์ โดยเป็นหน้าที่ของโจทก์ หรือพนักงานอัยการที่จะต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยตามมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นหลัก “การพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย” หรือ “หากมีหลักฐานฟังได้ว่ากระทำความผิด” ในการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเป็นหลัก ซึ่งถ้าหากว่าจำเลยได้หลบหนีคดี หรือได้รับความคุ้มกัน หรือพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลย จะส่งผลให้กระบวนการริบทรัพย์สินนั้นไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งต่างจากการริบทรัพย์สินตามมูลค่า ซึ่งมุ่งเอาผิดกับตัวทรัพย์สินที่จะเป็นการลดภาระการพิสูจน์ในกรณีที่ไม่มีตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ศาลมีอำนาจที่ริบทรัพย์สินอื่นๆ หรือจะกำหนดจำนวนเงินเท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินที่จำเลยได้มาจากการกระทำความผิด proceed of crime^{๓๖} ได้เลย ซึ่งการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในระบบการริบทรัพย์สินแบบมูลค่าจึงสามารถกระทำได้กับทรัพย์สินทุกประเภทของผู้กระทำความผิด โดยไม่จำกัดว่าจะต้องได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น

นอกจากนี้ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สินฉบับดังกล่าว ได้ละทิ้งหลักการเรื่อง การริบทรัพย์สินที่ไม่ต้องมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด (non-conviction based confiscation: NCB) หรือการริบทรัพย์สินทางแพ่งที่เคยปรากฏ อยู่ในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการไว้เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการอนุวัติการเรื่องการริบทรัพย์สินตามพันธกรณีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ โดยเฉพาะ กล่าวคือ กระทรวงยุติธรรม ได้ยกร่างกฎหมายดังกล่าวขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมและป้องกันปัญหาเรื่องการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน การควมรวบหรือแปรเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน รวมถึงกรณีพยานหลักฐานไม่เพียงพอในการริบทรัพย์สินทางอาญา หากปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย ไม่ว่าจะเป็กรรรมสิทธิ ีหรืออยู่ในความครอบครองของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหรือของบุคคลภายนอก หากได้มาโดยปราศจากมูลอันจะอ้างได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สามารถยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งเพื่อให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินได้ ซึ่งเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ไปให้ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยแทน จึงสามารถขอ ให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินได้กับทรัพย์สินทุกประเภทของผู้กระทำความผิด (proceed of crime) ซึ่งการริบทรัพย์สินตามร่างกฎหมายที่ตกไปนี้จะมีประโยชน์

^{๓๖}

UNCAC Legislative guide for the implementation of the United Nations Convention against Corruption, page ๑๔๐, UNODC

อย่างยิ่ง โดยเฉพาะ สำหรับคดีทุจริตขนาดใหญ่ๆ เช่นคดีทุจริตระหว่างประเทศ คดีทุจริตทางเศรษฐกิจและการเงิน ที่มีความสลับซับซ้อน เกี่ยวข้องกับผู้นำประเทศและนักการเมือง นักธุรกิจและข้าราชการระดับสูง ที่มีอำนาจและช่องทางการทุจริตที่ยากต่อการตรวจสอบ

ทั้งนี้ เป็นที่ทราบดีว่า การทุจริตเป็นอาชญากรรมพิเศษที่มุ่งประสงค์ตัวทรัพย์สินเป็นหลัก (economic crime) หากกฎหมายไทย ยังคงมุ่งเน้นแต่การหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นหลักและติดตามทรัพย์สินเป็นมาตรการรอง ก็คงจะไม่สามารถป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินและการริบทรัพย์สินได้ตามเจตนารมณ์และหลักการสากลของอนุสัญญาฯ ได้อย่างแท้จริง

(ก.) ปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย

เมื่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่อง การริบทรัพย์สิน ประกาศและมีผลใช้บังคับแล้ว องค์กรบังคับใช้กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องในการกระบวนการในการอายัด ยึด และริบทรัพย์สินในประเทศไทย มีหลายองค์กรด้วยกัน อาทิ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสอบสวนคดีพิเศษ ฯลฯ

ในกรณีที่รัฐภาคีร้องขอให้ประเทศไทยดำเนินการในการอายัด ยึด ริบทรัพย์สินและส่งคืนทรัพย์สินผ่านพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ (ปัจจุบันมีการยกร่างปรับปรุงแก้ไขเป็น ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ....)^{๓๗} ซึ่งในร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา มาตรา ๑๒ กำหนดให้อำนาจอัยการในฐานะผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอความช่วยเหลือ จากต่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการแล้วแต่กรณี ซึ่งอัยการอาจใช้ดุลพินิจส่งเรื่องให้แก่เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นตามกฎหมายอื่นเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนั้นก็ได้ ดังนั้น เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงเป็นหน่วยงานแรกที่จะต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องในการอายัด ยึด และริบทรัพย์สิน ทั้งที่ไม่มีทรัพยากร และความเชี่ยวชาญในการริบทรัพย์สินตามหลักการสากล อีกทั้งยังปราศจากความเป็นอิสระ และอาจถูกแทรกแซงการทำงานได้อยู่อย่างต่อเนื่อง เว้นเสียแต่อัยการในฐานะผู้ประสานงานกลางจะใช้

^{๓๗} โปรตดู การวิเคราะห์ปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้ของร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา

ดุลพินิจส่งเรื่องให้แก่เจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องดำเนินการแทน ซึ่งก็อาจจะประสบปัญหาเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายอาญาตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นอยู่นั่นเอง ปัญหาเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินการริบทรัพย์สินตามพันธกรณีอนุสัญญาเขตประสิทธิภาพในทางปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๔.๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติ ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...)

พ.ศ. ...)

โดยที่กฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาของประเทศไทย คือ พ.ร.บ. ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มีการใช้บังคับมากกว่า ๑๙ ปี บทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาในปัจจุบัน โดยผู้ประสานงานกลางไม่สามารถส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศไปให้เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอได้และผู้ประสานงานกลางไม่มีอำนาจส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินใดไปให้ต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีในศาลหากประเทศนั้นยังมิได้ร้องขอ อันทำให้การให้ความร่วมมือเป็นไปอย่างจำกัด กระบวนการค้นหรือยึดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานและเพื่อประโยชน์ขั้นสุดท้ายในการริบทรัพย์สินที่เป็น อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถป้องกันการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ อีกทั้งการโอนบุคคลซึ่งถูกคุมขังก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการโอนบุคคลซึ่งถูกคุมขังเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงาน การริบหรือยึดทรัพย์สินยังไม่ครอบคลุมถึงการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศนอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้รับความร่วมมือจากต่างประเทศในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จึงต้องมีบทบัญญัติรองรับให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นพยานหลักฐาน และเอกสารที่รับฟังได้ตามกฎหมายด้วย

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเดิมให้ทันสมัยขึ้น กอปรกับเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีอนุสัญญา เฉพาะว่าด้วยเรื่องการติดตามทรัพย์สิน คณะกรรมการทฤษฎีก็ได้ยกร่างแก้ไขในมาตราสำคัญที่เกี่ยวข้องในการอนุวัติการตามอนุสัญญาฯ ประกอบด้วย

<p>มาตรา ๑๒ ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้เพื่อดำเนินการต่อไป</p> <p>(๑) คำร้องขอให้สอบปากคำพยานหรือจัดหาให้ซึ่งเอกสารหรือทรัพย์สินอันเป็นพยานหลักฐานซึ่งเป็นการดำเนินการนอกศาล คำร้องขอให้จัดส่งเอกสาร คำร้องขอให้ ค้น คำร้องขอให้สืบหาพยานบุคคล และคำร้องขอให้อายัดหรือยึดเอกสารหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานให้ส่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรืออธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ</p> <p>(๒) คำร้องขอให้สืบพยานบุคคล พยานเอกสารหรือพยานวัตถุซึ่งเป็นการดำเนินการในศาล คำร้องขอให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ขั้นสุดในการริบทรัพย์สินหรือในการบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินและคำร้องขอให้อายัด ยึดหรือริบทรัพย์สินหรือบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศ ให้ส่งพนักงานอัยการ</p> <p>(๓) คำ ร้องขอให้โอนหรือรับโอนบุคคลซึ่งถูกคุมขังเพื่อสืบพยานบุคคลให้ส่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์</p> <p>(๔) คำร้องขอให้เริ่มกระบวนการคดีทางอาญา ให้ส่งพนักงานอัยการในกรณีเห็นสมควร ผู้ประสานงานกลางอาจส่งคำร้องขอความ</p>	<p>มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔/๑ ในส่วนที่ ๑ บททั่วไป ของหมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕</p> <p>“มาตรา ๑๔/๑ ในกรณีจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควรผู้ประสานงานกลางอาจส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือ ทรัพย์สินใดไปให้ต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนการฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีได้แม้ประเทศนั้นยังมีได้ร้องขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ การส่งข้อมูลดังกล่าวต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีในประเทศไทย”</p>	<p>ส่วนที่๕</p> <p>การค้น อายัด หรือยึด</p> <p>*****</p> <p>มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ค้น อายัด ยึด และส่งมอบทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ถ้ามีเหตุที่จะออกคำสั่งหรือมอบหมายให้ค้น อายัด หรือยึดทรัพย์สิน ได้ตามกฎหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการขอให้ศาลออกคำสั่งหรือหมายให้ค้น อายัด หรือยึดทรัพย์สินนั้นได้”</p> <p>มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๓ /๑ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕</p> <p>“มาตรา ๒๓/๑ เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินใดเพื่อประโยชน์ขั้นสุดในการริบทรัพย์สินหรือในการบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินและเป็นกรณีที่ศาลต่างประเทศยังไม่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ในเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นให้ศาลพิจารณาคำขอตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วนถ้าเป็นที่พอใจจากคำแถลงของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้นำมาสืบหรือที่ศาลได้เรียกมาสืบเองว่าคดีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้น ให้พ้นจากการริบ</p>	<p>ส่วนที่ ๙</p> <p>การอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน และการบังคับชำระเงินแทนการยึดทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศ</p> <p>*****</p> <p>มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินตามคำสั่งก่อนมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หรือให้ริบทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ยังไม่ถึงที่สุดของศาลต่างประเทศให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่เขตอำนาจหรือศาลที่พบตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตอำนาจ แล้วแต่กรณีเพื่อมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นไว้ก่อนให้ศาลพิจารณาคำขอตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วนถ้าเป็นที่พอใจจากคำแถลงของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้นำมาสืบหรือที่ศาลได้เรียกมาสืบเองว่าศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และคดีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินให้พ้นจากการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศหรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การบังคับตาม คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล</p>
---	--	---	---

<p>ช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่ เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับคำร้องขอ นั้นก็ได้”</p>		<p>ทรัพย์สินหรือการบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินหรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินนั้นไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การริบทรัพย์สินหรือการบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินนั้นไม่เป็นผลให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สิน นั้นไว้ก่อนได้ ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดตามวรรคสอง อาจยื่นคำขอโดยพลันเพื่อให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้นหากความปรากฏแก่ศาลว่าผู้นั้นมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำอันเป็นเหตุให้ต่างประเทศ ศมีคำร้องขอตามวรรคหนึ่งและมีได้กระทำการอันเป็นเหตุตามวรรคสองให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้นเสีย การที่ศาลมีคำสั่งยกคำขอหรือยกเลิกคำสั่งอายัดหรือยึดที่ได้ออกตามคำขอย่อมไม่ตัดสิทธิเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่จะเสนอคำขอให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นใหม่”</p> <p>มาตรา ๖๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ .ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๒๔ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับกับการออกคำสั่งหรือหมายให้ค้น อายัด หรือยึดและการค้น อายัดหรือยึดตามความในส่วนนี้ด้วยโดยอนุโลม และให้ดำเนินการได้แม้ว่าการกระทำ ความผิดอันเป็นเหตุให้มีการค้น อายัด หรือยึด จะมีได้เกิดขึ้น ในราชอาณาจักรก็ตาม”</p>	<p>ต่างประเทศไม่เป็นผลให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นไว้ก่อนได้ ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งหรือยึดหรือบุคคลซึ่งถูกอายัดหรือยึดทรัพย์สินตามวรรคสองอาจยื่นคำขอโดยพลันเพื่อให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้น หากความปรากฏแก่ศาลว่าผู้นั้นมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำอันเป็นเหตุให้ต่างประเทศมีคำร้องขอตามวรรคหนึ่งและมีได้กระทำการอันเป็นเหตุตามวรรคสองให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้นเสีย การที่ศาลมีคำสั่งยกคำขอหรือยกเลิกคำสั่งอายัดหรือยึดที่ได้ออกตามคำขอย่อมไม่ตัดสิทธิเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่จะเสนอคำขอให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้น หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นใหม่</p> <p>มาตรา ๓๓ เมื่อได้รับคำร้อง ขอความช่วยเหลือจาก ต่างประเทศ ให้ริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจหรือศาลที่พบตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตอำนาจแล้วแต่กรณี เพื่อมีคำพิพากษาริบ ทรัพย์สินหรือให้บุคคลนั้นชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตาม คำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศนั้น ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากจำเป็นให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทำการสอบสวนหรือจะมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดทำการสอบสวนแทนก็ได้เมื่อได้รับคำร้องขอให้ศาลหมายเรียกเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุก</p>
--	--	--	--

			<p>ฝ่ายมายังศาล และเมื่อได้ฟังบุคคลเหล่านั้นแล้ว หากศาลเห็นว่า ศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และ ในการดำเนินการกระบวนพิจารณาคดีนั้น ศาลต่างประเทศได้ให้โอกาสแก่จำเลยผู้ต้องหา และผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สิน ในการพิสูจน์สิทธิของตน ให้ศาลพิพากษาหรือทรัพย์สินหรือให้บุคคลนั้นชำระเงินแทนการ ทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ</p> <p>มาตรา ๓๔ การอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน และการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศตาม ส่วนนี้ ให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งได้แม้ว่าการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้มีการอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน การบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินนั้นจะมีเกิดขึ้นในราชอาณาจักร และให้ศาลพิพากษาหรือทรัพย์สินหรือ บังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินได้ แทนว่าผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายแล้ว หากความปรากฏแก่ศาลว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ต่างประเทศนั้นถึงที่สุดก่อนที่ ผู้นั้นจะถึงแก่ความตาย</p> <p>มาตรา ๓๕ การสอบสวนการยื่นคำขอ การพิจารณาการพิพากษา และการมีคำสั่งเกี่ยวกับการอายัด ยึด หรือ ริบกำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น</p> <p>ดอกผลของทรัพย์สิน หรือเงินตามวรรคสองที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ยังมิได้คืนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ ให้ตกเป็น ของแผ่นดิน</p>
--	--	--	--

โดยสรุปร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวคือ การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒ ให้ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจ ส่งคำร้องขอให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายอื่นในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามคำร้องขอได้

การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔/๑ ให้ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดหรือทรัพย์สินใดไปให้ต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีในศาลแม้ประเทศนั้นยังมิได้ร้องขอ

การแก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่ ๕ มาตรา ๒๓ และ ๒๓/๑, มาตรา ๒๔ ให้ครอบคลุมถึงการอายัดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน และเพิ่มมาตรการในการอายัดหรือยึดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ขั้นสูงสุดในการริบทรัพย์สิน หรือในการบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินในกรณีที่ได้รับคำร้องขอจากต่างประเทศให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินดังกล่าว โดยศาลต่างประเทศยังไม่มีคำพิพากษา หรือคำสั่งให้อายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้น โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้น และกำหนดให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน หากเป็นที่พอใจจากคำแถลงของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้นำมาสืบหรือ ที่ศาลได้เรียกมาสืบเองว่าคดีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้นให้พ้นจากการริบทรัพย์สินหรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินนั้นไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การริบทรัพย์สินนั้นไม่เป็นผล ให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นไว้ก่อนได้ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้การค้น อายัดหรือยึดในกรณีนี้สามารถกระทำได้แม้ว่าการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้มีการค้นอายัด หรือยึดจะมีได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร ทั้งนี้ เพื่อให้การให้ความร่วมมือเป็นไปอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ ข้อบทที่ ๕๕ วรรค ๑ (ก)

การแก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่ ๙ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และเพิ่มมาตรา ๓๕/๑ การริบหรือยึดทรัพย์สินให้ครอบคลุมการอายัดทรัพย์สินและการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศโดยแยกออกเป็น ๒ กรณี คือ

(๑) กรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ริบหรือยึดทรัพย์สิน ตามคำสั่งก่อนมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หรือให้ริบทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาที่ยังไม่ถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ

ในกรณีนี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจ หรือศาลที่พบตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตอำนาจ แล้วแต่กรณี เพื่อมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นไว้ก่อน และให้ศาลพิจารณาคำขอดังกล่าวเป็นการด่วนถ้าศาลพิจารณาแล้วเป็นที่พอใจจากคำแถลงของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้นำมาสืบหรือที่ศาลได้เรียกมาสืบเองว่าศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และ คดีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินให้พ้นจากการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าจนอาจทำให้การบังคับการตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศไม่เป็นผล ให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นไว้ก่อนได้

(๒) กรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้รับทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ

ในกรณีนี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจ หรือศาลที่พบตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตอำนาจ แล้วแต่กรณี เพื่อมีคำพิพากษาริบทรัพย์สินหรือให้บุคคลนั้นชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศนั้น โดยในการดำเนินการดังกล่าวเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะสอบสวนเองหรือจะมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใด ทำการสอบสวนแทนก็ได้ เมื่อศาลได้รับคำขอแล้วให้ศาลดำเนินการสอบสวนวิธีพิจารณาโดยหมายเรียกเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมายังศาล และเมื่อได้ฟังบุคคลเหล่านั้นแล้ว หากศาลเห็นว่า ศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และในการดำเนินการสอบสวนพิจารณาคดีนั้นศาลต่างประเทศได้ให้โอกาสแก่จำเลยผู้ต้องหา และผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินในการพิสูจน์สิทธิของตน ให้ศาล มีคำพิพากษาริบทรัพย์สินหรือให้บุคคลนั้นชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศนั้น

ทั้งนี้ การอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน และการบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศทั้งสองกรณีนี้ ให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งได้แม้ว่าการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้มีการอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สินหรือการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินนั้นจะมิได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักรเพื่อให้การให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการทำให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของกองมรดก สมควรกำหนดให้ศาลพิพากษา

ริบทรัพย์สินหรือ บังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินได้แม้ว่าผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายไปแล้ว

หากความปรากฏแก่ศาลว่าคำพิพากษาของศาลต่างประเทศนั้นถึงที่สุดก่อนที่ผู้นั้นจะถึงแก่ความตาย

การสอบสวน การยื่นคำขอ การพิจารณา การพิพากษา และการมีคำสั่งเกี่ยวกับการอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน และการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษานั้น ให้นำ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการริบทรัพย์สิน มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การวิเคราะห์ปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้ของร่างแก้ไขพระราชบัญญัติความร่วมมือ ระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...)

ตามพันธกรณีในการติดตามทรัพย์สินคืนของร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...) ปรากฏพบปัญหากฎหมายยังไม่สอดคล้องรองรับต่อพันธกรณีอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค .ศ. ๒๐๐๓ รวมถึงปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งทำให้การริบทรัพย์สิน ของประเทศไทยขาดประสิทธิภาพหลายประการ ดังนี้

ก) ปัญหาเรื่องการส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ดำเนินการ

ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...) ได้มีการ ปรับปรุงให้ผู้ประสานงานกลางสามารถส่งเรื่องตามคำร้องขอความช่วยเหลือระหว่างประเทศไปยังเจ้าพนักงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนั้นๆได้ เพื่อให้การให้ ความช่วยเหลือเป็นไปด้วยความคล่องตัวและกว้างขวางมากขึ้น ซึ่งเดิมกฎหมายบัญญัติไว้แต่เพียงว่าในกรณีที่มี คำร้องขอให้สอบปากคำพยานและการจัดส่งเอกสารและสืบหาบุคคลให้ส่งอธิบดีกรมตำรวจดำเนินการ กรณีคำ ร้องขอให้สืบพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ให้ส่งอัยการพิเศษฝ่ายคดีดำเนินการ กรณีคำร้องขอให้ โอนหรือรับโอนบุคคลให้ส่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ดำเนินการ กรณีคำร้องขอให้เริ่มกระบวนการคดีทาง อาญาให้ส่งอธิบดีกรมตำรวจและอัยการพิเศษฝ่ายคดีดำเนินการ โดยที่ร่างแก้ไขปรับปรุงกฎหมายได้เพิ่มเติม หลักการเรื่องการติดตามทรัพย์สินคืนตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ รวมถึงการให้ผู้ประสานงานกลางใช้ดุลพินิจ ส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่เจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นดำเนินการได้ ซึ่งเป็นการ

สอดคล้องกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาในปัจจุบันที่กฎหมายระหว่างประเทศมีบทบาทมากขึ้นและสนธิสัญญามีจำนวนมากขึ้น

อย่างไรก็ดี การที่ร่างกฎหมายดังกล่าว ได้ให้อำนาจอัยการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาส่งเรื่องให้แก่เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นดำเนินการได้ อาจก่อให้เกิดการปัญหาในทางปฏิบัติได้เช่นกัน เช่น ในกรณีคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศที่อ้า ฐานกฎหมายตามพันธกรณีว่าด้วยการทุจริตและการติดตามทรัพย์สินคืนตามอนุสัญญาฯ ก็สมควรส่งเรื่องไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาเพื่อนำเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) พิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย ประกอบกับ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔) มาตรา ๑๙ (๑๔) “กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับด้านการต่างประเทศโดยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต ” แต่หากเป็นกรณีลักษณะดังกล่าว อัยการกลับใช้ดุลพินิจส่งเรื่องไปยังเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นดำเนินการก็จะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากหน่วยงานตามกฎหมายอื่นๆ อาจไม่มีความพร้อมทางด้านกลไกการทำงานและทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการติดตามทรัพย์สินคืน รวมถึงปราศจากความเป็นอิสระในการดำเนินการ จึงอาจส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการตามพันธกรณีในการริบทรัพย์สินทุจริตเพื่อส่งคืนประเทศผู้ร้องขอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การบัญญัติให้เป็นดุลพินิจของอัยการแต่เพียงอย่างเดียว โดยกฎหมายยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเพียงพอ ย่อมก่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่ไม่แน่นอนและไม่เป็นมาตรฐานในการริบทรัพย์สินตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้ชัดเจนและเกิดระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญาร่วมกับกฎหมายอาญาว่าด้วยการริบทรัพย์สิน

โดยที่การแก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่ ๙ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และเพิ่มมาตรา ๓๕/๑ เป็นความพยายามที่จะแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ ให้ประเทศไทยสามารถดำเนินการยึดอายัด และริบทรัพย์สิน ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ยึดหรือริบทรัพย์สินตามคำสั่งก่อนมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หรือให้ริบทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาที่ยังไม่ถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ และ กรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ริบทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ ซึ่งเป็นการอนุวัติการณตามพันธกรณีอนุสัญญาเรื่องมาตรการริบทรัพย์ตามอนุสัญญาฯ ข้อบทที่ ๓๑, ๕๔ และ ๕๕ เพื่อป้องกันการรั้งย้ายถ่ายเททรัพย์สินทุจริตที่สามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ยากต่อการพิสูจน์และรวบรวมพยานหลักฐานนั้น

แต่เนื่องจากในท้ายมาตราดังกล่าว ได้มีการบัญญัติไว้ว่า “การสอบสวน การยื่นคำขอ การพิจารณา การพิพากษา และการมีคำสั่งเกี่ยวกับการอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สิน และการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษานั้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการริบทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม ” ซึ่งการบัญญัติในลักษณะนี้ เท่ากับว่าการยึด อายัด และริบทรัพย์สินตามกฎหมายไทยจะยังคงประสบปัญหาทั้งในเรื่องการริบทรัพย์สินตามมูลค่า ปัญหาเรื่องมาตรฐานในการพิสูจน์และภาระการพิสูจน์ และปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย^{๓๘} ซึ่งจะส่งผลให้การริบทรัพย์สินตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ ของประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพ

ค) ปัญหาเรื่องการริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษทางอาญา

การแก้ไขกฎหมายในมาตรา ๓๔ ของร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ได้เพิ่มเติมเรื่องอำนาจศาลในการริบทรัพย์สินได้แม้ว่าผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายไปแล้ว เพื่อให้รองรับกับพันธกรณีในข้อบทที่ ๕๔ ว.๑ ข้อ (ค) ที่ให้รัฐภาคีพิจารณาดำเนินมาตรการที่อาจจำเป็น เพื่ออนุญาตให้ริบทรัพย์สินเช่นว่าโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษทางอาญา ในกรณีที่

^{๓๘} โปรดดูบทวิเคราะห์ปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้ของ ร่างแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สิน หน้าที่ ๑๐๘ - ๑๐๙

ไม่สามารถฟ้องร้องผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากเสียชีวิต หลบหนี หรือไม่ปรากฏตัว หรือในกรณีอื่นๆ ตามที่
เหมาะสม ซึ่งแท้จริงแล้วข้อบทที่ ๕๔ มีวัตถุประสงค์หลักให้รัฐภาคีสามารถที่จะริบทรัพย์สินทุจริตได้โดยไม่ต้อง
มีคำพิพากษาของโทษทางอาญา หรือ (non-conviction based confiscation: NCB) หรือการริบทรัพย์สินทาง
แพ่ง ในกรณีที่ไม่สามารถฟ้องร้องผู้กระทำความผิด หลบหนี หรือเสียชีวิต ^{๓๙} เป็นการริบทรัพย์สินที่มุ่งตัด
หนทางผู้ทุจริตจากเงินหรือผลประโยชน์ที่เป็นสาระสำคัญไม่ได้เสวยสุขจากการทุจริตนั้น แต่ในร่างแก้ไข
กฎหมายของไทยเน้นแก้ไขเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดเสียชีวิต ซึ่งมีโชเจตนารมณ์ของอนุสัญญาฯ ที่ต้องการ
ให้รัฐภาคีมีกฎหมายครอบคลุมการริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาหรือการริบทรัพย์สินในทางแพ่งที่มีจะ
ทำให้การริบทรัพย์สินมีประสิทธิภาพมากกว่า

(ง) ปัญหาเรื่องการหลักการในเรื่องการแบ่งปันทรัพย์สินที่ริบได้ (Asset Sharing)

โดยที่อนุสัญญาฯ ข้อ ๕๗ การส่งคืนและการจัดการสินทรัพย์ บัญญัติไว้ว่า

๑. รัฐภาคีที่ริบทรัพย์สินต้องจัดการกับทรัพย์สินที่ถูกริบตามข้อ ๓๑ หรือ ๕๕ ของอนุสัญญานี้
รวมทั้งโดยการส่งคืนแก่เจ้าของเดิมที่ชอบด้วยกฎหมายตามวรรค ๓ ของข้อนี้ ทั้งนี้ โดยเป็นไปตามบทบัญญัติ
ของอนุสัญญานี้และกฎหมายภายในของตน

๒. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องรับเอามาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นใดที่เป็นไปตามหลักการ
พื้นฐานแห่งกฎหมายภายในของตนเช่นที่อาจจำเป็นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถส่งคืนทรัพย์สินที่ถูกริบ
เมื่อดำเนินการตามคำร้องของอีกรัฐภาคีหนึ่งตามอนุสัญญานี้ โดยคำนึงถึงสิทธิของบุคคลที่สามซึ่งสุจริตด้วย

๓. ในกรณีที่เหมาะสม เว้นแต่รัฐภาคีตกลงใจเป็นอย่างอื่น รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขออาจหัก
ค่าใช้จ่ายอันมีเหตุผลสมควรที่เกิดจากการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี หรือกระบวนการทางศาลใดๆ ซึ่ง
นำไปสู่การคืน หรือการจัดการซึ่งทรัพย์สินที่ถูกริบตามข้อนี้

๔. ในกรณีที่เหมาะสม รัฐภาคีอาจพิจารณาเป็นพิเศษเพื่อจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงอันเป็น ที่
ยอมรับซึ่งกันและกันเป็นรายกรณีไป เพื่อจัดการทรัพย์สินที่ริบไว้ให้นั้นให้เป็นที่สุด

ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
... ได้วางหลักในเรื่องการจัดการและการส่งคืนทรัพย์สินที่ริบได้ โดยกำหนดให้ทรัพย์สินหรือเงินที่ศาลมีคำ

^{๓๙} โปรดดูบทวิเคราะห์ปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้ของร่างแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับ
ที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สิน หน้า ๑๐๘-๑๐๙

พิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินนั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินไทย เว้นแต่มีสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้เป็นไปตามสนธิสัญญานั้น และในกรณีที่ต้องส่งคืนทรัพย์สินหรือเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินแก่ประเทศผู้ร้องขอตามที่ได้กำหนดไว้ในสนธิสัญญาแล้ว ให้ดำเนินการส่งคืนทรัพย์สินหรือเงินดังกล่าว เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายที่ประเทศไทยได้ใช้ไปในการดำเนินการเกี่ยวกับการริบหรือการบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเพื่อคืนทรัพย์สินหรือเงินดังกล่าวให้แก่ประเทศผู้ร้องขอแล้ว เว้นแต่มีสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่นก็ให้เป็นไปตามสนธิสัญญา

า ซึ่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ได้วางหลักการในเรื่องดังกล่าวไว้ในข้อบทที่ ๕๗ ว่า ให้จัดการและส่งคืนทรัพย์สินที่ริบได้แก่รัฐภาคีที่ร้องขอ และในกรณีที่เหมาะสม รัฐภาคีอาจพิจารณาเป็นพิเศษเพื่อจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงอันเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันเป็นรายกรณีไปเพื่อจัดการทรัพย์สินที่ริบไว้ให้นั้นให้เป็นที่สุดได้

กรณีดังกล่าว เรื่องหลักการในเรื่องการแบ่งปันทรัพย์สินที่ริบได้ (Asset Sharing) นั้น หากได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ก็จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างยิ่ง โดยอาจมีการกำหนดให้มีการทำความตกลงหรือข้อตกลงระดับกับประเทศอื่น (ไม่ว่าจะเป็นประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (UNCAC) หรือไม่ก็ตาม) เป็นรายกรณีไป เพื่อให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ริบได้ เนื่องจากมูลค่าของทรัพย์สินหรือเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทุจริตข้ามชาติมีจำนวนมาก ประกอบกับการดำเนินการติดตามสืบหาทรัพย์สิน การริบทรัพย์สิน หรือบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน เป็นไปด้วยความยากลำบาก และบางกรณีประเทศผู้ร้องขอให้ริบทรัพย์สินต้องสูญเสียเงินงบประมาณค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการติดตามทรัพย์สิน แต่พอยึดได้ ทรัพย์สินมูลค่ามหาศาลกลับตกไปเป็นของรัฐ รับคำร้องขอซึ่งเป็นผู้ดำเนินการริบทรัพย์สินแต่ฝ่ายเดียว ทำให้ไม่ได้ทรัพย์สินหรือเงิน กลับไปสู่รัฐ ผู้ร้องขอซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริง เลย และหากเป็นกรณีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ซึ่งกำหนดให้ส่งคืนทรัพย์สินที่ริบแก่ประเทศผู้ร้องขอ นั้น ก็จะทำให้ประเทศผู้รับคำร้องขอ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการริบและจัดการกับทรัพย์สินนั้นขาดแรงจูงใจในการดำเนินการริบทรัพย์สินอันจะทำให้ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการดังกล่าวได้

ดังนั้น หากในอนาคตประเทศไทยได้ทำความตกลงหรือข้อตกลงกับประเทศอื่นเป็นรายกรณีในเรื่องแบ่งปันทรัพย์สินที่ริบได้ (Asset Sharing) โดยมีหลักการว่า ทรัพย์สินที่ริบได้ตามคำร้องขอนั้น จะต้องจัดสรรให้แก่ประเทศผู้มีส่วนร่วมในการติดตามทรัพย์สินดังกล่าวตามอัตราส่วนว่าประเทศใดได้ลงทุนลงแรงไป

เท่าใด ซึ่งข้อตกลง ดังกล่าว นี้จะเป็นแรงจูงใจสำหรับทุกๆประเทศในการร่วมมือกันปราบปรามการทุจริตและติดตามทรัพย์สินคืน จึงเห็นควรให้ มีการ กำหนดหลักการดังกล่าวไว้ใน พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ด้วย โดยที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อ ๕๗ (๕) ก็ได้วางหลักในเรื่องดังกล่าวและเปิดช่องให้ประเทศสมาชิกสามารถดำเนินการจัดทำข้อตกลงอันเป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันกับประเทศสมาชิกเป็นรายกรณีได้

(จ) ปัญหาเรื่องการติดตามทรัพย์สินโดยตรง

นอกจากนี้อนุสัญญาฯ ในหมวดที่ ๕ การติดตามทรัพย์สิน ข้อบทที่ ๕๓ มาตรการติดตามทรัพย์สินโดยตรง ซึ่งเป็นข้อบท บังคับให้รัฐภาคีต้องดำเนินการให้ เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไปมีทางเลือกในการเริ่มกระบวนการในศาลแพ่งภายในประเทศหรือต่างประเทศเพื่อรักษาและติดตามสินทรัพย์คืนและเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายตามการละเมิด การผิดสัญญา หรือการรั่วไหลผิดปกติ^{๔๐} ศาลในต่างประเทศอาจมีอำนาจหากจำเป็นบุคคล (รายบุคคลหรือองค์กรธุรกิจ) อาศัยอยู่หรือรวมกันเป็นกลุ่มบริษัทในประเทศ (เขตอำนาจเหนือบุคคล) ถ้าหากสินทรัพย์อยู่ภายในหรือได้ผ่านเข้าไปในดินแดน (เขตอำนาจเหนือสาระแห่งคดี) หรือการกระทำทุจริตหรือการฟอกเงินได้กระทำในดินแดนของประเทศตน ในฐานะที่เป็นผู้ฟ้องร้องคดีส่วนบุคคลเจ้าพนักงานที่ฟ้องร้องเรียกค่าชดเชยสามารถจ้างทนายความเพื่อสำรวจความเป็นไปได้ในการเรียกร้องและการเยียวยา (ความเป็นเจ้าของสินทรัพย์ที่ ถูกยกออกไป การละเมิด การคืนกำไรที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย การผิดสัญญา) การฟ้องทางแพ่งนำมาซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการยกยอกเงินหรือการรับผิดตามสัญญาหรือความเสียหายจากการละเมิด บ่อยครั้งที่สามารถหาพยานหลักฐานโดยการร้องขอความช่วยเหลือต่อศาลก่อนที่จะยื่นฟ้อง

ผลเสียที่สำคัญของการฟ้องคดีในต่างประเทศ คือค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบสินทรัพย์และค่าดำเนินการทางกฎหมายเพื่อร้องต่อศาลขอคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ดีผู้ฟ้องร้องสามารถควบคุมการดำเนินคดีทางแพ่งและติดตามสินทรัพย์ที่อยู่ในมือของบุคคลที่สามได้มากกว่าและอาจมีข้อได้เปรียบใน

^{๔๐} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ข้อบทที่ ๕๓. (ก) เรียกร้องให้รัฐภาคีที่อนุญาตให้อีกรัฐภาคีหนึ่งเริ่มการฟ้องร้องคดีแพ่งในศาลของตนได้

เรื่องของมาตรฐานการพิสูจน์ที่ต่ำกว่า ตัวอย่าง เช่น คดีแพ่งในประเทศที่ใช้กฎหมาย common law มักจะตัดสินโดยใช้มาตรฐาน “การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อพิจารณาว่าฝ่ายใดน่าเชื่อถือมากกว่ากัน ” (balance of probabilities) หรือ “การพิสูจน์ให้เห็นถึงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือกว่า ” (preponderance of the evidence)

โดยที่กฎหมายไทยยังไม่สอดคล้องรองรับกับพันธกรณีตามข้อบทที่ ๕๓ เรื่องมาตรการติดตามทรัพย์สินโดยตรง คือยังขาดกฎหมายที่อนุญาตให้อีกรัฐภาคีหนึ่งเริ่มกระบวนการฟ้องร้องคดีแพ่งในศาลไทยเพื่อพิสูจน์กรรมสิทธิ์หรือความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด คือมาฟ้องแพ่งในศาลไทยเพื่อติดตามทรัพย์สินกลับคืน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวโดยรวมยังไม่มีกฎหมายรองรับ จึงต้องอาศัยการดำเนินการผ่าน พรบ. ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา ซึ่งเป็นการให้ความร่วมมือในการริบทรัพย์สินในทางอ้อม

โดยที่กฎหมายแพ่งไทย มาตรา ๕๕ บังคับว่า ผู้ที่จะฟ้องได้ต้องเป็นบุคคลซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ซึ่ง “รัฐหรือรัฐบาล มิใช่ “บุคคล” ตามกฎหมายแพ่งไทย จึงไม่อาจเป็นเจ้าของหรือผู้ทรงสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ เท่ากับไม่สามารถเป็นผู้เสียหายที่มาฟ้องร้องเป็นคดีแพ่งในศาลไทยได้ จะกระทำได้อต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริตเข้ามาฟ้องแพ่งเพื่อพิสูจน์กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นแทน แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายไทยนั้นไม่ได้ใช้หลักการริบทรัพย์สินแบบติดตามทรัพย์สินไปได้ (Tracing of asset) จึงต้องทราบว่าทรัพย์สินชิ้นใดและมีมูลค่าเท่าใด ประกอบการพิจารณาจึงเป็นเรื่องที่ยากมากในการพิสูจน์ความเสียหายว่าผู้กระทำความผิดได้ทุจริตทรัพย์สินไปเป็นเงินจำนวนเท่าใด อีกทั้ง ทรัพย์สินนั้นอาจมีการแปรเปลี่ยนสภาพหรือผ่านกระบวนการฟอกเงินไปแล้ว ^{๔๑} ดังนั้น กฎหมายไทย ยังไม่มีการบัญญัติให้รองรับพันธกรณีที่อนุญาตให้รัฐต่างประเทศสามารถติดตามทรัพย์สินคืนได้โดยตรง จึงต้องอาศัยการให้ความร่วมมือผ่าน พ.ร.บ. ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา ต่อไป

^{๔๑} สัมภาษณ์ ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์, อัยการจังหวัดประจำกรม สำนักการต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด, ๑๘ กันยายน ๒๕๕๔

ตัวอย่างคดีการฟ้องแพ่งเพื่อริบทรัพย์สินในศาลต่างประเทศ หรือการติดตามทรัพย์สิน โดยตรง ได้แก่ คดีของ Frederick Chiluba และพวก กล่าวคือ เมื่อในปี ๒๕๔๕ แซมเบียได้แต่งตั้งคณะทำงาน เฉพาะกิจขึ้นเพื่อสืบสวนสอบสวนข้อกล่าวหาประธานาธิบดี Frederick กับพวกฐานทุจริตในช่วงปี ๒๕๓๔-๒๕๔๔ เพื่อประเมินว่าจะสามารถ ดำเนินคดีอาญาได้หรือไม่ และเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการติดตาม ทรัพย์สินคืน ในปี ๒๕๔๗ อัยการสูงสุดของแซมเบียได้ฟ้องคดีแพ่งในอังกฤษเพื่อติดตามเงินที่ถูกโอนไปไว้ใน อังกฤษและยุโรประหว่างปี ๒๕๓๙ ถึง ๒๕๔๔ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้ชีวิต ตระกูลฟุ่มเฟือยของอดีต ประธานาธิบดีรวมถึงที่พักมูลค่ามากกว่า ๔๐ เท่าของเงินเดือนทั้งปีของอดีตประธานาธิบดีด้วย ^{๔๒} การ ดำเนินคดีนี้ดำเนินการเพิ่มเติมจากคดีอาญาที่ดำเนินการอยู่ในแซมเบีย

ปัจจัย ๓ ประการที่นำไปสู่การตัดสินใจฟ้องคดีแพ่งอีกนอกเหนือจากการดำเนินคดีอาญา คือ ประการแรกจำเลยส่วนใหญ่อยู่ในยุโรปทำให้การดำเนินคดีและการริบทรัพย์สินทางอาญาในประเทศ ไม่สามารถ กระทำได้ในหลายคดี^{๔๓} ประการที่สองพยานหลักฐานและทรัพย์สินส่วนใหญ่อยู่ในยุโรปทำให้ยุโรปเป็นสถานที่ ที่เป็นทางเลือกที่เหมาะสม และประการที่สามถึงแม้ว่าสามารถดำเนินคดีอาญาและริบทรัพย์สินทางอาญา ภายในประเทศได้แต่การขอความร่วมมือระหว่างประเทศโดย การส่งคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทาง กฎหมาย (MLA request) ไม่น่าจะประสบผลสำเร็จ แซมเบียไม่มีข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคี กระบวนการ ปกป้องคุ้มครอง สมรรถนะและประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับการรวบรวมพยานหลักฐานและการบังคับใช้คำสั่ง ริบทรัพย์สินในประเทศต่างๆ ในยุโรป แต่ในทางกลับกันคำสั่งของศาลในยุโรปจะบังคับใช้ได้ง่ายกว่าในประเทศที่ เป็นภาคีของอนุสัญญาบรัสเซลส์ว่าด้วยการยอมรับคำตัดสินของศาลต่างประเทศในยุโรป โดย กรุงลอนดอนถูกเลือกเป็นสถานที่ดำเนินการฟ้องคดีเพราะว่าเงินส่วนใหญ่ที่ออกจากแซมเบียดำเนินการผ่าน สำนักงานทนายความ ๒ แห่งและบัญชีต่างๆในอังกฤษและอัยการสูงสุดของแซมเบียมีเขตอำนาจเหนือจำเลย ในประเทศที่เป็นภาคีของอนุสัญญาบรัสเซลส์ได้ ในท้ายที่สุดเป็นที่คาดหวังว่าคำตัดสินของศาลในอังกฤษจะ สามารถบังคับใช้ในแซมเบียได้เมื่อนำมายื่นต่อศาล

^{๔๒} Attorney General of Zambia v. Meer Care & Desai & Others, EWHC ๙๕๒ (Ch.) (U.K.), ๒๐๐๗

^{๔๓} Brun, J., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K., Asset Recovery Handbook: A Guide for Practitioners, Stolen Asset Recovery Initiative, page ๑๒, ๑๓, ๑๖-๑๗, World Bank & UNODC

ศาลสูงของกรุงลอนดอนพบพยานหลักฐานเพียงพอในความผิดฐานสมคบกันโอนเงิน ประมาณ ๕๒ ล้านเหรียญ จากแฮมเบียไปยังบัญชีธนาคารที่ไม่เกี่ยวกับกิจการของรัฐบาล “ชื่อ Zamtrop” ในธนาคารพาณิชย์ของแฮมเบียในกรุงลอนดอน ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ตามรอยเงินที่ได้รับในบัญชี Zamtrop ไปที่กระทรวงการคลังและยังตามรอยเงินที่เอาออกไปจากบัญชี Zamtrop แล้วพบว่าเงินจำนวน ๒๕ ล้านเหรียญเป็นเงินที่ได้มาโดยมิชอบหรือยักยอกมา นอกจากนี้ศาลสูงยังพบว่าการจ่ายเงินจำนวน ประมาณ ๒๑ ล้านเหรียญที่แฮมเบียจ่ายให้แก่บัลแกเรียในโครงการซื้ออาวุธที่ถูกกล่าวหาโดยจ่ายให้ในบัญชีที่อยู่ในเบลเยียมและสวิสเซอร์แลนด์นั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลได้พิพากษาว่าจำเลยสมคบกันยักยอกเงิน ๒๕ ล้านเหรียญจากบัญชี Zamtrop และ ๒๑ ล้านจากการจ่ายเงินซื้ออาวุธ ศาลยังได้พิพากษาว่าจำเลยผิดต่อสาธารณรัฐแฮมเบียในฐานะผู้พิทักษ์ทรัพย์สินของประเทศหรือโดยไม่สุจริตให้การช่วยเหลือให้มีการกระทำผิดต่อหน้าที่ดังกล่าวทำให้จำเลยต้องรับผิดชอบจำนวนเท่ากับเงินและสินทรัพย์ที่ยักยอกไป

๔.๒.๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔)

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับใหม่นี้มีที่มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับต่อไปและให้ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งก็คือประธานกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ โดยมีการปรับปรุงแก้ไขในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการริบทรัพย์สิน สรุปลงสาระสำคัญได้ดังนี้

(ก) แก้ไขเรื่องการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กล่าวคือเดิมกฎหมายกำหนดให้ผู้ยื่นบัญชีต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันยื่นบัญชี ต่อคณะกรรมการ .ป.ช. ซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงนั้นให้รวมถึงทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

แต่ในกฎหมายใหม่นี้ผู้ยื่นบัญชีมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีและแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามที่มีอยู่จริงในวันเข้ารับตำแหน่ง หรือวันที่พ้นจากตำแหน่ง ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับ ตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง โดยทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงนั้น ให้ รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินใน ต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดย ทางตรงหรือทางอ้อมด้วย นอกจากนี้ การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งครบ หนึ่งปี ผู้ยื่นต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ที่มีอยู่จริงในวันครบหนึ่งปี นับแต่วันที่พ้นจาก ตำแหน่งด้วย

(ข) แก้ไขเรื่องการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชน ซึ่งเดิม กฎหมายกำหนดให้ต้องเปิดเผยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ กำหนดให้ต้องเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ สมาชิกวุฒิสภาให้สาธารณชนทราบด้วย ส่วนบัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเปิดเผย ได้ก็ต่อเมื่อการเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดี หรือการวินิจฉัยชี้ขาด หรือใน กรณีที่เจ้าของบัญชีนั้นยินยอมให้เปิดเผย

(ค) แก้ไขเรื่องศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กล่าวคือจากเดิมที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเสนอเรื่องให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นให้เสนอเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย

สำหรับการันระยะเวลาที่ต้องห้ามดำรงตำแหน่งเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้ง ให้ทราบแล้ว ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งในวันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และห้ามผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือ ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันดังกล่าว

(ง) เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน และหนี้สิน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินจากการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินหรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินและ
หนี้สินเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้หากมีกรณีดังต่อไปนี้

- มีพฤติการณ์ปรากฏหรือมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินและ
หนี้สินรายการใดโดยไม่ชอบหรือ
- มีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะมีการโอน ยักยอก แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สิน
หรือ
- ปรากฏพฤติการณ์ว่ามีการถือครองทรัพย์สินแทนอันมีลักษณะเป็นการมีทรัพย์สิน
เพิ่มขึ้นผิดปกติ

ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเรียกข้อมูล
เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินของบุคคลที่เกี่ยวข้องจากสำนักงาน ป.ป.ง. หรือสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่
รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินนั้น และในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่
จริง และความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สิน คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังสามารถใช้อำนาจของคณะกรรมการ
ป.ป.ช. และคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ด้วย

(จ) เพิ่มอำนาจของให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น
ผิดปกติไว้ชั่วคราวกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น
ผิดปกติ ซึ่งประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องส่งเอกสารและผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดี
ในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ในระหว่าง ที่ยังไม่มีคำสั่งของศาลฎีกาแผนก
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การวิเคราะห์ปัญหาของกฎหมายและการบังคับใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ.
๒๕๕๔)

ก) ปัญหาขอบเขตการริบทรัพย์สินตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ

โดยที่การแก้ไขกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน ครั้งนี้ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งมี การปรับปรุงอำนาจหน้าที่และกลไกการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สิน อยู่ในหมวดที่ ๓ ตามที่กล่าวมา ข้างต้น แต่มีใช้การแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องต่อบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ว่าด้วยเรื่องการริบทรัพย์สิน โดยตรง

กฎหมาย ป.ป.ช. ฉบับปัจจุบันว่าด้วยเรื่องการริบทรัพย์สินนี้ มีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้นหลายประการ แต่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีหน้าที่ต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา ๓๒, ๓๙ และ ๔๐ และต้องมีพฤติการณ์ปรากฏหรือมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่ง ทรัพย์สินและหนี้สินรายการใดโดยไม่ชอบหรือ มีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะมีการโอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สิน หรือ ปรากฏพฤติการณ์ว่ามีการถือครองทรัพย์สินแทนอันมีลักษณะเป็นการมีทรัพย์สิน เพิ่มขึ้นผิดปกติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเรียกข้อมูล เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินของบุคคลที่ เกี่ยวข้องจากสำนักงาน ป.ป.ง. หรือสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินนั้น และใน กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง และความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สิน คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ง. และคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่า ด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ด้วย รวมถึงให้อำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติ ไว้ชั่วคราวกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ซึ่งประธานกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องส่งเอกสารและผลการตรวจ จสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีในศาล ฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีคำสั่งของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และกรณีเรื่องร่ำรวยผิดปกติให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัด ทรัพย์สินไว้ชั่วคราว จนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึง ที่สุดให้ยกฟ้องในคดีนั้น

ดังจะเห็นได้ว่าการริบทรัพย์สินตามกฎหมาย ป.ป.ช. จะสามารถกระทำได้เฉพาะเมื่อกรณีเข้า ข่ายการกระทำความผิดว่าด้วยเรื่องร่ำรวยผิดปกติ ที่มีขอบเขตที่แคบกว่าการริบทรัพย์สินตามอนุสัญญาฯ มาก ซึ่ง การริบทรัพย์สินตามกฎหมาย ป.ป.ช. เป็นการริบทรัพย์สินทางแพ่ง เฉพาะกรณีกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่ยื่น บัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือกรณีเรื่องร่ำรวยผิดปกติเท่านั้น ไม่สามารถริบทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวข้องกับ

การกระทำความผิดได้ อีกทั้งไม่ครอบคลุมถึงบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่รัฐตามนิยามของกฎหมายนี้ ซึ่งมีอยู่มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในภาคธุรกิจและเอกชน ฯลฯ ส่งผลให้กฎหมายริบทรัพย์นี้ไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๔ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ ๑๑ ฐาน ความผิด โดยความผิดเหล่านั้นอ้างอิงกับกฎหมายไทยฉบับอื่นๆ เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ และความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ เป็นต้น โดยที่กฎหมายฟอกเงินของไทยถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของกฎหมายริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาทางอาญา เป็นมาตรการในการริบทรัพย์สิน เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและให้รวมถึงทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดมูลฐานฯ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ก) ปัญหาเรื่องความอิสระในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย

กฎหมายฟอกเงินได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้วหลายครั้ง เพื่อให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีสำนักงาน ปปง. เป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง โดยมีฐานะเป็นกรมอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์ และดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและเป็นหน่วยงานตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ในหน้าที่ของหน่วยงานหลักเกณฑ์ (Regulator) สำนักงาน ปปง. มีฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (คณะกรรมการ ปปง.) ส่วนในฐานะของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับ

การกระทำความผิดฟอกเงิน ตามมติของคณะกรรมการธุรกรรม ตลอดจนดูแลให้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังจะเห็นได้ว่า สำนักงาน ปปง . เป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงอาชญากรรมในเกือบทุกรูปแบบ ซึ่งอาชญากรรมต่างๆ นั้น ล้วนแล้วแต่ต้องนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบเข้าสู่กระบวนการฟอกเงิน เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับของเจ้าหน้าที่รัฐ สำนักงาน ปปง . จึงถือเป็นเครื่องมือที่จำเป็นของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและอาชญากรรมอื่นๆ เป็นอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ การทุจริต ต่ซึ่งเป็นหนึ่งในอาชญากรรมตามมูลฐานความผิดของกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งอนุสัญญาฯ กำหนดให้ประเทศรัฐภาคีต้องดำเนินการในการติดตามทรัพย์สินตามพันธกรณีนั้น กลไกการทำงานที่มีความสำคัญมากที่สุดส่วนหนึ่ง คือ หน่วยงานต่อต้านการฟอกเงิน หรือ FIU^{๔๔} ของแต่ละประเทศ ที่จะต้องทำงานใกล้ชิดกับรัฐบาล หน่วยงานราชการ สถาบันการเงิน ธนาคารและภาคธุรกิจต่างๆ เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายและเกิดผลงานเป็นรูปธรรม โดยการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ นั้น จึงต้องแน่ใจได้ว่าสามารถทำงานได้ตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและปราศจากการแทรก กทางการเมืองและอิทธิพลใดๆ ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่ว่าเป็นเรื่องที่ยากมากในปัจจุบัน โดยกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินของไทยยังขาดหลักการที่สอดคล้องกับหลักสากล คือ การกำหนดมูลฐานความผิดเพิ่มเติม และการจัดการองค์กรของสำนักงาน ปปง . ที่ยังไม่เป็นอิสระ ซึ่งสำนักงาน ปปง. อยู่ระหว่างการยกร่างแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ ปปง. เป็นองค์กรอิสระด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔) ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ ใช้อำนาจของคณะกรรมการ ปปง. และคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ด้วย รวมถึงให้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาริบทรัพย์สิน แต่ก็เป็นกรณีเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อ ป .ป.ช. เท่านั้น ดังนั้นปัญหาเรื่องความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตามกฎหมายของ ปปง. อาจส่งผลกระทบต่อการริบทรัพย์สินคดีทุจริตข้ามชาติตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ ได้ในอนาคต

^{๔๔} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๑๔ มาตรการป้องกันการฟอกเงิน

บทที่ ๕

ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการติดตามทรัพย์สินระหว่างประเทศ

๕.๑ ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปได้ของความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สิน

คดีเกี่ยวกับการทุจริตและการฟอกเงินโดยทั่วไปต้องมีการติดตามสินทรัพย์คืนข้ามพรมแดน บางส่วนของการกระทำความผิดอาจกระทำในต่างประเทศ เช่น บริษัทที่จ่ายสินบนเพื่อให้ได้สัญญาอาจมีสำนักงานใหญ่อยู่ในอีกประเทศหนึ่งซึ่งไม่ใช่ประเทศที่มีการจ่ายสินบนกันและเจ้าหน้าที่ที่รับสินบนอาจนำเงินที่ได้มาโดยมิชอบไปฟอกในอีกประเทศหนึ่ง นอกจากนี้ภาคการเงินระหว่าง ประเทศเป็นที่ดึงดูดให้คนเอาเงินไปฟอกและทำให้เป็นอุปสรรคต่อการติดตามสินทรัพย์ คนกลาง เช่น นักบัญชี ทนายความ หรือ ทรัสต์และบริษัท ผู้ให้บริการช่วยให้เจ้าหน้าที่ทุจริตเข้าถึงภาคการเงินและปิดบังซ่อนเร้นการทำธุรกรรมและการเป็นเจ้าของสินทรัพย์ เจ้าหน้าที่ทุจริตใช้ แผนการทางการเงินที่ซับซ้อนซึ่งโดยมากมักจะเกี่ยวข้องกับศูนย์การเงินในต่างประเทศ บริษัทบังหน้าและเครื่องมือทางธุรกิจเพื่อฟอกเงินที่ได้มาจากการทุจริต นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายเงินทำได้เร็วมากซึ่งมักจะทำได้ทันทีเพียงแค่คลิกที่แป้นคีย์บอร์ดหรือปุ่มบนโทรศัพท์มือถือ ด้วยความช่วยเหลือของเครื่องมือต่างๆ เช่น การโอนเงินผ่านบัญชีธนาคาร เล็ตเตอร์ออฟเครดิต บัตรเครดิต และบัตรเดบิต เครื่องรับจ่ายเงินอัตโนมัติ (ATM) และอุปกรณ์เคลื่อนที่ต่างๆ ในทางตรงข้ามการติดตามและเรียกสินทรัพย์คืนของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและพนักงานอัยการอาจใช้เวลาหลายเดือนหรือหลายปีเพราะว่าหลักอำนาจอธิปไตยจำกัดขีดความสามารถของเจ้าพนักงานของประเทศหนึ่งในการสืบสวน สอบสวน การดำเนินการทางกฎหมายและการบังคับใช้ในต่างประเทศ ความสำเร็จในการติดตามและเรียกสินทรัพย์คืนขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือของต่างประเทศซึ่งเป็นกระบวนการที่อาจจะช้าหรือซับซ้อนเนื่องจากความแตกต่างกัน ในธรรมเนียมปฏิบัติทางกฎหมายและวิธีดำเนินการ ภาษา เขตเวลา และขีดความสามารถในบริบทเช่นนี้ จึงก่อให้เกิด ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปได้ของความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สิน

ดังนั้นความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความสำเร็จของการติดตามเอาสินทรัพย์ที่ถูกนำไปซ่อนไว้ในต่างประเทศคืน ประชาคมระหว่างประเทศได้จัดทำสนธิสัญญาพหุภาคีหรือตราสารต่างๆ กำหนดให้รัฐภาคีต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการสืบสวนสอบสวน การจัดหาพยานหลักฐาน มาตรการชั่วคราวและการริบทรัพย์และการคืนสินทรัพย์

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงระบบการริบทรัพย์สินที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน มีอยู่ ๓ ระบบหลัก คือ (๑) การริบทรัพย์ทางอาญา (๒) การริบทรัพย์โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด (Non-conviction based confiscation: NCB) และ (๓) การริบทรัพย์ทางปกครอง^{๔๕}

(๑) การริบทรัพย์ทางอาญา

“การริบทรัพย์ทางอาญา” ในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็นออกเป็น ๒ ระบบย่อย กล่าวคือ ระบบการริบทรัพย์สินสภปรก (property confiscation) และระบบการริบทรัพย์สินแบบมูลค่า (value base confiscation)

การริบทรัพย์ทางอาญา (property confiscation) เป็นระบบการริบทรัพย์สินแบบดั้งเดิม เป็นระบบการริบทรัพย์ที่ต้องมีการพิสูจน์ความผิดโดยการพิจารณาคดีหรือจำเลยรับสารภาพผิด เมื่อได้มีคำพิพากษาแล้ว ศาลสามารถมีคำสั่งถึงที่สุดให้ริบทรัพย์สินซึ่งมักจะเป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาให้มีการริบทรัพย์สินด้วย โดยสภาพ จึงต้องมีตัวทรัพย์สินที่จะถูกบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นในขณะที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าว นอกจากนี้ ทรัพย์สินที่จะถูกริบได้ในระบบนี้ จะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เป็นความผิด (prohibited items) เช่น ยาเสพติด หรือปืน ที่ไม่มีทะเบียน เป็นต้น หรือทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด (instrumentalities of crime) เช่น มีดที่ใช้ในการทำร้าย เป็นต้น หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (criminal fruit) เช่น ทรัพย์ที่ลักมา หรือเงินค่าจ้างในการกระทำความผิด เป็นต้น เหตุนี้ การริบทรัพย์ในระบบนี้ จะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีการพิสูจน์ความเกี่ยวข้องของทรัพย์สินที่จะถูกริบกับการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว หากไม่สามารถความเกี่ยวข้องพิสูจน์ได้การริบรวมตลอดถึงการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น ก็จะไม่สามารถกระทำได้

^{๔๕} Brun, J., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K., Asset Recovery Handbook, A Guide for Practitioners, Stolen Asset Recovery Initiative, page ๑๐๕, The World Bank. UNODC

ระบบการริบทรัพย์แบบนี้เป็นระบบที่ใช้กันอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศในยุโรปหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย

ส่วนระบบการริบทรัพย์สินแบบมูลค่านั้น (value base confiscation) โดยหลักแล้วเป็นคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแต่ไม่ได้มีการระบุให้ริบทรัพย์สินใดโดยเฉพาะ จึงไม่จำเป็นต้องมีทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งคำสั่งริบทรัพย์สินที่จะตกเป็นของแผ่นดินในขณะที่ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้น รัฐเพียงแต่มีสิทธิบังคับให้ผู้กระทำความผิดจ่ายเงินเป็นมูลค่าตามคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้น ดังนั้น คำสั่งให้ริบทรัพย์สิน แบบมูลค่าจะมีสภาพเหมือนกับโทษทางการเงินที่ลงกับผู้กระทำความผิดเท่านั้น ในระบบนี้ พนักงานอัยการหรือโจทก์ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์ว่าทรัพย์สินที่ขอริบเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือโจทก์มีเพียงแค่การนำเสนอพยานหลักฐานว่าผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเป็นมูลค่าเท่าใด เมื่อพิสูจน์ได้แล้ว ศาลก็จะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินเป็นมูลค่าเท่านั้น หากผู้กระทำความผิดไม่ชำระเงินตามคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน คำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้นจะสามารถใช้บังคับกับทรัพย์สินทุกชนิดของผู้กระทำความผิดโดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นจะได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือได้มาจากการกระทำความผิดด้วยเหตุนี้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินในระบบการริบทรัพย์สินแบบมูลค่าจึงสามารถกระทำได้กับทรัพย์สินทุกประเภทของผู้กระทำความผิด โดยไม่จำกัดว่าจะต้องได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น ระบบการริบทรัพย์สินแบบนี้ใช้กันครั้งแรกในประเทศสหราชอาณาจักรและต่อมาได้ขยายไปสู่ประเทศในเครือจักรภพอื่น ๆ รวมทั้งประเทศในยุโรปบางประเทศ เช่นเนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลีย เป็นต้น^{๕๖}

(๒) การริบทรัพย์โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด (non-conviction based confiscation: NCB)

การริบทรัพย์โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด (non-conviction based confiscation: NCB) หรือบางครั้งเรียกว่า “objective confiscation” or “extinción de dominio” เป็นอำนาจในการริบทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษ เป็นการริบที่ตัวทรัพย์สินไม่ใช่การมุ่งเอาผิดที่ตัว

^{๕๖} สัมภาษณ์ ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์ อัยการจังหวัดประจำกรม สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด, ๑๘ กันยายน ๒๕๕๔

บุคคลที่ครอบครอง หรือเป็นเจ้าของสินทรัพย์^{๔๓} โดยทั่วไปการริบทรัพย์สินที่ไม่มีคำพิพากษาลงโทษ ไม่ต้องอาศัยความเชื่อมโยงกับการพิสูจน์ความผิดเพื่อการมีคำพิพากษาลงโทษ การริบทรัพย์สินแบบนี้มักเกิดขึ้นได้ ๒ วิธี

วิธีแรกคือ การริบทรัพย์สินในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา (criminal proceeding) ในชั้นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่มีคำพิพากษาศาลถึงที่สุดหรือ กรณีกฎหมายว่าด้วยการริบทรัพย์สินที่ไม่ต้องมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด ที่อาจผนวกอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายฟอกเงินหรือกฎหมายอาญาอื่นๆ ที่มีอยู่และถือว่าเป็นกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา ซึ่งถือเป็นการริบทรัพย์สินโดยทางอ้อม^{๔๔} เช่นในกฎหมายฟอกเงินของประเทศสิงคโปร์ สหราชอาณาจักร และประเทศไทย

วิธีที่สองคือ การริบทรัพย์สินโดยกฎหมายที่เป็นอิสระที่ใช้กระบวนการพิจารณาคดีแยกต่างหากและมักจะดำเนินการตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีแพ่ง (ไม่ใช่กฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา) ในประเทศที่ใช้มาตรฐานการพิสูจน์ต่ำกว่าคือ ใช้การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (balance of probabilities) หรือ “พิสูจน์

^{๔๓} Brun, J., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K., Asset Recovery Handbook, A Guide for Practitioners, page ๑๐๖, Stolen Asset Recovery Initiative, The World Bank. UNODC

^{๔๔} ความแตกต่างของวิธีการบังคับโดยตรงและโดยอ้อมนั้น จะมีผลต่อเงื่อนไขในการให้ความร่วมมือในการริบทรัพย์สินได้ วยเนื่องจากการริบทรัพย์สินนั้น โดยสภาพแล้วเป็นโทษทางอาญา โดยไม่ต้องคำนึงว่า ในบางกรณี การดำเนินการเพื่อริบทรัพย์สินจะใช้มาตรการในทางแพ่ง (เช่น ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่เรียกว่า “การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ”) เหตุนี้ ในการให้ความร่วมมือในการริบทรัพย์สิน ประเทศผู้รับคำร้องขอจึงต้องอยู่ภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมาย (Legality Principle) ด้วย ซึ่งจะต้องพิจารณาโดยอ้างอิงกับกฎหมายของประเทศโดยอ้อมขึ้นอยู่กับการใช้วิธีการบังคับโดยตรงหรือโดยอ้อมในการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศในการริบทรัพย์สินในกรณีที่เป็นการบังคับโดยตรงซึ่งเป็นการบังคับตามคำสั่งริบทรัพย์สินของต่างประเทศ หลักความชอบด้วยกฎหมายจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายของประเทศผู้ยื่นคำร้องขอความร่วมมือ ในขณะที่หากเป็นการบังคับโดยอ้อมที่หน่วยงานหรือศาลในประเทศผู้รับคำ ร้องขอจะต้องมีคำสั่งริบทรัพย์สินอีกชั้นหนึ่ง กรณีจะถือว่าประเทศผู้รับคำร้องขอได้ดำเนินการลงโทษ หลักความชอบด้วยกฎหมายจึงต้องพิจารณาตามกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอ ดังนี้ หากกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอให้ความร่วมมือในการริบทรัพย์สิน โดยการบังคับทางอ้อมและกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอไม่ได้กำหนดให้การกระทำซึ่งเป็นมูลกรณีของคำร้องขอเป็นความผิดอาญาหรือความผิดอาญานั้นไม่มีโทษริบทรัพย์สินหรือไม่สามารถริบทรัพย์สินตามที่ระบุในคำร้องขอแล้ว ประเทศผู้รับคำร้องขอย่อมไม่อาจให้ความร่วมมือได้โดยชอบด้วยกฎหมายในขณะที่หากประเทศผู้รับคำร้องขอใช้วิธีการริบทรัพย์สินโดยตรงในการให้ความร่วมมือในการริบทรัพย์สินแล้ว จะไม่มีปัญหาในลักษณะเช่นนี้

โดยพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักมากกว่า” (preponderance of the evidence) ในการริบทรัพย์ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระในการดำเนินคดีในการริบทรัพย์ โดยภาระการพิสูจน์จะตกอยู่กับผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย

บางประเทศจะดำเนินการริบทรัพย์ที่ไม่ต้องมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด ก็ต่อเมื่อกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเสร็จสิ้น หรือในบางประเทศกระบวนการพิจารณาคดีริบทรัพย์อาจถูกสั่งให้หยุดไว้ก่อนจนกว่าการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาจะแล้วเสร็จ ซึ่งการริบทรัพย์ที่ไม่ต้องมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด มีประโยชน์ในบริบทต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อไม่สามารถดำเนินการหรือไม่มีความหมายบัญญัติให้กระทำได้เช่น ๑) เมื่อจำเลยตาย หลบหนีคดีหรือได้รับความคุ้มครองจากการฟ้องคดี ๒) พบทรัพย์สิ้นแต่ไม่รู้ว่าเป็นของเป็นใคร หรือ ๓) มีหลักฐานไม่เพียงพอพิสูจน์ความผิดของจำเลยหรือมีการพิพากษาให้ปล่อยตัวจำเลย (ในประเทศที่ใช้มาตรฐานการพิสูจน์ที่ต่ำกว่า) การริบทรัพย์ประเภทนี้มีประโยชน์สำหรับคดีใหญ่ๆ เช่นคดีทุจริตระหว่างประเทศ ที่มีความสลับซับซ้อนซึ่งอาจอยู่ระหว่างการสืบสวนสอบสวนทางอาญาและมีความจำเป็นที่จะต้องยับยั้งและริบทรัพย์สินก่อนที่จะมีการฟ้องคดีอาญา

(๓) การริบทรัพย์ทางปกครอง

การริบทรัพย์ทางปกครองกระทำได้โดยไม่ต้องมีคำวินิจฉัยของศาล โดยมากใช้สำหรับการริบทรัพย์เมื่อไม่มีการคัดค้านการยึดทรัพย์และต้องเป็นไปตามกฎหมายข้อกำหนดบางประการที่เกี่ยวข้อง เช่น มีการแจ้งให้ฝ่ายต่างๆ ทราบทั่วกันโดยเปิดเผยต่อสาธารณะ และไม่มีการยื่นคัดค้าน ซึ่งการริบทรัพย์ทางปกครองอาจมีข้อจำกัดทางกฎหมายสำหรับการริบทรัพย์ เช่น มูลค่าสูงสุดของทรัพย์สินบางประเภทที่จะทำการริบได้ กฎหมายต่างๆ ที่กำหนดให้ดำเนินการริบทรัพย์ทางปกครองได้มักจะกำหนดให้การตัดสินใจดำเนินการริบทรัพย์ทางปกครองต้องได้รับอนุญาตจากศาล การริบทรัพย์ทางปกครองโดยทั่วไปมักจะเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายศุลกากร กฎหมายปราบปรามการค้ายาเสพติดและกฎหมายว่าด้วยการรายงานการพกพาสกุลเงินข้ามพรมแดน ตัวอย่างเช่น อาจใช้ในการริบยานพาหนะที่ใช้ขนส่งสิ่งของต้องห้ามหรือเงินสดที่อยู่ในความครอบครองของผู้ส่งของ ในกรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายโดยปกติจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ศุลกากร กระบวนการนี้จึงเป็นกระบวนการเสริม ที่ทำให้การริบทรัพย์เป็นไปอย่างรวดเร็วและประหยัดได้ในระดับหนึ่ง

สรุปปัญหาและอุปสรรคที่มักเกิดขึ้นในการติดตามทรัพย์สินคืน อาทิเช่น

- อุปสรรคทางกฎหมายรวมถึงการมีกฎหมายและกระบวนการวิธีที่ไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินการความร่วมมือระหว่างประเทศ การบังคับตามคำสั่งศาลต่างประเทศ การส่งคืนสินทรัพย์ ไม่มีหน่วยงานที่จะให้ความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ มีความสามารถในการให้ความช่วยเหลือก่อนฟ้องคดีอาญาอย่างจำกัด ข้อจำกัดในเรื่องเวลาสำหรับการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องในประเทศผู้ร้องขอที่อาจให้เวลาในการดำเนินกระบวนการ MLA ไม่เพียงพอรวมทั้งกฎหมายที่กำหนดให้เปิดเผยข้อมูลแก่ผู้ถือครองสินทรัพย์
- ความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามหลักความผิดสองประเทศ และต้องข้อตกลงที่จำเป็น เช่น สัญญาต่างตอบแทน ข้อจำกัดการใช้ข้อมูล หรือภาระค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียหาย
- เหตุผลในการปฏิเสธคำร้องขอรวมถึงผลประโยชน์อันสำคัญ ลักษณะของการง้อโทษ กระบวนพิจารณาที่กำลังดำเนินอยู่ในประเทศผู้รับคำร้องขอ ขาดกระบวนการพิจารณาที่เป็นธรรมในประเทศผู้ร้องขอ และการกระทำความผิดอาญาบางอย่าง เช่นการหลบเลี่ยงภาษี
- ความล่าช้าของกระบวนการเนื่องมาจากพิธีการต่างๆ เวลาที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการ และการอุทธรณ์
- ข้อกำหนดเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่ยากที่จะปฏิบัติตาม (เช่น คำร้องขออาจถูกพิจารณาว่าเป็น “การเหวี่ยงแห” (fishing expedition) เพราะกว้างเกินไปและมีรายละเอียดไม่พอเพียงที่จะระบุบัญชีธนาคารที่เกี่ยวข้อง)
- ความแตกต่างกันของระบบการรับทรัพย์สินอาจทำให้มีปัญหาในการบังคับใช้ ฯลฯ

นอกเหนือจากข้อกำหนดทั่วไปและข้อกำหนดเกี่ยวกับพยานหลักฐานแล้วการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายส่วนมากเปิดโอกาสให้ประเทศผู้รับคำร้องขอใช้ดุลยพินิจในการปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในบางสถานการณ์เป็นกรณีไป^{๔๔} สนธิสัญญาบางฉบับ รวมถึงอนุสัญญาฯ ได้

^{๔๔} ตัวอย่างเช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ อนุญาตให้ปฏิเสธคำร้องขอได้เมื่อเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่สำคัญหรือมีวิธีการอื่นๆ ที่จะขอความช่วยเหลือได้ คำร้องขอไม่เป็นไปตามข้อกำหนดเรื่องวิธีการหรือประเด็นสำคัญๆ (เช่น เรื่องความผิดสองประเทศ) คำร้องขอนั้นอาจกระทบต่ออธิปไตย ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือผลประโยชน์อันสำคัญยิ่งของรัฐผู้รับคำร้องขอหรือกฎหมายภายในห้ามมิให้ดำเนินการตามคำร้องขอ ข้อบทที่ ๔๖(๙)(ข) และ (๒๑); และ UNCAC ข้อบทที่ ๔๖(๒๓) กำหนดให้การปฏิเสธคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายต้องมีเหตุผลประกอบ

อธิบายไว้อย่างละเอียดสำหรับข้อห้ามในการปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ เช่น การอ้างว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงินการคลังหรือความลับทางธนาคาร ผู้ปฏิบัติงานจะต้องดำเนินการกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้อย่างจริงจังก่อนที่จะส่งคำร้องขอ เพราะว่าถ้าหากคำร้องขอที่ส่งไปถูกปฏิเสธจะเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมากยิ่งขึ้น การปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงานในต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเรื่องนี้ เหตุผลที่ประเทศต่างๆ ใช้ในการปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาที่ดังนี้

- ประโยชน์อันสำคัญยิ่ง การให้ความช่วยเหลือ อาจถูกปฏิเสธได้หากการดำเนินการตามคำร้องขอส่งผลกระทบต่อ “ประโยชน์อันสำคัญยิ่ง” ของประเทศผู้รับคำร้องขอ ประโยชน์อันสำคัญยิ่งไม่ได้มีการให้คำนิยามเฉพาะไว้ในอนุสัญญาใดๆ แต่อาจมีคำนิยามเฉพาะสำหรับ อำนาจอธิปไตย ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความมั่นคงและภาระหนักเกินไปได้ด้านทรัพยากร นำเสียดายที่ การตีความ “ประโยชน์อันสำคัญยิ่ง” กว้างเกินไปอาจเป็นอุปสรรคสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ประเทศผู้รับคำร้องขออาจปฏิเสธการให้ความร่วมมือในคดีการให้สินบนที่จะทำให้ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ
- สินทรัพย์ที่มีมูลค่าเล็กน้อย ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่ากระบวนการขอความร่วมมือระหว่างประเทศต้องใช้เวลาและใช้ทรัพยากรมากทั้งของประเทศผู้ร้องขอและประเทศผู้รับคำร้องขออาจกำหนดมูลค่าขั้นต่ำหรือหลักเกณฑ์อื่นๆ เช่น ความร้ายแรงของความผิด ผู้ปฏิบัติงานจะต้องจัดลำดับความสำคัญและกลั่นกรองคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายในกรณีที่สินทรัพย์มีมูลค่าเล็กน้อยหรือไม่มีโอกาสที่จะมีคำพิพากษาลงโทษ มูลค่าที่จะพิจารณาค่าเล็กน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศและประเทศส่วนใหญ่จะพิจารณา คำร้องขอที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่มีมูลค่าต่ำกว่าที่กำหนดหากเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจมาก

- การฟ้องซ้ำในคดีอาญาและกระบวนการพิจารณาหรือการสืบสวนสอบสวนที่กำลังดำเนินอยู่ในประเทศผู้รับคำร้องขอ เมื่อบุคคลเป้าหมายได้ถูกพิพากษาลงโทษหรือปล่อยตัวไปแล้วในความผิดเดียวกัน หรือกำลังอยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาหรือการสืบสวนสอบสวนการกระทำเดียวกันในประเทศผู้รับคำร้องขอประเทศผู้รับคำร้องขอนั้นอาจปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ
- ลักษณะและความรุนแรงของบทลงโทษ บางประเทศปฏิเสธให้ความช่วยเหลือหากเป็นความผิดที่มีโทษรุนแรงเกินไป เช่น โทษประหารชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการรับสินทรัพย์ที่ลักษณะของการลงโทษอาจทำให้ได้รับความร่วมมือน้อยลง เมื่อประเทศผู้รับคำร้องขอไม่มีบทลงโทษแบบเดียวกัน (เช่น การรับทรัพย์จากการกระทำความผิดเกี่ยวเนื่อง) ปัญหานี้ อาจแก้ได้โดยการให้คำรับรองหรือคำมั่นสัญญาว่าจะไม่บังคับใช้บทลงโทษบางอย่าง^{๕๐}
- ความคุ้มกัน โดยทั่วไปประเทศต่างๆ จะปฏิเสธให้ความช่วยเหลือหากบุคคลเป้าหมายมีความคุ้มกันจากการฟ้องคดีซึ่งอาจแก้ปัญหาคำร้องขอได้ โดยประเทศผู้ร้องขอสละความคุ้มกัน ตัวอย่าง เช่น ในคดีของ Ferdinand Marcos รัฐบาลสมัยต่อมาของฟิลิปปินส์ได้สละความคุ้มกันเพื่อให้อีกประเทศหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีสามารถดำเนินการฟ้องร้องได้
- ขาดกระบวนการอันถูกต้องชอบธรรม ผู้ปฏิบัติงานจะต้องแสดงให้เห็นประเทศผู้รับคำร้องขอเห็นว่าผู้กระทำความผิดได้รับการปฏิบัติตามกระบวนการอันถูกต้องชอบธรรม ในคำร้องขอให้ออกมาตรการชั่วคราวและริบทรัพย์บุคคลที่สามที่มีผลประโยชน์ในสินทรัพย์ก็จะต้องได้รับการปฏิบัติด้วยกระบวนการอันชอบธรรม โดยทั่วไปกระบวนการอันชอบธรรมรวมถึงการพิจารณาอย่างเป็นธรรม ให้เวลาพอเพียงในการเตรียมการสำหรับคดี การให้ความคุ้มครองบุคคลที่สาม การให้ความคุ้มครองสิทธิที่จะไม่ให้การอันเป็นผลร้ายต่อตนเองและการไม่เลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของเชื้อชาติ สัญชาติ เพศ และศาสนา

^{๕๐} Brun, J., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K., Asset Recovery Handbook: A Guide for Practitioners, Stolen Asset Recovery Initiative, page ๑๔๕ -๑๔๗, World Bank & UNODC

- เหตุผลที่อาจก่อให้เกิดการปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือจะใช้ในกรณีส่งผู้ร้ายข้ามแดน^{๕๑}

๕.๒ แนวทางและวิธีปฏิบัติในการติดตามทรัพย์สินระหว่างประเทศ

ความสำเร็จของการติดตามสินทรัพย์คืนจำเป็นต้องมีแผนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมซึ่งมีขั้นตอนและข้อพิจารณาที่สำคัญต่างๆ เจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานจะต้องรวบรวมและประเมินข้อเท็จจริงเพื่อให้เข้าใจรูปคดี รวบรวมทีมงาน หาพันธมิตร ติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานในต่างประเทศ ต่อสู้กับปัญหาทางกฎหมาย ปัญหาในทางปฏิบัติและปัญหาในการดำเนินงานและบริหารจัดการคดีอย่างมีประสิทธิภาพ มุมมองในด้านต่างๆ จะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถเลือกวิธีการทางกฎหมายที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการติดตามทรัพย์สินคืน ไม่ว่าจะโดยการริบทรัพย์ทางอาญาหรือการริบทรัพย์โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษทางอาญา ตามด้วยการส่งคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย (MLA) เพื่อการบังคับใช้ การฟ้องคดีแพ่งโดยบุคคลหรือการร้องขอให้เจ้าพนักงานต่างประเทศดำเนินการริบทรัพย์ทางอาญาหรือการริบทรัพย์โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษ โดยที่คำพิพากษาคดีอาญาซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการต่อต้านและป้องปรามการทุจริตแต่อาจไม่ใช่ทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการติดตามสินทรัพย์คืนในบางกรณี เจ้าหน้าที่อาจใช้วิธีการทั้งสองร่วมกันในการดำเนินการริบทรัพย์ ปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่อาจทำให้ต้องพิจารณาเลือกวิธีการทางกฎหมายวิธีอื่น ในคดีที่เกี่ยวข้องกับหลายประเทศอาจจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายตัวอย่างเช่น ดำเนินการริบทรัพย์ภายในประเทศ ตามด้วยการส่งคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย เพื่อบังคับคดีในประเทศหนึ่งและติดตามริบทรัพย์โดยคดีแพ่งในอีกประเทศหนึ่ง

แนวทางและวิธีปฏิบัติในการติดตามทรัพย์สินคืนระหว่างประเทศ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่จะประสบความสำเร็จในการติดตามและริบทรัพย์สินระหว่างประเทศ โดยการติดตามทรัพย์สินกลับคืนยังคงเป็นเรื่องที่ใหม่มากสำหรับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของประเทศต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนงานและการบริหารจัดการคดีที่มีประสิทธิภาพ

^{๕๑} การส่งผู้ร้ายข้ามแดนอาจถูกปฏิเสธหากความผิดนั้นกระทำ (แม้เพียงบางส่วน) ในดินแดนของประเทศผู้รับคำร้องขอหรือความผิดนั้นมีลักษณะเป็นความผิดทางการเมือง ทั้งนี้ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ข้อบทที่ ๔๔ (๔) ระบุว่าความผิดที่กำหนดตามอนุสัญญาไม่ถือว่าเป็นความผิดทางการเมือง

(ก) การรวบรวมข้อเท็จจริง: แหล่งข้อมูลในเบื้องต้น

ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการติดตามสินทรัพย์คืนเจ้าหน้าที่วิเคราะห์เบาะแสจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยอาจเลือกที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นตามวิธีการ เช่น

- คำร้องและการดำเนินคดีอาญา คำร้องเรียนการทุจริต หรือความผิดอื่น ๆ ที่ผู้เสียหาย (รวมถึงบุคคล บริษัท และประเทศที่ได้รับความเสียหายจากการทุจริต) หรือหน่วยงานของรัฐ เช่น หน่วยงานกำกับดูแล หน่วยงานต่อต้านการทุจริต หน่วยงานภาษี และ หน่วยงานข่าวกรองทางการเงิน FIUs) ยื่นฟ้องเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญมาก นอกจากนั้นการสืบสวนสอบสวน
- การกระทำอาชญากรรมอื่นๆ อาจชี้ให้เห็นถึงการทุจริต ตัวอย่างเช่น การคั่น หรือการดักฟัง การสื่อสารในคดีค้ายาเสพติดอาจนำไปสู่การได้พยานหลักฐานสำหรับการให้สินบน
- รายงานของหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (FIUs) กฎหมายฟอกเงินกำหนดให้สถาบันการเงิน หน่วยงานกำกับดูแลและธุรกิจและอาชีพบางที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน (เช่น ทนายความ นัก บัญชี ผู้ค้าโลหะมีค่าและอัญมณีและบริษัทผู้ให้บริการ) ต้องรายงานธุรกรรมหรือกิจกรรมอันควรสงสัย ต่อFIUs และจะต้องระแวงระวังเป็นพิเศษเกี่ยวกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับช่องทางเมืองคือ เจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง ครอบครัวและ คนใกล้ชิด^{๕๒} บางประเทศกำหนดให้รายงานการทำธุรกรรมทางการเงิน สำหรับการทำธุรกรรมบางอย่าง เมื่อได้รับรายงาน FIUs อาจดำเนินการสืบสวนสอบสวนแล้วส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ให้แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายหรืออัยการภายในประเทศ FIU อาจส่งข้อมูลให้กับ FIU ต่างประเทศผ่าน Egmont Group ซึ่งเป็นเครือข่ายของ FIUs
- กระบวนพิจารณาทางแพ่งหรือทางปกครอง กระบวนพิจารณาทางแพ่งหรือทางปกครองเช่น รายงานของนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ การลงโทษสถาบันการเงินของหน่วยงานกำกับดูแล หรือการลงโทษบริษัทของธนาคารระหว่างประเทศหรือธนาคารเพื่อการพัฒนาในระดับภูมิภาค อาจชี้ให้เห็นกิจกรรมที่มีการทุจริต คำร้องเรียนต่างๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เฉพาะเจาะจงถึงการ

^{๕๒} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ข้อบทที่ ๕๒(๑) และ (๒) และ ข้อแนะนำ ๖, ๑๓, และ ๑๖ ข้อแนะนำ FATF ๔๐+๙ Recommendations

ทุจริตแต่ก็ทำให้ในการสืบสวนสอบสวนค้นพบการกระทำมิชอบ คำร้องเรียนเกี่ยวกับวัสดุที่ขาดหายไปหรือชำรุดสามารถชี้ให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่จัดซื้อจัดจ้างรับมอบสินค้าที่ชำรุดบกพร่องเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินบน คำร้องเรียนของผู้รับเหมาที่ร้องเรียนว่ากระบวนการประมูลไม่เป็นธรรม

- คำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย ประเทศผู้ร้องขออาจให้ข้อมูลอย่างละเอียดเกี่ยวกับบุคคลและบัญชีธนาคารที่ทำให้ประเทศที่ได้รับการร้องขอสามารถเปิดคดีฟอกเงินในประเทศของตนได้ ข้อมูลจากข้อตกลงแลกเปลี่ยนข้อสนเทศทางภาษีอากรก็อาจนำมาใช้ประโยชน์ได้เช่นกัน
- การเปิดเผยข้อมูลเอง หน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละ ประเทศและ FIUs อาจให้ข้อมูลกับหน่วยงานในอีกประเทศหนึ่งเกี่ยวกับการกระทำทุจริตที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นหรือเกี่ยวข้องกับคนชาติของตน การให้ข้อมูลเช่นนี้อาจส่งผ่านทางเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
- ผู้ตรวจสอบ บริษัทต่างๆ จะต้องได้รับการตรวจสอบงบการเงินเป็นประจำทุกปีและบุคคลธรรมดาจะถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานภาษี หน่วยตรวจสอบหรือหน่วยงานกำกับดูแล ของรัฐ (ตัวอย่าง เช่น สำนักผู้ตรวจราชการ ศาล หน่วยงานตรวจสอบและสำนักงานบัญชี ตรวจเงินเฉพาะเรื่อง) เพื่อดูแลกรม กองต่างๆ หรือรัฐวิสาหกิจ การตรวจสอบเหล่านี้ อาจพบว่ามี ความไม่สอดคล้องตรงกันระหว่างการเคลื่อนย้ายเงินและการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้นจริงซึ่งส่งสัญญาณว่าอาจมีการทุจริตเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบเอกสารทางการเงินที่เกี่ยวกับรายรับหรือรายจ่ายอาจเปิดเผยให้เห็นรูปแบบของใบเบิกปลอมที่เป็นแบบฉบับที่ใช้ในการทุจริตหรือการให้สินบน
- ผู้แจ้งข้อมูลเบาะแส ที่อาจนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนอาจมาจากลูกจ้างหรือบุคคลที่สงสัยว่า มีการทุจริตต่อหน้าที่ในหน่วยงานนั้นๆหรือจากผู้ที่กระทำความผิดและหวังว่าจะได้รับโทษลดลง

- รายงานของสื่อและภาคประชาสังคม กิจกรรมที่น่าสงสัย หรือการจับกุมเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศด้วยข้อหาทุจริตมักจะถูกนำเสนอโดยนักข่าว นักหนังสือพิมพ์ หรือโดยรายงานของภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชน รายงานเช่นนี้อาจชักนำให้เกิดการสืบสวนสอบสวนโดยตรงหรืออาจทำให้มีการรายงานธุรกรรมต้องสงสัยที่นำไปสู่การสืบสวนสอบสวนในที่สุด
- การแสดงรายได้ บัญชีทรัพย์สิน ของเจ้าหน้าที่รัฐ หลายๆ ประเทศกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินและรายได้ของตนเอง^{๕๓} การแสดงรายได้และทรัพย์สินอาจแสดงให้เห็นถึงทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นโดยไม่สอดคล้องกับรายได้ของบุคคลที่ได้แสดงไว้หรืออาจแสดงให้เห็นถึงการแสดงรายได้เป็นเท็จการเปรียบเทียบทรัพย์สินที่แสดงไว้กับสินทรัพย์ที่เจ้าหน้าที่รัฐได้ใช้ไปอาจชี้ให้เห็นถึงการรั่วไหลโดยผิดกฎหมาย
- หน่วยสืบราชการลับ ข้อมูลอาจได้รับจากสำนักข่าวกรองหรือผ่านทางหน่วยข่าวกรองที่อยู่ในหน่วยงานของรัฐอื่นๆ (เช่นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายหรือหน่วยงานกำกับดูแล)
- การสืบสวนสอบสวนเชิงรุก ผู้ปฏิบัติงานอาจหาข้อมูลเชิงรุกจากแหล่งที่อาจเป็นแหล่งข้อมูลหรือธุรกิจที่อ่อนไหวต่อการฟอกเงินและการทุจริตเช่น ธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติมาใช้และการค้าอาวุธ

^{๕๓} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ข้อบทที่ ๘(๕), ๕๒(๕) และ ๕๒(๖) กำหนดให้รัฐภาคีพิจารณาการจัดทำกระบวนการแสดงบัญชีทรัพย์สินและรายได้ของเจ้าหน้าที่รัฐและมีประมาณ ๑๔๔ ประเทศที่มีระบบการเปิดเผยข้อมูลแก่สำนักจริยธรรม องค์กรต่อต้านการทุจริตและหน่วยงานราชการอื่นๆ Theodore S. Greenberg, Larissa Gray, Delphine Schantz, Carolin Gardner, and Michael Latham, *Politically Exposed Persons: Preventive Measures for the Banking Sector* (Washington, DC: World Bank, ๒๐๑๐), ๔๒; Ruxandra Burdescu, Gary J. Reid, Stuart Gilman, and Stephanie Trapnell, *Stolen Asset Recovery—Income and Asset Declarations: Tools and Trade-offs* (Washington, DC: StAR Initiative, conference edition released November ๒๐๐๙). www.worldbank.org/star

(ข) การจัดตั้งทีมหรือหน่วยงานทำงานและทีมสืบสวนสอบสวนร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีใหม่และสลับซับซ้อนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดตั้งทีมหรือหน่วยงานสหวิทยาการเพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถยึดทรัพย์ได้ในที่สุด โดยประกอบด้วยบุคคลต่างๆ รวมถึงเจ้าพนักงานสืบสวนสอบสวนทางการเงิน และผู้เชี่ยวชาญการวิเคราะห์ทางการเงิน นักบัญชีนิติเวช เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย อัยการและผู้บริหารสินทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญอาจได้รับการแต่งตั้งจากภาคเอกชนหรือขอยืมตัวจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น หน่วยงานก่า กับดูแล FIU หน่วยงานภาษี หน่วยงานตรวจสอบ หรือสำนักผู้ตรวจราชการ คดีอาจจะต้องมีการจัดตั้งทีมสืบสวนสอบสวนและฟ้องคดีและอาจมีการขยายไปเป็นคณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเป็นการสืบสวนสอบสวนร่วมกับประเทศอื่นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเขตอำนาจและพฤติการณ์แวดล้อม

ทีมสืบสวนสอบสวน : ควรจะประกอบด้วยบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์เอกสารทางการเงิน เอกสารธนาคารและเอกสารทางบัญชีจำนวนมาก รวมถึงเอกสารการโอนเงินผ่านธนาคาร งบการเงิน และข้อมูลทางภาษีหรือข้อมูลของกรมศุลกากร และควรจะรวมถึงเจ้าพนักงานสืบสวนสอบสวนที่มีประสบการณ์ในการรวบรวมข้อมูลข่าวกรองทางธุรกิจและการเงิน สามารถระบุชี้แผนการที่ผิดกฎหมาย ติดตามเส้นทางเงินและสามารถใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนต่างๆ เช่น การตรวจตราทางอิเล็กทรอนิกส์ การดักฟังการสื่อสาร การสอบปากคำพยานและการตรวจค้น ในบางคดีอาจเป็นประโยชน์หรือมีความจำเป็นในการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการวิเคราะห์ทางการเงิน การบัญชีนิติเวชและการพิสูจน์หลักฐานทางคอมพิวเตอร์

อัยการก็จำเป็นที่จะต้องมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในทำนองเดียวกันเพื่อการนำเสนอคดีในศาลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจมีการแต่งตั้งอัยการพิเศษในคดีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงเพื่อป้องกันการมีผลประโยชน์ทับซ้อนเพื่อให้มั่นใจว่าการสืบสวนสอบสวนเป็นไปอย่างอิสระและเพื่อรับประกันว่ากระบวนการเชื่อถือได้ ซึ่งโดยปกติพนักงานอัยการระดับสูงจะเป็นหัวหน้าทีมในการสืบสวนสอบสวนหรือติดตามการสืบสวน สอบสวนของผู้พิพากษาสืบสวนสอบสวน หรือหน่วยงาน บังคับใช้กฎหมายเพราะว่าในท้ายที่สุดอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการนำเสนอคดีต่อศาลอัยการจะต้องมั่นใจว่าหน่วยงานบังคับใช้

กฎหมายรวบรวมพยาน หลักฐาน สำคัญที่จะพิสูจน์ความผิด ดำเนินมาตรการชั่วคราวและริบทรัพย์ออกเหนือ อ จากนั้นอัยการยังทำหน้าที่เป็นผู้ประสานเชื่อมต่อ กับผู้พิพากษาเมื่อเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องการขอ อำนาจศาลในการใช้เครื่องมือพิเศษในการสืบสวนสอบสวน เช่น การดักฟังการสื่อสาร การค้น กา รัจับกุมและ การไต่ถามผู้ต้องหา (เฉพาะในประเทศที่มีกฎหมาย) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานอัยการมี ความรับผิดชอบหลักสำหรับความผิดเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องกับคดีมักจะมีขีดความสามารถในการรวบรวมและ นำเสนอหลักฐานที่จำเป็นเพื่อการริบทรัพย์ หากเป็นไปได้ควรมีการจัดตั้งหน่วยพิเศษเพื่อการริบทรัพย์ สืบสวน สอบสวนและฟ้องคดีขึ้นมาเพื่อให้การสนับสนุนทีมหลักที่ ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีอาญา ทั้งนี้เป็นเรื่อง ยุ่งยากสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและพนักงานอัยการต้องรับผิดชอบทั้งการดำเนินคดีความผิดเฉพาะ อย่างและการริบทรัพย์ ในบางปร ะเทศอัยการคดีอาญา จะยังไม่ได้รับการแต่งตั้งจนกว่าการสืบสวนสอบสวน ไกล่จะเสร็จสมบูรณ์ซึ่งสายเกินไปสำหรับการริบทรัพย์ นอกจากนี้พนักงานสืบสวนสอบสวนและพนักงาน อัยการคดีอาญามีคดีที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมากและมักจะให้ความสำคัญกับการได้มาซึ่งคำพิพากษาทางอาญา มากกว่าการริบทรัพย์

โดยการจัดตั้งหน่วยพิเศษเพื่อการริบทรัพย์สืบขึ้นมาพนักงานสืบสวนสอบสวนและพนักงาน อัยการที่รับผิดชอบการริบทรัพย์มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการนำเสนอพยานหลักฐานอย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการริบทรัพย์ พนักงานสืบสวนสอบสวนผู้รับ รับผิดชอบเรื่องการริบ ทรัพย์โดยทั่วไปจะดำเนินการมากกว่าพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในการตามรอยสินทรัพย์เพื่อ จุดประสงค์ในการริ บทรัพย์และ ดำเนินการระหว่างประเทศในการติดตามสินทรัพย์ที่ได้ถูกเคลื่อน ย้ายออกไป จากประเทศ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์ จะต้องทำ งานอย่างใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมงานเพื่อติดตาม การฟ้องคดีอาญาให้ลุล่วงไป หากไม่ดำเนินการเช่นนั้นแล้วอาจส่งผลเสียหายต่อคดีอาญาและมีผลกระทบต่อ ความพยายามในการริบทรัพย์ได้ทีมงานอาจจะอยู่ในหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีอำนาจ หน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน ฟ้องคดี หรือทั้งสองอย่างหรืออยู่ในหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงาน อัยการตามปกติ ไม่ว่าจะทีมงานจะอยู่ในหน่วยงานใดก็ตามจำเป็นอย่างยิ่งที่กฎหมายต้องให้อำนาจพนักงาน สืบสวนสอบสวนและพนักงานอัยการในการสืบสวนสอบสวนหรือฟ้องคดี (หรือทั้งสองอย่าง) และริบทรัพย์และ เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำผิด

คณะทำงานร่วม: หน่วยงานต่างๆ อาจจะมีการพิจารณาจัดตั้งคณะทำงานร่วมที่ประกอบด้วย หน่วยงานต่างๆ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและภาคเอกชนซึ่งมีผลประโยชน์จากการฟ้องคดีหรือการติดตามสินทรัพย์คืน (หรือทั้งสองอย่าง) คณะทำงานร่วมอาจรวมถึงผู้แทนจากหน่วยงานภาษี ศาล หน่วยงานคลัง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง รวมทั้งผู้แทนจากหน่วยงานต่อต้านการฟอกเงินหรือ FIU หน่วยงานกำกับดูแลผู้ประสานงานกลางและหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ คณะทำงานดังกล่าวจะอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทักษะและให้ความช่วยเหลือในการปรึกษาหารือและติดตามพัฒนาการล่าสุดของคดี เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนหรือการขัดแย้งกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดบทบาทของทีมงานและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่นๆ ให้ชัดเจน^{๕๔}

การสืบสวนสอบสวนร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศ: ในการสืบสวนสอบสวนที่มีความยุ่งยาก และต้องมีความละเอียดลออที่ต้องมีการประสานงานกับประเทศอื่นๆ ควรจะพิจารณาใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนร่วมหรือคณะทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศอื่นๆ^{๕๕} การสืบสวนสอบสวนร่วมทำให้หลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อน และช่วยให้เกิดความร่วมมือกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการพัฒนากลยุทธ์ในการทำงานร่วมกัน อาจมีการดำเนินคดีในประเทศหนึ่งหรือหลายๆ ประเทศ ทั้งยังช่วยหลีกเลี่ยงข้อควรระวังของการร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย เพราะว่าผู้ปฏิบัติงานทุกคนต่างก็ทำงานโดยมีจุดประสงค์เดียวกัน ในกรณีที่มีหลายๆ วิธีการที่สามารถใช้ได้กับการฟ้องคดีที่กำลังดำเนินอยู่ การสืบสวนสอบสวนร่วม อาจช่วยให้มั่นใจได้ว่าคู่ความทั้งหลายได้รับทราบถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นๆ ในกรณีที่สมรรถนะและกรอบกฎหมายภายในประเทศ การริบทรัพย์ในประเทศหนึ่งด้อยประสิทธิภาพ การสืบสวนสอบสวนร่วมอาจช่วยให้มีการถ่ายทอดทักษะในระหว่างทีมงานหรือช่วย ให้สามารถดำเนินการเรื่องนั้น ๆ จากประเทศที่มีกรอบกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าได้ นอกจากนั้นการปฏิบัติงานควรจะ ต้องมีทรัพยากรพอเพียง มีการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม มีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มาตรฐานปฏิบัติการ และมีความไว้วางใจและความรับผิดชอบในการร่วมงานกัน ระยะเวลาและกระบวนการและวิธีการที่จะใช้ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและอาจพิจารณาให้มีการจัดทำเป็นบันทึกความเข้าใจระหว่างกันด้วย

^{๕๔} Brun, J., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K., Asset Recovery Handbook: A Guide for Practitioners, Stolen Asset Recovery Initiative, page ๒๒-๓๐, World Bank & UNODC

^{๕๕} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ข้อบทที่ ๔๙ เรียกร้องให้รัฐภาคีพิจารณาจัดทำความตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีหรือการดำเนินการสืบสวนสอบสวนร่วมเป็นกรณีๆ ไป

การสร้างช่องทางติดต่อกับผู้ร่วมงานในต่างประเทศและประเมินความสามารถในการได้รับความร่วมมือระหว่างประเทศ : การติดต่อประสานงานกับผู้ปฏิบัติงานในต่างประเทศแต่เนิ่นๆ ในการทำคดีจะช่วยให้สามารถประเมินความยุ่งยากต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น การวางแผนการดำเนินงาน หาข้อมูลข่าวสารเบื้องต้น และขอความช่วยเหลืออย่างไม่เป็นทางการ ตรวจสอบข้อกำหนดของการจัดทำคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย การสร้างความไว้วางใจ ในกระบวนการความร่วมมือระหว่างประเทศ การสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ด้านการบังคับใช้กฎหมายหรือเจ้าหน้าที่ประสานงานยุติธรรมประจำสถานทูต เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ในต่างประเทศ การประชุมผู้ร่วมงานแบบพบหน้ากันเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างประเทศ การติดต่อ อกันโดยตรงช่วยแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ทางการเมืองและอำนวยความสะดวกในการหารือเกี่ยวกับอุปสรรค กลยุทธ์และความช่วยเหลือที่ต้องการ

ความแตกต่างในธรรมเนียมปฏิบัติทางกฎหมาย (common law กับ civil law) และระบบริบทรัพย์ (value-based กับ property-based) มักสร้างปัญหาในการร่วมมือกับต่างประเทศ ที่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับ คำศัพท์ กระบวนการที่ใช้ ภาระเกี่ยวกับพยานหลักฐาน และเวลา ที่ต้องใช้ในการขอความช่วยเหลือ ตัวอย่าง เช่น ในประเทศที่ใช้กฎหมาย civil law บางประเทศสามารถอายัดหรือยึดสินทรัพย์ได้ง่ายกว่าเพราะพนักงานอัยการหรือ ผู้พิพากษาสืบสวนคดีมีอำนาจและสามารถดำเนินการได้ทันที (ตรงข้ามกับประเทศที่ใช้ common law ซึ่งต้องมีการยื่นคำร้องขอต่อศาล) ระบบการริบทรัพย์ตามมูลค่าต้องการเพียงพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ทรัพย์สินนั้น เชื่อมโยงกับบุคคลที่ถูกกล่าวหาหรือถูกตัดสินว่ากระทำความผิด ในขณะที่ระบบการริบทรัพย์ตามตัวทรัพย์สินจะต้องมีการพิสูจน์ความเกี่ยวข้องระหว่างสินทรัพย์และการกระทำความผิด การใช้คำศัพท์ที่ไม่ถูกต้องหรือการที่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อกำหนดในเรื่องพยานหลักฐาน อาจทำให้เกิดความสับสน ความล่าช้าและแม้กระทั่งการปฏิเสธความช่วยเหลือ

เรื่องเงื่อนไขเรื่องความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ (dual criminality) คือการกระทำความผิดที่เป็นมูลของการร้องขอความช่วยเหลือต้องเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ เพราะว่าหลักการความผิดตามกฎหมายของทั้งสองประเทศควรจะต้องอยู่บนพื้นฐานของกรกระทำ ไม่ใช่คำศัพท์ที่ใช้ซึ่งอาจแก้ปัญหานี้ได้โดยการให้ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานสนับสนุนเกี่ยวกับการกระทำผิดซึ่งเป็นที่ยอมรับได้แก่ประเทศที่ได้รับการร้องขอ ตัวอย่าง เช่น หากประเทศที่ได้รับการร้องขอไม่มีกฎหมาย

เอาผิดฐานร่ำรวยโดยผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่อาจต้องให้ข้อเท็จจริงสนับสนุนเกี่ยวกับการกระทำผิดอย่างอื่นที่เป็นความผิดตามกฎหมาย ของประเทศที่ได้รับ การร้องขอ ถ้าคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย เพื่อการบังคับใช้มาตรการชั่วคราวและคำสั่งริบทรัพย์ของประเทศผู้ร้องขอไม่ได้รับการตอบรับก็จะต้องพิจารณาหาวิธีการอื่นๆ อาจเป็นไปได้ที่จะใช้การริบทรัพย์โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษ หรือการฟ้องร้องทางแพ่ง (รวมถึงกระบวนการฟ้องล้มละลายอย่างเป็นทางการ) เพื่อติดตามสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไปหรือเพื่อจัดหาเอกสารและพยานหลักฐานของคดีเพื่อสนับสนุนการฟ้องคดีในต่างประเทศ

(ค) เขตอำนาจ ความคุ้มกัน และอายุความ

เขตอำนาจ: เป็นอำนาจหน้าที่ในทางปฏิบัติที่มอบให้แก่เจ้าพนักงานตามกฎหมายในการสืบสวนสอบสวน ฟ้องคดี วินิจฉัยและบังคับคดี ก่อนที่ จะมีการดำเนินการใดๆ เจ้า หน้าที่จะต้องตรวจสอบว่าศาลมีเขตอำนาจในคดีนั้น ในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเขตอำนาจตามหลักดินแดนเหนือความผิดที่กระทำในดินแดน โดยผู้กระทำผิดที่เป็นคนในประเทศหรือผู้กระทำผิดที่เป็นคนต่างชาติเป็นสิ่งสำคัญ มาก เขตอำนาจเหนือบุคคล อาจส่งผลให้เจ้าพนักงานมีเขตอำนาจเหนือการกระทำผิดโดยคนชาติของตนเองหรือองค์กรที่จดทะเบียน ในต่างประเทศ ในบางประเทศการกระทำที่เป็นเพียงหนึ่งองค์ประกอบของความผิด ที่กระทำในดินแดนของตน ก็ถือว่าเพียงพอแล้วถึงแม้ว่าองค์ประกอบอื่นๆ จะกระทำในต่างประเทศ ตัวอย่าง เช่น ความผิดฐานทุจริตได้กระทำในต่างประเทศแต่เงินถูกฟอกโดยใช้ธนาคารและคนกลางภายในประเทศ ในก ฎที่ไม่มีทั้งเขตอำนาจเหนือดินแดนและเขตอำนาจเหนือบุคคลการฟ้องร้องเอาผิดจะดำเนินการได้โดยเจ้าพนักงานในต่างประเทศ เท่านั้น

ความคุ้มกัน: ความคุ้มกันจากการถูกฟ้องคดีช่วยให้เจ้าหน้าที่รัฐบางคนหลีกเลี่ยงการถูกฟ้องคดีอาญา ในประเทศส่วนใหญ่ความคุ้มกันที่กำหนดไว้ในกฎหมายภายในหรือบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเรียกว่า “ความคุ้มกันคนชาติของตน ” (national immunities) นอกจากนั้นมี “ความคุ้มกันระหว่างประเทศ ” (international immunities) ที่สามารถใช้ได้ในทุกประเทศภายใต้สนธิสัญญาและกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศซึ่งรวมถึงความคุ้มกันในการปฏิบัติหน้าที่และความคุ้มกันส่วนบุคคลด้วย ความคุ้มกัน

ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นความคุ้มกันที่ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศที่ทำหน้าที่ในนามของรัฐบาล (เช่น ประมุขแห่งรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รัฐมนตรีอาวุโสในคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีต่างประเทศ และรัฐมนตรี กลาโหม) ความคุ้มกันส่วนบุคคลให้ความคุ้มกันแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศบางคน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งประมุขแห่งรัฐและผู้แทนทางการทูตและผู้แทนฝ่ายกงสุล) จากการถูกจับกุมคุมขัง การดำเนินคดีอาญา คดีแพ่งหรือคดีทางปกครอง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่) การคุ้มกันในการปฏิบัติหน้าที่อาจให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศหลังจากพ้นตำแหน่งแล้วในขณะที่ความคุ้มกันส่วนบุคคลหมดลงทันทีเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ถ้าหากการติดตามสินทรัพย์คืนเกี่ยวข้องกับประมุขแห่งรัฐ สมาชิกรัฐสภา ผู้พิพากษาหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูง ผู้ปฏิบัติงานจะต้องคำนึงถึงความคุ้มกันของเจ้าหน้าที่เหล่านี้ด้วย ^{๕๖} โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องขอบเขตของความคุ้มกัน (เช่น บุคคลเหล่านี้ได้รับความคุ้มกันในประเทศหรือความคุ้มกันระหว่างประเทศ ความคุ้มกันในการปฏิบัติหน้าที่หรือความคุ้มกันส่วนบุคคลและคุ้มกันจากความรับผิดชอบทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางปกครองหรือไม่) ความเป็นไปได้ในการสละความคุ้มกันและ

อายุความ : ในประเทศส่วนใหญ่หากเลยช่วงระยะเวลาหนึ่งหลังจากการกระทำผิดเกิดขึ้นจะไม่สามารถเริ่มกระบวนการพิจารณาทางอาญาหรือทางแพ่งได้ ซึ่งเวลาดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ก็คือ “อายุความ” (period of prescription หรือ statute of limitations) กำหนดเวลาจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศและความรุนแรงของความผิดนั้นคือโดยทั่วไปความผิดที่ร้ายแรงกว่าก็จะมีอายุความนานกว่า เพราะกำหนดเวลาเริ่มนับจากวันที่กระทำผิดจุดเริ่มต้นของกำหนดเวลาอาจจะล่าช้าลงหรือสะดุดหยุดอยู่ (tolled) ในกรณีที่มีการกระทำผิดอย่างต่อเนื่องในตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่ง นอกจากนั้นอาจมีการหยุดนับเวลาเอาไว้หรือเริ่มต้นนับเวลาใหม่เมื่อเกิดเหตุการณ์รวมถึงการสืบสวนสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย การเริ่มกระบวนการพิจารณาอย่างเป็นทางการหรือผู้กระทำความผิดหลบหนี ในบางประเทศการเริ่มนับอายุความอาจล่าช้าลงจนกว่าพบว่า มีการกระทำความผิดหรือจนกว่าเจ้าหน้าที่รัฐได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว บ่อยครั้งที่การกำหนดว่าวันใดเป็นวันที่พบว่ามี การกระทำผิดจะถูกตัดสินกันในศาลกำหนดเวลาหมดอายุความ เป็นปัญหาสำหรับผู้ปฏิบัติงานและเป็นปัญหาอย่างมากในคดีการทุจริตการยกยอกทรัพย์สินหรือหลักฐานการให้สินบนมักจะไม่ถูกค้นพบจนกว่า

^{๕๖} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ข้อบทที่ ๓๐. กำหนดให้รัฐภาคีดำเนินการที่จำเป็นเพื่อคงไว้ซึ่งความสมดุลอย่างเหมาะสมระหว่างความคุ้มกันและความเป็นไปได้ของประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดีและการพิพากษาคดีความผิดต่างๆ

เจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริตจะพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว นอกเหนือจากปัญหาอุปสรรคจากอายุความมีระยะเวลาสั้น ในประเทศแล้วบางประเทศยังกำหนดให้การฟ้องคดีความผิดมูลฐานสำหรับการฟอกเงินต้องอยู่ในอายุความด้วย

(ง) ระบบบริหารจัดการคดี

การมีระบบบริหารจัดการคดี ก็เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ สิ่งสำคัญคือต้องมีนโยบายและวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อให้มั่นใจว่าผู้กระทำผิดถูกตั้งข้อกล่าวหาอย่างเหมาะสม เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายทำการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างถูกต้องและส่งให้แก่พนักงานอัยการและศาล และการเคารพสิทธิของผู้กระทำผิดตามกระบวนการยุติธรรม การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดว่าด้วยการรักษาความลับและกระบวนการยุติธรรมอาจทำให้เกิดคดีภายในประเทศเป็นโมฆะ สูญเสียความน่าเชื่อถือและทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือระหว่างประเทศจากต่างประเทศ ตั้งแต่เริ่มคดีเจ้าพนักงานจะต้องมั่นใจว่ากระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและไหลลื่น ความยุ่งยากหรือปัญหาต่างๆที่ไม่คาดคิดอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในการดำเนินการติดตามสินทรัพย์คืนและอาจทำให้ต้องเปลี่ยนวิธีการสืบสวนสอบสวนใหม่หรือต้องค้นหาวิธีการอื่นๆ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นมากที่สุดในการตรวจสอบคดีที่ทำเป็นประจำควรจะให้ผู้กำหนดนโยบายเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย พนักงานอัยการ ผู้พิพากษาผู้สอบสวนคดี ผู้บริหารสินทรัพย์ และผู้แทนจากหน่วยงานที่มีส่วนร่วมอื่นๆ ควรประชุมร่วมกัน โดยให้มีการจดรายงานหรือบันทึกการประชุมที่ กระชับ ส่าสุด และถูกต้องที่มีรายละเอียดของมติทุกครั้ง

ควรมีการวางแผนบริหารคดี เพื่อให้มั่นใจว่ามาตรการสืบสวนสอบสวนและคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย มีการประสานกับมาตรการชั่วคราวและการจับกุมเพื่อป้องกันการยกย้ายถ่ายโอนหรือการเคลื่อนย้ายสินทรัพย์หรือการหลบหนีของบุคคล ลเป้าหมาย ในกรณีที่จะมีการยึด ทรัพย์สินการประเมินประเด็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารสินทรัพย์ควรจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผนบริหารคดี ควรมีกลไกให้ความปลอดภัยแก่พยานสำคัญ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ทนายความหรือผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องกับคดีที่เป็นเป้าสายตาของสาธารณะชน การประสานงานในเรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของการสืบสวนสอบสวนเมื่อการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การร้องขอเอกสาร การ

สอบปากคำพยานและการร้องขอ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไหวตัว และเปิดโอกาสให้เป้าหมายทำลายหรือปกปิดพยานเอกสาร บีบบังคับพยานสำคัญ เคลื่อนย้ายหรือซุกซ่อน สินทรัพย์ หาแรงสนับสนุนทางการเมืองและหลบหนีไปต่างประเทศ

การเขียนรายงานและแฟ้มคดีควรจัดให้เป็นระเบียบเพื่อให้สามารถดำเนินการเรื่องต่างๆ ได้ทันกำหนดเวลาตัวอย่างเช่น การฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความและเวลาของมาตรการชั่วคราวที่ขยาย ออกไป การควบคุมตัวบุคคลเป้าหมายเพื่อไม่ให้ไปก่อเหตุ หรือมีมาตรการแก้ไขชั่วคราวอื่นๆ แฟ้มคดีควรมี เอกสารเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่เป็นเป้าหมายของการติดตามคืน แผนภาพแสดงเส้นทางธุรกรรมทางการเงิน คำอธิบายการคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด (ตามกฎหมายภายในประเทศ) ประวัติอาชญากรรมของบุคคลเป้าหมายและ คำเบิกความของพยานและ พยานเอกสารต่างๆ ควรมีการลง หมายเลขพยานหลักฐาน บันทึกถ้อยคำและจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยพร้อมกับบันทึก ขั้นตอนการคุ้มครอง พยานหลักฐาน ระหว่างการยึดจนถึงการจัดเก็บ ถึงแม้ว่าการเตรียมการต่างๆ เหล่านี้จะกินเวลามากและอาจ เป็นอุปสรรคขัดขวางความคืบหน้าของคดีแต่เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความครบถ้วนบริบูรณ์ของพยานหลักฐานหรือ การคุ้มครองพยานหลักฐาน

การเขียนรายงานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาซึ่งส่วนใหญ่ถูกละเลย หรือไม่ค่อยได้รับความสนใจ ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการติดตามสินทรัพย์คือการเขียนรายงานมี ความสำคัญอย่างมากเพราะการสืบสวนสอบสวนอาจต้องใช้เวลายาวนาน สลับซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายๆ ประเทศ รายงานที่ถูกต้อง กระชับและถูกจี้ งหวะเวลาจะช่วยให้การจัดทำข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเป็นไปตาม ข้อกำหนดว่าด้วยพยานหลักฐานในการทำคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายเพื่อการสืบ พยานหลักฐาน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องบันทึกสิ่งที่ตรวจพบตลอดการสืบสวนสอบสวนไว้เป็นเอกสารเป็นระยะๆ รวมทั้งหลังจากมีเหตุการณ์สำคัญๆ เกิดขึ้น รายงานควรจะเขียนในลักษณะที่กระชับ ชัดเจนและควรจะเขียนใน วันเดียวกับวันที่เกิดเหตุการณ์ที่กล่าวถึงและควรรวมถึงข้อมูลและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดด้วย รายงาน ต่างๆ ควรให้ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบและรับรองโดยเร็วที่สุด^{๕๗}

^{๕๗} Brun, J., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K., Asset Recovery Handbook: A Guide for Practitioners, Stolen Asset Recovery Initiative, page ๓๘-๔๐, World Bank & UNODC

(จ) พื้นฐานทางกฎหมายสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ :

ในการดำเนินการตามคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย จะต้องมีความมีพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับการให้ความร่วมมือซึ่งจะต้องระบุไว้ในคำร้องขอ พื้นฐานทางกฎหมายอาจมาจาก ๑) อนุสัญญา สนธิสัญญาหรือข้อตกลงพหุภาคีที่มี บทบัญญัติว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศเรื่องความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญา ๒) สนธิสัญญาและข้อตกลงทวิภาคีว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย ๓) กฎหมายภายในประเทศที่อนุญาตให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศในคดีอาญาหรือ ๔) สัญญาต่างตอบแทนผ่านวิธี การการทูต (ที่เรียกว่า “letters rogatory” หรือบางประเทศเรียกว่า “comity”) ช่องทางที่กล่าวมาข้างต้นไม่ได้แยกจากกันอย่างเด็ดขาดและคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย อาจใช้ช่องทางเหล่านี้ช่องทางหนึ่งหรือมากกว่าขึ้นอยู่กับมูลความแห่งคดีและผลที่คาดว่าจะได้รับ

อนุสัญญา สนธิสัญญาหรือข้อตกลงพหุภาคีต่างๆมีบทบัญญัติที่ผูกพันให้รัฐผู้ลงนามต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ บทบัญญัติเหล่านี้ได้กำหนดคำนิยามของความช่วยเหลือและวิธีการให้ความช่วยเหลือไว้ทำให้กระบวนการมีความชัดเจนและสามารถคาดการณ์ได้ ข้อตกลงเหล่านี้มักจะให้ความร่วมมือในรูปแบบที่ครอบคลุมมากกว่าสัญญาต่างตอบแทนที่เคยปฏิบัติหรือ letters rogatory เช่นการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้ประสานงานกลาง (แทนที่จะเป็นการติดต่อผ่านวิธีทางการทูตอย่างเป็นทางการ)

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต เป็นสนธิสัญญาพหุภาคีที่สามารถนำมาใช้บังคับในการติดตามสินทรัพย์ที่ได้จากการทุจริตคืนและการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย มีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้วกว่า ๑๕๐ ประเทศ ซึ่งรัฐภาคีเหล่านี้มีพันธะที่จะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายในขอบเขตที่กว้างที่สุดในการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี และกระบวนการทางศาลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต นอกจากนั้น อนุสัญญาฯ และสนธิสัญญาสหประชาชาติฉบับอื่นๆ และพื้นฐานทางกฎหมายอาจมาจากสนธิสัญญาหรือข้อตกลงระดับภูมิภาคว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย เช่น the Southeast Asian Mutual Legal Assistance in Criminal Matters Treaty and the Inter-American Convention against Corruption

อีกประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับอนุสัญญา สนธิสัญญาหรือข้อตกลงพหุภาคีต่างๆที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องคำนึงถึงคือวิธีการที่ประเทศอื่นได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง กระบวนการที่เรียกว่า “domestication” ^{๕๘}

ในทางทฤษฎีเมื่อสองรัฐได้ลงนามให้สัตยาบันสนธิสัญญาพหุภาคี ก็สามารถส่งคำร้องขอต่อกันได้ ^{๕๙} แต่อย่างไรก็ตามข้อบทที่เป็นบทบังคับของสนธิสัญญาเหล่านี้จัดทำขึ้นในลักษณะทั่วไปทำให้มีช่องว่างสำหรับการตีความหรือความไม่แน่ใจ ตัวอย่างเช่น ในสนธิสัญญาอาจไม่ได้ระบุช่องทางในการติดต่อสื่อสารหรือวิธีการและเอกสารที่ต้องใช้ในการบังคับใช้กฎหมายหรือพยานหลักฐานที่เฉพาะเจาะจงหรือวิธีดำเนินการที่ต้องขออำนาจศาล บางประเทศออกกฎหมายภายในให้รายละเอียดเฉพาะเจาะจงประเทศอื่นๆ มีกฎหมายภายในที่สอดคล้องกับพันธะตามสนธิสัญญาค่อนข้างจำกัดหรือไม่มีเลยและใช้กฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาที่มีอยู่โดยการปรับเปลี่ยนตามสนธิสัญญา เพราะว่า บางหน่วยงานชอบที่จะให้ประเทศผู้รับคำร้องขอมีกฎหมายภายในที่ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับพันธะตามสนธิสัญญาผู้ปฏิบัติงานจึงต้องพิจารณาประเด็นนี้และให้ความสนใจรายละเอียดในการดำเนินการตามสนธิสัญญาพหุภาคีในกฎหมายภายในประเทศ

สำหรับ ข้อตกลงและสนธิสัญญาทวิภาคีว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายซึ่งมีลักษณะคล้ายๆ กันกับสนธิสัญญาพหุภาคีสนธิสัญญาทวิภาคีก็มีบทบัญญัติที่ผูกพันให้รัฐผู้ลงนามให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกำหนดวิธีการที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องปฏิบัติตามนอกจากนั้นยัง อาจให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบที่ไม่มีในข้อตกลงอื่นๆ เช่น การติดต่อกันโดยตรงระหว่างผู้ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและผู้พิพากษา

หลายๆ ประเทศผ่านกฎหมายที่อนุญาตให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายกับประเทศที่ไม่ได้มีสนธิสัญญาต่อกันโดยมักจะมีเงื่อนไขว่าจะต้องให้ความช่วยเหลือต่างตอบแทน (นั่นคือประเทศผู้ร้องขอจะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายในทำนองเดียวกัน) การดำเนินการในลักษณะนี้ไม่มีข้อผูกมัดระหว่างประเทศว่าจะให้ความช่วยเหลือตามที่ร้องขอซึ่งต่างจากการดำเนินการตามสนธิสัญญาความยืดหยุ่นเช่นนี้ทำให้เกิดความไม่แน่นอนว่าคำร้องขอจะได้รับการตอบรับ

^{๕๘} Brun, J., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K., Asset Recovery Handbook: A Guide for Practitioners, page ๑๓๘ - ๑๔๑ Stolen Asset Recovery Initiative, World Bank & UNODC

^{๕๙} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ข้อบทที่ ๔๖

ตัวอย่างหลักเกณฑ์สำหรับการบังคับโดยตรงตามคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายเพื่อการริบทรัพย์สินในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา คือ ในสหรัฐอเมริกาคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายเพื่อบังคับตามคำพิพากษาริบทรัพย์สินของศาลต่างประเทศจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย จำเป็นต้องมีสนธิสัญญาและต้องรวมถึงสรุปสาระของคดีรายละเอียดของกระบวนการที่ได้มาซึ่งคำสั่งริบทรัพย์สิน สำเนาคำสั่งริบทรัพย์สินที่มีการรับรองและคำแถลงเป็นลายลักษณ์อักษรภายใต้คำสาบานว่าได้มีการส่งหนังสือแจ้งและคำตัดสินมีผลบังคับและไม่สามารถอุทธรณ์ได้ และได้รับการรับรองโดยอัยการสูงสุดของสหรัฐ เจ้าพนักงานของสหรัฐจะยื่นคำร้องเพื่อบังคับตามคำสั่งเสมือนเป็นคำสั่งที่ออกโดยศาลสหรัฐ ศาลแขวงจะมีคำสั่งให้บังคับตามคำพิพากษาในนามของศาลต่างประเทศเว้นเสียแต่พบว่าคำพิพากษานี้ได้มาภายใต้ระบบที่ขัดกับหลักเกณฑ์ของกระบวนการอันควรแห่งกฎหมาย ได้มาโดยการฉ้อโกงหรือ ศาลต่างประเทศไม่มีเขตอำนาจเหนือสาระแห่งคดีหรือเขตอำนาจเหนือบุคคล

ในอังกฤษรัฐมนตรีจะส่งเรื่องการดำเนินการตามคำสั่งจากคำพิพากษาลงโทษทางอาญาของศาลต่างประเทศให้แก่หัวหน้าหน่วยงาน อัยการสูงสุดหรืออัยการเกี่ยวกับคดีภาษีและศุลกากร ศาลชั้นกลางเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะยื่นคำสั่งภายนอกต่อศาลซึ่งทำให้คำสั่งมีผลหรือไม่ซึ่งจะยื่นเฉพาะคำสั่งที่มีหลังจากมีคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษบุคคลที่มีชื่ออยู่ในคำสั่ง ซึ่งไม่สามารถอุทธรณ์ได้และเป็นคำสั่งที่เป็นไปตาม Human Right Act๑๙๙๘ การอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์และ สภาสูงอาจดำเนินการได้

บทที่ ๖

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๖.๑ บทสรุป

จากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ จะเห็นได้ว่าการขโมยสาธารณสมบัติจากประเทศกำลังพัฒนาเป็น ปัญหาอย่างใหญ่หลวงสำหรับการพัฒนา จำนวนเงินที่ถูกขโมยจากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศทางผ่าน และชุกช่อนไว้ในต่างประเทศในแต่ละปี มีค่าประมาณ ๒๐-๒๔ พันล้านเหรียญซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๒๐-๔๐ เปอร์เซ็นต์ของเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ^{๖๐} ความเสียหายทางสังคมที่เกิดจากการทุจริตมี มากเกินกว่ามูลค่า ของสินทรัพย์ที่ผู้นำประเทศ นักการเมือง และข้าราชการยกยก ไป การทุจริตทำให้ความ เชื่อมั่นต่อหน่วยงานของรัฐลดน้อยลง ทำลายบรรยากาศการลงทุนภาคเอกชน และทำลายกลไกการดำเนิน แผนงานขจัดความยากจน เช่น การสาธารณสุข และการศึกษา

จึงมีความจำเป็นในการปรับปรุงกลไกเพื่อต่อสู้กับผลกระทบที่ร้ายแรงและสนับสนุนการ ติดตามเอาคืนทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต ประชาคมนานาชาติจึงได้นำเสนอกรอบการทำงานแบบใหม่ไว้ใน อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ บทที่ ๕ ของอนุสัญญาฯ ได้วางกรอบ แนวทางนี้ไว้สำหรับการส่งคืนสินทรัพย์ที่ถูกขโมยไป กำหนดให้รัฐภาคีดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่ออายัด ยึด ริบและส่งคืนทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตโดยการใช้องค์กต่าง ๆ เช่น

- ดำเนินการบังคับตามคำสั่งอายัดหรือริบทรัพย์สินซึ่งออกโดยศาลของอีกรัฐภาคีหนึ่ง^{๖๑}
- ดำเนินการริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษทางอาญาโดยเฉพาะในกรณีที่ผู้กระทำผิดเสียชีวิต หลบหนีหรือไม่ปรากฏตัวหรือในกรณีอื่นๆ^{๖๒}
- ให้อีกรัฐภาคีหนึ่งเริ่มการฟ้องร้องคดีแพ่งโดยเป็นโจทก์ฟ้องเพื่อเรียกคืนสินทรัพย์ที่ได้มาจากการ กระทำความผิด^{๖๓}

^{๖๐} World Bank, Stolen Asset Recovery (StAR) Initiative: Challenges, Opportunities, and Action Plan (Washington, DC, ๒๐๐๗)

^{๖๑} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๕๔ (๑) (ก) และ ๕๔(๒) (ก)

^{๖๒} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๕๔ (๑) (ค)

- ทรัพย์สินที่มีแหล่งที่มาจากต่างประเทศโดยคำพิพากษาว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือความผิดอื่น ๆ^{๖๔}
- ให้ศาลของตนมีคำสั่งให้ผู้กระทำผิดจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายแก่อีกรัฐภาคีหนึ่ง และให้ยอมรับการอ้างสิทธิ์ของอีกรัฐภาคีหนึ่งในฐานะที่เป็นเจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำทุจริต^{๖๕}
- เปิดเผยข้อมูลแก่อีกรัฐภาคีหนึ่งโดยไม่ต้องมีคำร้องขอก่อน^{๖๖} และ
- ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศและการส่งคืนสินทรัพย์^{๖๗}

ถึงแม้ว่าจะมีกรอบแนวทางนี้แล้วแต่ในทางปฏิบัติการติดตามสินทรัพย์ที่ถูกลักขโมยไปก็ยังคงเป็นเรื่องสลับซับซ้อนเพราะเกี่ยวข้องกับการประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ภายในประเทศและกระทรวงต่างๆ ในหลายๆ ประเทศที่มีระบบและวิธีการทางกฎหมายแตกต่างกัน จำเป็นต้องใช้ มาตรการและเทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษเพื่อ “ติดตามเงิน” นอกเขตพรมแดนของประเทศ และความสามารถที่จะดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อหลีกเลี่ยงการโยกย้ายถ่ายโอนสินทรัพย์ หากจะดำเนินการให้มีประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะต้องมีขีดความสามารถในการเริ่มและดำเนินกระบวนการทางกฎหมายในศาลภายในประเทศและในศาลต่างประเทศหรือจัดหาให้ซึ่งพยานหลักฐานหรือข้อมูลลับ หรือทั้งสองอย่าง แก่เจ้าหน้าที่ในอีกประเทศหนึ่ง จะต้องมีการพิจารณาถึงวิธีดำเนินการทางกฎหมายทุกวิธีการไม่ว่าจะเป็น การริบทรัพย์สินทางอาญา การริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาลงโทษทางอาญา การฟ้องแพ่งหรือทางเลือกอื่นๆ

^{๖๓} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๕๓

^{๖๔} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๕๔ (ก) (ข) และ ๕๔ (๒) (ข)

^{๖๕} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๕๓ (ก) และ (ค)

^{๖๖} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๕๖.

^{๖๗} อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ข้อบทที่ ๕๕ และ ๕๗

ดังนั้น จากบทวิเคราะห์ในบทที่ ๔ จะเห็นได้ว่าการแก้ไขกฎหมายภายในให้มีความสอดคล้องรองรับตามพันธกรณีของประเทศไทยยังคงมีความล่าช้าเป็นอย่างมากประกอบกับกฎหมายที่อยู่ระหว่างการแก้ไขที่มีอยู่หลายฉบับเหล่านั้นกลับยังไม่ครบถ้วนและไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้เท่าที่ควร ซึ่งตรงกับสมมุติฐานในบทที่ ๑ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ที่ว่า “การที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ เนื่องจากกฎหมายภายในมีหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการติดตามทรัพย์สิน ดังนั้นหากประเทศไทยต้องอนุวัติการตามอนุสัญญาฯ จึงต้องพิจารณาความสอดคล้อง โดยเฉพาะพันธกรณีเกี่ยวกับการติดตามทรัพย์สินคืน ที่จะต้องออกกฎหมายเพิ่มเติมอีก ต่อไป ”

๖.๒ ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ มีการดำเนินการให้สอดคล้องกับพันธกรณีอนุสัญญาฯ มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและการนำไปสู่ภาคปฏิบัติในการติดตามทรัพย์สินคืนระหว่างประเทศได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

(ก) ควรมีการแก้ไขร่างแก้ไขพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เรื่องการริบทรัพย์สิน ให้นำหลักการเรื่องริบทรัพย์สินตามระบบมูลค่า (Value base confiscation) มาบัญญัติไว้เป็นมาตรการหลัก ซึ่งจะช่วยให้การป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สิน สิ้นทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดปัญหาเรื่องภาระการพิสูจน์แก่เจ้าหน้าที่ตามกระบวนการยุติธรรม รวมถึงควรหยิบยก หลักการเรื่อง การริบทรัพย์สินที่ไม่ต้องมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด (non-conviction based confiscation: NCB) หรือการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ที่เคยปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด พ .ศ. ซึ่งเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการอนุวัติการเรื่องการริบทรัพย์สินตามพันธกรณีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค .ศ. ๒๐๐๓ โดยเฉพาะนั้น มายกร่างเป็นกฎหมายพิเศษขึ้นอีกฉบับหนึ่งด้ วย โดยอาจแก้ไขเพิ่มเติมไว้ใน พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในอนาคต

(ข) ควรมีการแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติ ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...) เรื่องอำนาจอัยการในการส่งคำร้องขอให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ตามกฎหมายอื่นในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามคำร้องขอได้ โดยอาจบัญญัติให้มีความชัดเจนถึงการส่งคำร้องขอตามพันธกรณี

อนุสัญญาฯ จากต่างประเทศ ในการติดตามทรัพย์สินคืนให้แก่หน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้โดยตรง คือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเพิ่มหลักการ เรื่องการแบ่งปันทรัพย์สินที่ริบได้ (Asset Sharing) เพื่อให้เกิดแรงจูงใจแก่รัฐภาคีในการติดตามทรัพย์สินข้ามชาติด้วย

(ค) ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔) เรื่องความผิดฐานการรั่วรัวผิดปกติให้มีขอบเขตที่กว้างขึ้น หรืออาจนำหลักการเรื่องการริบทรัพย์สินโดยไม่ต้องมีคำพิพากษาทางอาญา หรือการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาเพิ่มเติมในกฎหมาย ป .ป.ช. ซึ่งถือเป็นกฎหมายพิเศษที่มีประสิทธิภาพสูงกว่ากฎหมายทั่วไปในการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการทุจริต

(ง) ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ .ศ. ๒๕๔๒ ฉบับปัจจุบัน ที่ประกันได้ว่าโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของ ปปง . มีความอิสระปราศจากการแทรกแซง ทางการเมืองและอิทธิพลใดๆ และยังคงไว้ซึ่งประสิทธิภาพการทำงานร่วมกับฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและอาชญากรรมต่างๆ โดยเฉพาะการทุจริตด้วย

(จ) ควรมีการเพิ่มเติมกฎหมายไทยยังไม่สอดคล้องรองรับกับพันธกรณีตามข้อบทที่ ๕๓ เรื่องมาตรการติดตามทรัพย์สินโดยตรง คือยังขาดกฎหมายที่อนุญาตให้อีกรัฐภาคีหนึ่งเริ่มกระบวนการฟ้องร้องคดีแพ่งในศาลไทยเพื่อพิสูจน์กรรมสิทธิ์หรือความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งข้อบทดังกล่าวเป็นข้อบทบังคับตามอนุสัญญาฯ ด้วย

(ฉ) ควรให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อการปฏิบัติการในการติดตามทรัพย์สินคืน ทั้งในกรณีที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคีผู้ร้องขอความช่วยเหลือในการติดตามทรัพย์สินกลับคืนจากต่างประเทศ และการที่รัฐภาคีอื่นมีคำร้องขอมายังประเทศไทย โดยให้มีการจัดตั้งเป็นคณะทำงานร่วมสหวิทยาการ (task force) เช่น หน่วยงานด้านภาษี ด้านการต่อต้านการทุจริต การต่อต้านการฟอกเงิน ดำรงกรรมสอบสวนคดีพิเศษ อัยการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินการธนาคาร ฯลฯ เพื่อการสืบสวนสอบสวนร่วมที่มีประสิทธิภาพรวดเร็วเพียงพอในการ ยึด आयัด ทรัพย์สินทุจริต เพื่อการริบทรัพย์สินได้ในขั้นที่สุดต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, ๘ มีนาคม ๒๕๕๐, แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th>

ความสัมพันธ์ไทยกับต่างประเทศ Thailand & the world, Bilateral and Multilateral Cooperation, OECD, กระทรวงการต่างประเทศ แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th>

จตุรนต์ ธีระวัฒน์, กฎหมายระหว่างประเทศ พิมพ์ครั้งที่ ๒ ปรับปรุงใหม่ หน้าที่ ๖๔, ๗๖, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ไซมอน เฮอร์สบรินเนอร์ “การนำทรัพย์สินที่ถูกขโมยกลับคืน: ประสบการณ์จากสวิส” หน้าที่ ๔. – ๑๐ เศรษฐกิจของการอบรมการทุจริต, ตุลาคม ๒๐๐๘

ธนาคารโลก, การใช้จ่ายที่ได้กลับคืนมาจากการปล้นไปของอาชญากรรม รายงานผลจากการลงพื้นที่ตรวจสอบที่เตรียมโดยธนาคารโลก โดยความร่วมมือจากกระทรวงการคลังสหพันธรัฐ ธันวาคม ๒๐๐๖

ไพศาล ลีเมธี, การสำรวจแนวทางการต่อต้านการทุจริตเพื่อการพัฒนาชุมชนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในมุมมองของสหประชาชาติ วารสารวิชาการ ป.ป.ช. : ๙๖.

สัมภาษณ์ ต่อศักดิ์ บุรณะเรืองโรจน์ อัยการจังหวัดประจำกรม สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด, ๑๘ กันยายน ๒๕๕๔

สัมภาษณ์ วิสูตร ตูยานนท์, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

สัมภาษณ์ วิสูตร ตูยานนท์, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

อัมชานา วุฒิสมาชิก, สรุปสาระสำคัญของอนุสัญญา UNCAC ฉบับผู้บริหาร โดยสำนักงานต่างประเทศ สำนักงาน ป.ป.ช. , กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ : ๗ – ๙.

ภาษาอังกฤษ

Attorney General of Zambia v. Meer Care & Desai & Others, EWHC ၈၆၂ (Ch.) (U.K.), ၂၀၀၈

Brun, J., Gray, L., Scott, C., Stephenson, K., Asset Recovery Handbook: A Guide for Practitioners, page ၈၈၄ - ၈၉၈ Stolen Asset Recovery Initiative, World Bank & UNODC

International Centre for Asset Recovery “Tracing Stolen Assets, A practitioner’s Hand book” Governance Basel Institute on Governance ၂၀၀၈ Available online from : <http://www.baselgovernance.org>

Jimu, I., International Centre for Asset Recovery, Basel Institute on Governance : ၈-၈

Legislative Guide for the Implementation of the United Nations Convention against Corruption page ၈၈၄, ၈၉၀, United Nations Office on Drugs and Crime

OECD Working Group on Bribery Annual Report, ၂၀၁၀

United Nations Office on Drugs and Crime, UNODC Services & Tools, Practical solution to global threats to justice, security and health, ၂၀၁၀

Smith, J., Pieth M. and Jorge, G., The recovery of stolen assets, A fundamental Principle of the UN Convention against Corruption, Basel Institute on Governance, International Centre for Asset Recovery – U ၄ no.၂ , February ၂၀၀၈

The Globalization of Crime, A Transnational Organized Crime threat Assessment, ၂၀၁၀

The World Bank and United Nations Office on Drugs and Crime, Fact Sheet on Stolen Asset Recovery, Available online from: http://www.unodc.org/pdf/Star_factSheet.pdf

The World Bank and United Nations Office on Drugs and Crime, Fact Sheet on Stolen Asset Recovery, Available online from: http://www.unodc.org/pdf/Star_factSheet.pdf - A Breakthrough by the UN Convention against Corruption (UNCAC), available online from: <http://www.gtz.de/dokumente/en-gtz-asset-recovery-୨୦୦୩.pdf>.

The World Bank and UN Office on Drugs and Crime, Fact Sheet on Stolen Asset Recovery, Available online from http://www.unodc.org/pdf/Star_Factsheet/pdf.

Webb, P., The United Nations Convention Against Corruption , Global Achievement or Missed Opportunity?, Journal of International Economic Law ୯(୧) , Oxford University Press ୨୦୦୬ : ୧୯୧-୨୨୯

World Bank, Stolen Asset Recovery (StAR) Initiative: Challenges, Opportunities, and Action Plan (Washington, DC, ୨୦୦୩)

ภาคผนวก

คำแปล

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต

โดย

คณะกรรมการพิจารณาพันธกรณี

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ.๒๐๐๓

สารบัญ

หน้า

อารัมภบท			๒
หมวดที่ ๑	บทบัญญัติทั่วไป	ข้อ ๑-๔	๔
หมวดที่ ๒	มาตรการป้องกัน	ข้อ ๕-๖	๖
หมวดที่ ๓	การกำหนดให้เป็นความผิด	ข้อ ๑๕-๔๒	๑๓
	ทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย		
หมวดที่ ๔	ความร่วมมือระหว่างประเทศ	ข้อ ๔๓-๕๐	๒๖
หมวดที่ ๕	การติดตามสินทรัพย์คืน	ข้อ ๕๑-๕๙	๓๗
หมวดที่ ๖	ความช่วยเหลือทางวิชาการ	ข้อ ๖๐-๖๒	๔๔
	ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร		
หมวดที่ ๗	กลไกในการปฏิบัติตามอนุสัญญา	ข้อ ๖๓-๖๔	๔๗
หมวดที่ ๘	บทบัญญัติสุดท้าย	ข้อ ๖๕-๗๑	๔๘

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต

อารัมภบท

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้

ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาและความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตที่มีผลต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของสังคม ซึ่งบ่อนทำลายสถาบันและหลักของระบอบประชาธิปไตย คุณค่าทางจริยธรรม ความยุติธรรม และเป็นอันตรายต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักนิติรัฐ

รวมทั้งตระหนักถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างการทุจริตและอาชญากรรมในรูปแบบอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมองค์กรและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงการฟอกเงิน

ตระหนักต่อไปถึงคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริตซึ่งเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์จำนวนมาก ซึ่งอาจประกอบเป็นสัดส่วนสำคัญของทรัพยากรของรัฐและคุกคามต่อความมั่นคงทางการเมืองและการพัฒนาที่ยั่งยืนของรัฐเหล่านั้น

เชื่อมั่นว่าการทุจริตมิได้เป็นเพียงเรื่องภายในประเทศอีกต่อไปแต่เป็นการปฏิบัติการข้ามชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจทั้งหมด ทำให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและควบคุมการทุจริตเป็นสิ่งจำเป็น

รวมทั้งเชื่อมั่นว่าการเข้าถึงด้วยความเข้าใจและการปฏิบัติการของสาขาวิชาเป็นสิ่งที่ต้องมีในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ

เชื่อมั่นต่อไปอีกว่าความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคเป็นเรื่องจำเป็นในการเพิ่มพูนความสามารถของรัฐ รวมถึงโดยการเสริมสร้างศักยภาพและการจัดตั้งสถาบันเพื่อป้องกันและต่อต้านการทุจริต

เชื่อมั่นว่าความร้ายแรงของบุคคลที่ได้มาโดยผิดกฎหมายสามารถทำลายหลายสิ่งหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันประชาธิปไตย เศรษฐกิจของชาติ และหลักนิติรัฐ

ตัดสินใจที่จะป้องกัน สืบหา และยับยั้ง การใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการโอนระหว่างประเทศซึ่งสินทรัพย์ที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการเอาสินทรัพย์กลับคืน

ยอมรับหลักการพื้นฐานของกระบวนการทางกฎหมายในวิธีพิจารณาคดีอาญา วิธีพิจารณาคดีแพ่ง และวิธีพิจารณาคดีปกครองในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน

จดจำว่าการป้องกันและกำจัดการทุจริตเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของรัฐทั้งปวง โดยรัฐจะต้องร่วมมือกันโดยการสนับสนุนและเข้าร่วมของบุคคลและกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่นอกภาครัฐ เช่น ฝ่ายพลเรือน องค์กรเอกชน และองค์กรพื้นฐานของประชาคม ซึ่งหากทุกฝ่ายพยายามก็จะทำให้การดำเนินการในส่วนนี้มีประสิทธิภาพ

รวมทั้งจดจำถึงหลักการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของรัฐ ความยุติธรรม ความ
รับผิดชอบ และความเสมอภาคกันทางกฎหมายและความต้องการในการป้องกันและความต้องการความมั่นคง
ปลอดภัยการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมในการปฏิเสศการทุจริต

ชื่นชมในการทำงานของคณะกรรมการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา
และสำนักงานขององค์การสหประชาชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอาชญากรรมในการป้องกันและ
ต่อต้านการทุจริต

รำลึกถึงการดำเนินงานในด้านนี้ขององค์การระดับประเทศและระดับภูมิภาค รวมทั้งกิจกรรม
ของสมาพันธ์อัฟริกัน สภาแห่งยุโรป สภาความร่วมมือด้านศุลกากร (ซึ่งรู้จักกันในนามขององค์การศุลกากร
โลก) สมาพันธ์ยุโรป สมาคมแห่งรัฐอาหรับ องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ และองค์การแห่ง
รัฐอเมริกา

ตราไว้ด้วยความสำนึกในบุญคุณของข้อตกลงพหุภาคีในการป้องกันและต่อต้านการทุจริตซึ่ง
รวมถึง อนุสัญญาอเมริกาและต่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต ซึ่งองค์การแห่งรัฐอเมริกาได้รับเอาเมื่อวันที่
๒๙ มีนาคม ๑๙๙๖(๒๕๓๙) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตในวงราชการของประชาคมยุโรปหรือ
เจ้าหน้าที่ของสมาชิกแห่งรัฐของสมาพันธ์ยุโรป ซึ่งสภาสมาพันธ์ยุโรปได้รับเอาเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม
๑๙๙๗(๒๕๔๐) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในธุรกรรม
ระหว่างประเทศ ซึ่งองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจได้รับเอาเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน
๑๙๙๗(๒๕๔๐) อนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีของสภาแห่ง
ยุโรปได้รับเอาเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๑๙๙๙(๒๕๔๒) อนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายแพ่งเกี่ยวกับการทุจริต ซึ่ง
คณะกรรมการรัฐมนตรีของสภาแห่งยุโรปได้รับเอาเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๑๙๙๙(๒๕๔๒) และอนุสัญญา
ของสมาพันธ์อัฟริกันว่าด้วยการป้องกันและต่อต้านการทุจริต ซึ่งผู้นำแห่งรัฐและรัฐบางแห่งสมาพันธ์อัฟริกัน
ได้รับเอาเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๐๐๓(๒๕๔๖)

ต้อนรับการมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๐๐๓(๒๕๔๖) ของอนุสัญญาสหประชาชาติ
ว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมองค์การข้ามชาติ

จึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

หมวด ๑ บทบัญญัติทั่วไป

ข้อ ๑

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญาฉบับนี้ คือ

(ก) ส่งเสริมและเสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

(ข) ส่งเสริม อำนวยความสะดวก และสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศและความช่วยเหลือทางเทคนิคในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการคืนทรัพย์สิน

(ค) ส่งเสริมความเอกภาพ การตรวจสอบได้และการจัดการที่เหมาะสมซึ่งกิจการและทรัพย์สินของรัฐ

ข้อ ๒

การใช้ถ้อยคำ

เพื่อความมุ่งประสงค์แห่งอนุสัญญานี้

(ก) “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายถึง (๑) บุคคลใดๆ ซึ่งดำรงตำแหน่งด้านนิติบัญญัติ บริหาร ปกครองหรือตุลาการของรัฐภาคี ไม่ว่าจะโดยการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะถาวรหรือชั่วคราว ไม่ว่าจะโดยได้รับเงินหรือไม่ได้รับเงิน โดยไม่คำนึงถึงความอาวุโสของบุคคลนั้น (๒) บุคคลใดๆ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับสาธารณะ รวมทั้งเพื่อหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือให้บริการสาธารณะ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายภายใน

ของรัฐภาคี (๓) บุคคลใดๆ ซึ่งกฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้นกำหนดว่าเป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” อย่างไรก็ตาม เพื่อความมุ่งประสงค์ของมาตรการเฉพาะในหมวด ๒ ของอนุสัญญาฉบับนี้ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” อาจหมายถึง บุคคลใดๆ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับสาธารณะหรือให้บริการสาธารณะตามที่ระบุไว้ในกฎหมายภายในของรัฐภาคี

(ข) “เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ” หมายถึง บุคคลใดๆ ซึ่งดำรงตำแหน่งด้านนิติบัญญัติ บริหาร ปกครอง หรือตุลาการ สำหรับรัฐต่างประเทศ ไม่ว่าจะโดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง และบุคคลใดๆ ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับสาธารณะเพื่อรัฐต่างประเทศ รวมทั้งเพื่อหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(ค) “เจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ” หมายถึง ข้าราชการพลเรือนระหว่างประเทศหรือบุคคลใดซึ่งได้รับมอบอำนาจจากองค์การระหว่างประเทศนั้นให้ปฏิบัติหน้าที่ในนามขององค์การระหว่างประเทศดังกล่าว

(ง) “ทรัพย์สิน” หมายถึง สินทรัพย์ทุกประเภท ไม่ว่าจะมรดกหรือไม่มีมรดก เคลื่อนที่ได้หรือเคลื่อนที่ไม่ได้ สัมผัสได้หรือสัมผัสไม่ได้ และเอกสารหรือตราสารทางกฎหมายที่เป็นหลักฐานกรรมสิทธิ์หรือผลประโยชน์ในสินทรัพย์นั้น

(จ) “เงินที่ได้จากการกระทำความผิดทางอาญา” หมายถึง ทรัพย์สินใดๆ ที่เกิดจากหรือได้รับมาโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด

(ฉ) “การอายัด” หรือ “การยึด” หมายถึง การห้ามโอน เปลี่ยนสภาพ จำหน่ายจ่ายโอน หรือ เคลื่อนย้ายทรัพย์สินเป็นการชั่วคราวหรือการเก็บรักษาหรือควบคุมทรัพย์สินเป็นการชั่วคราวตามคำสั่งที่ออก โดยศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่น

(ช) “การริบ” หมายถึง การทำให้สูญเสียทรัพย์สินอย่างถาวรโดยคำสั่งของศาลหรือโดย พนักงานเจ้าหน้าที่อื่น ทั้งนี้ ให้ความหมายรวมถึงการเสียดำเนินการโดยอนุโลม

(ซ) “ความผิดมูลฐาน” หมายถึง ความผิดซึ่งเป็นเหตุก่อให้เกิดรายได้ที่อาจกลายเป็นมูล ความผิดตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๓ ของอนุสัญญา

(ฅ) “การจัดส่งภายใต้การควบคุม” หมายถึง วิธีการในการอนุญาตให้นำของผิดกฎหมาย หรือต้องสงสัยออก ผ่าน หรือเข้าไปในอาณาเขตของรัฐใดรัฐหนึ่งหรือมากกว่านั้น โดยการรับรู้และอยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อการสืบสวนความผิด และการระบุตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องในการกระทำ ความผิด

ข้อ ๓

ขอบเขตการใช้บังคับ

๑. โดยสอดคล้องกับการใช้ถ้อยคำในอนุสัญญานี้ อนุสัญญานี้จะใช้บังคับกับการป้องกันการ สืบสวน และการฟ้องคดีเกี่ยวกับการทุจริต และใช้บังคับกับการอายัด การยึด การริบ และการคืนเงินที่ได้ จากการกระทำความผิดตามอนุสัญญานี้

๒. เพื่อความมุ่งประสงค์ในการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ ไม่จำเป็นที่ความผิดซึ่งระบุไว้ใน อนุสัญญานี้จะต้องก่อให้เกิดความเสียหายหรือเป็นภัยแก่ทรัพย์สินของรัฐ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๔

การคุ้มครองอธิปไตย

๑. ให้รัฐภาคีปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญานี้ในลักษณะซึ่งสอดคล้องกับหลัก เรื่องความเสมอภาคทางด้านอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐ รวมทั้งหลักการไม่แทรกแซงกิจการ ภายในของรัฐอื่น

๒. อนุสัญญานี้ไม่ได้ให้สิทธิแก่รัฐภาคีที่จะดำเนินการในอาณาเขตของรัฐอื่นหนึ่งโดยการใช้ เขตอำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกฎหมายภายในของรัฐนั้นสงวนไว้ให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ของตน

หมวด ๒ มาตรการป้องกัน

ข้อ ๕

นโยบายและการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพัฒนาและปฏิบัติตาม หรือคงไว้ซึ่งความมีประสิทธิภาพของนโยบาย ความร่วมมือในการต่อต้านการทุจริตอันเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและสะท้อนหลักการของหลัก นิติรัฐ การจัดการที่เหมาะสมของกิจการและทรัพย์สินของรัฐ ความเป็นเอกภาพ ความโปร่งใส และการ ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ตามหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายของตน

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพยายามสร้างและส่งเสริมการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการทุจริต

๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพยายามประเมินเครื่องมือทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมาตรการทางปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อดูว่าเพียงพอแก่การป้องกันและต่อต้านการทุจริตหรือไม่

๔. ให้รัฐภาคีให้ความร่วมมือระหว่างกันและให้ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์การระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนามาตรการต่าง ๆ ที่กล่าวถึงในข้อนี้ ความร่วมมือดังกล่าวอาจรวมถึงการมีส่วนร่วมในแผนการดำเนินงานและโครงการระหว่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการทุจริต ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมและหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายของตน

ข้อ ๖

องค์กรป้องกันการทุจริต

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้มั่นใจได้ถึงความมีอยู่ขององค์กรหนึ่งหรือหลายองค์กรซึ่งมีหน้าที่ป้องกันการทุจริตตามความเหมาะสมและหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายของตน ทั้งนี้ โดยการใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น

(ก) ปฏิบัติตามนโยบายที่กล่าวถึงในข้อ ๕ ของอนุสัญญานี้ตามความเหมาะสม ตรวจสอบและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว

(ข) เพิ่มพูนและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะให้อิสระแก่องค์กรที่กล่าวถึงในวรรคหนึ่งเท่าที่จำเป็น เพื่อให้องค์กรดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากอิทธิพล โดยรัฐภาคีอาจได้รับการร้องขอให้จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นและพนักงานผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งฝึกอบรมแก่พนักงานดังกล่าวเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรนั้นก็ได้

๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐแจ้งชื่อและที่อยู่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจช่วยรัฐภาคีอื่นในการพัฒนาและปฏิบัติตามมาตรการเฉพาะด้านสำหรับป้องกันการทุจริตให้เลขาธิการสหประชาชาติทราบ

ข้อ ๗

ภาครัฐ

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะพยายามรับเอา บำรุงรักษา และเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ระบบการจัดหา การจ้าง การรักษา การสนับสนุน และการเกษียณอายุของข้าราชการพลเรือนตามความเหมาะสมและหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายของตน ทั้งนี้ อาจรวมถึงเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐซึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้งก็ตามความเหมาะสม

(ก) ระบบดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความมีประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และมีเกณฑ์ทางภาวะวิสัย เช่น คุณธรรม ความยุติธรรม และความสามารถ เป็นต้น

(ข) ระบบดังกล่าวรวมถึงการมีกระบวนการในการคัดเลือกและฝึกอบรมบุคคลซึ่งอยู่ในตำแหน่งสาธารณะที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตและการหมุนเวียนบุคคลเช่นว่าไปยังตำแหน่งอื่น ในกรณีที่เหมาะสม

(ค) ระบบดังกล่าวเป็นการส่งเสริมการให้ค่าตอบแทนที่เพียงพอและอัตราการจ่ายค่าตอบแทนที่ยุติธรรม โดยคำนึงถึงระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของรัฐภาคีประกอบด้วย

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาที่จะรับเอาการออกกฎหมายที่เหมาะสมและมาตรการทางปกครองมาใช้เพื่อกำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับผู้สมัครและการเลือกบุคคลเข้าสู่หน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญานี้และหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายภายในของรัฐนั้น

๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาที่จะเลือกการออกกฎหมายที่เหมาะสมและมาตรการทางปกครองเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสให้ในการให้ทุนแก่ผู้สมัครสำหรับหน่วยงานของรัฐที่ได้รับเลือกและการให้ทุนของพรรคการเมืองในกรณี que เห็นว่าเหมาะสม ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญานี้และหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายภายในของรัฐนั้น

๔. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพยายามรับเอา บำรุงรักษา และส่งเสริมความเข้มแข็งของระบบที่ส่งเสริมความโปร่งใสและป้องกันการขัดกันซึ่งผลประโยชน์

ข้อ ๘

ประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑. เพื่อต่อต้านการทุจริต ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐส่งเสริมความมีเอกภาพ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายของตน

๒. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพยายามใช้ประมวลหรือมาตรฐานความประพฤติ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐเป็นไปอย่างถูกต้อง ซื่อสัตย์ และเหมาะสม ทั้งนี้ ภายใต้ขนบธรรมเนียมและระบบกฎหมายของตน

๓. เพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติตามบทบัญญัติของข้อนี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาถึงความคิดริเริ่มที่เกี่ยวข้องขององค์การในระดับภูมิภาค องค์การระหว่างภูมิภาคและองค์การพหุภาคี เช่น ประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ในภาคผนวกของข้อมติสมัชชาสหประชาชาติ ที่ ๕๑/๕๙ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๑๙๙๖ (๒๕๓๙) ทั้งนี้ ในกรณี que เห็นสมควรและสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายของตน

๔. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาถึงการจัดให้มีมาตรฐานและระบบที่อำนวยความสะดวกแก่การรายงานการกระทำที่เป็นการทุจริตโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐพบว่าการกระทำดังกล่าวในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในกฎหมายภายในของรัฐนั้น

๕. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพยายามจัดให้มีมาตรการและระบบที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแถลงต่อเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมอื่นนอกจากการปฏิบัติหน้าที่ การจ้างงาน การลงทุน สินทรัพย์ และรางวัล หรือผลประโยชน์จำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการขัดกันซึ่งผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ทั้งนี้ ในกรณี que เห็นสมควรและสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในกฎหมายภายในของรัฐนั้น

๖. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐนำมาตรการทางวินัยหรือมาตรการอื่นมาใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งฝ่าฝืนประมวลหรือมาตรฐานต่าง ๆ ซึ่งจัดให้มีขึ้นตามข้อนี้ ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในกฎหมายภายในของรัฐนั้น

ข้อ ๙

การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารการคลังของรัฐ

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐกำหนดขั้นตอนที่จำเป็นในการจัดให้มีระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่เหมาะสม โดยอยู่บนพื้นฐานของความโปร่งใส มีการแข่งขัน และเกณฑ์ทางภาวะวิสัยในการตัดสินใจซึ่งมีประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริต ซึ่งอาจคำนึงถึงหลักมูลค่าของสินทรัพย์ในการยื่นประมูล ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายของตน โดยระบบดังกล่าวต้องระบุรายละเอียด เช่น

(ก) การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการและสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งข้อมูลในการเชิญให้เข้าร่วมการประมูล และประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำสัญญา ทั้งนี้ โดยให้ผู้ประมูลมีเวลาเพียงพอที่จะเตรียมและยื่นประมูลของตน

(ข) การกำหนดเงื่อนไขในการเข้าร่วมประมูล รวมทั้งเกณฑ์การคัดเลือกและสิ่งที่จะได้รับและกฎในการประมูล และการประกาศ

(ค) การใช้เกณฑ์ทางภาวะวิสัยและการกำหนดไว้ล่วงหน้าสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การพิสูจน์ความถูกต้องของการยื่นประมูลตามกฎหมายและกระบวนการในภายหลัง

(ง) ระบบการทบทวนภายในและการอุทธรณ์ที่มีประสิทธิผลเพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการไต่เบี่ยงและการเยียวยาความเสียหายในทางกฎหมายในกรณีที่ไม่มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และกระบวนการที่กำหนดไว้ตามวรรคนี้

(จ) กำหนดให้มีมาตรการในการกำกับดูแลผู้รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การแสดงผลประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ กระบวนการในการคัดเลือก และการฝึกอบรม ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นสมควร

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่เหมาะสมในการส่งเสริมความโปร่งใสและความไว้วางใจในการจัดการการคลังของรัฐ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายของรัฐนั้น ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวจะรวมเรื่องต่าง ๆ ไว้ เช่น

(ก) กระบวนการในการรับงบประมาณแผ่นดิน

(ข) การรายงานรายรับและรายจ่ายอย่างตรงเวลา

(ค) ระบบมาตรฐานด้านบัญชีและการตรวจสอบบัญชีและการควบคุมที่เกี่ยวข้อง

(ง) ระบบของการจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

และ

(จ) การกระทำซึ่งมีลักษณะเป็นการลงโทษในกรณีไม่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ซึ่งบัญญัติไว้ในวรรคนี้ ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นสมควร

๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการทางแพ่งและทางปกครองเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สมุดบัญชีบันทึก รายงานการเงิน หรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายและรายรับสาธารณะมีความเป็นเอกภาพ และเพื่อป้องกันการปลอมเอกสารดังกล่าว

ข้อ ๑๐

การรายงานต่อสาธารณะ

โดยคำนึงถึงความต้องการในการต่อต้านการทุจริต ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการตามที่จำเป็นเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารของภาครัฐรวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับองค์การของรัฐ กระบวนการในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ ในกรณีที่เห็นสมควร ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในกฎหมายภายในของรัฐนั้น มาตรการดังกล่าวอาจรวมถึง

(ก) การรับกระบวนการหรือกฎเกณฑ์ซึ่งอนุญาตให้สาธารณะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับองค์การ กระบวนการในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจของการบริหารงานสาธารณะ รวมทั้งการตัดสินใจและการกระทำ ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร

(ข) การทำกระบวนการบริหารให้เรียบง่ายเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สาธารณะในการเข้าถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร และ

(ค) การจัดพิมพ์ข้อมูลซึ่งอาจรวมถึงการรายงานอย่างสม่ำเสมอในเรื่องความเสี่ยงต่อการทุจริตในการบริหารกิจการสาธารณะของตน

ข้อ ๑๑

มาตรการในส่วนที่เกี่ยวกับฝ่ายตุลาการและฝ่ายอัยการ

๑. โดยตระหนักถึงความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการและบทบาทที่สำคัญในการต่อต้านการทุจริต ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการในการส่งเสริมความมีเอกภาพและป้องกันโอกาสในการทุจริตของสมาชิกฝ่ายตุลาการ มาตรการดังกล่าวอาจรวมถึงกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความประพฤติของสมาชิกฝ่ายตุลาการ ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายของรัฐนั้นและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ

๒. มาตรการที่ให้ผลในลักษณะเดียวกับที่กำหนดในวรรคหนึ่งอาจนำมาใช้กับฝ่ายที่ให้บริการด้านการดำเนินคดีในรัฐภาคีดังกล่าว ซึ่งมีได้เป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายตุลาการและมีความเป็นอิสระเช่นเดียวกับฝ่ายตุลาการ

ข้อ ๑๒

ภาคเอกชน

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน เพิ่มมาตรฐานด้านการบัญชีและการตรวจสอบบัญชีในภาคเอกชนและดำเนินการให้มีการลงโทษทางแพ่ง ทางปกครอง หรือ ทางอาญา ที่มีประสิทธิผล ได้สัดส่วน และป้องปราม สำหรับการไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในกฎหมายภายในของรัฐนั้น

๒. มาตรการที่จะบรรลู่วัตถุประสงค์ดังกล่าวรวมถึง

(ก) การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(ข) การสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานและกระบวนการในการปกป้องความเป็นเอกภาพขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประมวลจริยธรรมเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจและอาชีพที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมีความถูกต้อง ซื่อสัตย์ และมีการปฏิบัติที่เหมาะสม รวมทั้งป้องกันการขัดกันซึ่งผลประโยชน์และส่งเสริมการใช้ทางปฏิบัติทางการค้าที่ดีในการประกอบธุรกิจและในการทำสัญญาทางธุรกิจกับภาครัฐ

(ค) การสนับสนุนความโปร่งใสระหว่างองค์กรเอกชน รวมทั้งมาตรการเกี่ยวกับหลักฐานของนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับการก่อตั้งและการจัดการนิติบุคคล

(ง) การป้องกันการใช้กระบวนการในการควบคุมองค์กรเอกชนในทางที่ผิด รวมถึงกระบวนการเกี่ยวกับการอุดหนุนและการออกใบอนุญาตโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐสำหรับกิจกรรมทางพาณิชย์

(จ) การป้องกันการขัดกันซึ่งผลประโยชน์โดยการตั้งข้อจำกัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพของอดีตเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือการจ้างเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาคเอกชนภายหลังการลาออกหรือการเกษียณอายุ ในกรณีที่เกิดกิจกรรมหรือการจ้างงานนั้นเกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่หรืออยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดในขณะที่ยังดำรงตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมและภายในระยะอันควร

(ฉ) การทำให้มั่นใจได้ว่าบริษัทเอกชนมีการควบคุมการตรวจสอบบัญชีภายในที่พอเพียงเพื่อช่วยในการป้องกันและตรวจสอบการกระทำอันเป็นการทุจริต และการตรวจสอบบัญชีและรายงานการเงินของบริษัทเอกชนดังกล่าวเป็นไปตามกระบวนการตรวจสอบบัญชีและการรับรองที่เหมาะสม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงโครงสร้างและขนาดของบริษัทดังกล่าวประกอบด้วย

๓. เพื่อป้องกันการทุจริต ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อห้ามมิให้มีการกระทำดังที่จะกล่าวต่อไปนี้เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะกระทำความผิดใด ๆ ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ ทั้งนี้ โดยมาตรการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับกฎหมายภายในและกฎระเบียบเกี่ยวกับการดูแลรักษาสมุดบัญชี บันทึกการเปิดเผยรายงานการเงินและมาตรฐานการบัญชีและการตรวจสอบบัญชี

(ก) การจัดทำบัญชีสำหรับรายการที่ไม่มีการบันทึก

(ข) การทำธุรกรรมที่ไม่มีการบันทึกหรือมีการระบุรายละเอียดไม่เพียงพอ

(ค) การบันทึกค่าใช้จ่ายที่ไม่มีอยู่จริง

(ง) การลงบัญชีหนี้สินโดยระบุสิ่งของไม่ถูกต้อง

(จ) การใช้เอกสารเท็จและ

(ฉ) การทำลายเอกสารทางบัญชีโดยเจตนา อันเกินกว่าจะคาดหมายได้ตามกฎหมาย

๔. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐไม่อนุญาตให้หักภาษีที่เกิดจากค่าใช้จ่ายที่เป็นส่วนหนึ่งของสินบน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการกระทำความผิดตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ ของอนุสัญญานี้และค่าใช้จ่ายอื่นซึ่งเกิดขึ้นจากการส่งเสริมให้มีการดำเนินการทุจริต ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๓

การมีส่วนร่วมของสังคม

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่เหมาะสมภายใต้วิธีการของตนซึ่งสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของกฎหมายภายในของตนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลและกลุ่มคนซึ่งมิใช่ภาครัฐเช่น พลเมืององค์กรเอกชน และองค์กรชุมชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และเพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความ

มีอยู่ สาเหตุและความรุนแรง รวมทั้งภัยซึ่งเกิดจากการทุจริต ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมสามารถทำให้เข้มแข็งขึ้นได้ โดยมาตรการต่าง ๆ เช่น

- (ก) การเพิ่มความโปร่งใสและการส่งเสริมการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ
- (ข) การทำให้มั่นใจว่าประชาชนสามารถมีการเข้าถึงข้อสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (ค) การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับข้อสนเทศสาธารณะซึ่งเกี่ยวกับการไม่ยอมรับการทุจริตและแผนการให้ความรู้แก่ประชาชน รวมทั้งหลักสูตรระดับในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย
- (ง) การเอาใจใส่ การส่งเสริม และการคุ้มครอง เสรีภาพในการแสวงหา การได้มา และเผยแพร่ข้อสนเทศเกี่ยวกับการทุจริต โดยเสรีภาพดังกล่าวอาจถูกจำกัดได้เท่าที่มีกฎหมายกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเพื่อ

(๑) เคารพสิทธิและชื่อเสียงของบุคคลอื่น

(๒) คุ้มครองความมั่นคงของชาติหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือการสาธารณสุขหรือจริยธรรม

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อทำให้มั่นใจว่าองค์กรต่อต้านการทุจริตที่เกี่ยวข้องซึ่งมีการกล่าวถึงในอนุสัญญานี้จะเป็นที่รู้จักของประชาชนและจัดให้มีการเข้าถึงองค์กรดังกล่าวได้เพื่อการรายงานและส่งบัตรสนเท่ห์เกี่ยวกับเหตุการณ์ซึ่งอาจเห็นได้ว่าเป็นองค์ประกอบของความผิดซึ่งเกิดขึ้นตามอนุสัญญานี้

ข้อ ๑๔

มาตรการในการป้องกันการฟอกเงิน

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

(ก) จัดตั้งระบบในการวางระเบียบและตรวจตราเป็นการภายในอย่างกว้างขวางสำหรับสถาบันการเงินที่มีลักษณะเป็นธนาคารและมีใช้ธนาคาร รวมทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ให้บริการอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อโอนเงินหรือสิ่งมีค่า รวมทั้งองค์กรอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ภายใต้อำนาจขององค์กรดังกล่าว เพื่อยับยั้งและตรวจหาการฟอกเงินทุกรูปแบบ โดยระบบดังกล่าวจะมีข้อกำหนดสำหรับลูกค้า

การระบุเจ้าของผู้รับประโยชน์ การเก็บบันทึกและการรายงานธุรกรรมต้องสงสัย

(ข) โดยไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อข้อ ๔๖ แห่งอนุสัญญานี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ออกระเบียบ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับการต่อต้านการฟอกเงิน ซึ่งอาจรวมถึงเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการด้วยในกรณีที่เห็นว่าเหมาะสมตามกฎหมาย ภายใน สามารถให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อสนเทศในระดับชาติและระหว่างประเทศได้ภายใต้ เงื่อนไขที่กฎหมายภายในกำหนดและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวให้พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานข่าวสารทางการเงิน เพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งชาติในการรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อสนเทศเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการฟอกเงิน

๒. ให้รัฐภาคีพิจารณาออกมาตรการที่เป็นไปได้ในการสืบหาและควบคุมการเคลื่อนย้ายเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือข้ามเขตแดนของตน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของการใช้ข้อสนเทศและโดยไม่เป็นอุปสรรคแก่การเคลื่อนย้ายทุนโดยชอบด้วยกฎหมาย มาตรการดังกล่าวอาจรวมถึงการกำหนดให้ปัจเจกชนและองค์กรธุรกิจรายงานการโอนเงินสดหรือตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดนเป็นจำนวนมาก

๓. ให้รัฐภาคีพิจารณาออกมาตรการที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการกำหนดให้สถาบันการเงินรวมทั้งผู้ส่งเงิน

(ก) รวบรวมแบบฟอร์มสำหรับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และสารที่เกี่ยวข้องที่ให้ข้อมูลที่ชัดเจนและมีความสำคัญเกี่ยวกับผู้เริ่มดำเนินการ

(ข) เก็บรักษาข้อสนเทศดังกล่าวตลอดวงจรการจ่ายเงิน และ

(ค) ใช้การพิจารณามากขึ้นในการโอนเงินซึ่งไม่มีข้อมูลที่สมบูรณ์เกี่ยวกับผู้เริ่มดำเนินการ

๔. ในการจัดตั้งระบบภายในในการวางระเบียบและการตรวจตราภายใต้ถ้อยคำของข้อนี้และโดยไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อข้ออื่นๆ ของอนุสัญญาฯ ขอให้รัฐภาคีใช้เป็นแนวทางในการริเริ่มความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค ระหว่างภูมิภาค และระหว่างองค์กร เพื่อต่อต้านการฟอกเงิน

๕. ให้รัฐภาคีพยายามพัฒนาและส่งเสริมการต่อต้านการฟอกเงินทั้งระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับภูมิภาคย่อย รวมทั้งความร่วมมือระดับทวิภาคีเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก การบังคับใช้กฎหมาย และหน่วยงานกำกับดูแลด้านการเงิน

หมวด ๓ ความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย

ข้อ ๑๕

การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นในการกำหนดให้การกระทำดังต่อไปนี้เป็นความผิดทางอาญา เมื่อกระทำโดยเจตนา

(ก) การสัญญา การเสนอ หรือการให้แก่เจ้าหน้าที่โดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งประโยชน์ที่สมควรได้สำหรับเจ้าหน้าที่เองหรือสำหรับบุคคลหรือองค์การอื่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่กระทำหรือละเว้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(ข) การเรียก หรือการรับโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งประโยชน์ที่สมควรได้สำหรับเจ้าหน้าที่เองหรือบุคคลหรือองค์การอื่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่กระทำหรือละเว้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข้อ ๑๖

การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและ

เจ้าหน้าที่ขององค์การสาธารณะระหว่างประเทศ

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นโดยกำหนดเป็นความผิดทางอาญาสำหรับการสัญญา การเสนอ หรือการให้โดยเจตนาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การสาธารณะระหว่างประเทศโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งประโยชน์ที่สมควรได้สำหรับ

เจ้าหน้าที่เองหรือบุคคลหรือองค์การอื่นเพื่อให้ได้รับหรือคงไว้ซึ่งธุรกิจหรือประโยชน์ที่มีควรได้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาปรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นๆ ที่จำเป็นโดยกำหนดเป็นความผิดทางอาญาสำหรับการเรียกหรือการรับโดยเจตนาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การสาธารณะระหว่างประเทศโดยตรงหรือทางอ้อมซึ่งประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับเจ้าหน้าที่เองหรือบุคคลหรือองค์การอื่นเพื่อให้เจ้าหน้าที่กระทำหรือละเว้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข้อ ๑๗

การยกยอก การใช้เงินทุนหรือทรัพย์สินโดยมีวัตถุประสงค์ผิดกฎหมาย
หรือการยกย้ายทรัพย์สินโดยวิธีการอื่นของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐปรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นโดยกำหนดเป็นความผิดทางอาญาสำหรับการยกยอก การใช้เงินทุนหรือทรัพย์สินโดยมีวัตถุประสงค์ผิดกฎหมายหรือการยกย้ายทรัพย์สินโดยเจตนาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของรัฐหรือเอกชนหรือหลักทรัพย์ หรือสิ่งอื่นใดซึ่งมีราคาที่ดินได้รับมอบหมายให้ดูแลโดยเหตุที่ดินดำรงตำแหน่งนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าเพื่อประโยชน์ของตนหรือของบุคคลอื่น หรือนิติบุคคล

ข้อ ๑๘

การค้าอิทธิพล

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาปรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นในการกำหนดให้การกระทำดังต่อไปนี้เป็นความผิดทางอาญา เมื่อกระทำโดยเจตนา

(ก) การสัญญา การเสนอ หรือการให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่น โดยทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งประโยชน์ที่มีควรได้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลดังกล่าวใช้อิทธิพลซึ่งมีอยู่จริงหรือเชื่อว่ามีอยู่จริงในทางที่มีชอบ โดยหวังว่าจะได้รับประโยชน์ที่มีควรได้จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐภาคีสำหรับผู้ริเริ่มให้ใช้กระทำการดังกล่าวหรือสำหรับบุคคลอื่นใด

(ข) การเรียกหรือการรับโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมซึ่งประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลดังกล่าวใช้อิทธิพลซึ่งมีอยู่จริงหรือเชื่อว่ามีอยู่จริงในทางที่มีชอบ โดยหวังว่าจะได้รับประโยชน์ที่มีควรได้จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐภาคี

ข้อ ๑๙

การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาปรับมาตรการทางนิติบัญญัติหรือมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นในการกำหนดให้เป็นความผิดอาญาในกรณีที่เกิดเหตุใช้อำนาจหน้าที่หรือใช้ตำแหน่งในทางที่ผิด ทั้งนี้ การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด หมายถึง การกระทำหรือไม่กระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยฝ่าฝืนกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับตนเองหรือบุคคลหรือองค์การอื่น

ข้อ ๒๐

การร่ำรวยโดยผิดกฎหมาย

ภายใต้บังคับของรัฐธรรมนูญและหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายของตน ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาปรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นๆ เท่าที่จำเป็นในการกำหนดให้การร่ำรวยโดยผิดกฎหมาย ซึ่งได้แก่ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นมาก โดยเจ้าหน้าที่นั้นไม่สามารถชี้แจงเหตุผลเกี่ยวกับรายได้ที่ขอด้วยกฎหมายได้ เป็นความผิดทางอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา

ข้อ ๒๑

การให้สินบนในภาคเอกชน

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะพิจารณาปรับมาตรการด้านนิติบัญญัติและมาตรการอื่นเท่าที่จำเป็นในการกำหนดให้กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ การเงิน หรือการพาณิชย์ ซึ่งกระทำโดยเจตนาและมีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดทางอาญา

(ก) การสัญญา การเสนอ หรือการให้โดยตรงหรือโดยอ้อมซึ่งประโยชน์ที่มิควรได้แก่บุคคลใดๆ ซึ่งบัญชาการหรือปฏิบัติงานระดับใดๆ ขององคาพยพภาคเอกชน แก่ตัวบุคคลนั้นเองหรือบุคคลอื่น เพื่อให้บุคคลนั้นฝ่าฝืนหน้าที่ กระทำ หรือละเว้นการกระทำ

(ข) การเรียกร้อหรือการยอมรับโดยตรงหรือโดยอ้อมซึ่งประโยชน์ที่มิควรได้ โดยบุคคลซึ่งบัญชาการหรือปฏิบัติงานในระดับใดๆ ขององคาพยพภาคเอกชนสำหรับตัวบุคคลนั้นเองหรือบุคคลอื่น เพื่อให้บุคคลนั้นฝ่าฝืนหน้าที่ กระทำ หรือละเว้นการกระทำ

ข้อ ๒๒

การยกยอกทรัพย์สินในภาคเอกชน

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาปรับมาตรการด้านนิติบัญญัติและด้านอื่นเท่าที่จำเป็นในการกำหนดให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเงิน หรือการพาณิชย์ ซึ่งมีลักษณะต่อไปนี้ เป็นความผิดทางอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา กล่าวคือ การยกยอกโดยบุคคลซึ่งบังคับบัญชาหรือปฏิบัติงานในระดับใดๆ ในองคาพยพภาคเอกชน ซึ่งทรัพย์สิน เงินส่วนตัว หรือหลักทรัพย์ หรือสิ่งใดที่มีราคาซึ่งตนได้รับมอบหมายให้ดูแลทรัพย์สินนั้นโดยตำแหน่งของตน

ข้อ ๒๓

การฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา

๑. โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในกฎหมายภายในของตน ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐปรับมาตรการทางนิติบัญญัติหรือมาตรการอื่นๆ เท่าที่จำเป็น ในการกำหนดให้การกระทำความผิดดังต่อไปนี้โดยเจตนาเป็นความผิดทางอาญา

(ก) (๑) การยกย้ายหรือโอนทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นผลที่ได้จากการกระทำความผิดทางอาญา เพื่อปิดบัง หรือซ่อนเร้นแหล่งกำเนิดผิดกฎหมายของทรัพย์สินดังกล่าวหรือเพื่อช่วยบุคคลใดซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานในการหลบหนีผลทางกฎหมายสำหรับการกระทำความผิดนั้น (๒)

การปกปิดหรือซ่อนเร้นลักษณะทางธรรมชาติ แหล่งที่มา ถิ่นที่อยู่ การโอนการครอบครอง การเคลื่อนย้าย หรือความเป็นเจ้าของ หรือสิทธิเหนือทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นผลที่ได้จากการกระทำความผิดอาญา

(ข) ภายใต้แนวความคิดพื้นฐานในระบบกฎหมายของตน (๑) การได้มา การเป็นเจ้าของ หรือการใช้ซึ่งทรัพย์สินโดยรู้ในเวลาที่ได้รับทรัพย์สินนั้นว่าเป็นผลที่ได้จากความผิดอาญา (๒) การร่วมกระทำ หรือการสมคบกันกระทำความผิด การพยายามกระทำความผิด การช่วยเหลือ การยุยง การอำนวยความสะดวก และการให้คำปรึกษาแก่การกระทำความผิดใดตามที่กำหนดในข้อนี้

๒. เพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติตามหรือการใช้วรรคหนึ่งของข้อนี้

(ก) ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐหาทางใช้วรรคหนึ่งของข้อนี้กับความผิดมูลฐานให้มีวงกว้างมากที่สุด

(ข) ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐนำเอาความผิดทางอาญาภายใต้อนุสัญญานี้ไปกำหนดเป็นขั้นต่ำของ

ความผิดมูลฐาน

(ค) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ (ข) ข้างต้น ความผิดมูลฐานให้รวมถึงความผิดซึ่งกระทำทั้งในและนอกเขตอำนาจของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามความผิดซึ่งกระทำนอกเขตอำนาจของรัฐภาคีจะถือว่าเป็นความผิดมูลฐานเมื่อการกระทำที่เกี่ยวข้องเป็นความผิดทางอาญาภายใต้กฎหมายภายในของรัฐซึ่งการกระทำความผิดได้เกิดขึ้นและถือเป็นความผิดทางอาญาภายใต้กฎหมายภายในของรัฐภาคีซึ่ง ปฏิบัติตามหรือใช้ข้อนี้หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นที่นั่น

(ง) ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐให้สำเนากฎหมายของตนซึ่งมีผลต่อข้อนี้และการเปลี่ยนแปลงในภายหลังของกฎหมายดังกล่าวหรือคำอธิบายของกฎหมายนั้นแก่เลขาธิการสหประชาชาติ

(จ) หากหลักพื้นฐานของกฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้นมีการกำหนดไว้ รัฐภาคีดังกล่าวอาจกำหนดเงื่อนไขให้ความผิดตามวรรคหนึ่งของข้อนี้ไม่ใช้กับบุคคลซึ่งกระทำความผิดมูลฐานได้

ข้อ ๒๔

การปิดบัง

โดยไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อข้อ ๒๓ ของอนุสัญญานี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาปรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นเท่าที่จำเป็นในการกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญา ในกรณีนี้ภายหลังจากที่มีการกระทำความผิดใดภายใต้อนุสัญญานี้แล้ว ได้มีการกระทำโดยเจตนาโดยผู้ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกระทำ ความผิดดังกล่าว โดยการปิดบังหรือเก็บทรัพย์สินนั้นต่อไปทั้งที่รู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

ข้อ ๒๕

การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นเท่าที่จำเป็นในการกำหนดให้การกระทำดังต่อไปนี้เป็นความผิดอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา

(ก) การใช้กำลังบังคับ ช่มชู้ สัญญา หรือเสนอให้ประโยชน์ที่มีขอบเพื่อให้เกิดคำเบิกความเท็จ หรือรบกวนการให้คำเบิกความหรือการนำพยานหลักฐานมาสืบในกระบวนการพิจารณา ในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้

(ข) การใช้กำลังบังคับหรือข่มขู่เพื่อแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้านการยุติธรรม หรือการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ นี้ ทั้งนี้ อนุวรรคนี้ จะไม่ทำให้รัฐภาคีเสื่อมเสียสิทธิในการมีกฎหมายคุ้มครองเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นของรัฐ

ข้อ ๒๖

ความรับผิดของนิติบุคคล

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับมาตรการเท่าที่จำเป็นโดยสอดคล้องกับหลักกฎหมายของตน ในการกำหนดความรับผิดสำหรับนิติบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ นี้
๒. ภายใต้หลักกฎหมายภายในของรัฐภาคี ความรับผิดของนิติบุคคลอาจเป็นความผิดทางอาญา ทางแพ่ง หรือทางปกครองก็ได้
๓. ความรับผิดดังกล่าวย่อมไม่ทำให้เสื่อมเสียต่อความรับผิดทางอาญาของบุคคลธรรมดาซึ่งได้กระทำความผิด
๔. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้มั่นใจได้ว่าความรับผิดของนิติบุคคลตามข้อนี้จะต้องมีประสิทธิภาพ ได้สัดส่วน และมีการลงโทษทั้งทางอาญาและมีโทษทางอาญา รวมทั้งการลงโทษทางการเงินด้วย

ข้อ ๒๗

การมีส่วนร่วมและการพยายาม

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นเท่าที่จำเป็นในการกำหนดเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของตนสำหรับการมีส่วนร่วมในลักษณะใด ๆ เช่น เป็นผู้ร่วมกระทำความผิด เป็นผู้ช่วยหรือผู้ยุงในการกระทำความผิด ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ นี้
๒. รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นเท่าที่จำเป็นในการกำหนดเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของตน สำหรับการพยายามกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ นี้
๓. รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นเท่าที่จำเป็นในการกำหนดเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของตน สำหรับการเตรียมกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ นี้

ข้อ ๒๘

การรู้ เจตนา และความมุ่งประสงค์เป็นองค์ประกอบของความผิด

การรู้ เจตนา และความมุ่งประสงค์เป็นองค์ประกอบของความผิดตามที่กำหนดไว้ใน อนุสัญญาฯ นี้ โดยอาจอนุมานจากวัตถุประสงค์ตามพฤติการณ์ข้อเท็จจริง

ข้อ ๒๙

อายุความ

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐกำหนดอายุความภายใต้กฎหมายของตนที่มีระยะเวลาสำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาของความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ นี้และให้กำหนดอายุความที่นานกว่าหรือให้อายุความสะดุดหยุดลงหากผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหลบหนีการดำเนินคดี

ข้อ ๓๐

การฟ้องคดีอาญา การตัดสิน และวิธีการบังคับ

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินการให้การกระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้ต้องรับผิดชอบตามวิธีการบังคับซึ่งมีระดับความรุนแรงตามความผิดที่กระทำ

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นในการกำหนดหรือรักษาความสมดุลระหว่างความคุ้มกันและเอกสิทธิของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ของตนและความเป็นไปได้ในความเป็นประสิทธิผลในการสอบสวน การฟ้องคดี และการตัดสินคดีความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้ ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับหลักในระบบกฎหมายและรัฐธรรมนูญของตน

๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพยายามให้ความมั่นใจว่าอำนาจทางกฎหมายในการใช้ดุลพินิจภายใต้กฎหมายภายในเกี่ยวกับการฟ้องร้องบุคคลสำหรับการกระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้จะได้รับการปฏิบัติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายประสิทธิผลของมาตรการบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว และเพื่อต้องการยับยั้งการกระทำความผิดดังกล่าว

๔. ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่เหมาะสมตามกฎหมายภายในและโดยคำนึงถึงสิทธิในการต่อสู้คดีเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้ปล่อยตัวจำเลยซึ่งคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาหรือระหว่างอุทธรณ์ โดยคำนึงถึงค่าตอบแทนที่สมควรเพื่อให้มั่นใจว่าจำเลยจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดีครั้งต่อไป

๕. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐคำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิดเมื่อพิจารณาการปล่อยตัวก่อนกำหนดหรือการปล่อยตัวโดยมีการคุมประพฤติบุคคลซึ่งกระทำความผิดดังกล่าว

๖. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณากำหนดกระบวนการโดยการให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจถอดถอนพนักงาน หรือเปลี่ยนแปลงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้โดยคำนึงถึงหลักการที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่สอดคล้องกับหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายของตน

๗. ในกรณีที่มีเหตุผลอันสมควรโดยความรุนแรงของการกระทำความผิด และโดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานในระบบกฎหมายภายในของตน ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณากำหนดโดยคำสั่งศาลหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมายภายใน สำหรับบุคคลที่กระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้จาก

(ก) การดำรงตำแหน่ง

(ข) การดำรงตำแหน่งในวิชาชีพ ซึ่งเป็นของรัฐทั้งหมดหรือบางส่วน

๘. วรรคหนึ่งของข้อนี้จะไม่ทำให้เสื่อมเสียต่อการใช้ดุลพินิจโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต่อข้าราชการพลเรือน

๙. อนุสัญญาไม่ส่งผลกระทบต่อหลักการที่ปรากฏในความผิดตามอนุสัญญานี้ และข้อต่อสู้ทางกฎหมายหรือหลักการทางกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งควบคุมความชอบธรรมทางกฎหมายซึ่งต้องเป็นไปตามกฎหมายภายในและความผิดดังกล่าวจะถูกฟ้องร้องและลงโทษตามกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้อง

๑๐. ให้รัฐภาคีพยายามส่งเสริมบุคคลซึ่งกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ให้กลับคืนสู่สังคม

ข้อ ๓๑

การอายัด การยึด และการริบทรัพย์สิน

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจะใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อให้มีการริบทรัพย์สินต่อไปนี้ ทั้งนี้ ภายในขอบเขตที่กว้างที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายในระบบกฎหมายของตน

(ก) เงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดอาญาภายใต้อนุสัญญานี้ หรือเงินรายได้อื่นซึ่งมีลักษณะเดียวกัน

(ข) ทรัพย์สิน อุปกรณ์ หรือตราสารอื่นซึ่งถูกใช้หรือมุ่งหมายจะใช้ในการกระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อให้สามารถระบุรูปพรรณสัณฐาน ติดตามอายัด หรือยึดสิ่งใดซึ่งระบุในวรรคหนึ่งของข้อนี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการริบในที่สุด

๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับมาตรการทางนิติบัญญัติและมาตรการอื่นที่จำเป็นในการวางระเบียบเกี่ยวกับการจัดการของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สินภายใต้วรรคหนึ่งและวรรคสองของข้อนี้

๔. ถ้าเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวถูกเปลี่ยนหรือแปลงสภาพทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นทรัพย์สินอื่น ทรัพย์สินดังกล่าวจะอยู่ภายใต้มาตรการที่อ้างถึงในข้อนี้แทนเงินรายได้นั้น

๕. ถ้าเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวถูกนำไปรวมกับทรัพย์สินซึ่งได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกริบเท่ากับราคาประเมินของเงินรายได้ที่รวมเข้าดังกล่าว ทั้งนี้ โดยไม่เสื่อมเสียต่ออำนาจในการอายัดหรือยึดเงินรายได้จากการกระทำความผิด

๖. รายได้หรือผลประโยชน์อื่นซึ่งได้รับจากเงินรายได้ที่ได้มาจากการกระทำความผิด จากทรัพย์สินซึ่งถูกเปลี่ยนสภาพมาจากหรือจากทรัพย์สินซึ่งเงินรายได้ที่ได้มาจากการกระทำความผิดรวมอยู่ด้วย จะอยู่ภายใต้มาตรการที่อ้างถึงในข้อนี้ในลักษณะเดียวกับเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิด

๗. เพื่อวัตถุประสงค์ของข้อนี้และข้อ ๕๕ ของอนุสัญญานี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐให้อำนาจศาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของตนในการสั่งให้จัดหาหรือยึดหลักฐานของธนาคาร หลักฐานการเงินหรือหลักฐานทางพาณิชย์ โดยรัฐภาคีไม่สามารถอ้างเหตุเรื่องความลับของธนาคารเพื่อปฏิเสธไม่ดำเนินการตามวรรคนี้ได้

๘. รัฐภาคีอาจพิจารณาความเป็นไปได้ในการเรียกร้องให้ผู้กระทำความผิดแสดงแหล่งกำเนิดที่ชอบด้วยกฎหมายของเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดที่ถูกกล่าวหา หรือทรัพย์สินอื่นซึ่งอาจถูกริบ ทั้งนี้ การเรียกร้องเช่นว่าจะต้องไม่เกินหลักการที่กำหนดไว้ในกฎหมายในและธรรมชาติของกระบวนการทางศาลและกระบวนการอื่น

๙. บทบัญญัติในข้อนี้จะต้องไม่มีการตีความให้เสื่อมเสียต่อสิทธิโดยสุจริตของบุคคลภายนอก

๑๐. ข้อนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อหลักการภายใต้มาตรการต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติในกฎหมายภายในของแต่ละรัฐภาคี

ข้อ ๓๒

การคุ้มครองพยาน ผู้เชี่ยวชาญ และเหยื่อ

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับระบบกฎหมายภายในของตน และภายในวิธีการของตนในการจัดให้มีการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพสำหรับพยานและผู้เชี่ยวชาญซึ่งให้คำเบิกความ รวมทั้งญาติและผู้ใกล้ชิดของบุคคลเหล่านี้ให้พ้นจากการแค้นหรือคุกคาม

๒. โดยไม่กระทบต่อสิทธิของจำเลยและสิทธิในกระบวนการยุติธรรม มาตรการในวรรคหนึ่ง อาจรวมถึง

(ก) การกำหนดวิธีดำเนินการสำหรับคุ้มครองทางกายภาพแก่บุคคลดังกล่าว เช่น การย้ายถิ่นที่อยู่ การปกปิด หรือการจำกัดการเปิดเผยรูปพรรณสัณฐานและตำแหน่งที่อยู่ของบุคคลดังกล่าว

(ข) ให้มีหลักเกณฑ์เพื่อให้พยานและผู้เชี่ยวชาญสามารถเบิกความได้อย่างปลอดภัย เช่น การอนุญาตให้เบิกความผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น วีดีโอ หรือวิธีการอื่น

๓. รัฐภาคีอาจพิจารณาทำความตกลงหรือข้อตกลงย่อยกับรัฐอื่นในการย้ายถิ่นที่อยู่ของบุคคลที่อ้างถึงในวรรคหนึ่งของข้อนี้

๔. บทบัญญัติในข้อนี้จะใช้กับเหยื่อที่เป็นพยานด้วย

๕. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐแสดงและพิจารณาข้อคิดเห็นและข้อกังวลของเหยื่อในกระบวนการพิจารณาทางอาญาเท่าที่ไม่ขัดต่อสิทธิในการป้องกัน

ข้อ ๓๓

การคุ้มครองผู้รายงาน

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณารวมไว้ในระบบกฎหมายภายในของตนซึ่งมาตรการที่เหมาะสมในการให้ความคุ้มครองบุคคลผู้รายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ โดยสุจริตและโดยมีเหตุที่สมควรแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจากการข่มขู่ที่ไม่เป็นธรรม

ข้อ ๓๔

ผลของการกระทำที่เป็นการทุจริต

โดยคำนึงถึงสิทธิของบุคคลภายนอกซึ่งได้มาโดยสุจริต ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐโดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายภายในของตนกำหนดมาตรการซึ่งเกี่ยวกับผลของการทุจริต โดยอาจพิจารณาให้การทุจริตเป็นเงื่อนไขที่จะมีกระบวนการทางกฎหมายเพื่อระงับหรือยกเลิกสัญญา เพิกถอนการให้สัมปทาน หรือตราสารอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกันหรือการชดเชยอื่น ๆ

ข้อ ๓๕

ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหาย

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่ทำให้มั่นใจว่านิติบุคคลหรือบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำทุจริตมีสิทธิในการฟ้องคดีต่อบุคคลซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบสำหรับความเสียหายนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๓๖

เจ้าหน้าที่พิเศษ

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทั้งนี้โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายของตน ให้ความมั่นใจว่าจะมีองค์กรหรือบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการต่อต้านการทุจริตในการบังคับใช้กฎหมาย โดยให้องค์กรหรือบุคคลดังกล่าวมีความอิสระเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและโดยปราศจากอิทธิพลใดที่ขบถด้วยกฎหมาย บุคคลหรือพนักงานขององค์กรดังกล่าวจะต้องได้รับการฝึกอบรมและทรัพยากรที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของระบบกฎหมายของตน

ข้อ ๓๗

ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่เหมาะสมในการกระตุ้นให้บุคคลที่มีส่วนร่วมหรือร่วมกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่พนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับวัตถุประสงค์ด้านการสืบสวนสอบสวนและพยานหลักฐาน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านข้อเท็จจริงและความช่วยเหลือเฉพาะด้านแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อนำไปสู่การบังคับเอาเงินรายได้จากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดและเพื่อเรียกคืนเงินรายได้นั้น

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาความเป็นไปได้ในกรณีที่เหมาะสมในการลดหย่อนโทษให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดซึ่งให้ความร่วมมืออย่างมากในการสืบสวนสอบสวนหรือการฟ้องคดีสำหรับความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาความเป็นไปได้ตามหลักการที่ปรากฏในกฎหมายภายในเพื่อให้ความคุ้มกันจากการฟ้องคดีกับบุคคลซึ่งให้ความร่วมมืออย่างมากในการสืบสวนสอบสวนหรือการฟ้องคดีของความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

๔. การคุ้มครองบุคคลดังกล่าวให้นำไปใช้โดยอนุโลมกับข้อ ๓๒ ของอนุสัญญานี้

๕. ในกรณีที่บุคคลที่อ้างถึงในวรรคหนึ่งของข้อนี้อยู่ในรัฐภาคีหนึ่งและสามารถให้ความร่วมมืออย่างมากแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐภาคีอื่น โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงอื่นเกี่ยวกับบทบัญญัติในการให้การปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในวรรคสองและวรรคสามของข้อนี้

ข้อ ๓๘

ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่จำเป็นตามกฎหมายภายในของตนในการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ดำรงตำแหน่งของรัฐ กับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการสืบสวนและการฟ้องคดีอาญาความร่วมมือเช่นว่าอาจรวมถึง

(ก) การแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องคดีอาญา ในกรณีที่มีเหตุผลสมควรเชื่อว่ามีการกระทำความผิดตามข้อ ๑๕ ข้อ ๒๑ และข้อ ๒๓ ของอนุสัญญานี้ หรือ

(ข) การให้ข้อมูลที่จำเป็นทั้งหมดแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องคดีอาญา เมื่อมีการร้องขอ

ข้อ ๓๙

ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคเอกชน

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่จำเป็นตามกฎหมายภายในของตนในการสนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่แห่งชาติด้านการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องคดีรวมทั้งองค์การพินภาคเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการเงินเกี่ยวกับเรื่องซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาสนับสนุนคนชาติและบุคคลอื่นที่อยู่ในดินแดนของรัฐภาคีให้รายงานแก่เจ้าหน้าที่แห่งชาติด้านการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องคดีสำหรับการกระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

ข้อ ๔๐

ความลับทางธนาคาร

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้มั่นใจว่าในการสืบสวนสอบสวนความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้ จะมีการจัดกลไกที่เหมาะสมในระบบกฎหมายภายในของตนเพื่อขจัดอุปสรรคที่อาจเกิดจากการใช้กฎหมายเกี่ยวกับความลับทางธนาคาร

ข้อ ๔๑

ประวัติอาชญากร

ภายใต้ข้อกำหนดและเพื่อความมุ่งประสงค์ รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจรับเอามาตรการทางนิติบัญญัติหรือมาตรการอื่นที่จำเป็น เพื่อนำข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดได้เคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดจริงในรัฐอื่นมาก่อน มาประกอบการพิจารณาใช้เป็นข้อสนเทศในการดำเนินคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

ข้อ ๔๒

เขตอำนาจ

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับมาตรการที่จำเป็นในการสร้างเขตอำนาจเหนือความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้ เมื่อ :

(ก) มีการกระทำความผิดในดินแดนของรัฐภาคีนั้น หรือ

(ข) มีการกระทำความผิดบนเรือซึ่งชักธงของรัฐภาคีนั้น หรืออากาศยานซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายของรัฐภาคีนั้น ณ เวลาที่มีการกระทำความผิด

๒. ภายใต้ข้อ ๔ ของอนุสัญญานี้ รัฐภาคีอาจกำหนดเขตอำนาจเหนือความผิดดังกล่าว เมื่อ :

(ก) มีการกระทำความผิดต่อคนชาติของรัฐภาคีนั้น หรือ

(ข) มีการกระทำความผิดโดยคนชาติของรัฐภาคีนั้น หรือบุคคลไร้สัญชาติซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในดินแดนของรัฐภาคีนั้น หรือ

(ค) มีการกระทำความผิดใดความผิดหนึ่งตามข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง (ข) (๒) ของอนุสัญญานี้นอกดินแดนของรัฐภาคีโดยมุ่งประสงค์ให้การกระทำความผิดตามข้อ ๒๓ วรรคหนึ่ง (ก) (๑) หรือ (๒) หรือ (ข) (๑) ของอนุสัญญานี้เกิดขึ้นในดินแดนของรัฐภาคี หรือ

(ง) มีการกระทำความผิดต่อรัฐภาคี

๓. เพื่อวัตถุประสงค์ของข้อ ๔๔ ของอนุสัญญานี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อกำหนดเขตอำนาจเหนือความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอยู่ในดินแดนของรัฐภาคีและรัฐภาคีไม่ส่งบุคคลนั้นข้ามแดนโดยเหตุผลว่าบุคคลนั้นเป็นคนชาติของตน

๔. รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจใช้มาตรการที่จำเป็นกำหนดเขตอำนาจเหนือความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้เมื่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอยู่ในดินแดนของรัฐภาคีและรัฐภาคีไม่ส่งบุคคลนั้นข้ามแดน

๕. หากรัฐภาคีใช้เขตอำนาจตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองของข้อนี้ ได้รับแจ้งหรือทราบว่ารรัฐภาคีอื่นกำลังดำเนินการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี หรือดำเนินกระบวนการทางศาลในลักษณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐภาคีเหล่านั้นหรือตามความเหมาะสมเพื่อร่วมมือกันดำเนินการ

๖. โดยไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อบรรทัดฐานของกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป อนุสัญญานี้จะไม่ปฏิเสธการใช้เขตอำนาจทางอาญาใดซึ่งรัฐภาคีกำหนดตามกฎหมายภายในของตน

หมวด ๔ ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อ ๔๓

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

๑. ให้รัฐภาคีให้ความร่วมมือทางอาญาตามข้อ ๔๔ และ ๕๐ ของอนุสัญญานี้ เมื่อเหมาะสมและสอดคล้องกับระบบกฎหมายภายในของตน รัฐภาคีจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่กันและกันด้านการสืบสวน สอบสวนและกระบวนการพิจารณาทางแพ่งและทางปกครองเกี่ยวกับการทุจริต

๒. ในกรณีความร่วมมือระหว่างประเทศ เมื่อใดก็ตามที่การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาของทั้งสองประเทศเป็นเงื่อนไขในการพิจารณา ให้พิจารณาดำเนินการถ้าการกระทำ ความผิดนั้นเป็นความผิดทางอาญาภายใต้กฎหมายของรัฐภาคีทั้งสอง โดยไม่คำนึงว่ากฎหมายของรัฐที่ได้รับการร้องขอจะกำหนดให้การกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดในประเภทเดียวกันหรือโดยเหตุผลเดียวกันหรือไม่

ข้อ ๔๔

การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๑. ให้นำบทบัญญัติของข้อนี้มาใช้บังคับกับความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้เมื่อผู้ซึ่งถูกร้องขอให้ส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนอยู่ในดินแดนของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ความผิดที่จะขอให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้นต้องสามารถลงโทษได้ ตามกฎหมายภายในของรัฐผู้ร้องขอและรัฐที่ได้รับการร้องขอ

๒. แม้วรรคหนึ่งของข้อนี้จะบัญญัติไว้เช่นนั้นรัฐภาคีซึ่งกฎหมายของตนอนุญาต อาจยอมรับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนสำหรับบุคคลที่กระทำความผิดซึ่งอนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง แม้ว่าความผิดนั้นจะไม่สามารถลงโทษได้ตามกฎหมายภายในของตน

๓. หากคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนรวมถึงอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งแยกจากกันได้หลายความผิด โดยอย่างน้อยที่สุด ความผิดฐานหนึ่งเป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนนี้ได้ตามข้อนี้ และบางความผิดไม่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ โดยเหตุผลเรื่องระยะเวลาการจำคุก แต่มีความสัมพันธ์กับความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้ รัฐที่ได้รับการร้องขออาจใช้ข้อนี้กับความผิดเหล่านี้ได้

๔. ให้ถือว่าแต่ละความผิดซึ่งข้อนี้ใช้บังคับรวมอยู่ในความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ตามสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน ที่มีอยู่ระหว่างรัฐภาคี ให้รัฐภาคีดำเนินการรวมเอาความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ในสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนทุกฉบับที่จะจัดทำขึ้นระหว่างกัน รัฐภาคีที่มีกฎหมายอนุญาตดังกล่าวหากมีการใช้อุสัญญานี้เป็นพื้นฐานในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะต้องไม่พิจารณาความผิดที่กำหนดในอุสัญญานี้ว่าเป็นความผิดทางการเมือง

๕. หากรัฐภาคีใดซึ่งจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ก็ต่อเมื่อมีสนธิสัญญากำหนดให้ต้องได้รับการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่งซึ่งไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกันอยู่ รัฐภาคีนั้นอาจพิจารณาให้อุสัญญานี้เป็นพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในเรื่องความผิดใด ซึ่งข้อนี้ใช้บังคับอยู่

๖. ให้รัฐภาคีซึ่งจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ก็ต่อเมื่อมีสนธิสัญญาดำเนินการดังต่อไปนี้

(ก) แจ้งต่อเลขาธิการสหประชาชาติว่าตนจะถือเอาอุสัญญานี้เป็นพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับรัฐภาคีอื่นของอุสัญญานี้หรือไม่ ในเวลาที่มีการมอบสัตยาบันสาร สารแสดงการยอมรับ สารแสดงความเห็นชอบหรือภาคยานุวัติสารของอุสัญญานี้ และ

(ข) พยายามตามความเหมาะสมเพื่อทำสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับรัฐภาคีอื่นของอุสัญญานี้เพื่อที่จะปฏิบัติตามข้อนี้ หากรัฐภาคีไม่ถือเอาอุสัญญานี้เป็นพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับความร่วมมือในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๗. ให้รัฐภาคีซึ่งมิได้กำหนดว่าจะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ก็ต่อเมื่อมีสนธิสัญญาถือว่าความผิดซึ่งข้อนี้ใช้บังคับอยู่เป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ระหว่างรัฐภาคีด้วยกัน

๘. ให้การส่งผู้ร้ายข้ามแดนอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่บัญญัติไว้โดยกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ได้รับคำร้องขอหรือโดยสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่ใช้บังคับ รวมทั้งเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับโทษขั้นต่ำสำหรับความผิดที่มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนและเหตุผลที่รัฐภาคีที่ได้รับคำร้องขออาจปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๙. ภายใต้กฎหมายภายในของตน ให้รัฐภาคีพยายามดำเนินขั้นตอนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้เร็วขึ้นและพยายามลดความยุ่งยากของข้อกำหนดในการจัดหาหลักฐานอันเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในเรื่องความผิดที่ข้อนี้มาใช้บังคับ

๑๐. หากเชื่อได้ว่ามีสถานการณ์จำเป็นและเร่งด่วนและเมื่อได้รับการร้องขอจากรัฐภาคีอื่น รัฐภาคีที่ได้รับคำร้องขออาจคุมขังบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งต้องการตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดนและปรากฏตัวในดินแดนของรัฐภาคีนั้น หรืออาจดำเนินการอื่นที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะมีการปรากฏตัวของบุคคลนั้นในการดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในและสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนของตน

๑๑. หากรัฐภาคีซึ่งบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดปรากฏตัวอยู่ในดินแดนของตน ไม่ส่งตัวบุคคลนั้นเป็นผู้ร้ายข้ามแดนในความผิดที่ข้อนี้ใช้บังคับโดยเหตุเพียงประการเดียวว่าบุคคลนั้นเป็นคนชาติของตน ให้รัฐภาคีนั้นมีพันธกรณีที่จะเสนอคดีดังกล่าวไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อฟ้องร้องดำเนินคดีโดยไม่ชักช้าเกินควร หากมีการร้องขอจากรัฐภาคีที่ขอให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องวินิจฉัยและดำเนินการต่าง ๆ ในลักษณะเช่นเดียวกับคดีความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงอื่นใดตามกฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้น ให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะในด้านกระบวนการพิจารณาคดีและพยานหลักฐาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในประสิทธิภาพของการฟ้องร้องดำเนินคดีดังกล่าว

๑๒. ในกรณีที่กฎหมายภายในให้รัฐภาคีส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือส่งตัวคนชาติของตนได้ภายใต้เงื่อนไขเฉพาะว่าบุคคลนั้นจะถูกส่งตัวกลับมายังรัฐภาคีเพื่อรับโทษที่กำหนดโดยผลของการพิจารณาคดีหรือกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งได้มีการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือส่งตัวบุคคลนั้นและรัฐภาคีนั้นกับรัฐภาคีที่ร้องขอให้ส่งตัวบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนเห็นชอบกับทางเลือกนี้และข้อกำหนดอื่นที่ทั้งสองฝ่ายอาจเห็นว่าเหมาะสมให้ถือว่าการส่งผู้ร้ายข้ามแดนหรือการส่งตัวโดยมีเงื่อนไขดังกล่าวเพียงพอที่จะเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีตามที่ระบุไว้ในวรรคสิบเอ็ดของข้อนี้

๑๓. หากการร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อไปบังคับตามคำพิพากษาได้รับการปฏิเสธเนื่องจากบุคคลที่ได้รับการร้องขอนั้นเป็นคนชาติของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอพิจารณาบังคับตามคำพิพากษาซึ่งได้กำหนดตามกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ร้องขอ หรือพิจารณาบังคับตามคำพิพากษาส่วนที่เหลือเมื่อมีการยื่นคำขอจากรัฐผู้ร้องขอ และหากกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขออนุญาตและโดยสอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าว

๑๔. ผู้ใดซึ่งถูกดำเนินการอันเกี่ยวข้องกับคดีที่ข้อนี้ใช้บังคับ ต้องได้รับความมั่นใจในการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ รวมทั้งการบริโภคสิทธิและความมั่นใจทั้งปวงตามที่กำหนดไว้โดยกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ผู้นั้นปรากฏตัวอยู่

๑๕. ไม่มีความใดในอนุสัญญานี้ที่จะทำให้ตีความได้ว่าเป็นการกำหนดพันธกรณีที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดน หากรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอมิเหตุผลเพียงพอที่จะเชื่อว่า คำร้องขอได้ทำขึ้นเพื่อความมุ่งประสงค์ในการฟ้องร้องดำเนินคดี หรือการลงโทษบุคคลด้วยเหตุผลแห่งเพศ เชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ แหล่งกำเนิดตามชาติพันธุ์ หรือความคิดเห็นทางการเมืองของบุคคลนั้นหรือการปฏิบัติตามคำร้องขอนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสถานะของผู้นั้นด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังกล่าวข้างต้น

๑๖. รัฐภาคีไม่อาจปฏิเสธคำร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนด้วยเหตุผลเพียงประการเดียวว่าความผิดนั้นได้รับการพิจารณาว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องการเงินการคลังด้วย

๑๗. ก่อนการปฏิเสธการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกรณีที่เหมาะสมให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอหารือกับรัฐภาคีที่ร้องขอเพื่อให้รัฐภาคีที่ร้องขอมีโอกาสเพียงพอที่จะเสนอความคิดเห็นของตนและจัดหาข้อสนเทศที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาของตน

๑๘. ให้รัฐภาคีพยายามจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อดำเนินการหรือเพิ่มพูนประสิทธิผลในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ข้อ ๔๕

การโอนตัวผู้ต้องคำพิพากษา

รัฐภาคีอาจพิจารณาเข้าร่วมความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีว่าด้วยการโอนตัวบุคคลที่ถูกพิพากษาจำคุกหรือถูกทำให้ปราศจากเสรีภาพในรูปแบบอื่น สำหรับความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึงไปยังดินแดนของตนเพื่อที่บุคคลเหล่านั้นอาจรับโทษให้ครบ ณ ดินแดนของตน

ข้อ ๔๖

การให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายระหว่างกัน

๑. ให้รัฐภาคีจัดให้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันให้กว้างที่สุดในการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดีและกระบวนการต่าง ๆ ทางศาลที่เกี่ยวข้องกับความผิดซึ่งอนุสัญญาี้ครอบคลุมถึง

๒. ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอให้จัดให้มีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันในขอบเขตที่กว้างที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ตามกฎหมาย สนธิสัญญา ความตกลง และข้อตกลงที่เกี่ยวข้องของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอในเรื่องเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี และกระบวนการต่าง ๆ ทางศาลที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาซึ่งนิติบุคคลอาจต้องรับผิดชอบตามข้อ ๒๖ ของอนุสัญญาี้ในรัฐภาคีที่ร้องขอ

๓. การร้องขอให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันซึ่งจะมีตามข้อนี้ อาจมีขึ้นได้เพื่อความมุ่งประสงค์ใด ๆ ดังต่อไปนี้

(ก) การรวบรวมพยานหลักฐานหรือการสอบปากคำบุคคล

(ข) การส่งเอกสารของศาล

(ค) การค้นและยึดและการอายัด

(ง) การตรวจสอบวัตถุและสถานที่

(จ) การให้ข้อสนเทศ สิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานได้ และการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ

(ฉ) การให้เอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักฐานของรัฐบาล หลักฐานทางธนาคาร หลักฐานทางการเงิน หลักฐานที่เกี่ยวกับบริษัทหรือธุรกิจ ทั้งที่เป็นต้นฉบับหรือสำเนาที่ได้รับรองแล้ว

(ช) การระบุหรือสืบให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่ได้จากการก่ออาชญากรรม ทรัพย์สิน สิ่งที่ใช้ในการกระทำความผิด หรือสิ่งอื่น เพื่อความประสงค์ในการใช้เป็นพยานหลักฐาน

(ซ) การอำนวยความสะดวกในการปรากฏตัวโดยสมัครใจของบุคคลในรัฐภาคีที่ร้องขอ

(ฌ) การช่วยเหลือในรูปแบบอื่น ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ

(ญ) การระบุ การอายัด และการสืบหาทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดทางอาญาตาม

บทบัญญัติในหมวด ๕ ของอนุสัญญาี้

(ฎ) การคืนสินทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๕ ของอนุสัญญาี้

๔. โดยไม่กระทบกระเทือนต่อกฎหมายภายใน พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐภาคีหนึ่งอาจส่งข้อสนเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางอาญาให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในอีกรัฐภาคีหนึ่ง โดยไม่ต้องมีคำร้องขอก่อน ในกรณีรัฐภาคีผู้ส่งเชื่อว่าข้อสนเทศเหล่านั้นสามารถช่วยเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการหรือการสรุปการสอบสวนและกระบวนการต่าง ๆ ทางอาญาได้สำเร็จ หรือสามารถส่งผลให้มีคำร้องขอที่จัดทำโดยรัฐภาคีผู้รับข้อสนเทศตามอนุสัญญา

๕. การส่งข้อสนเทศตามวรรคสี่ของข้อนี้ จะไม่กระทบกระเทือนต่อการสอบสวนและกระบวนการต่าง ๆ ทางอาญาในรัฐของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อสนเทศ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรับข้อสนเทศปฏิบัติตามคำร้องขอให้ข้อสนเทศดังกล่าวเป็นความลับ แม้ว่าเป็นการชั่วคราว หรือตามข้อจำกัดในการใช้ข้อสนเทศนั้น อย่างไรก็ตาม ไม่ห้ามรัฐภาคีผู้รับข้อสนเทศในการเปิดเผยในการดำเนินคดีซึ่งข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อจำเลย ในกรณีดังกล่าวให้รัฐภาคีผู้รับข้อสนเทศแจ้งรัฐภาคีผู้ส่งก่อนการเปิดเผย และหากได้รับการ

ร้องขอให้หารือกับรัฐภาคีผู้ส่ง ในกรณีพิเศษหากการแจ้งล่วงหน้าไม่อาจกระทำได้ ให้รัฐภาคีผู้รับแจ้งรัฐภาคีผู้ส่งถึงการเปิดเผยนั้นโดยไม่ชักช้า

๖. บทบัญญัติของข้อนี้จะไม่กระทบต่อพันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาอื่นใด ทั้งในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคีที่กำหนดให้มีหรือจะกำหนดให้มีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน ไม่ว่าทั้งหมดหรือในบางส่วน

๗.ให้นำวรรคเก้าถึงวรรคยี่สิบเก้าของข้อนี้มาใช้บังคับกับการร้องขอซึ่งได้กระทำตามข้อนี้ หากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องมิได้ผูกพันกันโดยสนธิสัญญาเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน แต่หากรัฐภาคีเหล่านั้นผูกพันกันโดยสนธิสัญญาดังกล่าวให้นำบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวของสนธิสัญญานั้นมาใช้บังคับ เว้นแต่รัฐภาคีตกลงกันที่จะนำวรรคเก้าถึงวรรคยี่สิบเก้าของข้อนี้มาใช้บังคับแทน ทั้งนี้ รัฐภาคีจะได้รับการส่งเสริมอย่างแข็งขันให้นำวรรคต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้บังคับหากจะเอื้ออำนวยให้มีการให้ความร่วมมือ

๘. รัฐภาคีต้องไม่ปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันตามข้อนี้โดยอ้างว่าเป็นการรักษาความลับทางธนาคาร

๙. (ก) เมื่อมีการร้องขอความช่วยเหลือตามข้อนี้โดยการกระทำความผิดดังกล่าวไม่เป็นความผิดอาญาของทั้งสองประเทศ ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑

(ข) รัฐภาคีอาจปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามข้อนี้ ด้วยเหตุที่การกระทำความผิดดังกล่าวไม่เป็นความผิดทางอาญาของทั้งสองประเทศ อย่างไรก็ตาม โดยสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของตน รัฐที่ได้รับการร้องขอจะให้ความช่วยเหลือที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำลักษณะบังคับ โดยความช่วยเหลือเช่นนี้อาจได้รับการปฏิเสธเมื่อสาระของคำร้องขอมีลักษณะไม่สำคัญหรือความช่วยเหลือภายใต้ข้อบทอื่นของอนุสัญญานี้

(ค) รัฐภาคีอาจพิจารณาปรับมาตรการตามที่จำเป็นเพื่อให้สามารถขยายขอบเขตความร่วมมือตามข้อนี้ในกรณีที่มีการกระทำความผิดดังกล่าวไม่เป็นความผิดทางอาญาทั้งสองประเทศ

๑๐. ผู้ถูกควบคุมตัวอยู่หรือกำลังรับโทษตามคำพิพากษาในดินแดนของรัฐภาคีหนึ่งซึ่งรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่งได้ร้องขอให้ปรากฏตัวในรัฐนั้นเพื่อความมุ่งประสงค์ในการระบุตัวบุคคล การเลิกความหรือให้ความช่วยเหลือในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานสำหรับการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี หรือกระบวนการต่าง ๆ ทางศาลที่เกี่ยวกับความผิดที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง อาจถูกโอนตัวไปได้หากเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(ก) บุคคลนั้นได้ให้ความยินยอมโดยรู้ข้อเท็จจริงและโดยสมัครใจ

(ข) พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐภาคีทั้งสองฝ่ายตกลงกัน ภายใต้เงื่อนไขตามที่รัฐภาคีเหล่านั้นอาจเห็นสมควร

๑๑. เพื่อความมุ่งประสงค์ของวรรคสิบของข้อนี้

(ก) ให้รัฐภาคีซึ่งบุคคลนั้นถูกโอนตัวไปมีอำนาจและพันธกรณีที่จะต้องควบคุมตัวบุคคลที่ถูกโอนตัวมาวันแต่ได้รับการร้องขอหรือให้รับมอบอำนาจเป็นอย่างอื่นจากรัฐภาคีซึ่งโอนตัวบุคคลนั้นมา

(ข) ให้รัฐภาคีซึ่งรับโอนตัวบุคคลกล่าวปฏิบัติตามพันธกรณีของตนโดยไม่ชักช้าเพื่อส่งตัวบุคคลนั้นคืนไปให้อยู่ในการควบคุมตัวของรัฐภาคีซึ่งโอนตัวบุคคลนั้นมาตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนแล้ว เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐภาคีทั้งสองฝ่าย

(ค) ห้ามมิให้รัฐภาคีซึ่งรับโอนตัวบุคคลนั้นกำหนดให้รัฐภาคีที่โอนตัวบุคคลนั้นมาต้องเริ่มกระบวนการส่งผู้ร้ายข้ามแดนเพื่อการส่งคืนตัวบุคคลนั้น

(ง) ให้ผู้ถูกโอนตัวได้รับการนับโทษเพื่อการรับโทษตามคำพิพากษาในรัฐที่โอนตัวบุคคลนั้นมาสำหรับระยะเวลาที่ถูกควบคุมตัวในรัฐภาคีซึ่งถูกโอนตัวไป

๑๒. เว้นแต่รัฐภาคีซึ่งจะส่งตัวบุคคลดังกล่าวตามวรรค ๑๐ และ ๑๑ จะตกลงด้วย บุคคลนั้นไม่ว่าจะถือสัญชาติใดต้องไม่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี กักขัง ลงโทษ หรือถูกจำกัดเสรีภาพส่วนบุคคลอื่นใด ในดินแดนของรัฐซึ่งรับตัวบุคคลนั้นในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำ การงดเว้นกระทำการหรือคำพิพากษาลงโทษที่มีก่อนการเดินทางออกจากดินแดนของรัฐที่ส่งตัวบุคคลนั้น

๑๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐกำหนดหน่วยงานกลางซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ที่จะรับคำร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน และปฏิบัติตามคำร้องขอเหล่านั้นหรือส่งคำร้องขอเหล่านั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการ หากรัฐภาคีมีดินแดนหรือเขตการปกครองพิเศษที่มีระบบของการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันแยกต่างหาก รัฐภาคีนั้นอาจกำหนดให้มีหน่วยงานกลางต่างหาก โดยให้มีหน้าที่เช่นเดียวกันกับดังกล่าวข้างต้นสำหรับดินแดนหรือเขตการปกครองนั้น ให้หน่วยงานกลางทำให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการหรือการจัดส่งคำร้องขอที่ได้รับจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและเหมาะสม ในกรณีที่หน่วยงานกลางจัดส่งคำร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการให้หน่วยงานกลางกระตุ้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการอย่างรวดเร็วและเหมาะสม ให้เลขาธิการสหประชาชาติได้รับแจ้งเกี่ยวกับหน่วยงานกลางที่กำหนดขึ้นเพื่อการนี้เมื่อรัฐภาคีแต่ละรัฐมอบสัตยาบันสาร สารแสดงการยอมรับ หรือสารแสดงความเห็นชอบหรือภาคยานุวัติสารของอนุสัญญาฯ ให้ส่งคำร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน และการสื่อสารใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง คำร้องขอนั้นไปยังหน่วยงานกลางของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องกำหนด ข้อกำหนดดังกล่าวไม่กระทบต่อสิทธิของรัฐภาคีใดในการกำหนดให้คำร้องขอและการสื่อสารเช่นว่าต้องส่งมาถึงตนผ่านช่องทางทางการทูต และถ้าเป็นไปได้โดยผ่านช่องทางขององค์กรตำรวจสากลในกรณีเร่งด่วนเมื่อรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องเห็นด้วย

๑๔. ให้ทำคำร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร หรือในกรณีที่เป็นไปได้ โดยวิธีการอื่นใดที่จะสามารถบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรได้ในภาษาที่รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอยอมรับ ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐภาคีนั้นสามารถรับรองความถูกต้องแท้จริงได้ ให้แจ้งเลขาธิการสหประชาชาติทราบถึงภาษาใดภาษาหนึ่งหรือหลายภาษาซึ่งรัฐภาคีแต่ละรัฐให้การยอมรับในเวลาของรัฐภาคีนั้นมอบสัตยาบันสาร สารแสดงการยอมรับ หรือสารแสดงความเห็นชอบ หรือ ภาคยานุวัติสารของอนุสัญญาฯ ในกรณีเร่งด่วนและเมื่อรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องการร้องขออาจกระทำได้ด้วยวาจา แต่ให้ยืนยันเป็นลายลักษณ์อักษรในภายหลัง

๑๕. ให้คำร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันประกอบด้วย

(ก) การระบุหน่วยงานที่ทำคำร้องขอ

(ข) สารระสำคัญและลักษณะของการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี หรือกระบวนการต่าง ๆ ทางศาลซึ่งเกี่ยวข้องกับคำร้องขอ รวมทั้งชื่อและหน้าที่ของหน่วยงานที่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนฟ้องร้องดำเนินคดี หรือกระบวนการต่าง ๆ ทางศาล

(ค) คำสรุปข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่กรณีที่เป็นคำร้องขอโดยมีความมุ่งประสงค์เพื่อการจัดส่งเอกสารประกอบการดำเนินคดีทางศาล

(ง) คำอธิบายลักษณะของความช่วยเหลือที่ร้องขอและรายละเอียดของกระบวนการเฉพาะซึ่งรัฐภาคีที่ร้องขอปรารถนาให้ได้รับการปฏิบัติตาม

(จ) รูปพรรณสัณฐาน สถานที่อยู่ และสัญชาติของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เป็นไปได้ และ

(ฉ) ความมุ่งประสงค์ที่ขอพยานหลักฐาน ข้อเสนอเทศ หรือขอให้มีการดำเนินการ

๑๖. รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขออาจขอข้อเสนอเทศเพิ่มเติมเมื่อข้อเสนอเทศเพิ่มเติมนั้นจำเป็นสำหรับการปฏิบัติตามคำร้องขอตามกฎหมายภายในของตน หรือเมื่อข้อเสนอเทศเพิ่มเติมนั้นสามารถเอื้ออำนวยให้มีการปฏิบัติตามดังกล่าว

๑๗. การปฏิบัติตามคำร้องขอจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอและเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ และหากเป็นไปได้ให้สอดคล้องกับกระบวนการที่กำหนดไว้ในคำร้องขอนั้น

๑๘. เมื่อใดก็ตามที่เป็นไปได้และสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายใน เมื่อบุคคลอยู่ในดินแดนของรัฐภาคีรัฐหนึ่งและจะต้องให้ปากคำในฐานะพยานหรือผู้เชี่ยวชาญต่อเจ้าพนักงานตุลาการของรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่ง รัฐภาคีแรกอาจอนุญาตให้การให้ปากคำนั้นกระทำโดยการประชุมด้วยวีดิทัศน์ ทั้งนี้โดยคำขอของอีกฝ่ายหนึ่ง หากเป็นกรณีที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่พึงประสงค์สำหรับบุคคลนั้นที่จะปรากฏตัวในดินแดนของรัฐภาคีผู้ร้องขอ รัฐภาคีอาจตกลงกันว่าการให้ปากคำจะดำเนินการโดยเจ้าพนักงานตุลาการของรัฐภาคีที่ร้องขอและให้เจ้าพนักงานตุลาการของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอเข้าร่วมรับฟัง

๑๙. รัฐภาคีที่ร้องขอจะต้องไม่จัดส่งหรือใช้ข้อเสนอเทศหรือพยานหลักฐานที่ได้รับจากรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอเพื่อการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี หรือกระบวนการต่าง ๆ ทางศาล นอกเหนือไปจากที่ได้รับระบุไว้ในคำร้องขอโดยปราศจากความยินยอมล่วงหน้าของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ ไม้มีความใดในวรรคนี้ห้ามมิให้รัฐภาคีที่ร้องขอเปิดเผยข้อเสนอเทศหรือหลักฐานที่จะลบล้างความผิดให้แก่จำเลยในการพิจารณาคดีในศาล ในกรณีหลังนี้ ให้รัฐภาคีที่ร้องขอแจ้งให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอทราบก่อนการเปิดเผย

๒๐. รัฐภาคีที่ร้องขออาจกำหนดให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอรักษาข้อเท็จจริงและสาระของคำร้องขอเป็นความลับ เว้นแต่เท่าที่จำเป็นที่จะดำเนินการตามคำร้องขอนั้น หากรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดในการรักษาความลับนั้นให้แจ้งให้รัฐภาคีที่ร้องขอทราบโดยไม่ชักช้า

๒๑. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันอาจได้รับการปฏิเสธ

(ก) หากการร้องขอมิได้กระทำโดยสอดคล้องกับบทบัญญัติของข้อนี้

(ข) หากรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอพิจารณาเห็นว่าการปฏิบัติตามคำร้องขอนั้นน่าจะกระทบต่ออธิปไตย ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือผลประโยชน์อันสำคัญยิ่งอื่น ๆ ของตน

(ค) หากกฎหมายภายในของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอห้ามหน่วยงานของตนมิให้ปฏิบัติในสิ่งที่ได้มีการร้องขอในความผิดที่คล้ายคลึงกันนั้นหากความผิดดังกล่าวอยู่ในระหว่างการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี หรือกระบวนการต่าง ๆ ทางศาลภายใต้เขตอำนาจของตน

(ง) หากการปฏิบัติตามคำขอขัดต่อระบบกฎหมายของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน

๒๒. รัฐภาคีไม่อาจปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันด้วยเหตุเพียงประการเดียวว่าการกระทำความผิดนั้นถือได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเงินการคลัง

๒๓. ให้ระบุเหตุผลของการปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน

๒๔. ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอปฏิบัติตามคำร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และตามเหตุผลซึ่งได้ให้ไว้ในคำร้องขอ ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอสนองต่อคำร้องขอที่เหมาะสมของรัฐภาคีที่ร้องขอเกี่ยวกับความคืบหน้าในการปฏิบัติตามคำร้องขอ ให้รัฐภาคีที่ร้องขอแจ้งให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอทราบทันทีเมื่อไม่ต้องการความช่วยเหลือที่ร้องขออีกต่อไป

๒๕. รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขออาจเลื่อนการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน โดยเหตุที่ว่า การให้ความช่วยเหลือนั้นแทรกแซงการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี หรือกระบวนการพิจารณาของศาลที่กำลังดำเนินอยู่

๒๖. ก่อนที่จะปฏิเสธคำร้องขอตามวรรคยี่สิบเอ็ดของข้อนี้หรือเลื่อนการปฏิบัติตามคำร้องขอตามวรรคยี่สิบห้าของข้อนี้ ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอปรึกษากับรัฐภาคีที่ร้องขอเพื่อพิจารณาว่าจะให้ความช่วยเหลือดังกล่าวได้หรือไม่ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขเท่าที่จำเป็น หากรัฐภาคีที่ร้องขอยอมรับความช่วยเหลือภายใต้เงื่อนไขเหล่านั้น ให้รัฐภาคีที่ร้องขอปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น

๒๗. โดยไม่กระทบกระเทือนต่อการบังคับใช้วรรคยี่สิบสองของข้อนี้ พยาน ผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลอื่นใด ผู้ซึ่งยินยอมตามคำร้องขอของรัฐภาคีที่ร้องขอที่จะให้พยานหลักฐานในการดำเนินคดีหรือยินยอมที่จะช่วยเหลือในการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี หรือกระบวนการต่าง ๆ ทางศาลในดินแดนของรัฐภาคีที่ร้องขอ ต้องไม่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี คุมขัง ลงโทษ หรือถูกจำกัดเสรีภาพส่วนบุคคลอื่นใดในอาณาเขตของรัฐภาคีที่ร้องขอ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ การงดเว้นกระทำการ หรือคำพิพากษาลงโทษซึ่งมีก่อนการเดินทางของบุคคลนั้นออกจากอาณาเขตของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ การให้ความคุ้มครองแก่บุคคลเหล่านั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อพยาน ผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลอื่นดังกล่าวนั้นยังคงอยู่ในดินแดนของรัฐภาคีที่ร้องขอต่อโดยสมัครใจเป็นเวลา ๑๕ วันติดต่อกัน หรือระยะเวลาอื่นตามที่รัฐภาคีตกลงกันนับแต่วันที่ผู้นั้นได้รับแจ้งอย่างเป็นทางการว่าเจ้าพนักงานฝ่ายตุลาการไม่ต้องการให้บุคคลนั้นปรากฏตัวอีกต่อไป หรือจะสิ้นสุดเช่นกันเมื่อพยาน ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลอื่นใดดังกล่าวนั้นเดินทางกลับเข้ามาอีกโดยสมัครใจหลังจากได้เดินทางออกนอกดินแดนของรัฐภาคีที่ร้องขอแล้ว

๒๘. ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอรับภาระค่าใช้จ่ายปกติในการดำเนินการตามคำร้องขอนั้น เว้นแต่รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น หากการปฏิบัติตามคำร้องขอมีหรือจะต้องมีค่าใช้จ่ายซึ่งสูงหรือสูงมากเป็นพิเศษให้รัฐภาคีปรึกษากันเพื่อกำหนดข้อกำหนดและเงื่อนไขที่คำร้องขอจะได้รับการปฏิบัติตาม ลักษณะการรับภาระค่าใช้จ่าย

๒๙. รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ

(ก) ต้องจัดหาสำเนาของบันทึก เอกสาร หรือข้อสนเทศของรัฐบาลที่อยู่ในความครอบครองของตน ซึ่งตามกฎหมายภายในของตนสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ให้แก่รัฐภาคีที่ร้องขอ

(ข) อาจใช้ดุลพินิจในการจัดหาสำเนาของบันทึกเอกสาร หรือข้อสนเทศของรัฐบาลที่อยู่ในความครอบครองของตน ซึ่งไม่สามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ตามกฎหมายภายในของตน ให้แก่รัฐภาคีที่ร้องขอทั้งหมด หรือบางส่วน หรือภายใต้เงื่อนไขที่เห็นว่าเหมาะสม

๓๐. ให้รัฐภาคีพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคีเท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุความประสงค์ของข้อนี้ ทำให้ข้อนี้มีผลในทางปฏิบัติหรือส่งเสริมบทบัญญัติของข้อนี้

ข้อ ๔๗

การโอนการดำเนินคดีอาญา

ให้รัฐภาคีพิจารณาความเป็นไปได้ในการโอนการดำเนินคดีแก่กันสำหรับการฟ้องร้องดำเนินคดีในความผิดที่อนุสัญญาฯ กำหนด หากเห็นว่าการโอนดังกล่าวนั้นจะเป็นประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสม โดยมุ่งเน้นที่การฟ้องร้องดำเนินคดีโดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเขตอำนาจหลายเขต

ข้อ ๔๘

ความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมาย

๑. ให้รัฐภาคีร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด โดยสอดคล้องกับระบบกฎหมายและระบบการปกครองภายในของตนเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลของการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่จะต่อสู้กับความผิดที่อนุสัญญาฯ ครอบคลุมถึง ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับเอามาตรการที่มีประสิทธิผลโดยเฉพาะ

(ก) เพื่อขยายและหากจำเป็น เพื่อจัดตั้งช่องทางการติดต่อระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่หน่วยงาน และหน่วยงานให้บริการของตนเพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศอย่างรวดเร็วเกี่ยวกับความผิดทุกลักษณะที่อนุสัญญาฯ ครอบคลุมถึง ทั้งนี้ ให้รวมถึงการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดอาญาอื่น ๆ ด้วยหากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องเห็นว่าเหมาะสม

(ข) เพื่อร่วมมือกับรัฐภาคีอื่นในการดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับความผิดต่าง ๆ ที่อนุสัญญาฯ ครอบคลุมถึงในเรื่อง

(๑) รูปพรรณสัณฐาน ตำแหน่งที่อยู่ และการกระทำของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าว หรือที่อยู่ของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) การเคลื่อนย้ายทรัพย์สินที่ได้จากการก่ออาชญากรรมหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดดังกล่าว

(๓) การเคลื่อนย้ายทรัพย์สิน อุปกรณ์ หรือสิ่งอื่นที่ใช้หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าว

(ค) เพื่อจัดหาสิ่งของหรือวัตถุในปริมาณที่จำเป็นให้เพื่อความมุ่งประสงค์ในการวิเคราะห์หรือสืบสวนสอบสวนในกรณี que เห็นว่าเหมาะสม

(ง) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อสนเทศกับรัฐภาคีอื่นเกี่ยวกับวิธีการเฉพาะและวิธีการที่ใช้ในการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญาฯ รวมทั้งการใช้บัตรประจำตัวปลอม เอกสารปลอม เอกสารแก้ไข หรือเอกสารเท็จ และวิธีการปกปิด ในกรณี que เห็นว่าเหมาะสม

(จ) เพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่ หน่วยงาน และหน่วยงานให้บริการของรัฐภาคีเหล่านั้น และเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ รวมทั้งการส่งเจ้าหน้าที่ติดต่อประสานงานไปประจำการตามความตกลงทวิภาคีหรือข้อตกลงระหว่างรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

(ฉ) เพื่อแลกเปลี่ยนข้อสนทนาศและประสานมาตรการทางปกครองและมาตรการอื่นที่ได้ นำมาใช้ตามความเหมาะสมเพื่อความมุ่งประสงค์ในการระบุงถึงความผิดที่อนุสัญญาี้ครอบคลุมถึงได้แต่เนิ่น ๆ

๒. เพื่อทำให้อนุสัญญาี้มีผล ให้รัฐภาคีพิจารณาจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคี หรือ พหุภาคีว่าด้วยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย และหากความตกลงหรือข้อตกลงเช่น ว่ามีอยู่แล้วให้พิจารณาแก้ไข ในกรณีที่ไม่มีความตกลงหรือข้อตกลงเช่นว่าระหว่างรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง รัฐภาคี ดังกล่าวอาจพิจารณาให้อนุสัญญาี้เป็นพื้นฐานสำหรับความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายระหว่างกันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่อนุสัญญาี้ครอบคลุมถึง ในกรณีที่เหมาะสมให้รัฐภาคีรวมทั้งองค์การระหว่าง ประเทศหรือองค์การระดับภูมิภาคใช้ประโยชน์จากความตกลงหรือข้อตกลงอย่างเต็มที่ เพื่อขยายความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมายของตน

๓. ให้รัฐภาคีพยายามที่จะร่วมมือตามความสามารถของตนเพื่อตอบโต้การกระทำผิดที่ อนุสัญญาี้ครอบคลุมถึงโดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ข้อ ๔๙

การสืบสวนสอบสวนร่วม

ให้รัฐภาคีพิจารณาทำความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีซึ่งกำหนดให้พนักงาน เจ้าหน้าที่จะจัดตั้งหน่วยสืบสวนสอบสวนร่วมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน การฟ้องร้องดำเนินคดี หรือกระบวนการต่าง ๆ ทางศาลในรัฐตั้งแต่หนึ่งรัฐขึ้นไป ในกรณีที่ไม่มีความตกลงหรือข้อตกลงดังกล่าว การสืบสวนสอบสวนร่วมอาจดำเนินการได้โดยความตกลงเป็นรายกรณี ให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องให้ความมั่นใจว่า อำนาจอธิปไตยของรัฐภาคีเจ้าของอาณาเขตซึ่งมีการสืบสวนสอบสวนร่วมดังกล่าวมีขึ้นจะได้รับความเคารพ อย่างเต็มที่

ข้อ ๕๐

เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ

๑. หากหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายภายในอนุญาตให้กระทำได้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ ดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้มีการใช้อย่างเหมาะสมซึ่งการส่งมอบภายใต้การควบคุม ภายในความเป็นไปได้ และภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายภายในของรัฐภาคีนั้น และเมื่อเห็นสมควรให้มีการใช้เทคนิคการ สืบสวนสอบสวนพิเศษอย่างอื่น เช่น การเฝ้าติดตามโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือการเฝ้าติดตามใน รูปแบบอื่น ๆ และการปฏิบัติการลับโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นภายในดินแดนของตน และเพื่ออนุญาต ให้นำพยานหลักฐานที่รับฟังได้ซึ่งได้จากการดำเนินการดังกล่าวมาใช้ในศาลได้ ทั้งนี้ เพื่อความมุ่งประสงค์ใน การต่อต้านการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. เพื่อความมุ่งประสงค์ในการสืบสวนสอบสวนความผิดที่อนุสัญญาี้ครอบคลุมถึง รัฐภาคี จะได้รับการส่งเสริมให้ทำความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีที่เหมาะสมเมื่อมีความจำเป็น เพื่อใช้ เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษดังกล่าวในบริบทของความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ ให้จัดทำและถือ ปฏิบัติตามความตกลงหรือข้อตกลงนั้นให้สอดคล้องกับหลักการความเท่าเทียมกันของอธิปไตยแห่งรัฐอย่าง สมบูรณ์ และให้มีการดำเนินการอย่างเคร่งครัดตามข้อกำหนดของความตกลงหรือข้อตกลงเหล่านั้น

๓. ในกรณีที่ไม่มีความตกลงหรือข้อตกลงดังที่ระบุไว้ในวรรคสองของข้อนี้ การตัดสินใจที่จะใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษดังกล่าวในระดับระหว่างประเทศให้กระทำเป็นรายกรณีไป และเมื่อมีความจำเป็นอาจนำข้อตกลงด้านการเงินและความเข้าใจเรื่องการใช้เขตอำนาจของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา

๔. การตัดสินใจที่จะใช้การส่งมอบภายใต้การควบคุมในระดับระหว่างประเทศอาจให้รวมถึงวิธีการต่าง ๆ เช่น การสกัดและอนุญาตให้สินค้ายังคงสภาพเดิม หรือมีการเคลื่อนย้ายหรือสับเปลี่ยนทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้ โดยความยินยอมของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๕ การได้คืนสินทรัพย์

ข้อ ๕๑

บทบัญญัติทั่วไป

การได้คืนสินทรัพย์ภายใต้หมวดนี้เป็นหลักพื้นฐานของอนุสัญญานี้ และรัฐภาคีจะจัดให้มีมาตรการของความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านนี้ให้กว้างที่สุด

ข้อ ๕๒

การป้องกันและการสืบหาการโอนเงินรายได้ที่ได้จากการก่ออาชญากรรม

๑. โดยไม่กระทบกระเทือนต่อข้อ ๑๔ ของอนุสัญญานี้ ให้รัฐภาคีใช้มาตรการตามที่จำเป็นโดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของตน เพื่อเรียกร้องให้สถาบันการเงินภายในเขตอำนาจของตนตรวจสอบสถานะของลูกค้าเพื่อใช้มาตรการที่สมควรในการกำหนดสถานะเจ้าของผู้ได้รับประโยชน์จากเงินทุนมูลค่าสูงที่ได้ฝากไว้ และเพื่อนำให้มีการตรวจสอบเพิ่มขึ้นซึ่งบัญชีที่เป็นที่ต้องการหรือรักษาไว้โดยหรือในนามพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายให้เก็บรักษาและสมาชิกในครอบครัวและคนใกล้ชิด

๒. เพื่ออำนวยความสะดวกในการอนุวัติการมาตรการที่กำหนดในวรรคหนึ่งของข้อนี้ และโดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในและได้รับแรงจูงใจจากความคิดริเริ่มขององค์การต่อต้านการฟอกเงินระดับภูมิภาค ระหว่างภูมิภาคและพหุภาคี ให้รัฐภาคี

(ก) ออกคำแนะนำเกี่ยวกับประเภทของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งควรใช้การตรวจสอบเพิ่มขึ้น ประเภทของบัญชีและธุรกรรมซึ่งควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษและมาตรการในการเปิดบัญชีที่เหมาะสม การดำรงไว้ และการเก็บรักษาบันทึกเกี่ยวกับบัญชีดังกล่าว และ

(ข) ในกรณีที่เห็นว่าเหมาะสม เมื่อรัฐภาคีอื่นร้องขอหรือรัฐภาคีนั้นริเริ่มเอง ให้แจ้งรูปพรรณของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ต้องมีการตรวจสอบบัญชีอย่างละเอียดเพิ่มขึ้น รวมถึงบุคคลที่สถาบันการเงินแจ้งรูปพรรณด้วย

๓. ตามบทบัญญัติในวรรคสอง (๙) ของข้อนี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการเพื่อทำให้มั่นใจว่าสถาบันการเงินของตนจะยังคงไว้ซึ่งหลักฐานที่บันทึกไว้ที่เพียงพอในระยะเวลาที่เหมาะสมซึ่งบัญชีและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลซึ่งถูกอ้างถึงในวรรคหนึ่งของข้อนี้ โดยอย่างน้อยที่สุดควรเก็บข้อสนเทศเกี่ยวกับรูปพรรณของลูกค้าและเจ้าของผู้ได้รับประโยชน์ไว้นานเท่าที่จะทำได้

๔. โดยความมุ่งประสงค์ในการป้องกันและสืบหาการโอนเงินสินที่ได้จากการกระทำ ความผิดทางอาญาภายใต้อนุสัญญานี้ รัฐภาคีจะใช้มาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการจัดตั้งธนาคารซึ่งไม่มีสถานะทางกายภาพ และไม่ได้เข้าร่วมในกลุ่มทางการเงินที่ได้รับการควบคุม ทั้งนี้ โดย

ความช่วยเหลือขององค์กรควบคุมและตรวจสอบรัฐภาคีอาจพิจารณาให้สถาบันการเงินปฏิเสธการมีหรือรักษาความสัมพันธ์กับสถาบันดังกล่าว และเพื่อป้องกันสถาบันการเงินในการมีความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินต่างประเทศ ซึ่งอนุสัญญาให้ธนาคารซึ่งไม่มีสถานะทางกายภาพและไม่ได้เข้าร่วมในกลุ่มทางการเงินที่ได้รับการควบคุมนำบัญชีไปใช้

๕. โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายใน ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณากำหนดระบบการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่มีประสิทธิภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และจัดให้มีบทลงโทษที่เหมาะสมสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม และให้รัฐภาคีพิจารณาใช้มาตรการตามที่จำเป็นเพื่ออนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของตนร่วมกันใช้ข้อสนเทศกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐภาคีอื่นเมื่อมีความจำเป็นในการสืบสวนสอบสวน การร้องเรียน และการได้คืนเงินรายได้จากการกระทำความผิดอาญาซึ่งกำหนดในอนุสัญญานี้

๖. โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของตน ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณานำมาตรการตามที่จำเป็นเพื่อเรียกร้องเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีผลประโยชน์ใน หรือมีลายมือชื่อ หรืออำนาจอื่นเหนือบัญชีเงินฝากในต่างประเทศ ให้รายงานความสัมพันธ์ดังกล่าวแก่หน่วยงานที่เหมาะสม และให้คงไว้ซึ่งหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับบัญชีดังกล่าว โดยมาตรการดังกล่าวจะต้องจัดให้มีบทลงโทษที่เหมาะสมสำหรับการไม่ปฏิบัติตาม

ข้อ ๕๓

มาตรการในการได้คืนทรัพย์สินโดยตรง

โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายใน ให้รัฐภาคี

(ก) ใช้มาตรการตามที่จำเป็นเพื่ออนุญาตรัฐภาคีอื่นในการฟ้องคดีแพ่งในศาลเพื่อกำหนดกรรมสิทธิ์หรือความเป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งได้รับการกระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้

(ข) ใช้มาตรการดังกล่าวตามที่จำเป็นเพื่ออนุญาตให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดตามที่กำหนดในอนุสัญญานี้จ่ายค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายแก่รัฐภาคีอื่นซึ่งได้รับความเสียหายโดยการกระทำความผิดดังกล่าว และ

(ค) ใช้มาตรการดังกล่าวตามที่จำเป็นเพื่ออนุญาตให้ศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ยอมรับข้อเรียกร้องของรัฐภาคีอื่นในฐานะที่เป็นเจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลตัดสินให้รับทรัพย์สินดังกล่าว

ข้อ ๕๔

กลไกในการคืนทรัพย์สินผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศในกรณีที่มีการริบทรัพย์สิน

๑. เพื่อให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันตามข้อ ๕๕ ของอนุสัญญานี้ เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของตน ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

(ก) ใช้มาตรการดังกล่าวตามที่จำเป็นเพื่ออนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของตนสามารถดำเนินการตามคำสั่งริบซึ่งออกโดยศาลของรัฐภาคีอื่น

(ข) ใช้มาตรการดังกล่าวตามที่จำเป็นเพื่ออนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งริบทรัพย์สินในกรณีที่รัฐภาคีดังกล่าวมีเขตอำนาจ โดยทรัพย์สินดังกล่าวมีแหล่งกำเนิดในต่างประเทศและมีคำวินิจฉัยชี้ขาด

โดยศาลแล้วว่าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือความผิดอื่นที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐภาคีดังกล่าวหรืออยู่ภายใต้อำนาจในการพิจารณาตามกฎหมายภายใน และ

(ค) พิจารณาใช้มาตรการดังกล่าวตามที่จำเป็น เพื่อยุติการให้ทรัพย์สินดังกล่าวโดยไม่ต้องมีการพิพาทกลางโทษทางอาญาในกรณีที่ไม่สามารถฟ้องร้องผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากเสียชีวิต หลบหนี หรือไม่อยู่หรือในกรณีอื่น ๆ ที่เหมาะสม

๒. เพื่อให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันตามคำร้องขอตามวรรคสองของข้อ ๕๕ ของอนุสัญญาฯ นี้ โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของตน ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐ

(ก) ใช้มาตรการดังกล่าวตามที่จำเป็น เพื่อยุติการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของตนอายัด หรือยึดทรัพย์สิน ตามคำสั่งอายัดหรือยึดซึ่งออกโดยศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร้องขอที่ให้เหตุผลอันสมควรแก่รัฐที่ได้รับการร้องขอ เพื่อให้เชื่อว่าที่เหตุผลเพียงพอสำหรับการดำเนินการดังกล่าวและในที่สุดทรัพย์สินจะถูกริบตามความมุ่งประสงค์ในวรรคหนึ่งของข้อนี้

(ข) ใช้มาตรการดังกล่าวตามที่จำเป็น เพื่อยุติการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของตนอายัดหรือยึดทรัพย์สินตามคำร้องขอที่ให้เหตุผลเพียงพอสำหรับการดำเนินการดังกล่าวและในที่สุดทรัพย์สินจะถูกริบตามความมุ่งประสงค์ในวรรคหนึ่ง (ก) ของข้อนี้

(ค) พิจารณาใช้มาตรการเพิ่มเติม เพื่อยุติการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของตนเก็บรักษาทรัพย์สินที่จะทำการริบ เช่น โดยเหตุเรื่องการจับกุมของต่างประเทศหรือการฟ้องคดีอาญาเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว

ข้อ ๕๕

ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ในการริบทรัพย์สิน

๑. ภายในขอบเขตที่เป็นไปได้ตามระบบกฎหมายของตน รัฐภาคีซึ่งได้รับการร้องขอจากรัฐภาคีอื่นที่มีเขตอำนาจเหนือความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ สำหรับการริบเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดทรัพย์สิน เครื่องมือหรือตราสารอื่นใดที่อ้างถึงในข้อ ๓๑ วรรคหนึ่งของอนุสัญญานี้ ซึ่งอยู่ในดินแดนของตนจะ

(ก) ส่งคำร้องแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของตนเพื่อให้ได้มาซึ่งคำสั่งริบ และถ้าได้รับคำสั่งดังกล่าวแล้วให้ดำเนินการตามคำสั่งนั้น หรือ

(ข) ส่งคำร้องสั่งริบของศาลในดินแดนของรัฐภาคีที่ร้องขอตามข้อ ๓๑ วรรคหนึ่ง และข้อ ๕๔ วรรคหนึ่ง (ก) ของอนุสัญญานี้ เท่าที่เกี่ยวกับเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิด ทรัพย์สิน เครื่องมือ หรือตราสารอื่นที่อ้างถึงในข้อ ๓๑ วรรคหนึ่งซึ่งอยู่ในดินแดนของรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ของตน เพื่อให้ดำเนินการเท่าที่ได้รับการร้องขอ

๒. ตามคำร้องของรัฐภาคีอื่นที่มีเขตอำนาจเหนือความผิดภายใต้อนุสัญญานี้ รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอจะใช้มาตรการเพื่อบุ สืบหา และอายัดหรือริบ ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ทรัพย์สิน เครื่องมือ หรือตราสารอื่นที่อ้างถึงในข้อ ๓๑ วรรคหนึ่งของอนุสัญญานี้ เพื่อความมุ่งประสงค์ในการได้รับคำสั่งริบ ไม่ว่าโดยรัฐภาคีที่ร้องขอหรือตามคำร้องตามวรรคหนึ่งของข้อนี้ โดยรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ

๓. ให้นำข้อ ๔๖ ของอนุสัญญานี้มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับข้อนี้ และนอกเหนือจากข้อสนเทศที่ระบุไว้ในข้อ ๔๖ วรรค ๑๕ คำร้องขอตามข้อนี้จะประกอบด้วย

(ก) กรณีคำร้องตามวรรคหนึ่ง (ก) ของข้อนี้ ให้มีคำบรรยายของทรัพย์สินที่จะรับ และถ้าเป็นไปได้ให้ระบุสถานที่และสถานที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ราคาประเมินของทรัพย์สิน และข้อเท็จจริงจากรัฐภาคีที่ร้องขอที่เพียงพอจะให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอไปดำเนินการต่อตามกฎหมายภายในของตน

(ข) กรณีคำร้องขอตามวรรคหนึ่ง (ข) ของข้อนี้ ให้มีสำเนาที่ยอมรับได้ตามกฎหมายของคำสั่งรับที่คำร้องขออ้างถึงซึ่งออกโดยรัฐภาคีที่ร้องขอ รายงานข้อเท็จจริงและข้อสนเทศเท่าที่จำเป็นต้องใช้ในการสั่งบังคับคดี รายงานที่ระบุนาตรการที่ใช้โดยรัฐภาคีที่ร้องขอในการจัดให้มีการแจ้งที่เพียงพอต่อบุคคลภายนอกที่สุจริตและเพื่อให้มีความมั่นใจว่าขั้นตอนและรายงานดังกล่าวของการสั่งรับเป็นที่สุด

(ค) กรณีคำร้องขอตามวรรคสอง ให้มีข้อเท็จจริงจากรัฐภาคี และคำบรรยายของทรัพย์สินที่ร้องขอให้ดำเนินการ และสำเนาที่ยอมรับได้ตามกฎหมายของคำสั่งรับที่อ้างมาในคำร้องขอ

๔. รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอจะตัดสินใจหรือดำเนินการตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ของข้อนี้เท่าที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายภายในของตนและหลักเกณฑ์เรื่องกระบวนการพิจารณาของตน หรือความตกลงหรือข้อตกลงย่อยระดับทวิภาคี หรือพหุภาคีใดที่ผูกพันระหว่างรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอกับรัฐภาคีที่ร้องขอ

๕. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐให้สำเนากฎหมายและข้อบังคับซึ่งเกี่ยวกับข้อนี้ และข้อแก้ไขหรือคำบรรยายของกฎหมายและข้อตกลงดังกล่าวแก่เลขาธิการสหประชาชาติ

๖. ถ้ารัฐภาคีเลือกที่จะใช้มาตรการที่อ้างถึงในวรรคหนึ่งและวรรคสองของข้อนี้ โดยเงื่อนไขเรื่องความมีอยู่ของสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง รัฐภาคีนั้นจะพิจารณาอนุสัญญานี้ว่าเป็นสนธิสัญญาที่จำเป็นและเพียงพอ

๗. ความร่วมมือภายใต้ข้อนี้อาจถูกปฏิเสธ หรือนำมาตรการชั่วคราวมาใช้ ถ้ารัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอไม่ได้รับยานหลักฐานที่เพียงพอและในเวลาอันควร หรือถ้าทรัพย์สินมีมูลค่าเล็กน้อย

๘. ก่อนที่จะนำมาตรการชั่วคราวใดมาใช้กับข้อนี้ รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอจะให้โอกาสแก่รัฐภาคีที่ร้องขอในการชี้แจงถึงเหตุผลที่ควรใช้มาตรการต่าง ๆ ต่อไป

๙. บทบัญญัติของข้อนี้จะไม่ถูกตีความในทางที่ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่บุคคลภายนอกที่สุจริต

ข้อ ๕๖

ความร่วมมือกรณีพิเศษ

โดยกระทบกระเทือนต่อกฎหมายภายในของตนและการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี หรือกระบวนการทางศาล ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพยายามใช้มาตรการเพื่ออนุญาตให้มีการส่งต่อข้อสนเทศเกี่ยวกับเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดภายใต้สนธิสัญญานี้แก่รัฐภาคีอื่นโดยไม่ต้องมีการร้องขอ เมื่อรัฐภาคีพิจารณาแล้วเห็นว่าการเปิดเผยข้อสนเทศดังกล่าวอาจช่วยรัฐภาคีที่ได้รับข้อสนเทศในการเริ่มหรือดำเนินการสืบสวนรวบรวม การดำเนินคดีหรือกระบวนการทางศาล หรืออาจนำไปสู่การทำคำร้องโดยรัฐภาคีนั้น ภายใต้วัดนี้ของอนุสัญญา

ข้อ ๕๗

การคืนและจำหน่ายสินทรัพย์

๑. ทรัพย์สินที่ถูกริบโดยรัฐภาคีตามข้อ ๓๑ หรือ ๕๕ ของอนุสัญญาฯ ให้รัฐภาคีจำหน่ายหรือคืนแก่เจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมายตามวรรคสามของข้อนี้ ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติในอนุสัญญาฯ และกฎหมายภายในของตน

๒. รัฐภาคีจะรับมาตรการด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ตามหลักพื้นฐานในกฎหมายภายในของตน

และเท่าที่จำเป็น เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่คืนทรัพย์สินที่ถูกริบ เมื่อรัฐภาคีอื่นเป็นผู้ดำเนินการตามคำร้องตามอนุสัญญาฯ โดยจะพิจารณาสิทธิของบุคคลภายนอกผู้สุจริต

๓. ตามนัยข้อ ๔๖ และ ๕๕ ของอนุสัญญาฯ และวรรคหนึ่งและวรรคสองของข้อนี้ ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ

(ก) ในกรณีที่มีการยกยอกทรัพย์สินของรัฐหรือการพอกเงินที่ได้จากการยกยอกดังกล่าวตามข้อ ๑๗ และ ๒๓ ของอนุสัญญาฯ และมีการดำเนินการริบตามข้อ ๕๕ ของอนุสัญญาฯ บนพื้นฐานเรื่องคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วในรัฐภาคีที่ร้องขอ ให้คืนทรัพย์สินที่ถูกริบแก่รัฐภาคีที่ร้องขอ

(ข) กรณีเป็นทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด และมีการดำเนินการริบตามข้อ ๕๕ ของอนุสัญญาฯ บนพื้นฐานเรื่องคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วในรัฐภาคีที่ร้องขอ ให้คืนทรัพย์สินที่ถูกริบแก่รัฐภาคีที่ร้องขอเมื่อรัฐภาคีที่ร้องขอแสดงได้ถึงเหตุผลในความเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวแก่รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอ หรือเมื่อรัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอตระหนักถึงความเสียหายที่อาจเกิดแก่รัฐภาคีที่ร้องขอ

(ค) ในกรณีอื่น ให้พิจารณาคืนทรัพย์สินที่ถูกริบแก่รัฐภาคีที่ร้องขอเป็นอันดับแรก ซึ่งจะคืนทรัพย์สินดังกล่าวไปยังเจ้าของโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่เหยื่อของการกระทำความผิด

๔. ในกรณีที่เหมาะสม เว้นแต่รัฐภาคีตัดสินใจเป็นอย่างอื่น รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขออาจคิดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดี หรือกระบวนการทางศาล ซึ่งเกิดจากการคืนหรือการจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกริบตามข้อนี้

๕. เพื่อการจำหน่ายทรัพย์สินที่ถูกริบ รัฐภาคีอาจพิจารณาเป็นพิเศษในการจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงระหว่างกันเป็นกรณีไป

ข้อ ๕๘

หน่วยงานข่าวสารทางการเงิน

รัฐภาคีจะให้ความร่วมมือแก่กันและกันเพื่อความมุ่งประสงค์ในการป้องกันและต่อต้านการโอนเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญาฯ และในการส่งเสริมวิธีการของการคืนทรัพย์สินดังกล่าว และจะพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานข่าวสารทางการเงินซึ่งรับผิดชอบในการรับ วิเคราะห์ และเผยแพร่เกี่ยวกับรายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัยแก่พนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๕๙

ความตกลงและข้อตกลงในระดับทวิภาคีและพหุภาคี
 รัฐภาคีจะพิจารณาจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีเพื่อเพิ่ม
 ประสิทธิภาพของความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งดำเนินการภายใต้หมวดนี้ของอนุสัญญา
 หมวด ๖ ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

ข้อ ๖๐

การฝึกอบรมและการช่วยเหลือทางด้านวิชาการ

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐริเริ่ม พัฒนา หรือปรับปรุงโครงการฝึกอบรมเฉพาะด้านแก่บุคลากร
 ของตนเพื่อป้องกันและต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้ โครงการฝึกอบรมดังกล่าวอาจเป็นเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) มาตรการในการป้องกัน ตรวจพบ สืบสวน สอบสวน ลงโทษ และควบคุมการทุจริต
 รวมทั้งการใช้พยานหลักฐานที่รวบรวมได้และวิธีการสืบสวนสอบสวน

(ข) สร้างศักยภาพในการพัฒนาและการวางนโยบายต่อต้านการทุจริตเชิงยุทธศาสตร์

(ค) ฝึกอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเตรียมคำร้องขอความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 ที่ถูกต้องตามข้อกำหนดของอนุสัญญานี้

(ง) ประเมินและทำให้เข้มแข็งซึ่งสถาบัน การจัดการบริการสาธารณะและการจัดการด้านการ
 คลัง รวมทั้งการจัดซื้อจัดจ้างของรัฐและภาคเอกชน

(จ) ป้องกันและต่อต้านการโอนซึ่งเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้
 และการคืนเงินรายได้ดังกล่าว

(ฉ) ตรวจสอบและอายัดการโอนเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้

(ช) ควบคุมการเคลื่อนไหวของเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญานี้และ
 วิธีการที่ใช้ในการโอน ปกปิด หรือซ่อนเร้นเงินรายได้ดังกล่าว

(ซ) มาตรการและวิธีการด้านกฎหมายและปกครองที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการคืน
 เงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดตามอนุสัญญานี้

(ณ) วิธีการที่ใช้ในการคุ้มครองเหยื่อและพยานผู้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ด้านการยุติธรรม
 และ

(ญ) ฝึกอบรมเกี่ยวกับข้อบังคับระดับชาติและระดับระหว่างประเทศและในภาษาต่าง ๆ

๒. ให้รัฐภาคีจะพิจารณาช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามศักยภาพของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อ
 ประโยชน์ของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมาตรการที่กว้างขวางด้านความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ในแผนงาน
 และโครงการต่อต้านการทุจริตของตน รวมทั้งการส่งเสริมด้านวัตถุติบและการฝึกอบรมในสาขาที่อ้างถึงใน
 วรรค ๑ ของข้อนี้ และการฝึกอบรม และการให้ความช่วยเหลือ และการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันด้าน
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง และความรู้เฉพาะด้านที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ความร่วมมือระหว่างประเทศ
 รัฐภาคีในด้านการส่งผู้ร้ายข้ามแดน และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓. ให้รัฐภาคีสร้างความเข้มแข็งเท่าที่จำเป็นในการพยายามที่จะให้มีกิจกรรมด้านปฏิบัติการ
 และการฝึกอบรมให้มากที่สุดใ้องค์การระดับระหว่างประเทศและภูมิภาคและภายใต้กรอบความตกลงหรือ
 ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

๔. โดยความประสงค์ที่จะพัฒนา รัฐภาคีจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่กันและกันตามคำร้องขอ ในการประเมิน ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับประเภท สาเหตุ ผลกระทบและค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทุจริตในประเทศของตน โดยการมีส่วนร่วมของพนักงานเจ้าหน้าที่และประชาคม ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อต่อต้านการทุจริต

๕. เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การคืนเงินรายได้ที่ได้จากการกระทำความผิดภายใต้อนุสัญญา นี้ รัฐภาคีอาจร่วมมือในการให้แก่กันและกันซึ่งชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่อาจให้ความช่วยเหลือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

๖. รัฐภาคีจะพิจารณาใช้การประชุมและสัมมนาในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความร่วมมือทางวิชาการ และเพื่อกระตุ้นการหารือเรื่องปัญหาซึ่งมีความกังวลร่วมกัน รวมทั้ง ปัญหาเฉพาะด้านและความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่อยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

๗. ให้รัฐภาคีพิจารณากำหนดกลไกซึ่งมุ่งประสงค์ให้มีความช่วยเหลือทางการเงินโดยสมัครใจแก่ความพยายามของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ใช้อนุสัญญานี้ โดยผ่านทางความช่วยเหลือทางวิชาการ โปรแกรม และโครงการ

๘. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาช่วยเหลือโดยสมัครใจแก่สำนักงานสหประชาชาติว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมด้านสำนักงาน แผนงาน และโครงการในประเทศกำลังพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้

ข้อ ๖๑

การจัดเก็บ การแลกเปลี่ยน และการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต

๑. ให้รัฐภาคีวิเคราะห์โดยการหารือกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มเรื่องการทุจริตในดินแดนของตน รวมทั้งสภาพแวดล้อมซึ่งการทุจริตเกิดขึ้น

๒. ให้รัฐภาคีพิจารณาถึงการพัฒนาและการแบ่งปันซึ่งกันและกันโดยผ่านทางความรู้ด้านสถิติ และการวิเคราะห์ขององค์การระดับระหว่างประเทศและภูมิภาคเกี่ยวกับการทุจริตและข้อสนเทศโดยมุ่งประสงค์เพื่อพัฒนาบทนิยามทั่วไป มาตรฐาน และวิธีการ รวมทั้งข้อสนเทศเรื่องการปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อป้องกันและต่อต้านการทุจริต

๓. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐควบคุมนโยบายและมาตรการที่ใช้เพื่อต่อต้านการทุจริตและประเมินความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนโยบายและมาตรการดังกล่าว

ข้อ ๖๒

มาตรการอื่นในการปฏิบัติตามอนุสัญญาโดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ

๑. ให้รัฐภาคีใช้มาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับนี้ให้ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศโดยคำนึงผลกระทบในทางลบของการทุจริตที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรต่อสังคมทั่วไป โดยเฉพาะต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๒. ให้รัฐภาคีใช้ความพยายามอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่จะเป็นไปได้ และโดยประสานงานระหว่างกันและกันรวมทั้งกับองค์การระหว่างประเทศและองค์การระดับภูมิภาค

(ก) เพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือของตนในระดับต่าง ๆ กับประเทศกำลังพัฒนาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพของประเทศเหล่านั้นที่จะป้องกันและต่อต้านการทุจริตที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร

(ข) เพื่อเพิ่มพูนความช่วยเหลือด้านการเงินและด้านวัตถุเพื่อสนับสนุนความพยายามของประเทศกำลังพัฒนาที่จะต่อต้านการทุจริตที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อช่วยเหลือประเทศเหล่านั้นในการปฏิบัติตามอนุสัญญาอย่างสัมฤทธิ์ผล

(ค) เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเหล่านั้นในการตอบสนองความต้องการสำหรับการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ให้รัฐภาคีพยายามบริจาคโดยสมัครใจอย่างพอเพียงและสม่ำเสมอให้กับบัญชีที่ได้จัดไว้โดยเฉพาะเพื่อความมุ่งประสงค์ดังกล่าว ภายใต้กลไกการจัดหาทุนขององค์การสหประชาชาติ รัฐภาคีอาจให้การพิจารณาเป็นพิเศษ โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในและบทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้ที่จะบริจาคให้กับบัญชีดังกล่าวเป็นจำนวนร้อยละของเงิน หรือมูลค่าที่เทียบเท่าของเงินรายได้ที่ได้จากการก่ออาชญากรรมหรือทรัพย์สินที่ริบมาได้ตามบทบัญญัติของอนุสัญญานี้ด้วย

(ง) เพื่อสนับสนุนและโน้มน้าวรัฐและสถาบันการเงินอื่นตามที่เหมาะสมให้เข้าร่วมกับตนในการดำเนินการตามความพยายามในข้อนี้ โดยเฉพาะการจัดให้มีแผนงานฝึกอบรมและอุปกรณ์สมัยใหม่ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อช่วยเหลือประเทศเหล่านั้นในการบรรลุถึงความประสงค์ของอนุสัญญานี้

๓. เท่าที่จะเป็นไปได้ มาตรการเหล่านี้จะต้องไม่กระทบต่อข้อผูกพันด้านความช่วยเหลือต่างประเทศที่มีอยู่หรือต่อข้อตกลงด้านความร่วมมือทางการเงินอื่นในระดับทวิภาคี ระดับภูมิภาค หรือระดับระหว่างประเทศ

๔. รัฐภาคีอาจจัดทำความตกลงหรือข้อตกลงระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีว่าด้วยความช่วยเหลือด้านวัตถุและการให้การสนับสนุน โดยคำนึงถึงข้อตกลงด้านการเงินที่จำเป็นในการทำให้วิธีการความร่วมมือระหว่างประเทศที่กำหนดไว้โดยอนุสัญญานี้เกิดประสิทธิผล และสำหรับการป้องกัน การตรวจจับและการควบคุมการทุจริต

หมวด ๗ กลไกในการปฏิบัติตามอนุสัญญา

ข้อ ๖๓

การประชุมของรัฐภาคีอนุสัญญา

๑. การประชุมของรัฐภาคีของอนุสัญญานี้มีขึ้นเพื่อปรับปรุงศักยภาพและความร่วมมือระหว่าง

รัฐภาคีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ และเพื่อส่งเสริมและทบทวนการปฏิบัติตามอนุสัญญา

๒. ให้เลขาธิการสหประชาชาติจัดให้มีการประชุมของภาคีภายในหนึ่งปีหลังจากที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับ หลังจากนั้นให้จัดให้มีการประชุมของรัฐภาคีขึ้นตามข้อบังคับการประชุมที่ได้รับการยอมรับจากที่ประชุม

๓. ที่ประชุมของรัฐภาคีต้องยอมรับข้อบังคับการประชุมและกฎเกณฑ์ซึ่งควบคุมการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดในข้อนี้ รวมทั้งกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการอนุญาตและการมีส่วนร่วมของผู้สังเกตการณ์ และการชำระค่าใช้จ่ายซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้

๔. ที่ประชุมของรัฐภาคีต้องตกลงเรื่องกิจกรรม กระบวนการและวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ระบุในวรรคหนึ่งของข้อนี้ รวมถึง

(ก) การอำนวยความสะดวกแก่กิจกรรมของรัฐภาคีตามข้อ ๖๐ และ ๖๒ และหมวด ๒ ถึงหมวด ๕ ของอนุสัญญาฯ รวมทั้งโดยการช่วยเหลือให้มีกระตือรือร้นการสนับสนุนโดยความสมัครใจ

(ข) การอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศระหว่างรัฐภาคีเกี่ยวกับรูปแบบและแนวโน้มของการทุจริต และการดำเนินงานซึ่งประสบความสำเร็จในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และการคืนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดโดยการประชาสัมพันธ์ข้อสนเทศที่เกี่ยวข้องดังที่ระบุไว้ในข้อนี้

(ค) การร่วมมือกับองค์การและกลไกระหว่างประเทศและองค์การระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์การเอกชน และองค์การที่มีใช้รัฐบาลระดับระหว่างประเทศและภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง

(ง) การใช้ข้อสนเทศที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำโดยกลไกระหว่างประเทศและระดับภูมิภาคอื่นอย่างเหมาะสมในการต่อต้านและป้องกันการทุจริตเพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อนโดยไม่จำเป็น

(จ) การทบทวนการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯของรัฐภาคีอย่างสม่ำเสมอ

(ฉ) การจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงอนุสัญญาฯ และการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ

(ช) การพิจารณาถึงความต้องการความช่วยเหลือด้านเทคนิคของรัฐภาคีในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ และแนะนำการดำเนินการที่เห็นว่าจำเป็นแก่การนั้น

๕. เพื่อความมุ่งประสงค์ของวรรคสี่ของข้อนี้ ที่ประชุมของรัฐภาคีต้องได้รับความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับมาตรการที่รัฐภาคีใช้ในการปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ และปัญหาที่รัฐภาคีจะต้องเผชิญในการดำเนินการดังกล่าวผ่านข้อสนเทศที่รัฐภาคีจัดให้ และผ่านทางกลไกการทบทวนเพิ่มเติมที่อาจจัดให้มีขึ้นโดยที่ประชุมของรัฐภาคี

๖. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐจัดหาข้อสนเทศเกี่ยวกับแผนการดำเนินการ วิธีการ และทางปฏิบัติให้ที่ประชุมรัฐภาคี รวมทั้งมาตรการด้านนิติบัญญัติและปกครอง เพื่อปฏิบัติตามอนุสัญญาฯ ทั้งนี้ ตามที่ที่ประชุมรัฐภาคีร้องขอ ที่ประชุมรัฐภาคีจะต้องค้นหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการรับและปฏิบัติตามข้อสนเทศ รวมทั้งข้อสนเทศที่ได้รับจากรัฐภาคีและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้รับจากองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการในการตัดสินใจของที่ประชุมรัฐภาคีก็อาจได้รับการพิจารณาด้วย

๗. ตามวรรคสี่ถึงวรรคหกของข้อนี้ ในกรณีที่เป็น รัฐภาคีต้องจัดตั้งกลไกหรือองค์กรที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้การปฏิบัติตามอนุสัญญาฯมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๖๔

สำนักเลขาธิการ

๑. ให้เลขาธิการสหประชาชาติจัดให้มีบริการสำนักเลขาธิการที่จำเป็นในการประชุมของภาคีแห่งอนุสัญญาฯ

๒. ให้สำนักเลขาธิการ

(ก) ช่วยเหลือที่ประชุมของรัฐภาคีในการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖๓ ของอนุสัญญา
นี้รวมทั้งเตรียมการและจัดให้มีบริการที่จำเป็นสำหรับการประชุมของรัฐภาคี

(ข) ช่วยเหลือรัฐภาคีในการจัดหาข้อสนเทศให้แก่ที่ประชุมรัฐภาคีตามที่ได้รับคำแนะนำไว้
ในข้อ ๖๓ วรรคห้าและวรรคหกของอนุสัญญานี้ เมื่อได้รับการร้องขอ และ

(ค) ทำให้แน่ใจได้ว่าจะมีการประสานงานที่จำเป็นกับสำนักเลขาธิการขององค์การระหว่าง
ประเทศและองค์การระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๘ บทบัญญัติสุดท้าย

ข้อ ๖๕

การปฏิบัติตามอนุสัญญา

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐใช้มาตรการที่จำเป็นซึ่งรวมถึงมาตรการทางกฎหมายและทางปกครองที่
สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของตน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจะมีการปฏิบัติตามพันธกรณีของ
ตนภายใต้อนุสัญญานี้

๒. รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจรับเอามาตรการที่เคร่งครัดหรือรุนแรงกว่ามาตรการที่กำหนดไว้ใน
อนุสัญญานี้เพื่อป้องกันและต่อต้านการทุจริตก็ได้

ข้อ ๖๖

การระงับข้อพิพาท

๑. ให้รัฐภาคีพยายามระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความหรือการใช้บังคับอนุสัญญานี้โดยการ
เจรจา

๒. ข้อพิพาทใด ๆ ระหว่างรัฐภาคีสองรัฐหรือมากกว่านั้นซึ่งเกี่ยวกับการตีความหรือการใช้
บังคับอนุสัญญานี้ ที่ไม่สามารถระงับได้โดยการเจรจาภายในระยะเวลาอันสมควรให้เสนอไปยัง
อนุญาโตตุลาการ เมื่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ หากรัฐภาคีซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งข้อพิพาทยังไม่สามารถตกลง
กันจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการได้ภายในระยะเวลาหกเดือนหลังจากวันที่มีคำร้องขอให้มีการอนุญาโตตุลาการ
รัฐภาคีซึ่งเป็นคู่กรณีแห่งข้อพิพาทรัฐใดรัฐหนึ่งอาจเสนอข้อพิพาทดังกล่าวต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศโดย
การร้องขอตามธรรมนูญของศาลนั้น

๓. ในเวลาที่มีการลงนาม การให้สัตยาบัน การยอมรับ หรือการเห็นชอบ หรือการภาคยานุวัติ
อนุสัญญานี้รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจประกาศว่าตนไม่เข้าผูกพันตามวรรคสองของข้อนี้ก็ได้ ทั้งนี้ รัฐภาคีอื่นจะไม่
ถูกผูกพันให้ปฏิบัติตามวรรคสองของข้อนี้ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับรัฐภาคีซึ่งได้ตั้งข้อสงวนดังกล่าวไว้

๔. รัฐภาคีใดที่ได้ตั้งข้อสงวนไว้ตามวรรคสามของข้อนี้ อาจถอนข้อสงวนนั้นเมื่อใดก็ได้โดยการ
แจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ

ข้อ ๖๗

การลงนาม การให้สัตยาบัน การยอมรับ การให้ความเห็นชอบ และการภาคยานุวัติ

๑. อนุสัญญานี้เปิดให้รัฐทั้งปวงลงนามตั้งแต่วันที่ ๙ ถึง ๑๑ ธันวาคม ๒๐๐๓(๒๕๔๖) ที่เมือง มิราดา ประเทศ เม็กซิโก และ ภายหลังจากนั้นจะเปิดให้ลงนามที่สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ณ นคร นิวยอร์ก จนถึงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๐๐๕(๒๕๔๘)

๒. อนุสัญญานี้จะเปิดให้องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคลงนามด้วย โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีรัฐสมาชิกขององค์การนั้นอย่างน้อยหนึ่งรัฐได้ลงนามอนุสัญญาตามวรรคหนึ่งของข้อนี้แล้ว

๓. อนุสัญญานี้จะอยู่ภายใต้การให้สัตยาบัน การยอมรับหรือการให้ความเห็นชอบ สัตยาบันสาร แสดงการยอมรับ หรือสารแสดงความเห็นชอบต้องส่งมอบแก่เลขาธิการสหประชาชาติ องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคอาจส่งมอบสัตยาบันสาร แสดงการยอมรับ หรือสารแสดงความเห็นชอบของตนได้ หากมีรัฐสมาชิกขององค์การนั้นอย่างน้อยหนึ่งรัฐได้กระทำเช่นเดียวกัน โดยในสัตยาบันสาร แสดงการยอมรับ หรือสารแสดงความเห็นชอบนั้นให้องค์การดังกล่าวประกาศขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของตนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้บังคับของอนุสัญญานี้ และให้องค์การดังกล่าวแจ้งผู้เก็บรักษาถึงการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกี่ยวกับขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของตนด้วย

๔. อนุสัญญานี้เปิดให้มีการภาคยานุวัติโดยรัฐหรือองค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคที่มีรัฐสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งรัฐเป็นภาคีอนุสัญญานี้ ภาคยานุวัติสารจะต้องส่งมอบแก่เลขาธิการสหประชาชาติ องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคจะต้องประกาศขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของตนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้บังคับของอนุสัญญานี้พร้อมกับการภาคยานุวัติด้วย โดยองค์การดังกล่าวจะต้องแจ้งผู้เก็บรักษาทราบถึงการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนด้วย

ข้อ ๖๘

การเริ่มมีผลใช้บังคับ

๑. อนุสัญญานี้ให้มีผลใช้บังคับในวันที่เก้าสิบหลังจากวันที่มีการส่งมอบสัตยาบันสาร แสดงการยอมรับ หรือสารแสดงความเห็นชอบหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่สามสิบแล้ว เพื่อความมุ่งประสงค์ของวรรคนี้ สารใดที่ส่งมอบโดยองค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคจะไม่ได้รับการนับเพิ่มจากสารที่ได้ส่งมอบไว้แล้วโดยรัฐสมาชิกขององค์การนั้น

๒. สำหรับรัฐแต่ละรัฐหรือองค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคแต่ละองค์การที่ให้สัตยาบัน ยอมรับ เห็นชอบ หรือภาคยานุวัติอนุสัญญานี้ ภายหลังจากการส่งมอบสารฉบับที่สามสิบแล้ว อนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่สามสิบหลังจากวันที่ส่งมอบสารที่เกี่ยวข้องของรัฐหรือองค์การดังกล่าวแล้ว หรือในวันที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ตามวรรคหนึ่งของข้อนี้ สุดแท้แต่วันใดจะช้ากว่า

ข้อ ๖๙

การแก้ไขเพิ่มเติม

๑. หลังจากสิ้นสุดห้าปีนับจากวันที่อนุสัญญาเริ่มมีผลใช้บังคับ รัฐ ภาควิชาอาจเสนอข้อแก้ไขเพิ่มเติมและส่งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งภายหลังจากนั้นเลขาธิการสหประชาชาติจะแจ้งข้อแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการเสนอไปยังรัฐภาคีทั้งปวงและที่ประชุมของรัฐภาคีของอนุสัญญานี้เพื่อพิจารณาและตัดสินใจข้อเสนอแนะ ที่ประชุมของรัฐภาคีควรใช้ ความพยายามทุกอย่างเพื่อให้ได้ฉันทามติในข้อแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละข้อ หากได้ใช้ความพยายามทั้งปวงเพื่อให้ได้ฉันทามติแล้ว แต่ไม่สามารถบรรลุข้อตกลงใด ๆ ได้ ให้ใช้การยอมรับการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวด้วยคะแนนเสียงสองในสามของรัฐภาคีที่เข้าประชุมและลงคะแนนเสียงในที่ประชุมรัฐภาคีเป็นวิธีสุดท้าย

๒. ให้องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคใช้สิทธิลงคะแนนเสียงภายใต้ข้อนี้ด้วยจำนวนคะแนนเสียงเท่ากับจำนวนของรัฐสมาชิกขององค์การที่เป็นรัฐภาคีของอนุสัญญานี้ สำหรับเรื่องที่อยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของตน องค์การดังกล่าวต้องไม่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงหากสมาชิกขององค์การนั้นใช้สิทธิของตนและในทางกลับกันสมาชิกขององค์การต้องไม่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียง หากองค์การได้ใช้สิทธิขององค์การแล้ว

๓. ข้อแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการยอมรับตามวรรคหนึ่งของข้อนี้ต้องมีการให้สัตยาบัน การยอมรับ หรือการให้ความเห็นชอบโดยรัฐภาคี

๔. ข้อแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการยอมรับตามวรรคหนึ่งของข้อนี้จะเริ่มมีผลใช้บังคับกับรัฐภาคีในวันที่เก้าสิบหลังจากวันที่ได้ส่งมอบสัตยาบันสาร แสดงการยอมรับ หรือแสดงความเห็นชอบต่อข้อแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวแก่เลขาธิการสหประชาชาติ

๕. เมื่อข้อแก้ไขเพิ่มเติมมีผลใช้บังคับ จะมีผลผูกพันรัฐภาคีที่ได้ให้ความยินยอมที่จะผูกพันตนตามข้อแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ส่วนรัฐภาคีอื่นก็ยังคงผูกพันด้วยบทบัญญัติของอนุสัญญานี้และข้อแก้ไขเพิ่มเติมอื่น ๆ ก่อนหน้านี้ที่ตนได้ให้สัตยาบัน ยอมรับ หรือแสดงความเห็นชอบแล้ว

ข้อ ๗๐

การบอกเลิก

๑. รัฐภาคีอาจบอกเลิกอนุสัญญานี้โดยการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ การบอกเลิกดังกล่าวจะเริ่มมีผลหนึ่งปีหลังจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับการแจ้งนั้น

๒. องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคจะสิ้นสุดการเป็นภาคีของอนุสัญญานี้เมื่อรัฐสมาชิกทั้งหมดขององค์การดังกล่าวได้บอกเลิกแล้ว

ข้อ ๗๑

ผู้เก็บรักษาและภาษา

๑. เลขานุการสหประชาชาติได้รับมอบหมายให้เป็นผู้เก็บรักษาอนุสัญญา
 ๒. ต้นฉบับของอนุสัญญานี้ ซึ่งต้นฉบับภาษาอารบิก จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และ สเปน มีความแท้จริงเท่าเทียมกัน ให้เก็บรักษาไว้กับเลขานุการสหประชาชาติ
- เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มดังมีรายนามข้างล่างนี้ ที่ได้รับมอบอำนาจโดยชอบจากรัฐบาลของตนเพื่อการนั้น ได้ลงนามในอนุสัญญานี้
-

United Nations Convention against Corruption

Preamble

The States Parties to this Convention,

Concerned about the seriousness of problems and threats posed by corruption to the stability and security of societies, undermining the institutions and values of democracy, ethical values and justice and jeopardizing sustainable development and the rule of law,

Concerned also about the links between corruption and other forms of crime, in particular organized crime and economic crime, including moneylaundering,

Concerned further about cases of corruption that involve vast quantities of assets, which may constitute a substantial proportion of the resources of States, and that threaten the political stability and sustainable development of those States,

Convinced that corruption is no longer a local matter but a transnational phenomenon that affects all societies and economies, making international cooperation to prevent and control it essential,

Convinced also that a comprehensive and multidisciplinary approach is required to prevent and combat corruption effectively,

Convinced further that the availability of technical assistance can play an important role in enhancing the ability of States, including by strengthening capacity and by institution-building, to prevent and combat corruption effectively,

Convinced that the illicit acquisition of personal wealth can be particularly damaging to democratic institutions, national economies and the rule of law,

Determined to prevent, detect and deter in a more effective manner international transfers of illicitly acquired assets and to strengthen international cooperation in asset recovery,

Acknowledging the fundamental principles of due process of law in criminal proceedings and in civil or administrative proceedings to adjudicate property rights,

Bearing in mind that the prevention and eradication of corruption is a responsibility of all States and that they must cooperate with one another, with the support and involvement of individuals and groups outside the public sector, such as civil society, non-governmental organizations and community-based organizations, if their efforts in this area are to be effective,

Bearing also in mind the principles of proper management of public affairs and public property, fairness, responsibility and equality before the law and the need to safeguard integrity and to foster a culture of rejection of corruption,

Commending the work of the Commission on Crime Prevention and Criminal Justice and the United Nations Office on Drugs and Crime in preventing and combating corruption,

Recalling the work carried out by other international and regional organizations in this field, including the activities of the African Union, the Council of Europe, the Customs Cooperation Council (also known as the World Customs Organization), the European Union, the League of Arab States, the Organisation for Economic Cooperation and Development and the Organization of American States,

Taking note with appreciation of multilateral instruments to prevent and combat corruption, including, inter alia, the Inter-American Convention against Corruption, adopted by the Organization of American States on 29 March 1996,¹ the Convention on the Fight against Corruption involving Officials of the European Communities or Officials of Member States of the European Union, adopted by the Council of the European Union on 26 May 1997,² the Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions, adopted by the Organisation for Economic Cooperation and Development on 21 November 1997,³ the Criminal Law Council of Europe on 27 January 1999,⁴ the Civil Law Convention on Corruption, adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 4 November 1999,⁵ and the African Union Convention on Preventing and Combating Corruption, adopted by the Heads of State and Government of the African Union on 12 July 2003,

Welcoming the entry into force on 29 September 2003 of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime,⁶

Have agreed as follows:

Chapter I

General provisions

Article 1. Statement of purpose

The purposes of this Convention are:

(a) To promote and strengthen measures to prevent and combat corruption more efficiently and effectively;

(b) To promote, facilitate and support international cooperation and technical assistance in the prevention of and fight against corruption, including in asset recovery;

(c) To promote integrity, accountability and proper management of public affairs and public property.

Article 2. Use of terms

For the purposes of this Convention:

(a) “Public official” shall mean: (i) any person holding a legislative, executive, administrative or judicial office of a State Party, whether appointed or elected, whether permanent or temporary, whether paid or unpaid, irrespective of that person’s seniority; (ii) any other person who performs a public function, including for a public agency or public enterprise, or provides a public service, as defined in the domestic law of the State Party and as applied in the pertinent area of law of that State Party; (iii) any other person defined as a “public official” in the domestic law of a State Party. However, for the purpose of some specific measures contained in chapter II of this Convention, “public official” may mean any person who performs a public function or provides a public service as defined in the domestic law of the State Party and as applied in the pertinent area of law of that State Party;

¹See E/1996/99.

²Official Journal of the European Communities, C 195, 25 June 1997.

³See *Corruption and Integrity Improvement Initiatives in Developing Countries* (United Nations publication, Sales No. E.98.III.B.18).

⁴Council of Europe, *European Treaty Series*, No. 173.

⁵*Ibid.*, No. 174.

⁶General Assembly resolution 55/25, annex I.

(b) “Foreign public official” shall mean any person holding a legislative, executive, administrative or judicial office of a foreign country, whether appointed or elected; and any person exercising a public function for a foreign country, including for a public agency or public enterprise;

(c) “Official of a public international organization” shall mean an international civil servant or any person who is authorized by such an organization to act on behalf of that organization;

(d) “Property” shall mean assets of every kind, whether corporeal or incorporeal, movable or immovable, tangible or intangible, and legal documents or instruments evidencing title to or interest in such assets;

(e) “Proceeds of crime” shall mean any property derived from or obtained, directly or indirectly, through the commission of an offence;

(f) “Freezing” or “seizure” shall mean temporarily prohibiting the transfer, conversion, disposition or movement of property or temporarily assuming custody or control of property on the basis of an order issued by a court or other competent authority;

(g) “Confiscation”, which includes forfeiture where applicable, shall mean the permanent deprivation of property by order of a court or other competent authority;

(h) “Predicate offence” shall mean any offence as a result of which proceeds have been generated that may become the subject of an offence as defined in article 23 of this Convention;

(i) “Controlled delivery” shall mean the technique of allowing illicit or suspect consignments to pass out of, through or into the territory of one or more States, with the knowledge and under the supervision of their competent authorities, with a view to the investigation of an offence and the identification of persons involved in the commission of the offence.

Article 3.

Scope of application

1. This Convention shall apply, in accordance with its terms, to the prevention, investigation and prosecution of corruption and to the freezing, seizure, confiscation and return of the proceeds of offences established in accordance with this Convention.

2. For the purposes of implementing this Convention, it shall not be necessary, except as otherwise stated herein, for the offences set forth in it to result in damage or harm to state property.

Article 4.
Protection of sovereignty

1. States Parties shall carry out their obligations under this Convention in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-intervention in the domestic affairs of other States.

2. Nothing in this Convention shall entitle a State Party to undertake in the territory of another State the exercise of jurisdiction and performance of functions that are reserved exclusively for the authorities of that other State by its domestic law.

Chapter II
Preventive measures

Article 5.
Preventive anti-corruption policies and practices

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, develop and implement or maintain effective, coordinated anti-corruption policies that promote the participation of society and reflect the principles of the rule of law, proper management of public affairs and public property, integrity, transparency and accountability.

2. Each State Party shall endeavour to establish and promote effective practices aimed at the prevention of corruption.

3. Each State Party shall endeavour to periodically evaluate relevant legal instruments and administrative measures with a view to determining their adequacy to prevent and fight corruption.

4. States Parties shall, as appropriate and in accordance with the fundamental principles of their legal system, collaborate with each other and with relevant international and regional organizations in promoting and developing the measures referred to in this article. That collaboration may include participation

in international programmes and projects aimed at the prevention of corruption.

Article 6.

Preventive anti-corruption body or bodies

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, ensure the existence of a body or bodies, as appropriate, that prevent corruption by such means as:

(a) Implementing the policies referred to in article 5 of this Convention and, where appropriate, overseeing and coordinating the implementation of those policies;

(b) Increasing and disseminating knowledge about the prevention of corruption.

2. Each State Party shall grant the body or bodies referred to in paragraph 1 of this article the necessary independence, in accordance with the fundamental principles of its legal system, to enable the body or bodies to carry out its or their functions effectively and free from any undue influence. The necessary material resources and specialized staff, as well as the training that such staff may require to carry out their functions, should be provided.

3. Each State Party shall inform the Secretary-General of the United Nations of the name and address of the authority or authorities that may assist other States Parties in developing and implementing specific measures for the prevention of corruption.

Article 7.

Public sector

1. Each State Party shall, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its legal system, endeavour to adopt, maintain and strengthen systems for the recruitment, hiring, retention, promotion and retirement of civil servants and, where appropriate, other non-elected public officials:

(a) That are based on principles of efficiency, transparency and objective criteria such as merit, equity and aptitude;

(b) That include adequate procedures for the selection and training of individuals for public positions considered especially vulnerable to corruption and the rotation, where appropriate, of such individuals to other positions;

(c) That promote adequate remuneration and equitable pay scales, taking into account the level of economic development of the State Party;

(d) That promote education and training programmes to enable them to meet the requirements for the correct, honourable and proper performance of public functions and that provide them with specialized and appropriate training to enhance their awareness of the risks of corruption inherent in the performance of their functions. Such programmes may make reference to codes or standards of conduct in applicable areas.

2. Each State Party shall also consider adopting appropriate legislative and administrative measures, consistent with the objectives of this Convention and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to prescribe criteria concerning candidature for and election to public office.

3. Each State Party shall also consider taking appropriate legislative and administrative measures, consistent with the objectives of this Convention and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to enhance transparency in the funding of candidatures for elected public office and, where applicable, the funding of political parties.

4. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, endeavour to adopt, maintain and strengthen systems that promote transparency and prevent conflicts of interest.

Article 8.

Codes of conduct for public officials

1. In order to fight corruption, each State Party shall promote, inter alia, integrity, honesty and responsibility among its public officials, in accordance with the fundamental principles of its legal system.

2. In particular, each State Party shall endeavour to apply, within its own institutional and legal systems, codes or standards of conduct for the correct, honourable and proper performance of public functions.

3. For the purposes of implementing the provisions of this article, each State Party shall, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its legal system, take note of the relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations, such as the International Code of Conduct for Public Officials contained in the annex to General Assembly resolution 51/59 of 12 December 1996.

4. Each State Party shall also consider, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, establishing measures and systems to facilitate the reporting by public officials of acts of corruption to appropriate authorities, when such acts come to their notice in the performance of their functions.

5. Each State Party shall endeavour, where appropriate and in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to establish measures and systems requiring public officials to make declarations to appropriate authorities regarding, inter alia, their outside activities, employment, investments, assets and substantial gifts or benefits from which a conflict of interest may result with respect to their functions as public officials.

6. Each State Party shall consider taking, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, disciplinary or other measures against public officials who violate the codes or standards established in accordance with this article.

Article 9.

Public procurement and management of public finances

1. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, take the necessary steps to establish appropriate systems of procurement, based on transparency, competition and objective criteria in decision-making, that are effective, inter alia, in preventing corruption. Such systems, which may take into account appropriate threshold values in their application, shall address, inter alia:

(a) The public distribution of information relating to procurement procedures and contracts, including information on invitations to tender and relevant or pertinent information on the award of contracts, allowing potential tenderers sufficient time to prepare and submit their tenders;

(b) The establishment, in advance, of conditions for participation, including selection and award criteria and tendering rules, and their publication;

(c) The use of objective and predetermined criteria for public procurement decisions, in order to facilitate the subsequent verification of the correct application of the rules or procedures;

(d) An effective system of domestic review, including an effective system

of appeal, to ensure legal recourse and remedies in the event that the rules or procedures established pursuant to this paragraph are not followed;

(e) Where appropriate, measures to regulate matters regarding personnel responsible for procurement, such as declaration of interest in particular public procurements, screening procedures and training requirements.

2. Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, take appropriate measures to promote transparency and accountability in the management of public finances. Such measures shall encompass, inter alia:

(a) Procedures for the adoption of the national budget;

(b) Timely reporting on revenue and expenditure;

(c) A system of accounting and auditing standards and related oversight;

(d) Effective and efficient systems of risk management and internal control;

and

(e) Where appropriate, corrective action in the case of failure to comply with the requirements established in this paragraph.

3. Each State Party shall take such civil and administrative measures as may be necessary, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to preserve the integrity of accounting books, records, financial statements or other documents related to public expenditure and revenue and to prevent the falsification of such documents.

Article 10.

Public reporting

Taking into account the need to combat corruption, each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, take such measures as may be necessary to enhance transparency in its public administration, including with regard to its organization, functioning and decisionmaking processes, where appropriate. Such measures may include, inter alia:

(a) Adopting procedures or regulations allowing members of the general public to obtain, where appropriate, information on the organization, functioning and decision-making processes of its public administration and, with due regard for the protection of privacy and personal data, on decisions and legal acts that concern members of the public;

(b) Simplifying administrative procedures, where appropriate, in order to facilitate public access to the competent decision-making authorities; and

(c) Publishing information, which may include periodic reports on the risks of corruption in its public administration.

Article 11.

Measures relating to the judiciary and prosecution services

1. Bearing in mind the independence of the judiciary and its crucial role in combating corruption, each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system and without prejudice to judicial independence, take measures to strengthen integrity and to prevent opportunities for corruption among members of the judiciary. Such measures may include rules with respect to the conduct of members of the judiciary.

2. Measures to the same effect as those taken pursuant to paragraph 1 of this article may be introduced and applied within the prosecution service in those States Parties where it does not form part of the judiciary but enjoys independence similar to that of the judicial service.

Article 12.

Private sector

1. Each State Party shall take measures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to prevent corruption involving the private sector, enhance accounting and auditing standards in the private sector and, where appropriate, provide effective, proportionate and dissuasive civil, administrative or criminal penalties for failure to comply with such measures.

2. Measures to achieve these ends may include, inter alia:

(a) Promoting cooperation between law enforcement agencies and relevant private entities;

(b) Promoting the development of standards and procedures designed to safeguard the integrity of relevant private entities, including codes of conduct for the correct, honourable and proper performance of the activities of business and all relevant professions and the prevention of conflicts of interest, and for the promotion of the use of good commercial practices among businesses and in the contractual relations of businesses with the State;

(c) Promoting transparency among private entities, including, where appropriate, measures regarding the identity of legal and natural persons involved in the establishment and management of corporate entities;

(d) Preventing the misuse of procedures regulating private entities, including procedures regarding subsidies and licences granted by public authorities for commercial activities;

(e) Preventing conflicts of interest by imposing restrictions, as appropriate and for a reasonable period of time, on the professional activities of former public officials or on the employment of public officials by the private sector after their resignation or retirement, where such activities or employment relate directly to the functions held or supervised by those public officials during their tenure;

(f) Ensuring that private enterprises, taking into account their structure and size, have sufficient internal auditing controls to assist in preventing and detecting acts of corruption and that the accounts and required financial statements of such private enterprises are subject to appropriate auditing and certification procedures.

3. In order to prevent corruption, each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with its domestic laws and regulations regarding the maintenance of books and records, financial statement disclosures and accounting and auditing standards, to prohibit the following acts carried out for the purpose of committing any of the offences established in accordance with this Convention:

(a) The establishment of off-the-books accounts;

(b) The making of off-the-books or inadequately identified transactions;

(c) The recording of non-existent expenditure;

(d) The entry of liabilities with incorrect identification of their objects;

(e) The use of false documents; and

(f) The intentional destruction of bookkeeping documents earlier than foreseen by the law.

4. Each State Party shall disallow the tax deductibility of expenses that constitute bribes, the latter being one of the constituent elements of the offences established in accordance with articles 15 and 16 of this Convention and, where appropriate, other expenses incurred in furtherance of corrupt conduct.

Article 13.
Participation of society

1. Each State Party shall take appropriate measures, within its means and in accordance with fundamental principles of its domestic law, to promote the active participation of individuals and groups outside the public sector, such as civil society, non-governmental organizations and community-based organizations, in the prevention of and the fight against corruption and to raise public awareness regarding the existence, causes and gravity of and the threat posed by corruption. This participation should be strengthened by such measures as:

- (a) Enhancing the transparency of and promoting the contribution of the public to decision-making processes;
- (b) Ensuring that the public has effective access to information;
- (c) Undertaking public information activities that contribute to nontolerance of corruption, as well as public education programmes, including school and university curricula;
- (d) Respecting, promoting and protecting the freedom to seek, receive, publish and disseminate information concerning corruption. That freedom may be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided for by law and are necessary:
 - (i) For respect of the rights or reputations of others;
 - (ii) For the protection of national security or *ordre public* or of public health or morals.

2. Each State Party shall take appropriate measures to ensure that the relevant anti-corruption bodies referred to in this Convention are known to the public and shall provide access to such bodies, where appropriate, for the reporting, including anonymously, of any incidents that may be considered to constitute an offence established in accordance with this Convention.

Article 14.
Measures to prevent money-laundering

1. Each State Party shall:
- (a) Institute a comprehensive domestic regulatory and supervisory regime

for banks and non-bank financial institutions, including natural or legal persons that provide formal or informal services for the transmission of money or value and, where appropriate, other bodies particularly susceptible to moneylaundering, within its competence, in order to deter and detect all forms of money-laundering, which regime shall emphasize requirements for customer and, where appropriate, beneficial owner identification, record-keeping and the reporting of suspicious transactions;

(b) Without prejudice to article 46 of this Convention, ensure that administrative, regulatory, law enforcement and other authorities dedicated to combating money-laundering (including, where appropriate under domestic law, judicial authorities) have the ability to cooperate and exchange information at the national and international levels within the conditions prescribed by its domestic law and, to that end, shall consider the establishment of a financial intelligence unit to serve as a national centre for the collection, analysis and dissemination of information regarding potential money-laundering.

2. States Parties shall consider implementing feasible measures to detect and monitor the movement of cash and appropriate negotiable instruments across their borders, subject to safeguards to ensure proper use of information and without impeding in any way the movement of legitimate capital. Such measures may include a requirement that individuals and businesses report the cross-border transfer of substantial quantities of cash and appropriate negotiable instruments.

3. States Parties shall consider implementing appropriate and feasible measures to require financial institutions, including money remitters:

(a) To include on forms for the electronic transfer of funds and related messages accurate and meaningful information on the originator;

(b) To maintain such information throughout the payment chain; and

(c) To apply enhanced scrutiny to transfers of funds that do not contain complete information on the originator.

4. In establishing a domestic regulatory and supervisory regime under the terms of this article, and without prejudice to any other article of this Convention, States Parties are called upon to use as a guideline the relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations against money-laundering.

5. States Parties shall endeavour to develop and promote global, regional, subregional and bilateral cooperation among judicial, law enforcement and financial regulatory authorities in order to combat money-laundering.

Chapter III

Criminalization and law enforcement

Article 15.

Bribery of national public officials

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

(a) The promise, offering or giving, to a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties;

(b) The solicitation or acceptance by a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties.

Article 16. Bribery of foreign public officials and officials of public international organizations

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the promise, offering or giving to a foreign public official or an official of a public international organization, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties, in order to obtain or retain business or other undue advantage in relation to the conduct of international business.

2. Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the solicitation or acceptance by a foreign public official or an official of a public international organization, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties.

Article 17.

***Embezzlement, misappropriation or
other diversion of property by a public official***

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally, the embezzlement, misappropriation or other diversion by a public official for his or her benefit or for the benefit of another person or entity, of any property, public or private funds or securities or any other thing of value entrusted to the public official by virtue of his or her position.

Article 18.

Trading in influence

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

(a) The promise, offering or giving to a public official or any other person, directly or indirectly, of an undue advantage in order that the public official or the person abuse his or her real or supposed influence with a view to obtaining from an administration or public authority of the State Party an undue advantage for the original instigator of the act or for any other person;

(b) The solicitation or acceptance by a public official or any other person, directly or indirectly, of an undue advantage for himself or herself or for another person in order that the public official or the person abuse his or her real or supposed influence with a view to obtaining from an administration or public authority of the State Party an undue advantage.

Article 19.

Abuse of functions

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the abuse of functions or position, that is, the performance of or failure to perform an act, in violation of laws, by a public official in the

discharge of his or her functions, for the purpose of obtaining an undue advantage for himself or herself or for another person or entity.

Article 20.
Illicit enrichment

Subject to its constitution and the fundamental principles of its legal system, each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, illicit enrichment, that is, a significant increase in the assets of a public official that he or she cannot reasonably explain in relation to his or her lawful income.

Article 21.
Bribery in the private sector

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally in the course of economic, financial or commercial activities:

(a) The promise, offering or giving, directly or indirectly, of an undue advantage to any person who directs or works, in any capacity, for a private sector entity, for the person himself or herself or for another person, in order that he or she, in breach of his or her duties, act or refrain from acting;

(b) The solicitation or acceptance, directly or indirectly, of an undue advantage by any person who directs or works, in any capacity, for a private sector entity, for the person himself or herself or for another person, in order that he or she, in breach of his or her duties, act or refrain from acting.

Article 22.
Embezzlement of property in the private sector

Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally in the course of economic, financial or commercial activities, embezzlement by a person who directs or works, in any capacity, in a private

sector entity of any property, private funds or securities or any other thing of value entrusted to him or her by virtue of his or her position.

Article 23.

Laundering of proceeds of crime

1. Each State Party shall adopt, in accordance with fundamental principles of its domestic law, such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally

(a) (i) The conversion or transfer of property, knowing that such property is the proceeds of crime, for the purpose of concealing or disguising the illicit origin of the property or of helping any person who is involved in the commission of the predicate offence to evade the legal consequences of his or her action;

(ii) The concealment or disguise of the true nature, source, location, disposition, movement or ownership of or rights with respect to property, knowing that such property is the proceeds of crime;

(b) Subject to the basic concepts of its legal system:

(i) The acquisition, possession or use of property, knowing, at the time of receipt, that such property is the proceeds of crime;

(ii) Participation in, association with or conspiracy to commit, attempts to commit and aiding, abetting, facilitating and counselling the commission of any of the offences established in accordance with this article.

2. For purposes of implementing or applying paragraph 1 of this article:

(a) Each State Party shall seek to apply paragraph 1 of this article to the widest range of predicate offences;

(b) Each State Party shall include as predicate offences at a minimum a comprehensive range of criminal offences established in accordance with this Convention;

(c) For the purposes of subparagraph (b) above, predicate offences shall include offences committed both within and outside the jurisdiction of the State Party in question. However, offences committed outside the jurisdiction of a State Party shall constitute predicate offences only when the relevant conduct is

a criminal offence under the domestic law of the State where it is committed and would be a criminal offence under the domestic law of the State Party implementing or applying this article had it been committed there;

(d) Each State Party shall furnish copies of its laws that give effect to this article and of any subsequent changes to such laws or a description thereof to the Secretary-General of the United Nations;

(e) If required by fundamental principles of the domestic law of a State Party, it may be provided that the offences set forth in paragraph 1 of this article do not apply to the persons who committed the predicate offence.

Article 24.
Concealment

Without prejudice to the provisions of article 23 of this Convention, each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally after the commission of any of the offences established in accordance with this Convention without having participated in such offences, the concealment or continued retention of property when the person involved knows that such property is the result of any of the offences established in accordance with this Convention.

Article 25.
Obstruction of justice

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

(a) The use of physical force, threats or intimidation or the promise, offering or giving of an undue advantage to induce false testimony or to interfere in the giving of testimony or the production of evidence in a proceeding in relation to the commission of offences established in accordance with this Convention;

(b) The use of physical force, threats or intimidation to interfere with the exercise of official duties by a justice or law enforcement official in relation to the commission of offences established in accordance with this Convention.

Nothing in this subparagraph shall prejudice the right of States Parties to have legislation that protects other categories of public official.

Article 26.

Liability of legal persons

1. Each State Party shall adopt such measures as may be necessary, consistent with its legal principles, to establish the liability of legal persons for participation in the offences established in accordance with this Convention.

2. Subject to the legal principles of the State Party, the liability of legal persons may be criminal, civil or administrative.

3. Such liability shall be without prejudice to the criminal liability of the natural persons who have committed the offences.

4. Each State Party shall, in particular, ensure that legal persons held liable in accordance with this article are subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.

Article 27.

Participation and attempt

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, participation in any capacity such as an accomplice, assistant or instigator in an offence established in accordance with this Convention.

2. Each State Party may adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, any attempt to commit an offence established in accordance with this Convention.

3. Each State Party may adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law, the preparation for an offence established in accordance with this Convention.

Article 28.

Knowledge, intent and purpose as elements of an offence

Knowledge, intent or purpose required as an element of an offence established in accordance with this Convention may be inferred from objective factual circumstances.

Article 29.

Statute of limitations

Each State Party shall, where appropriate, establish under its domestic law a long statute of limitations period in which to commence proceedings for any offence established in accordance with this Convention and establish a longer statute of limitations period or provide for the suspension of the statute of limitations where the alleged offender has evaded the administration of justice.

Article 30.

Prosecution, adjudication and sanctions

1. Each State Party shall make the commission of an offence established in accordance with this Convention liable to sanctions that take into account the gravity of that offence.

2. Each State Party shall take such measures as may be necessary to establish or maintain, in accordance with its legal system and constitutional principles, an appropriate balance between any immunities or jurisdictional privileges accorded to its public officials for the performance of their functions and the possibility, when necessary, of effectively investigating, prosecuting and adjudicating offences established in accordance with this Convention.

3. Each State Party shall endeavour to ensure that any discretionary legal powers under its domestic law relating to the prosecution of persons for offences established in accordance with this Convention are exercised to maximize the effectiveness of law enforcement measures in respect of those offences and with due regard to the need to deter the commission of such offences.

4. In the case of offences established in accordance with this Convention, each State Party shall take appropriate measures, in accordance with its domestic law and with due regard to the rights of the defence, to seek to ensure

that conditions imposed in connection with decisions on release pending trial or appeal take into consideration the need to ensure the presence of the defendant at subsequent criminal proceedings.

5. Each State Party shall take into account the gravity of the offences concerned when considering the eventuality of early release or parole of persons convicted of such offences.

6. Each State Party, to the extent consistent with the fundamental principles of its legal system, shall consider establishing procedures through which a public official accused of an offence established in accordance with this Convention may, where appropriate, be removed, suspended or reassigned by the appropriate authority, bearing in mind respect for the principle of the presumption of innocence.

7. Where warranted by the gravity of the offence, each State Party, to the extent consistent with the fundamental principles of its legal system, shall consider establishing procedures for the disqualification, by court order or any other appropriate means, for a period of time determined by its domestic law, of persons convicted of offences established in accordance with this Convention from:

(a) Holding public office; and

(b) Holding office in an enterprise owned in whole or in part by the

State.

8. Paragraph 1 of this article shall be without prejudice to the exercise of disciplinary powers by the competent authorities against civil servants.

9. Nothing contained in this Convention shall affect the principle that the description of the offences established in accordance with this Convention and of the applicable legal defences or other legal principles controlling the lawfulness of conduct is reserved to the domestic law of a State Party and that such offences shall be prosecuted and punished in accordance with that law.

10. States Parties shall endeavour to promote the reintegration into society of persons convicted of offences established in accordance with this Convention.

Article 31.

Freezing, seizure and confiscation

1. Each State Party shall take, to the greatest extent possible within its domestic legal system, such measures as may be necessary to enable confiscation of:

(a) Proceeds of crime derived from offences established in accordance with this Convention or property the value of which corresponds to that of such proceeds;

(b) Property, equipment or other instrumentalities used in or destined for use in offences established in accordance with this Convention.

2. Each State Party shall take such measures as may be necessary to enable the identification, tracing, freezing or seizure of any item referred to in paragraph 1 of this article for the purpose of eventual confiscation.

3. Each State Party shall adopt, in accordance with its domestic law, such legislative and other measures as may be necessary to regulate the administration by the competent authorities of frozen, seized or confiscated property covered in paragraphs 1 and 2 of this article.

4. If such proceeds of crime have been transformed or converted, in part or in full, into other property, such property shall be liable to the measures referred to in this article instead of the proceeds.

5. If such proceeds of crime have been intermingled with property acquired from legitimate sources, such property shall, without prejudice to any powers relating to freezing or seizure, be liable to confiscation up to the assessed value of the intermingled proceeds.

6. Income or other benefits derived from such proceeds of crime, from property into which such proceeds of crime have been transformed or converted or from property with which such proceeds of crime have been intermingled shall also be liable to the measures referred to in this article, in the same manner and to the same extent as proceeds of crime.

7. For the purpose of this article and article 55 of this Convention, each State Party shall empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or commercial records be made available or seized. A State Party shall not decline to act under the provisions of this paragraph on the ground of bank secrecy.

8. States Parties may consider the possibility of requiring that an offender demonstrate the lawful origin of such alleged proceeds of crime or other property liable to confiscation, to the extent that such a requirement is consistent with the fundamental principles of their domestic law and with the nature of judicial and other proceedings.

9. The provisions of this article shall not be so construed as to prejudice the rights of bona fide third parties.

10. Nothing contained in this article shall affect the principle that the measures to which it refers shall be defined and implemented in accordance with and subject to the provisions of the domestic law of a State Party.

Article 32.

Protection of witnesses, experts and victims

1. Each State Party shall take appropriate measures in accordance with its domestic legal system and within its means to provide effective protection from potential retaliation or intimidation for witnesses and experts who give testimony concerning offences established in accordance with this Convention and, as appropriate, for their relatives and other persons close to them.

2. The measures envisaged in paragraph 1 of this article may include, inter alia, without prejudice to the rights of the defendant, including the right to due process:

(a) Establishing procedures for the physical protection of such persons, such as, to the extent necessary and feasible, relocating them and permitting, where appropriate, non-disclosure or limitations on the disclosure of information concerning the identity and whereabouts of such persons;

(b) Providing evidentiary rules to permit witnesses and experts to give testimony in a manner that ensures the safety of such persons, such as permitting testimony to be given through the use of communications technology such as video or other adequate means.

3. States Parties shall consider entering into agreements or arrangements with other States for the relocation of persons referred to in paragraph 1 of this article.

4. The provisions of this article shall also apply to victims insofar as they are witnesses.

5. Each State Party shall, subject to its domestic law, enable the views and concerns of victims to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders in a manner not prejudicial to the rights of the defence.

Article 33.

Protection of reporting persons

Each State Party shall consider incorporating into its domestic legal system appropriate measures to provide protection against any unjustified treatment for any person who reports in good faith and on reasonable grounds to the competent authorities any facts concerning offences established in accordance with this Convention.

Article 34.

Consequences of acts of corruption

With due regard to the rights of third parties acquired in good faith, each State Party shall take measures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, to address consequences of corruption. In this context, States Parties may consider corruption a relevant factor in legal proceedings to annul or rescind a contract, withdraw a concession or other similar instrument or take any other remedial action.

Article 35.

Compensation for damage

Each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with principles of its domestic law, to ensure that entities or persons who have suffered damage as a result of an act of corruption have the right to initiate legal proceedings against those responsible for that damage in order to obtain compensation.

Article 36.
Specialized authorities

Each State Party shall, in accordance with the fundamental principles of its legal system, ensure the existence of a body or bodies or persons specialized in combating corruption through law enforcement. Such body or bodies or persons shall be granted the necessary independence, in accordance with the fundamental principles of the legal system of the State Party, to be able to carry out their functions effectively and without any undue influence. Such persons or staff of such body or bodies should have the appropriate training and resources to carry out their tasks.

Article 37.
Cooperation with law enforcement authorities

1. Each State Party shall take appropriate measures to encourage persons who participate or who have participated in the commission of an offence established in accordance with this Convention to supply information useful to competent authorities for investigative and evidentiary purposes and to provide factual, specific help to competent authorities that may contribute to depriving offenders of the proceeds of crime and to recovering such proceeds.

2. Each State Party shall consider providing for the possibility, in appropriate cases, of mitigating punishment of an accused person who provides substantial cooperation in the investigation or prosecution of an offence established in accordance with this Convention.

3. Each State Party shall consider providing for the possibility, in accordance with fundamental principles of its domestic law, of granting immunity from prosecution to a person who provides substantial cooperation in the investigation or prosecution of an offence established in accordance with this Convention.

4. Protection of such persons shall be, *mutatis mutandis*, as provided for in article 32 of this Convention.

5. Where a person referred to in paragraph 1 of this article located in one State Party can provide substantial cooperation to the competent authorities of another State Party, the States Parties concerned may consider entering into agreements or arrangements, in accordance with their domestic law, concerning

the potential provision by the other State Party of the treatment set forth in paragraphs 2 and 3 of this article.

Article 38.

Cooperation between national authorities

Each State Party shall take such measures as may be necessary to encourage, in accordance with its domestic law, cooperation between, on the one hand, its public authorities, as well as its public officials, and, on the other hand, its authorities responsible for investigating and prosecuting criminal offences. Such cooperation may include:

(a) Informing the latter authorities, on their own initiative, where there are reasonable grounds to believe that any of the offences established in accordance with articles 15, 21 and 23 of this Convention has been committed; or

(b) Providing, upon request, to the latter authorities all necessary information.

Article 39. *Cooperation between national authorities and the private sector*

1. Each State Party shall take such measures as may be necessary to encourage, in accordance with its domestic law, cooperation between national investigating and prosecuting authorities and entities of the private sector, in particular financial institutions, relating to matters involving the commission of offences established in accordance with this Convention.

2. Each State Party shall consider encouraging its nationals and other persons with a habitual residence in its territory to report to the national investigating and prosecuting authorities the commission of an offence established in accordance with this Convention.

Article 40.

Bank secrecy

Each State Party shall ensure that, in the case of domestic criminal investigations of offences established in accordance with this Convention, there are appropriate mechanisms available within its domestic legal system to overcome obstacles that may arise out of the application of bank secrecy laws.

Article 41.

Criminal record

Each State Party may adopt such legislative or other measures as may be necessary to take into consideration, under such terms as and for the purpose that it deems appropriate, any previous conviction in another State of an alleged offender for the purpose of using such information in criminal proceedings relating to an offence established in accordance with this Convention.

Article 42.

Jurisdiction

1. Each State Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when:

(a) The offence is committed in the territory of that State Party; or

(b) The offence is committed on board a vessel that is flying the flag of that State Party or an aircraft that is registered under the laws of that State Party at the time that the offence is committed.

2. Subject to article 4 of this Convention, a State Party may also establish its jurisdiction over any such offence when:

(a) The offence is committed against a national of that State Party; or

(b) The offence is committed by a national of that State Party or a stateless person who has his or her habitual residence in its territory; or

(c) The offence is one of those established in accordance with article 23, paragraph 1 (b) (ii), of this Convention and is committed outside its territory with a view to the commission of an offence established in accordance with article 23, paragraph 1 (a) (i) or (ii) or (b) (i), of this Convention within its territory; or

(d) The offence is committed against the State Party.

3. For the purposes of article 44 of this Convention, each State Party shall take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite such person solely on the ground that he or she is one of its nationals.

4. Each State Party may also take such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him or her.

5. If a State Party exercising its jurisdiction under paragraph 1 or 2 of this article has been notified, or has otherwise learned, that any other States Parties are conducting an investigation, prosecution or judicial proceeding in respect of the same conduct, the competent authorities of those States Parties shall, as appropriate, consult one another with a view to coordinating their actions.

6. Without prejudice to norms of general international law, this Convention shall not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a State Party in accordance with its domestic law.

Chapter IV

International cooperation

Article 43.

International cooperation

1. States Parties shall cooperate in criminal matters in accordance with articles 44 to 50 of this Convention. Where appropriate and consistent with their domestic legal system, States Parties shall consider assisting each other in investigations of and proceedings in civil and administrative matters relating to corruption.

2. In matters of international cooperation, whenever dual criminality is considered a requirement, it shall be deemed fulfilled irrespective of whether the laws of the requested State Party place the offence within the same category of offence or denominate the offence by the same terminology as the requesting State Party, if the conduct underlying the offence for which assistance is sought is a criminal offence under the laws of both States Parties.

Article 44.
Extradition

1. This article shall apply to the offences established in accordance with this Convention where the person who is the subject of the request for extradition is present in the territory of the requested State Party, provided that the offence for which extradition is sought is punishable under the domestic law of both the requesting State Party and the requested State Party.

2. Notwithstanding the provisions of paragraph 1 of this article, a State Party whose law so permits may grant the extradition of a person for any of the offences covered by this Convention that are not punishable under its own domestic law.

3. If the request for extradition includes several separate offences, at least one of which is extraditable under this article and some of which are not extraditable by reason of their period of imprisonment but are related to offences established in accordance with this Convention, the requested State Party may apply this article also in respect of those offences.

4. Each of the offences to which this article applies shall be deemed to be included as an extraditable offence in any extradition treaty existing between States Parties. States Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be concluded between them. A State Party whose law so permits, in case it uses this Convention as the basis for extradition, shall not consider any of the offences established in accordance with this Convention to be a political offence.

5. If a State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Convention the legal basis for extradition in respect of any offence to which this article applies.

6. A State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty shall:

(a) At the time of deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention, inform the Secretary-General of the United Nations whether it will take this Convention as the legal basis for cooperation on extradition with other States Parties to this Convention; and

(b) If it does not take this Convention as the legal basis for cooperation on extradition, seek, where appropriate, to conclude treaties on extradition with

other States Parties to this Convention in order to implement this article.

7. States Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize offences to which this article applies as extraditable offences between themselves.

8. Extradition shall be subject to the conditions provided for by the domestic law of the requested State Party or by applicable extradition treaties, including, inter alia, conditions in relation to the minimum penalty requirement for extradition and the grounds upon which the requested State Party may refuse extradition.

9. States Parties shall, subject to their domestic law, endeavour to expedite extradition procedures and to simplify evidentiary requirements relating thereto in respect of any offence to which this article applies.

10. Subject to the provisions of its domestic law and its extradition treaties, the requested State Party may, upon being satisfied that the circumstances so warrant and are urgent and at the request of the requesting State Party, take a person whose extradition is sought and who is present in its territory into custody or take other appropriate measures to ensure his or her presence at extradition proceedings.

11. A State Party in whose territory an alleged offender is found, if it does not extradite such person in respect of an offence to which this article applies solely on the ground that he or she is one of its nationals, shall, at the request of the State Party seeking extradition, be obliged to submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution. Those authorities shall take their decision and conduct their proceedings in the same manner as in the case of any other offence of a grave nature under the domestic law of that State Party. The States Parties concerned shall cooperate with each other, in particular on procedural and evidentiary aspects, to ensure the efficiency of such prosecution.

12. Whenever a State Party is permitted under its domestic law to extradite or otherwise surrender one of its nationals only upon the condition that the person will be returned to that State Party to serve the sentence imposed as a result of the trial or proceedings for which the extradition or surrender of the person was sought and that State Party and the State Party seeking the extradition of the person agree with this option and other terms that they may deem appropriate, such conditional extradition or surrender shall be sufficient to

discharge the obligation set forth in paragraph 11 of this article.

13. If extradition, sought for purposes of enforcing a sentence, is refused because the person sought is a national of the requested State Party, the requested State Party shall, if its domestic law so permits and in conformity with the requirements of such law, upon application of the requesting State Party, consider the enforcement of the sentence imposed under the domestic law of the requesting State Party or the remainder thereof.

14. Any person regarding whom proceedings are being carried out in connection with any of the offences to which this article applies shall be guaranteed fair treatment at all stages of the proceedings, including enjoyment of all the rights and guarantees provided by the domestic law of the State Party in the territory of which that person is present.

15. Nothing in this Convention shall be interpreted as imposing an obligation to extradite if the requested State Party has substantial grounds for believing that the request has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's sex, race, religion, nationality, ethnic origin or political opinions or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any one of these reasons.

16. States Parties may not refuse a request for extradition on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.

17. Before refusing extradition, the requested State Party shall, where appropriate, consult with the requesting State Party to provide it with ample opportunity to present its opinions and to provide information relevant to its allegation.

18. States Parties shall seek to conclude bilateral and multilateral agreements or arrangements to carry out or to enhance the effectiveness of extradition.

Article 45.

Transfer of sentenced persons

States Parties may consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on the transfer to their territory of persons sentenced to imprisonment or other forms of deprivation of liberty for offences established in accordance with this Convention in order that they may complete their sentences there.

Article 46.
Mutual legal assistance

1. States Parties shall afford one another the widest measure of mutual legal assistance in investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences covered by this Convention.

2. Mutual legal assistance shall be afforded to the fullest extent possible under relevant laws, treaties, agreements and arrangements of the requested State Party with respect to investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences for which a legal person may be held liable in accordance with article 26 of this Convention in the requesting State Party.

3. Mutual legal assistance to be afforded in accordance with this article may be requested for any of the following purposes:

- (a) Taking evidence or statements from persons;
- (b) Effecting service of judicial documents;
- (c) Executing searches and seizures, and freezing;
- (d) Examining objects and sites;
- (e) Providing information, evidentiary items and expert evaluations;
- (f) Providing originals or certified copies of relevant documents and records, including government, bank, financial, corporate or business records;
- (g) Identifying or tracing proceeds of crime, property, instrumentalities or other things for evidentiary purposes;
- (h) Facilitating the voluntary appearance of persons in the requesting State Party;
- (i) Any other type of assistance that is not contrary to the domestic law of the requested State Party;
- (j) Identifying, freezing and tracing proceeds of crime in accordance with the provisions of chapter V of this Convention;
- (k) The recovery of assets, in accordance with the provisions of chapter V of this Convention.

4. Without prejudice to domestic law, the competent authorities of a State Party may, without prior request, transmit information relating to criminal matters to a competent authority in another State Party where they believe that such information could assist the authority in undertaking or successfully concluding inquiries and criminal proceedings or could result in a request formulated by the latter State Party pursuant to this Convention.

5. The transmission of information pursuant to paragraph 4 of this article shall be without prejudice to inquiries and criminal proceedings in the State of the competent authorities providing the information. The competent authorities receiving the information shall comply with a request that said information remain confidential, even temporarily, or with restrictions on its use. However, this shall not prevent the receiving State Party from disclosing in its proceedings information that is exculpatory to an accused person. In such a case, the receiving State Party shall notify the transmitting State Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the transmitting State Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the receiving State Party shall inform the transmitting State Party of the disclosure without delay.

6. The provisions of this article shall not affect the obligations under any other treaty, bilateral or multilateral, that governs or will govern, in whole or in part, mutual legal assistance.

7. Paragraphs 9 to 29 of this article shall apply to requests made pursuant to this article if the States Parties in question are not bound by a treaty of mutual legal assistance. If those States Parties are bound by such a treaty, the corresponding provisions of that treaty shall apply unless the States Parties agree to apply paragraphs 9 to 29 of this article in lieu thereof. States Parties are strongly encouraged to apply those paragraphs if they facilitate cooperation.

8. States Parties shall not decline to render mutual legal assistance pursuant to this article on the ground of bank secrecy.

9. (a) A requested State Party, in responding to a request for assistance pursuant to this article in the absence of dual criminality, shall take into account the purposes of this Convention, as set forth in article 1;

b) States Parties may decline to render assistance pursuant to this article on the ground of absence of dual criminality. However, a requested State Party shall, where consistent with the basic concepts of its legal system, render assistance that does not involve coercive action. Such assistance may be refused when requests involve matters of a *de minimis* nature or matters for which the cooperation or assistance sought is available under other provisions of this Convention;

(c) Each State Party may consider adopting such measures as may be necessary to enable it to provide a wider scope of assistance pursuant to this article in the absence of dual criminality.

10. A person who is being detained or is serving a sentence in the territory of one State Party whose presence in another State Party is requested for purposes of identification, testimony or otherwise providing assistance in obtaining evidence for investigations, prosecutions or judicial proceedings in relation to offences covered by this Convention may be transferred if the following conditions are met:

(a) The person freely gives his or her informed consent;

(b) The competent authorities of both States Parties agree, subject to such conditions as those States Parties may deem appropriate.

11. For the purposes of paragraph 10 of this article:

(a) The State Party to which the person is transferred shall have the authority and obligation to keep the person transferred in custody, unless otherwise requested or authorized by the State Party from which the person was transferred;

(b) The State Party to which the person is transferred shall without delay implement its obligation to return the person to the custody of the State Party from which the person was transferred as agreed beforehand, or as otherwise agreed, by the competent authorities of both States Parties;

(c) The State Party to which the person is transferred shall not require the State Party from which the person was transferred to initiate extradition proceedings for the return of the person;

(d) The person transferred shall receive credit for service of the sentence being served in the State from which he or she was transferred for time spent in the custody of the State Party to which he or she was transferred.

12. Unless the State Party from which a person is to be transferred in accordance with paragraphs 10 and 11 of this article so agrees, that person, whatever his or her nationality, shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in the territory of the State to which that person is transferred in respect of acts, omissions or convictions prior to his or her departure from the territory of the State from which he or she was transferred.

13. Each State Party shall designate a central authority that shall have the responsibility and power to receive requests for mutual legal assistance and either to execute them or to transmit them to the competent authorities for execution. Where a State Party has a special region or territory with a separate

system of mutual legal assistance, it may designate a distinct central authority that shall have the same function for that region or territory. Central authorities shall ensure the speedy and proper execution or transmission of the requests received. Where the central authority transmits the request to a competent authority for execution, it shall encourage the speedy and proper execution of the request by the competent authority. The Secretary-General of the United Nations shall be notified of the central authority designated for this purpose at the time each State Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention. Requests for mutual legal assistance and any communication related thereto shall be transmitted to the central authorities designated by the States Parties. This requirement shall be without prejudice to the right of a State Party to require that such requests and communications be addressed to it through diplomatic channels and, in urgent circumstances, where the States Parties agree, through the International Criminal Police Organization, if possible.

14. Requests shall be made in writing or, where possible, by any means capable of producing a written record, in a language acceptable to the requested State Party, under conditions allowing that State Party to establish authenticity. The Secretary-General of the United Nations shall be notified of the language or languages acceptable to each State Party at the time it deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention. In urgent circumstances and where agreed by the States Parties, requests may be made orally but shall be confirmed in writing forthwith.

15. A request for mutual legal assistance shall contain:

- (a) The identity of the authority making the request;
- (b) The subject matter and nature of the investigation, prosecution or judicial proceeding to which the request relates and the name and functions of the authority conducting the investigation, prosecution or judicial proceeding;
- (c) A summary of the relevant facts, except in relation to requests for the purpose of service of judicial documents;
- (d) A description of the assistance sought and details of any particular procedure that the requesting State Party wishes to be followed;
- (e) Where possible, the identity, location and nationality of any person concerned; and
- (f) The purpose for which the evidence, information or action is sought.

16. The requested State Party may request additional information when it appears necessary for the execution of the request in accordance with its domestic law or when it can facilitate such execution.

17. A request shall be executed in accordance with the domestic law of the requested State Party and, to the extent not contrary to the domestic law of the requested State Party and where possible, in accordance with the procedures specified in the request.

18. Wherever possible and consistent with fundamental principles of domestic law, when an individual is in the territory of a State Party and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another State Party, the first State Party may, at the request of the other, permit the hearing to take place by video conference if it is not possible or desirable for the individual in question to appear in person in the territory of the requesting State Party. States Parties may agree that the hearing shall be conducted by a judicial authority of the requesting State Party and attended by a judicial authority of the requested State Party.

19. The requesting State Party shall not transmit or use information or evidence furnished by the requested State Party for investigations, prosecutions or judicial proceedings other than those stated in the request without the prior consent of the requested State Party. Nothing in this paragraph shall prevent the requesting State Party from disclosing in its proceedings information or evidence that is exculpatory to an accused person. In the latter case, the requesting State Party shall notify the requested State Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the requested State Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the requesting State Party shall inform the requested State Party of the disclosure without delay.

20. The requesting State Party may require that the requested State Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested State Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting State Party.

21. Mutual legal assistance may be refused:

(a) If the request is not made in conformity with the provisions of this article;

(b) If the requested State Party considers that execution of the request

is likely to prejudice its sovereignty, security, *ordre public* or other essential interests;

(c) If the authorities of the requested State Party would be prohibited by its domestic law from carrying out the action requested with regard to any similar offence, had it been subject to investigation, prosecution or judicial proceedings under their own jurisdiction;

(d) If it would be contrary to the legal system of the requested State Party relating to mutual legal assistance for the request to be granted.

22. States Parties may not refuse a request for mutual legal assistance on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.

23. Reasons shall be given for any refusal of mutual legal assistance.

24. The requested State Party shall execute the request for mutual legal assistance as soon as possible and shall take as full account as possible of any deadlines suggested by the requesting State Party and for which reasons are given, preferably in the request. The requesting State Party may make reasonable requests for information on the status and progress of measures taken by the requested State Party to satisfy its request. The requested State Party shall respond to reasonable requests by the requesting State Party on the status, and progress in its handling, of the request. The requesting State Party shall promptly inform the requested State Party when the assistance sought is no longer required.

25. Mutual legal assistance may be postponed by the requested State Party on the ground that it interferes with an ongoing investigation, prosecution or judicial proceeding.

26. Before refusing a request pursuant to paragraph 21 of this article or postponing its execution pursuant to paragraph 25 of this article, the requested State Party shall consult with the requesting State Party to consider whether assistance may be granted subject to such terms and conditions as it deems necessary. If the requesting State Party accepts assistance subject to those conditions, it shall comply with the conditions.

27. Without prejudice to the application of paragraph 12 of this article, a witness, expert or other person who, at the request of the requesting State Party, consents to give evidence in a proceeding or to assist in an investigation, prosecution or judicial proceeding in the territory of the requesting State Party shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction

of his or her personal liberty in that territory in respect of acts, omissions or convictions prior to his or her departure from the territory of the requested State Party. Such safe conduct shall cease when the witness, expert or other person having had, for a period of fifteen consecutive days or for any period agreed upon by the States Parties from the date on which he or she has been officially informed that his or her presence is no longer required by the judicial authorities, an opportunity of leaving, has nevertheless remained voluntarily in the territory of the requesting State Party or, having left it, has returned of his or her own free will.

28. The ordinary costs of executing a request shall be borne by the requested State Party, unless otherwise agreed by the States Parties concerned. If expenses of a substantial or extraordinary nature are or will be required to fulfil the request, the States Parties shall consult to determine the terms and conditions under which the request will be executed, as well as the manner in which the costs shall be borne.

29. The requested State Party:

(a) Shall provide to the requesting State Party copies of government records, documents or information in its possession that under its domestic law are available to the general public;

(b) May, at its discretion, provide to the requesting State Party in whole, in part or subject to such conditions as it deems appropriate, copies of any government records, documents or information in its possession that under its domestic law are not available to the general public.

30. States Parties shall consider, as may be necessary, the possibility of concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements that would serve the purposes of, give practical effect to or enhance the provisions of this article.

Article 47.

Transfer of criminal proceedings

States Parties shall consider the possibility of transferring to one another proceedings for the prosecution of an offence established in accordance with this Convention in cases where such transfer is considered to be in the interests of the proper administration of justice, in particular in cases where several jurisdictions are involved, with a view to concentrating the prosecution.

Article 48.

Law enforcement cooperation

1. States Parties shall cooperate closely with one another, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, to enhance the effectiveness of law enforcement action to combat the offences covered by this Convention. States Parties shall, in particular, take effective measures:

(a) To enhance and, where necessary, to establish channels of communication between their competent authorities, agencies and services in order to facilitate the secure and rapid exchange of information concerning all aspects of the offences covered by this Convention, including, if the States Parties concerned deem it appropriate, links with other criminal activities;

(b) To cooperate with other States Parties in conducting inquiries with respect to offences covered by this Convention concerning:

(i) The identity, whereabouts and activities of persons suspected of involvement in such offences or the location of other persons concerned;

(ii) The movement of proceeds of crime or property derived from the commission of such offences;

(iii) The movement of property, equipment or other instrumentalities used or intended for use in the commission of such offences;

(c) To provide, where appropriate, necessary items or quantities of substances for analytical or investigative purposes;

(d) To exchange, where appropriate, information with other States Parties concerning specific means and methods used to commit offences covered by this Convention, including the use of false identities, forged, altered or false documents and other means of concealing activities;

(e) To facilitate effective coordination between their competent authorities, agencies and services and to promote the exchange of personnel and other experts, including, subject to bilateral agreements or arrangements between the States Parties concerned, the posting of liaison officers;

(f) To exchange information and coordinate administrative and other measures taken as appropriate for the purpose of early identification of the offences covered by this Convention.

2. With a view to giving effect to this Convention, States Parties shall

consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on direct cooperation between their law enforcement agencies and, where such agreements or arrangements already exist, amending them. In the absence of such agreements or arrangements between the States Parties concerned, the States Parties may consider this Convention to be the basis for mutual law enforcement cooperation in respect of the offences covered by this Convention. Whenever appropriate, States Parties shall make full use of agreements or arrangements, including international or regional organizations, to enhance the cooperation between their law enforcement agencies.

3. States Parties shall endeavour to cooperate within their means to respond to offences covered by this Convention committed through the use of modern technology.

Article 49.

Joint investigations

States Parties shall consider concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements whereby, in relation to matters that are the subject of investigations, prosecutions or judicial proceedings in one or more States, the competent authorities concerned may establish joint investigative bodies. In the absence of such agreements or arrangements, joint investigations may be undertaken by agreement on a case-by-case basis. The States Parties involved shall ensure that the sovereignty of the State Party in whose territory such investigation is to take place is fully respected.

Article 50.

Special investigative techniques

1. In order to combat corruption effectively, each State Party shall, to the extent permitted by the basic principles of its domestic legal system and in accordance with the conditions prescribed by its domestic law, take such measures as may be necessary, within its means, to allow for the appropriate use by its competent authorities of controlled delivery and, where it deems appropriate, other special investigative techniques, such as electronic or other forms of surveillance and undercover operations, within its territory, and to allow for the

admissibility in court of evidence derived therefrom.

2. For the purpose of investigating the offences covered by this Convention, States Parties are encouraged to conclude, when necessary, appropriate bilateral or multilateral agreements or arrangements for using such special investigative techniques in the context of cooperation at the international level. Such agreements or arrangements shall be concluded and implemented in full compliance with the principle of sovereign equality of States and shall be carried out strictly in accordance with the terms of those agreements or arrangements.

3. In the absence of an agreement or arrangement as set forth in paragraph 2 of this article, decisions to use such special investigative techniques at the international level shall be made on a case-by-case basis and may, when necessary, take into consideration financial arrangements and understandings with respect to the exercise of jurisdiction by the States Parties concerned.

4. Decisions to use controlled delivery at the international level may, with the consent of the States Parties concerned, include methods such as intercepting and allowing the goods or funds to continue intact or be removed or replaced in whole or in part.

Chapter V

Asset recovery

Article 51.

General provision

The return of assets pursuant to this chapter is a fundamental principle of this Convention, and States Parties shall afford one another the widest measure of cooperation and assistance in this regard.

Article 52.

Prevention and detection of transfers of proceeds of crime

1. Without prejudice to article 14 of this Convention, each State Party shall take such measures as may be necessary, in accordance with its domestic law, to require financial institutions within its jurisdiction to verify the identity of customers, to take reasonable steps to determine the identity of beneficial owners of funds deposited into high-value accounts and to conduct enhanced

scrutiny of accounts sought or maintained by or on behalf of individuals who are, or have been, entrusted with prominent public functions and their family members and close associates. Such enhanced scrutiny shall be reasonably designed to detect suspicious transactions for the purpose of reporting to competent authorities and should not be so construed as to discourage or prohibit financial institutions from doing business with any legitimate customer.

2. In order to facilitate implementation of the measures provided for in paragraph 1 of this article, each State Party, in accordance with its domestic law and inspired by relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations against money-laundering, shall:

(a) Issue advisories regarding the types of natural or legal person to whose accounts financial institutions within its jurisdiction will be expected to apply enhanced scrutiny, the types of accounts and transactions to which to pay particular attention and appropriate account-opening, maintenance and recordkeeping measures to take concerning such accounts; and

(b) Where appropriate, notify financial institutions within its jurisdiction, at the request of another State Party or on its own initiative, of the identity of particular natural or legal persons to whose accounts such institutions will be expected to apply enhanced scrutiny, in addition to those whom the financial institutions may otherwise identify.

3. In the context of paragraph 2 (a) of this article, each State Party shall implement measures to ensure that its financial institutions maintain adequate records, over an appropriate period of time, of accounts and transactions involving the persons mentioned in paragraph 1 of this article, which should, as a minimum, contain information relating to the identity of the customer as well as, as far as possible, of the beneficial owner.

4. With the aim of preventing and detecting transfers of proceeds of offences established in accordance with this Convention, each State Party shall implement appropriate and effective measures to prevent, with the help of its regulatory and oversight bodies, the establishment of banks that have no physical presence and that are not affiliated with a regulated financial group. Moreover, States Parties may consider requiring their financial institutions to refuse to enter into or continue a correspondent banking relationship with such institutions and to guard against establishing relations with foreign financial institutions that permit their accounts to be used by banks that have no physical

presence and that are not affiliated with a regulated financial group.

5. Each State Party shall consider establishing, in accordance with its domestic law, effective financial disclosure systems for appropriate public officials and shall provide for appropriate sanctions for non-compliance. Each State Party shall also consider taking such measures as may be necessary to permit its competent authorities to share that information with the competent authorities in other States Parties when necessary to investigate, claim and recover proceeds of offences established in accordance with this Convention.

6. Each State Party shall consider taking such measures as may be necessary, in accordance with its domestic law, to require appropriate public officials having an interest in or signature or other authority over a financial account in a foreign country to report that relationship to appropriate authorities and to maintain appropriate records related to such accounts. Such measures shall also provide for appropriate sanctions for non-compliance.

Article 53.

Measures for direct recovery of property

Each State Party shall, in accordance with its domestic law:

(a) Take such measures as may be necessary to permit another State Party to initiate civil action in its courts to establish title to or ownership of property acquired through the commission of an offence established in accordance with this Convention;

(b) Take such measures as may be necessary to permit its courts to order those who have committed offences established in accordance with this Convention to pay compensation or damages to another State Party that has been harmed by such offences; and

(c) Take such measures as may be necessary to permit its courts or competent authorities, when having to decide on confiscation, to recognize another State Party's claim as a legitimate owner of property acquired through the commission of an offence established in accordance with this Convention.

Article 54.

Mechanisms for recovery of property through international cooperation in confiscation

1. Each State Party, in order to provide mutual legal assistance pursuant to article 55 of this Convention with respect to property acquired through or involved in the commission of an offence established in accordance with this Convention, shall, in accordance with its domestic law:

(a) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to give effect to an order of confiscation issued by a court of another State Party;

(b) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities, where they have jurisdiction, to order the confiscation of such property of foreign origin by adjudication of an offence of money-laundering or such other offence as may be within its jurisdiction or by other procedures authorized under its domestic law; and

(c) Consider taking such measures as may be necessary to allow confiscation of such property without a criminal conviction in cases in which the offender cannot be prosecuted by reason of death, flight or absence or in other appropriate cases.

2. Each State Party, in order to provide mutual legal assistance upon a request made pursuant to paragraph 2 of article 55 of this Convention, shall, in accordance with its domestic law:

(a) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to freeze or seize property upon a freezing or seizure order issued by a court or competent authority of a requesting State Party that provides a reasonable basis for the requested State Party to believe that there are sufficient grounds for taking such actions and that the property would eventually be subject to an order of confiscation for purposes of paragraph 1 (a) of this article;

(b) Take such measures as may be necessary to permit its competent authorities to freeze or seize property upon a request that provides a reasonable basis for the requested State Party to believe that there are sufficient grounds for taking such actions and that the property would eventually be subject to an order of confiscation for purposes of paragraph 1 (a) of this article; and

(c) Consider taking additional measures to permit its competent authorities to preserve property for confiscation, such as on the basis of a foreign arrest or criminal charge related to the acquisition of such property.

Article 55.

International cooperation for purposes of confiscation

1. A State Party that has received a request from another State Party having jurisdiction over an offence established in accordance with this Convention for confiscation of proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, of this Convention situated in its territory shall, to the greatest extent possible within its domestic legal system:

(a) Submit the request to its competent authorities for the purpose of obtaining an order of confiscation and, if such an order is granted, give effect to it; or

(b) Submit to its competent authorities, with a view to giving effect to it to the extent requested, an order of confiscation issued by a court in the territory of the requesting State Party in accordance with articles 31, paragraph 1, and 54, paragraph 1 (a), of this Convention insofar as it relates to proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, situated in the territory of the requested State Party.

2. Following a request made by another State Party having jurisdiction over an offence established in accordance with this Convention, the requested State Party shall take measures to identify, trace and freeze or seize proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 31, paragraph 1, of this Convention for the purpose of eventual confiscation to be ordered either by the requesting State Party or, pursuant to a request under paragraph 1 of this article, by the requested State Party.

3. The provisions of article 46 of this Convention are applicable, *mutatis mutandis*, to this article. In addition to the information specified in article 46, paragraph 15, requests made pursuant to this article shall contain:

(a) In the case of a request pertaining to paragraph 1 (a) of this article, a description of the property to be confiscated, including, to the extent possible, the location and, where relevant, the estimated value of the property and a statement of the facts relied upon by the requesting State Party sufficient to enable the requested State Party to seek the order under its domestic law;

(b) In the case of a request pertaining to paragraph 1 (b) of this article, a legally admissible copy of an order of confiscation upon which the request is based issued by the requesting State Party, a statement of the facts and information

as to the extent to which execution of the order is requested, a statement specifying the measures taken by the requesting State Party to provide adequate notification to bona fide third parties and to ensure due process and a statement that the confiscation order is final;

(c) In the case of a request pertaining to paragraph 2 of this article, a statement of the facts relied upon by the requesting State Party and a description of the actions requested and, where available, a legally admissible copy of an order on which the request is based.

4. The decisions or actions provided for in paragraphs 1 and 2 of this article shall be taken by the requested State Party in accordance with and subject to the provisions of its domestic law and its procedural rules or any bilateral or multilateral agreement or arrangement to which it may be bound in relation to the requesting State Party.

5. Each State Party shall furnish copies of its laws and regulations that give effect to this article and of any subsequent changes to such laws and regulations or a description thereof to the Secretary-General of the United Nations.

6. If a State Party elects to make the taking of the measures referred to in paragraphs 1 and 2 of this article conditional on the existence of a relevant treaty, that State Party shall consider this Convention the necessary and sufficient treaty basis.

7. Cooperation under this article may also be refused or provisional measures lifted if the requested State Party does not receive sufficient and timely evidence or if the property is of a *de minimis* value.

8. Before lifting any provisional measure taken pursuant to this article, the requested State Party shall, wherever possible, give the requesting State Party an opportunity to present its reasons in favour of continuing the measure.

9. The provisions of this article shall not be construed as prejudicing the rights of bona fide third parties.

Article 56. Special cooperation

Without prejudice to its domestic law, each State Party shall endeavour to take measures to permit it to forward, without prejudice to its own investigations, prosecutions or judicial proceedings, information on proceeds of offences established in accordance with this Convention to another State Party without prior request, when it considers that the disclosure of such information might

assist the receiving State Party in initiating or carrying out investigations, prosecutions or judicial proceedings or might lead to a request by that State Party under this chapter of the Convention.

Article 57.

Return and disposal of assets

1. Property confiscated by a State Party pursuant to article 31 or 55 of this Convention shall be disposed of, including by return to its prior legitimate owners, pursuant to paragraph 3 of this article, by that State Party in accordance with the provisions of this Convention and its domestic law.

2. Each State Party shall adopt such legislative and other measures, in accordance with the fundamental principles of its domestic law, as may be necessary to enable its competent authorities to return confiscated property, when acting on the request made by another State Party, in accordance with this Convention, taking into account the rights of bona fide third parties.

3. In accordance with articles 46 and 55 of this Convention and paragraphs 1 and 2 of this article, the requested State Party shall:

(a) In the case of embezzlement of public funds or of laundering of embezzled public funds as referred to in articles 17 and 23 of this Convention, when confiscation was executed in accordance with article 55 and on the basis of a final judgement in the requesting State Party, a requirement that can be waived by the requested State Party, return the confiscated property to the requesting State Party;

(b) In the case of proceeds of any other offence covered by this Convention, when the confiscation was executed in accordance with article 55 of this Convention and on the basis of a final judgement in the requesting State Party, a requirement that can be waived by the requested State Party, return the confiscated property to the requesting State Party, when the requesting State Party reasonably establishes its prior ownership of such confiscated property to the requested State Party or when the requested State Party recognizes damage to the requesting State Party as a basis for returning the confiscated property;

(c) In all other cases, give priority consideration to returning confiscated property to the requesting State Party, returning such property to its prior legitimate owners or compensating the victims of the crime.

4. Where appropriate, unless States Parties decide otherwise, the requested State Party may deduct reasonable expenses incurred in investigations, prosecutions or judicial proceedings leading to the return or disposition of confiscated property pursuant to this article.

5. Where appropriate, States Parties may also give special consideration to concluding agreements or mutually acceptable arrangements, on a case-by-case basis, for the final disposal of confiscated property.

Article 58.

Financial intelligence unit

States Parties shall cooperate with one another for the purpose of preventing and combating the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention and of promoting ways and means of recovering such proceeds and, to that end, shall consider establishing a financial intelligence unit to be responsible for receiving, analysing and disseminating to the competent authorities reports of suspicious financial transactions.

Article 59.

Bilateral and multilateral agreements and arrangements

States Parties shall consider concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements to enhance the effectiveness of international cooperation undertaken pursuant to this chapter of the Convention.

Chapter VI

Technical assistance and information exchange

Article 60.

Training and technical assistance

1. Each State Party shall, to the extent necessary, initiate, develop or improve specific training programmes for its personnel responsible for preventing and combating corruption. Such training programmes could deal, inter alia, with the following areas:

- (a) Effective measures to prevent, detect, investigate, punish and control corruption, including the use of evidence-gathering and investigative methods;
- (b) Building capacity in the development and planning of strategic anticorruption policy;
- (c) Training competent authorities in the preparation of requests for mutual legal assistance that meet the requirements of this Convention;
- (d) Evaluation and strengthening of institutions, public service management and the management of public finances, including public procurement, and the private sector;
- (e) Preventing and combating the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention and recovering such proceeds;
- (f) Detecting and freezing of the transfer of proceeds of offences established in accordance with this Convention;
- (g) Surveillance of the movement of proceeds of offences established in accordance with this Convention and of the methods used to transfer, conceal or disguise such proceeds;
- (h) Appropriate and efficient legal and administrative mechanisms and methods for facilitating the return of proceeds of offences established in accordance with this Convention;
- (i) Methods used in protecting victims and witnesses who cooperate with judicial authorities; and
- (j) Training in national and international regulations and in languages.

2. States Parties shall, according to their capacity, consider affording one another the widest measure of technical assistance, especially for the benefit of developing countries, in their respective plans and programmes to combat corruption, including material support and training in the areas referred to in paragraph 1 of this article, and training and assistance and the mutual exchange of relevant experience and specialized knowledge, which will facilitate international cooperation between States Parties in the areas of extradition and mutual legal assistance.

3. States Parties shall strengthen, to the extent necessary, efforts to maximize operational and training activities in international and regional organizations and in the framework of relevant bilateral and multilateral agreements or arrangements.

4. States Parties shall consider assisting one another, upon request, in conducting evaluations, studies and research relating to the types, causes, effects and costs of corruption in their respective countries, with a view to developing, with the participation of competent authorities and society, strategies and action plans to combat corruption.

5. In order to facilitate the recovery of proceeds of offences established in accordance with this Convention, States Parties may cooperate in providing each other with the names of experts who could assist in achieving that objective.

6. States Parties shall consider using subregional, regional and international conferences and seminars to promote cooperation and technical assistance and to stimulate discussion on problems of mutual concern, including the special problems and needs of developing countries and countries with economies in transition.

7. States Parties shall consider establishing voluntary mechanisms with a view to contributing financially to the efforts of developing countries and countries with economies in transition to apply this Convention through technical assistance programmes and projects.

8. Each State Party shall consider making voluntary contributions to the United Nations Office on Drugs and Crime for the purpose of fostering, through the Office, programmes and projects in developing countries with a view to implementing this Convention.

Article 61.

Collection, exchange and analysis of information on corruption

1. Each State Party shall consider analysing, in consultation with experts, trends in corruption in its territory, as well as the circumstances in which corruption offences are committed.

2. States Parties shall consider developing and sharing with each other and through international and regional organizations statistics, analytical expertise concerning corruption and information with a view to developing, insofar as possible, common definitions, standards and methodologies, as well as information on best practices to prevent and combat corruption.

3. Each State Party shall consider monitoring its policies and actual measures to combat corruption and making assessments of their effectiveness and efficiency.

Article 62.

*Other measures: implementation of the Convention
through economic development and technical assistance*

1. States Parties shall take measures conducive to the optimal implementation of this Convention to the extent possible, through international cooperation, taking into account the negative effects of corruption on society in general, in particular on sustainable development.

2. States Parties shall make concrete efforts to the extent possible and in coordination with each other, as well as with international and regional organizations:

(a) To enhance their cooperation at various levels with developing countries, with a view to strengthening the capacity of the latter to prevent and combat corruption;

(b) To enhance financial and material assistance to support the efforts of developing countries to prevent and fight corruption effectively and to help them implement this Convention successfully;

(c) To provide technical assistance to developing countries and countries with economies in transition to assist them in meeting their needs for the implementation of this Convention. To that end, States Parties shall endeavour to make adequate and regular voluntary contributions to an account specifically designated for that purpose in a United Nations funding mechanism. States Parties may also give special consideration, in accordance with their domestic law and the provisions of this Convention, to contributing to that account a percentage of the money or of the corresponding value of proceeds of crime or property confiscated in accordance with the provisions of this Convention;

(d) To encourage and persuade other States and financial institutions as appropriate to join them in efforts in accordance with this article, in particular by providing more training programmes and modern equipment to developing countries in order to assist them in achieving the objectives of this Convention.

3. To the extent possible, these measures shall be without prejudice to existing foreign assistance commitments or to other financial cooperation arrangements at the bilateral, regional or international level.

4. States Parties may conclude bilateral or multilateral agreements or arrangements on material and logistical assistance, taking into consideration the financial arrangements necessary for the means of international cooperation

provided for by this Convention to be effective and for the prevention, detection and control of corruption.

Chapter VII

Mechanisms for implementation

Article 63.

Conference of the States Parties to the Convention

1. A Conference of the States Parties to the Convention is hereby established to improve the capacity of and cooperation between States Parties to achieve the objectives set forth in this Convention and to promote and review its implementation.

2. The Secretary-General of the United Nations shall convene the Conference of the States Parties not later than one year following the entry into force of this Convention. Thereafter, regular meetings of the Conference of the States Parties shall be held in accordance with the rules of procedure adopted by the Conference.

3. The Conference of the States Parties shall adopt rules of procedure and rules governing the functioning of the activities set forth in this article, including rules concerning the admission and participation of observers, and the payment of expenses incurred in carrying out those activities.

4. The Conference of the States Parties shall agree upon activities, procedures and methods of work to achieve the objectives set forth in paragraph 1 of this article, including:

(a) Facilitating activities by States Parties under articles 60 and 62 and chapters II to V of this Convention, including by encouraging the mobilization of voluntary contributions;

(b) Facilitating the exchange of information among States Parties on patterns and trends in corruption and on successful practices for preventing and combating it and for the return of proceeds of crime, through, inter alia, the publication of relevant information as mentioned in this article;

(c) Cooperating with relevant international and regional organizations and mechanisms and non-governmental organizations;

(d) Making appropriate use of relevant information produced by other international and regional mechanisms for combating and preventing corruption in order to avoid unnecessary duplication of work;

(e) Reviewing periodically the implementation of this Convention by its States Parties;

(f) Making recommendations to improve this Convention and its implementation;

(g) Taking note of the technical assistance requirements of States Parties with regard to the implementation of this Convention and recommending any action it may deem necessary in that respect.

5. For the purpose of paragraph 4 of this article, the Conference of the States Parties shall acquire the necessary knowledge of the measures taken by States Parties in implementing this Convention and the difficulties encountered by them in doing so through information provided by them and through such supplemental review mechanisms as may be established by the Conference of the States Parties.

6. Each State Party shall provide the Conference of the States Parties with information on its programmes, plans and practices, as well as on legislative and administrative measures to implement this Convention, as required by the Conference of the States Parties. The Conference of the States Parties shall examine the most effective way of receiving and acting upon information, including, inter alia, information received from States Parties and from competent international organizations. Inputs received from relevant non-governmental organizations duly accredited in accordance with procedures to be decided upon by the Conference of the States Parties may also be considered.

7. Pursuant to paragraphs 4 to 6 of this article, the Conference of the States Parties shall establish, if it deems it necessary, any appropriate mechanism or body to assist in the effective implementation of the Convention.

Article 64.

Secretariat

1. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary secretariat services to the Conference of the States Parties to the Convention.

2. The secretariat shall:

(a) Assist the Conference of the States Parties in carrying out the activities set forth in article 63 of this Convention and make arrangements and provide the necessary services for the sessions of the Conference of the States Parties;

(b) Upon request, assist States Parties in providing information to the Conference of the States Parties as envisaged in article 63, paragraphs 5 and 6, of this Convention; and

(c) Ensure the necessary coordination with the secretariats of relevant international and regional organizations.

Chapter VIII

Final provisions

Article 65.

Implementation of the Convention

1. Each State Party shall take the necessary measures, including legislative and administrative measures, in accordance with fundamental principles of its domestic law, to ensure the implementation of its obligations under this Convention.

2. Each State Party may adopt more strict or severe measures than those provided for by this Convention for preventing and combating corruption.

Article 66. Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Convention through negotiation.

2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.

3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 67.

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

1. This Convention shall be open to all States for signature from 9 to 11 December 2003 in Merida, Mexico, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 9 December 2005.

2. This Convention shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Convention in accordance with paragraph 1 of this article.

3. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Convention. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

4. This Convention is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Convention. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Convention. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

Article 68.

Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval

or accession. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention after the deposit of the thirtieth instrument of such action, this Convention shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Convention enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is later.

Article 69. *Amendment*

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Convention, a State Party may propose an amendment and transmit it to the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the States Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The Conference of the States Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties present and voting at the meeting of the Conference of the States Parties.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.

4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.

5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Convention and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 70.

Denunciation

1. A State Party may denounce this Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Convention when all of its member States have denounced it.

Article 71.

Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Convention.

2. The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Convention.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายนิติพันธุ์ ประจวบเหมาะ เลขประจำตัวนิตินิติ ๕๑๘ ๕๙๗๙๐ ๓๔ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกิดเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๖ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาตรี Business Administration : BA , Suffolk University, Boston, Massachusetts (เกียรตินิยมดี) ปี ๒๕๓๘ ปริญญาโท Master in Business Administration : MBA (Management) Frank Sawyer School of Management, Suffolk University, Boston, Massachusetts ปี ๒๕๔๑ และปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี ๒๕๔๖ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ประสานงานตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศ สำนักงานต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ